

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

วิเคราะห์ รูปแบบ แนวทางพัฒนาและการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร
ภายหลังออกสู่ตลาด

โดย

นายญาณพล ขาวพลศรี

สำนักอาหาร

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

กระทรวงสาธารณสุข.

กันยายน ๒๕๕๖

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

วิเคราะห์ รูปแบบ แนวทางพัฒนาและการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งของระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร
ภายหลังออกสู่ตลาด

โดย

นายญาณพล ขาวพลศรี

สำนักอาหาร

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

กระทรวงสาธารณสุข

กันยายน ๒๕๕๖

บทสรุปผู้บริหาร

ตามที่รัฐบาลได้เล็งตามที่รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ภายใต้วิสัยทัศน์ “องค์กรที่เป็นเลิศด้าน การคุ้มครอง และส่งเสริมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มี คุณภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ มุ่งสู่สังคมสุขภาพดี” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชน ได้บริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ มีพฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้สังคมมีสุขภาพดี รวมถึง ให้ประชาชน มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินการ คุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากโลก ที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยด้านอาหารมีภาคส่วนหลักที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกัน ๓ ส่วน คือ กลไกการตรวจสอบ การปกป้องสิทธิตามบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้บริโภค กลไกการกำกับดูแลจากภาครัฐตามเงื่อนไขที่กฎหมาย กำหนด กลไกการควบคุมและตรวจสอบตนเองของภาคเอกชนในฐานะของผู้ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายสินค้า เพื่อให้ได้มาตรฐานตามกฎหมาย

ในฐานะของหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา จึงได้กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาระบบการ ควบคุม กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มี ประสิทธิภาพ โดยประกอบกลยุทธ์การดำเนินงาน อาทิเช่น การ พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อ สถานการณ์และสอดคล้องกับสากล การพัฒนาระบบการควบคุม กำกับ ดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานควบคุม กำกับ ดูแล ผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการถ่ายโอน ภารกิจ ให้ภาคเอกชน หรือหน่วยงาน อื่นที่มีศักยภาพและส่งเสริมให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น ภายใต้ระบบการดำเนินการกำกับดูแล อาหารนั้น สำนักงานอาหาร เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามี บทบาทสำคัญในการดำเนินการกำกับดูแลด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหาร เพื่อให้เป็นไปตามกรอบ ยุทธศาสตร์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น มีภารกิจหลักในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้งก่อน (pre-marketing control) และหลังออกสู่ตลาด(post-marketing control) รวมทั้งภารกิจสนับสนุนในอื่นๆ เพื่อให้ภารกิจหลัก บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดมาตรฐาน กฎหมาย กฎระเบียบ หลักเกณฑ์สำหรับนำไปปฏิบัติ การพัฒนา บุคลากรผู้เกี่ยวข้องด้านความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งการแสวงหาและสร้างเครือข่ายร่วมดำเนินการในงาน คุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น ภารกิจที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นกลไกที่มีส่วนผลักดันและส่งผลให้กระบวนการ ดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหารบรรลุผลตามยุทธศาสตร์ที่วางเอาไว้

จากสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ภายใต้ข้อบ่งชี้ความรับผิดชอบการดำเนินงานกำกับ ดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด(Post-marketing) ภายในประเทศที่ครอบคลุมพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ๕๐ เขต และพื้นที่ส่วนภูมิภาค ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งมีสถานประกอบการด้านอาหาร อยู่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ความพร้อมด้านจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลหลัง ออกสู่ตลาดมีค่อนข้างจำกัดและไม่อาจเพิ่มจำนวนได้ เนื่องจากนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล ที่ต้องการลดขนาดองค์กรและจำกัดจำนวนบุคลากร แต่กำหนดให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการผลิตสินค้า รวมทั้งอิทธิพลจากการให้ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของสื่อโฆษณาต่างๆ ส่งผลทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลก โลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดปัญหาจากการสินค้าเพิ่มขึ้น อีกทั้งมีความยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบและกำกับดูแล สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อกลไกการตรวจสอบเพื่อกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดตามพระราชบัญญัติอาหาร

ผู้เขียนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักอาหาร จึงได้มีการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ แนวทางพัฒนาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร ภายหลังจากออกสู่ตลาด โดยอาศัยข้อมูลการดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ภายใต้งานกำกับดูแลของสำนักอาหารซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางมาเป็นต้นแบบในการศึกษาโดยการวิเคราะห์ภารกิจ สถานการณ์ สภาพปัญหาในการตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักสำหรับการบังคับใช้กฎหมายภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาจะมีการดำเนินการ ๒ ส่วน คือ ภารกิจหลักในการตรวจสอบกำกับดูแลสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการโฆษณาและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินการที่แตกต่างกัน แต่มีหลักการในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในลักษณะเดียวกัน และภารกิจเสริมเป็นการสนับสนุนการดำเนินด้านต่างๆ เช่น การตรวจสอบเพื่อต่ออายุใบอนุญาตผลิต การออกไปรับรองระบบการควบคุมคุณภาพตามกฎหมาย การเฝ้าระวังความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ ณ สถานที่จำหน่ายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ การสนับสนุนภารกิจกระจายอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเพื่อลดภาระการดำเนินการกำกับดูแลบางส่วน และงานภารกิจอื่นที่เป็นเสริมโครงการต่างๆ อาทิเช่น Primary GMP การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเก็บตัวอย่างอาหาร งานระบบคุณภาพ(QS) เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนและเจ้าหน้าที่ในกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดก็มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามในส่วนของการดำเนินงานต่างๆ โดยเฉพาะภารกิจหลักในส่วนของการตรวจสอบเพื่อดำเนินการตามกฎหมายนั้น(การบังคับใช้กฎหมาย) ได้มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาในปัจจัยหลักๆ ที่เกี่ยวข้องที่พิจารณาเห็นว่า น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้ระบบการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด มีความเข้มแข็ง ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านกฎหมายระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงเครือข่าย รวมทั้งเครือข่ายที่ช่วยดำเนินการทั้งเครือข่ายภายในและเครือข่ายภายนอกหน่วยงาน โดยในแต่ละปัจจัยได้มีการเสนอแนะถึงแนวทางการแก้ไข เพื่อการพัฒนาให้ระบบงานกำกับดูแลมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นของการผ่องถ่ายภารกิจให้หน่วยงานอื่นโดยมีการกำหนดเงื่อนไขการดำเนินการที่ภาครัฐสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม การปรับปรุงพัฒนาบทบัญญัติตามกฎหมายให้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเชื่อมโยงเครือข่ายในการดำเนินงานให้มีความครอบคลุมสะดวกรวดเร็วเหมาะสมกับการใช้งานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเครือข่ายในการกำกับดูแลทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและเสริมสร้างความเข้มแข็งสำหรับการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดตามพระราชบัญญัติอาหารให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

คำนำ

การดำเนินงานในระบบการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาด ตามพระราชบัญญัติอาหาร ถือเป็นภารกิจที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภารกิจอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้บทบาทหน้าที่รับผิดชอบและการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคการค้าเสรีและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารค่อนข้างรวดเร็ว สภาพสังคมและการดำเนินชีวิตมีความสลับซับซ้อนมากกว่าที่เป็นอยู่เดิมโดยเฉพาะการบริโภคสินค้า รวมทั้งการกระทำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายที่มีความยุ่งยากในการกำกับดูแลมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์อาหาร จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ขององค์กร ได้แก่ ความพร้อมและความเหมาะสมด้านบุคลากร กฎหมายและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินงาน การใช้ระบบฐานข้อมูลหรือเครือข่ายเชื่อมโยงมาสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และการเสริมสร้างเครือข่ายการดำเนินงานในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และนอกหน่วยงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลและเกิดความเข้มแข็งในกระบวนการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอาศัยการรวบรวมข้อมูล การดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ภายใต้สังกัด สำนักงานอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อเป็นต้นแบบในการวิเคราะห์แต่ละปัจจัย รวมทั้งอาศัยประสบการณ์บางส่วนจากการดำเนินงานของผู้เขียน รวมทั้งการซักถามข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง และมีการสืบค้นเพิ่มเติมในบางส่วน จึงมีความหวังว่า ข้อเสนอแนะอาจใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาด หรือเป็นข้อมูลสำหรับการค้นคว้าเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาดต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญรูปภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๔
๑.๓ กรอบแนวคิด	๔
๑.๔ ระเบียบวิธีการศึกษา	๕
๑.๔.๑ ขอบเขต	๕
๑.๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ	๕
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ ภารกิจ นโยบาย โครงสร้างการดำเนินงาน กลไกและรูปแบบการกำกับดูแล ตามพระราชบัญญัติอาหาร และเครือข่ายอื่นๆ	๖
๒.๑ ภารกิจ นโยบาย โครงสร้างการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	๖
๒.๑.๑ ภารกิจ และนโยบายการดำเนินงาน	๖
๒.๑.๒ โครงสร้างการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	๘
๒.๒ กลไกการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหาร	๘
๒.๒.๑ บทบาทและหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำกับดูแล ความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติอาหาร	๘
๒.๒.๒ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น	๑๕
๒.๒.๓ รูปแบบการกำกับดูแลความปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติอาหาร	๑๘
๒.๓ การใช้อำนาจในการตรวจสอบและกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติอาหาร	๒๕
๒.๓.๑ การใช้อำนาจการตรวจสอบในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่	๒๕
๒.๓.๒ การใช้อำนาจในทางปกครองในฐานะผู้อนุญาต	๒๖
๒.๓.๓ อำนาจในการเปรียบเทียบคดี	๒๗
๒.๔ เครือข่ายในการกำกับดูแลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๒๙
บทที่ ๓ โครงสร้างและรูปแบบภารกิจการดำเนินงานกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาด ภายใต้สังกัดสำนักอาหาร	๔๑

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
๓.๑ การกิจตามโครงสร้างสำนักอาหารเพื่อรองรับการดำเนินงานกำกับดูแลอาหาร	๔๑
๓.๒ รูปแบบการกิจในการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด	๔๗
๓.๒.๑ การกิจตามกฎหมาย	๔๗
๓.๒.๒ การกิจเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	
๓.๓ ภาพรวมการกิจการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด	๔๘
๓.๔ การกิจสนับสนุนในส่วนของการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์และสถานประกอบการ	๔๙
๓.๔.๑ งานเฝ้าระวังความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ณ สถานที่จำหน่ายอาหาร	๔๙
๓.๔.๒ งานตรวจสอบเพื่อต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหาร	๕๓
๓.๔.๓ งานตรวจสอบเพื่อออกใบรับรองระบบ GMP ตามกฎหมาย	๕๗
๓.๔.๔ งานสนับสนุนในเรื่องของการกระจายอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นในส่วน	๕๘
ของการมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานคร	
๓.๔.๕ งานการกิจเสริมอื่นๆ	๖๖
บทที่ ๔ วิเคราะห์ รูปแบบการดำเนินการ สภาพปัญหาจากการตรวจสอบและ	๗๑
การพิจารณาคดี	
๔.๑.รูปแบบการตรวจสอบเพื่อการบังคับใช้กฎหมาย	๗๑
๔.๑.๑ การตรวจสอบเพื่อกำกับดูแลสถานประกอบการ ผลิตภัณฑ์อาหาร	๗๑
ตามกฎหมาย	
๔.๑.๒ การประมวลหลักฐานเพื่อพิจารณาทางคดี	๗๓
๔.๑.๓ การตรวจสอบและกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร	๗๖
๔.๒ สถานการณ์ตรวจสอบเพื่อดำเนินการตามกฎหมายและสภาพปัญหา	๗๙
๔.๒.๑ สถานการณ์การกำกับดูแลสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์	๗๙
๔.๒.๒ สถานการณ์การกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร	๘๓
๔.๓ วิเคราะห์สภาพปัญหาในภาพรวมของการตรวจสอบเพื่อดำเนินการ	๘๕
ตามกฎหมาย	
๔.๓.๑ ด้านบุคลากร	๘๖
๔.๓.๒ ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงาน	๘๘
๔.๓.๓ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลสนับสนุน	๑๐๑
๔.๓.๔ เครือข่ายการดำเนินการและการประสานงาน	๑๐๔

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา	๑๑๗
๕.๑ ด้านบุคลากร	๑๑๗
๕.๒ ด้านข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงาน	๑๒๑
๕.๓ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลสนับสนุน	๑๒๒
๕.๔ เครือข่ายการดำเนินงาน	๑๒๓
บรรณานุกรม	๑๓๐
ภาคผนวก	๑๓๒
ภาคผนวกที่ ๑ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับที่ ๓๐๑) พ.ศ.๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ อาหาร พ.ศ.๒๕๒๒	๑๓๓
ภาคผนวกที่ ๒ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒	๑๔๑
ภาคผนวกที่ ๓ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ ๔๙๕/๒๕๕๕ เรื่อง มอบอำนาจเลขานุการคณะกรรมการอาหารและยา ตามกฎหมาย ว่าด้วยอาหารให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	๑๔๓
ภาคผนวกที่ ๔ ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบ ปรับ พ.ศ.๒๕๓๖	๑๔๙
ภาคผนวกที่ ๕ ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบ ปรับสำหรับกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๔๖	๑๕๔

สารบัญญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
๑ แผนภูมิโครงสร้างและอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	๘
๒ แผนภาพเครือข่ายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารตามพระราชบัญญัติอาหารฯภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๙
๓ แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานกระทรวงสาธารณสุข	๑๓
๔ แผนผังแสดงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอื่นเพื่อปฏิบัติภารกิจกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดด้านอาหาร	๑๖
๕ แผนภูมิแสดงขอบข่ายการใช้อำนาจในการตรวจสอบและกำกับดูแล การออกคำสั่ง และการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๖๒	๒๘
๖ แผนภาพแสดงแผนภาพแสดงบทบาทของหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมความปลอดภัยอาหารตลอดห่วงโซ่อาหาร	๒๙
๗ แผนภาพแสดงบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในห่วงโซ่การผลิตอาหาร	๓๖
๘ แผนภาพสรุปโครงสร้างรองรับการดำเนินงานกำกับดูแลอาหารของสำนักอาหาร	๔๖
๙ แผนภูมิเปรียบเทียบสัดส่วนบุคลากรในแต่ละกลุ่มงานภายในสำนักอาหาร	๔๗
๑๐ แผนผังสรุปภารกิจและกิจกรรมการดำเนินงานภาพรวมภายในกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด	๔๘
๑๑ แผนผังโครงสร้างการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร	๕๙
๑๒ โครงสร้างการบริหารงานในสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร	๖๐
๑๓ สถานการณ์การเฝ้าระวังคุณภาพความปลอดภัยน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทโดยกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕	๖๓
๑๔ สถานการณ์การเฝ้าระวังคุณภาพความปลอดภัยน้ำแข็งโดยกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕	๖๓
๑๕ แผนภูมิสรุปผลการสำรวจความพร้อมการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๓๔๒ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร	๖๗
๑๖ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาทางคดี กรณีตรวจสอบสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์อาหาร	๗๕
๑๗ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบและกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร	๗๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑	๕๐
สรุปรายการรวมสถิติการดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพความปลอดภัย ณ สถานที่จำหน่ายอาหารในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕	
๒	๕๔
จำนวนสถานประกอบการผลิตอาหารที่ต้องดำเนินการต่ออายุใบอนุญาต ช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖	
๓	๕๕
จำนวนสถานประกอบการนำเข้าอาหารที่ต้องดำเนินการต่ออายุใบอนุญาต ช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖	
๔	๕๗
จำนวนผู้ประกอบการที่ยื่นขอการรับการตรวจสอบเพื่อรับรองระบบ GMP-กฎหมาย ในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖	
๕	๗๙
สถิติการดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการด้านอาหารในช่วง ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ	
๖	๘๑
สรุปประเด็นความผิดเกี่ยวกับสถานประกอบการด้านอาหารเรื่อง ของการอนุญาตระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่	
๗	๘๑
สรุปผลการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับสถานประกอบการด้านอาหารเรื่อง ของการอนุญาตระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์	
๘	๘๒
สรุปผลการพิจารณาความผิดประเด็นการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข การอนุญาตระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่	
๙	๘๓
สรุปผลการพิจารณาความผิดประเด็นการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาต ระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์	
๑๐	๘๔
สรุปผลการพิจารณาความผิดประเด็นเรื่องการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ และกลุ่มผลิตภัณฑ์ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖	
๑๑	๘๕
สรุปการพิจารณาความผิดประเด็นเรื่องการใช้วัตถุอันตรายในการผลิต และ การใช้วัตถุเจือปนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่	
๑๒	๘๖
สรุปการพิจารณาความผิดประเด็นเรื่องการใช้วัตถุอันตรายในการผลิต และ การใช้วัตถุเจือปนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์	
๑๓	๘๗
สรุปผลการพิจารณาการกระทำความผิดเรื่องการผลิต นำเข้า จำหน่ายสินค้า ที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมทั้งลงผู้บริโภคทำให้เกิดความเข้าใจ ผิดเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่	

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๑๔	๘๘
สรุปผลการพิจารณาการกระทำผิดเรื่องการผลิต นำเข้า จำหน่ายสินค้า ที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมทั้งลวงผู้บริโภคให้เกิด ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์	
๑๕	๘๙
สรุปผลการพิจารณาประเด็นการกระทำผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข การขึ้นทะเบียนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่	
๑๖	๙๐
สรุปผลการพิจารณาประเด็นการกระทำผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข การขึ้นทะเบียนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์	
๑๗	๙๒
สรุปผลการพิจารณาประเด็นการกระทำผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข การแสดงฉลากอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่และกลุ่มผลิตภัณฑ์	
๑๘	๙๓
สรุปข้อมูลการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการโฆษณาอาหารจำแนกตามประเภท สื่อต่างๆ ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖	
๑๙	๙๔
สรุปข้อมูลการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการโฆษณาอาหารจำแนกตามประเภท ผลิตภัณฑ์ ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖	

บทที่ ๑ บทนำ

๑.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ภายใต้วิสัยทัศน์ “องค์กรที่เป็นเลิศด้าน การคุ้มครอง และ ส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มี คุณภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ มุ่งสู่สังคมสุขภาพ ดี” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชน ได้บริโภค ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และสม ประโยชน์ มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้สังคมมีสุขภาพดี รวมถึง ให้ ประชาชน มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการที่จะ บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากโลกที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยด้านอาหาร มีภาคส่วนหลักที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกัน ๓ ส่วน คือ กลไกการตรวจสอบการปกป้องสิทธิตามบทบาท หน้าที่ในฐานะผู้บริโภค กลไกการกำกับดูแลจากภาครัฐตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด กลไกการ ควบคุมและตรวจสอบตนเองของภาคเอกชนในฐานะของผู้ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายสินค้าเพื่อให้ได้ มาตรฐานตามกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในฐานะของหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่คุ้มครอง ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ จึงได้กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนา ระบบการควบคุม กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มี ประสิทธิภาพ โดยประกอบกลยุทธ์การ ดำเนินงาน อาทิเช่น การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายให้ทันต่อ สถานการณ์และสอดคล้องกับสากล การพัฒนาระบบการควบคุม กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การเพิ่ม ประสิทธิภาพการดำเนินงานควบคุม กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการถ่ายโอน ภารกิจ ให้ ภาคเอกชน หรือหน่วยงาน อื่นที่มีศักยภาพและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการ ดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น ภายใต้ระบบการดำเนินการกำกับดูแลอาหารนั้น สำนักอาหาร เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการกำกับดูแลด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหาร เพื่อให้เป็นไปตาม กรอบยุทธศาสตร์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น มีภารกิจหลักในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้งก่อน(pre- marketing control) และหลังออกสู่ตลาด(post-marketing control) รวมทั้งภารกิจสนับสนุนใน อื่นๆ เพื่อให้ภารกิจหลักบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดมาตรฐาน กฎหมาย กฎระเบียบ หลักเกณฑ์สำหรับนำไปปฏิบัติ การพัฒนาบุคลากรผู้เกี่ยวข้องด้านความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งการ แสวงหาและสร้างเครือข่ายร่วมดำเนินการในงานคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น ภารกิจที่กล่าวมานั้นล้วน เป็นกลไกที่มีส่วนผลักดันและส่งผลให้กระบวนการดำเนินการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหาร บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ที่วางเอาไว้

จากสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ภายใต้ข้อช่วยความรับผิดชอบการดำเนินงาน กำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาดที่ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๕๐ เขต และเชื่อมโยงพื้นที่ส่วนภูมิภาค ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งมีสถานประกอบการด้านอาหารอยู่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่ความพร้อมด้านจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดมีค่อนข้างจำกัดและไม่อาจเพิ่มจำนวนได้ เนื่องจากนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลที่ต้องการลดขนาดองค์กรและจำกัดจำนวนบุคลากร แต่กำหนดให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการผลิตสินค้า รวมทั้งอิทธิพลจากการให้ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของสื่อโฆษณาต่างๆ ส่งผลทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดปัญหาจากการสินค้าเพิ่มขึ้น อีกทั้งมีความยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบและกำกับดูแล สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อกลไกการตรวจสอบเพื่อกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดตามพระราชบัญญัติอาหาร

และจากการศึกษาข้อมูลในประเด็นของการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารที่ได้มีผู้ศึกษาวิจัยถึงสภาพปัญหาการดำเนินการที่น่าสนใจไว้หลายประเด็นโดยสรุปได้แก่

ด้านกฎหมาย พรบ.อาหารฯ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารมานานกว่า ๒๘ ปี ไม่สามารถบังคับใช้ครอบคลุมได้ตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิตอาหาร ไม่มีบทบัญญัติที่เอื้อสำหรับการดำเนินกิจกรรมตรวจสอบแบบย้อนกลับ(traceability) มีปัญหาในทางปฏิบัติในส่วนของ การตีความเรื่องขอบเขตการบังคับใช้ และผู้ปฏิบัติงานในส่วนที่ได้รับมอบอำนาจยังไม่มี ความเข้าใจที่จะนำข้อกำหนดมาปรับใช้ทำให้เกิดความยุ่งยากสำหรับนำมาบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและมีความหลากหลาย รวมทั้งการแบ่งแยกหน้าที่ในการกำกับดูแลยังขาดความชัดเจน ขาดการบูรณาการในส่วนของ การกำกับดูแล ทำให้การดำเนินงานเกิดความซ้ำซ้อน (ประภาพร, ๒๕๕๐)

ด้านบุคลากร ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารตามกฎหมาย เมื่อเทียบกับจำนวนสถานประกอบการพบว่ายังมีสัดส่วนไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะดำเนินการได้อย่างครอบคลุม ทั้งในส่วนของ การตรวจสอบเฝ้าระวัง กรณีร้องเรียน กรณีพิเศษและกรณีอื่นๆ โดยจากการรวบรวมข้อมูลเมื่อปลายปี ๒๕๕๕ พบว่า เฉพาะสถานประกอบการผลิตอาหารรวมทั้งประเทศทั้งส่วนกลางและภูมิภาคมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๑,๑๘๙ แห่ง ในขณะที่จำนวนเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง(อย.)และส่วนภูมิภาคมีจำนวน ๓๔๗ คน อีกทั้งยังมีทักษะและความชำนาญในการตรวจสอบประเมินสถานที่แตกต่างกันโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค หรือท้องถิ่น ที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีพื้นฐานการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์การอาหารหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ต้องใช้เวลาเพื่อสั่งสมประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หากมีการหมุนเวียนเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเดิม ก็จะทำให้เกิดปัญหาต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพื่อที่จะปฏิบัติงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ใหม่ และปัญหาอีกประการหนึ่งคือ หากหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจไม่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานกำกับดูแลอาหารที่ได้รับมอบอำนาจว่าเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการในลำดับต้นๆ ก็ยากที่จะทำให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ได้กำหนดไว้

ด้านความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ระบบสารสนเทศสำหรับการจัดเก็บข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน หรือใช้ประโยชน์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการดำเนินการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หรือกำหนดแผนการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ยังไม่มี การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายถึงกันทั้งในส่วนกลางภูมิภาคและท้องถิ่นที่ได้รับมอบอำนาจทำให้ขาดข้อมูลที่สมบูรณ์ที่จะนำมาพิจารณาประกอบเพื่อบูรณาการแนวทางการดำเนินงานกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารอย่างเหมาะสม และอีกประการหนึ่งในเรื่องของความพร้อมของห้องปฏิบัติที่จะสนับสนุนในด้านการตรวจวิเคราะห์พิษสุนัขบ้าสิ่งปลอมปนในผลิตภัณฑ์อาหารบางอย่าง ซึ่งปัจจุบันมีข้อมูลว่ามี การใช้ในผลิตภัณฑ์อาหารโดยที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่พิจารณาอนุญาต โดยห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ของหน่วยงานที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาทางคดี ยังไม่สามารถให้บริการตรวจวิเคราะห์ได้ อาทิเช่น การหาสารสกัดจากข้าวหรือข้าวซึ่งออกฤทธิ์คล้ายฮอร์โมนเอสโตรเจน (phytoestrogen) เป็นต้น หรือ ความพร้อมของห้องปฏิบัติการในกรณีที่มีสถานการณ์ กรณีพิเศษเร่งด่วนในช่วงที่เกิดปัญหาพบว่าในหลายครั้ง ในส่วนของห้องปฏิบัติการยังไม่ได้เตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจวิเคราะห์ที่อยู่ในสถานะตั้งรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อาทิเช่น สถานการณ์การปนเปื้อนเมลามีนในผลิตภัณฑ์นมในจีนที่ส่งผลกระทบต่อถึงประเทศไทยเนื่องจากมีการนำเข้าสินค้ามาเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตอาหารในราชอาณาจักรหรือ สถานการณ์ปัจจุบันที่มีข่าวการปนเปื้อนเมทิลโบรไมด์ในข้าวสารบรรจุถุงซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่ประชาชนผู้บริโภคสินค้า ในช่วงต้นของการเกิดสถานการณ์หน่วยตรวจวิเคราะห์กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ไม่สามารถทำการตรวจวิเคราะห์หาการปนเปื้อนของสารดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ได้เตรียมความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์และการตรวจวิเคราะห์ไว้ในกรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินและการตรวจวิเคราะห์มักจะใช้เวลาานเกินกว่าจะใช้ประกอบการพิจารณาหรือตัดสินใจสั่งการใดๆ สำหรับผู้บริหาร เป็นต้น

ทั้งนี้ในส่วนของการตรวจสอบและกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดโดยสำนักอาหารจะพบการกระทำผิดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ อยู่โดยตลอดทั้งในส่วนของคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ในอาทิเช่น เรื่องการใช้วัตถุเจือปนอาหารที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขกำหนด การใช้ยาแผนปัจจุบันในผลิตภัณฑ์อาหารบางประเภท เป็นต้น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ทั้งที่ปรากฏอยู่บนฉลากอาหาร และเผยแพร่ทางสื่อเพื่อประโยชน์ทางการค้า อาทิเช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณประโยชน์สรรพคุณของสินค้าที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดตามกฎหมาย เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้สินค้า หรือการแสดงฉลากที่เข้าข่ายเป็นการเพื่อลวงอันเป็นสินค้าปลอมตามนิยามในพระราชบัญญัติอาหาร ในส่วนของเงื่อนไขของสถานประกอบการก็ยังคงตรวจพบว่า บางครั้งมีการดำเนินการไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดได้บัญญัติไว้ในเรื่องของการอนุญาต การปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด เป็นต้น ทั้งกระทำโดยเจตนาที่จะดำเนินการ และไม่ทราบว่าเป็นการกระทำผิด ทั้งนี้แต่ละกรณีจะมีรูปแบบและกลวิธีดำเนินการทั้งในส่วนของการตรวจสอบ การพิจารณาภายหลังการตรวจสอบ ระยะเวลาดำเนินการที่แตกต่างกันไป เพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรมีการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหา ในการดำเนินการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดตามกฎหมาย ของสำนักอาหารซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางมาเป็นต้นแบบในการวิเคราะห์ จากภารกิจและผลการดำเนินการที่ผ่านมา โดยวิเคราะห์ถึง

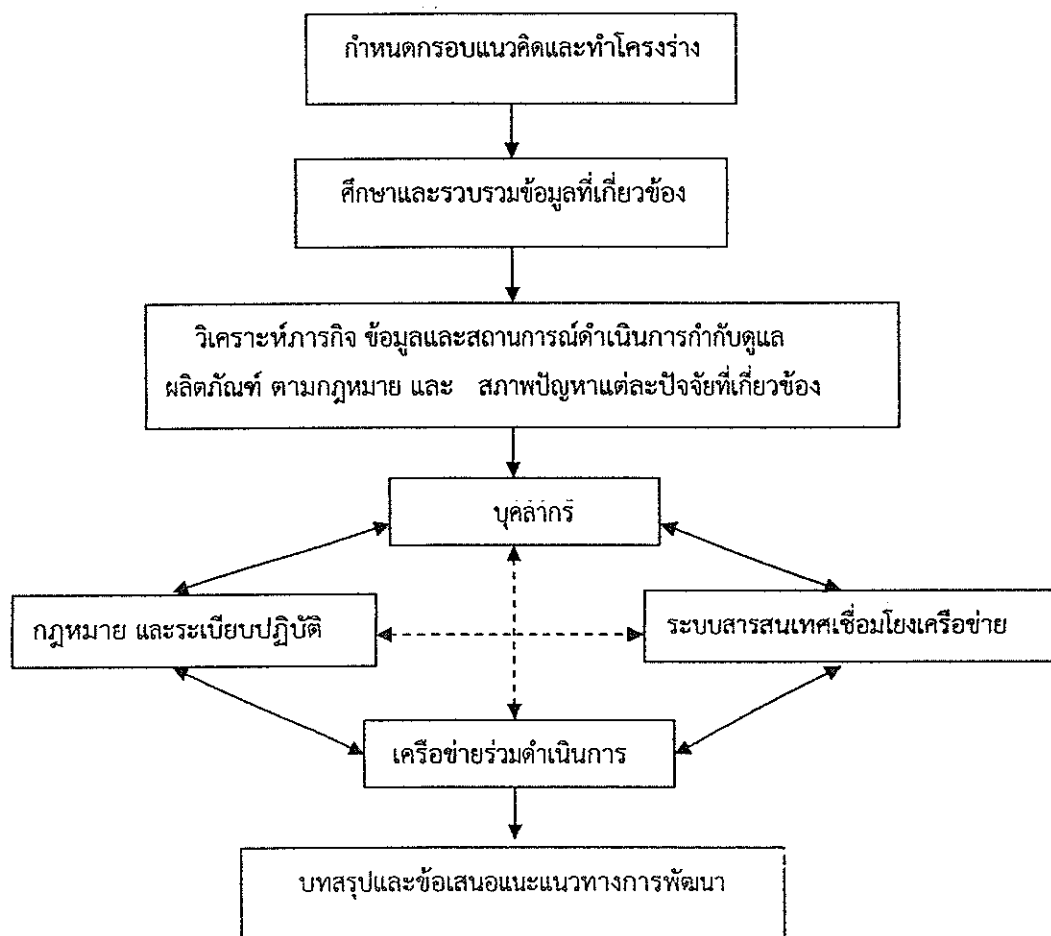
รูปแบบการดำเนินการ สภาพปัญหาจากปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งผลกระทบต่อภารกิจการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารตามกฎหมาย ในด้านต่างๆ อาทิเช่น กฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ด้านบุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ระบบสารสนเทศสนับสนุน และเครือข่ายการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อหาข้อสรุปและนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาภารกิจหลักในการตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาดของหน่วยงานตามกฎหมาย รวมทั้งเทคนิค กลวิธีในการดำเนินการภายใต้ข้อจำกัด ของทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป

๑.๒. วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาภารกิจ และสถานการณ์ รูปแบบการดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดสภาพปัญหาในปัจจุบันของสำนักอาหาร อันจะนำไปสู่การหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายอันเป็นภารกิจหลักในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้า

๑.๒.๒ เพื่อให้ได้ข้อเสนอในการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบหลักเกณฑ์ แนวทางการปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๓ กรอบแนวคิด

๑.๔ ระเบียบวิธีการศึกษา

๑.๔.๑ ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา บทบาทหน้าที่ตามภารกิจและนโยบาย และรูปแบบการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด โดยใช้กรณีศึกษาการดำเนินการของกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป

๑.๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

- กำหนดกรอบแนวคิด จัดทำโครงร่าง เนื้อหาเพื่อการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์
- ศึกษาและรวบรวมข้อมูลนโยบาย โครงสร้างการดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด กฎหมายและกฎระเบียบ ภารกิจ รูปแบบการดำเนินงาน และสถานการณ์ รวมทั้งสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ตามพระราชบัญญัติอาหาร
- วิเคราะห์สภาพปัญหาจากการดำเนินงานในแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน บุคลากรและการดำเนินงาน ระบบสารสนเทศที่ใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูล เครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติอาหาร(ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น) เป็นต้น
- หาข้อสรุปและเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามกฎหมาย
- แก้ไขตรวจสอบ ทบทวนความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้
- จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินการตรึงข้อสอบและกำกับดูแลตามกฎหมาย

๑.๕.๒ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะในส่วนของการพัฒนาข้อกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ แนวทาง การปฏิบัติ ที่ใช้สำหรับการตรวจสอบเพื่อดำเนินการกฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๒

ภารกิจ นโยบาย โครงสร้างการดำเนินงาน กลไกและรูปแบบการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติอาหาร และเครือข่ายอื่นๆ

๒.๑ ภารกิจ นโยบาย โครงสร้างการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา

๒.๑.๑ ภารกิจ และนโยบายการดำเนินงาน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงกำหนดนโยบายการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคภายใต้ วิสัยทัศน์ที่ว่า “องค์กรที่เป็นเลิศด้านการคุ้มครองและส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ มุ่งสู่สังคมสุขภาพดี” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ มีพฤติกรรมบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้สังคมมีสุขภาพดี รวมถึงให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทั้งนี้ การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ อาทิเช่น

๑. พัฒนาระบบการควบคุม กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพ ทัดเทียมระดับสากล มีกลยุทธ์ ได้แก่

- พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้ทันต่อสถานการณ์และสอดคล้องกับสากล

- พัฒนาระบบการควบคุม กำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศและสามารถเทียบเคียงได้ในระดับสากล

- เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานควบคุม กำกับ ดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการถ่ายโอนภารกิจ ให้ภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่นที่มีศักยภาพและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค

- สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา

มีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

- พัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพงานบริการพิจารณาอนุญาตให้มีความรวดเร็ว โปร่งใสและเป็นธรรม

- พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

๒. พัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพ เพื่อการพึ่งพาตนเองได้ในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีกลยุทธ์ ได้แก่

- เสริมสร้างความรู้ของประชาชน ในการเลือกซื้อเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- สร้างความตระหนักเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่ถูกต้อง
- สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในทุกระดับอย่าง เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม
- พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

๒.๑.๒ โครงสร้างการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีภารกิจเกี่ยวกับการ ปกป้อง และคุ้มครองสุขภาพของประชาชนจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ ซึ่งล้วนถือเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยผลิตภัณฑ์สุขภาพเหล่านั้นต้องมีคุณภาพและปลอดภัย มีการส่งเสริมพฤติกรรมผู้บริโภคที่ ถูกต้อง ด้วยข้อมูลทางวิชาการที่มีหลักฐาน เชื่อถือได้ และมีความเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนได้ บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยและสมประโยชน์ โดยมีภารกิจการดำเนินงานดังนี้

๑. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วย เครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการ ใช้ สารระเหย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒. พัฒนาระบบและกลไก เพื่อให้มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความ รับผิดชอบ

๓. เฝ้าระวังกำกับและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์สถานประกอบการ และการโฆษณา รวมทั้งผลอันไม่พึงประสงค์ของผลิตภัณฑ์ตลอดจนมีการติดตามหรือเฝ้าระวังข้อมูล ข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ

๔. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และระบบงานคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

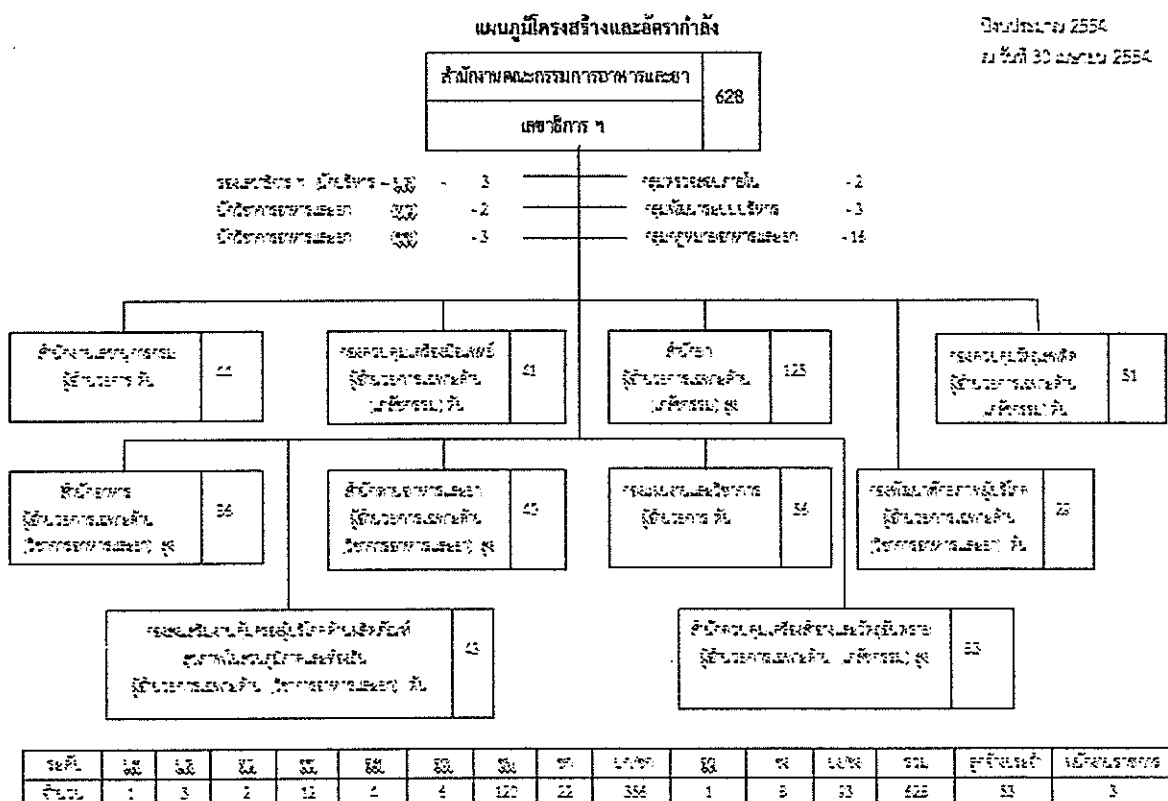
๕. ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ ถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย และคุ้มค่า รวมทั้งเพื่อให้ผู้บริโภคนั้นมีการร้องเรียน เพื่อปกป้องสิทธิของ ตนได้

๖. พัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการ มีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และเครือข่ายประชาคมสุขภาพ

๗. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ได้มีการแบ่งส่วนราชการเพื่อการดำเนินงานกำกับดูแลความปลอดภัยของ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ออกเป็น ๔ สำนัก ๕ กอง ๑ สำนักงาน ได้แก่ สำนักควบคุมเครื่องสำอางและวัตถุ อันตราย สำนักอาหาร สำนักยา สำนักด้านอาหารและยากองควบคุม วัตถุเสพติด กองควบคุม

เครื่องมือแพทย์ กองแผนงานและวิชาการ กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นและสำนักงานเลขานุการกรม และหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มพัฒนาระบบบริหารและกลุ่มตรวจสอบภายใน ซึ่งพิจารณาตามกรอบโครงสร้างส่วนราชการ รวมทั้งอัตรากำลังในส่วนราชการตามภาพที่ ๑

รูปภาพที่ ๑ แผนภูมิโครงสร้างและอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
ที่มา: <http://www.fda.moph.go.th>

๒.๒ กลไกการดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหาร

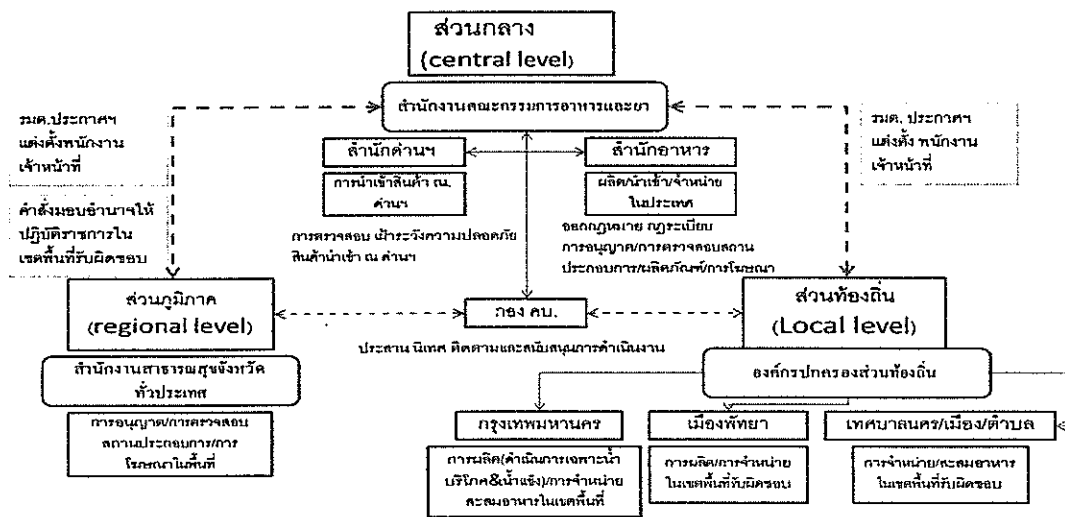
๒.๒.๑ บทบาทและหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งโดยตรงกับการกำกับดูแลความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติ

ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติ

ระบบงานหลักการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข มี ๒ ระบบ คือ การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ก่อนออกสู่ตลาด(Pre-Marketing) เป็นการพิจารณากลับกรอง คุณภาพ มาตรฐาน ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของ

ผลิตภัณฑ์สุขภาพ รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมได้มาตรฐานของสถานที่ประกอบธุรกิจ ตลอดจนข้อมูลที่โฆษณาหรือเผยแพร่ให้แก่ผู้บริโภค ผู้เกี่ยวข้อง หรือประชาชน ตามที่กฎหมายกำหนด โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการคุ้มครองผู้บริโภค และการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ตลาด (Post-Marketing) การตรวจสอบ เฝ้าระวัง ผลิตภัณฑ์สุขภาพและสถานที่ประกอบกิจการ เพื่อให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง ไม่เบี่ยงเบนไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้ โดยดำเนินการตรวจสอบ สถานประกอบการ การเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อตรวจสอบทั้งด้านกายภาพและคุณภาพ รวมทั้งตรวจสอบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผลิตภัณฑ์สุขภาพในสื่อทุกประเภท ตลอดจนการควบคุม กำกับ ดูแลการนำเข้าผลิตภัณฑ์ให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ถูกต้องตามกฎหมาย มีคุณภาพและความปลอดภัย และได้จัดตั้งดำเนินการตรวจสอบการนำเข้าผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ราชอาณาจักร แบ่งเป็นด้านส่วนกลางและด้านส่วนภูมิภาครวมทั้งสิ้น ๔๔ แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, ๒๕๕๕)

อย่างไรก็ตามในส่วนของระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารหลังออกตาม ขอบข่ายการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ผู้ศึกษาขอสรุปโดยสังเขปตามภาพที่ ๒

รูปภาพที่ ๒ แผนภาพเครือข่ายหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารตามพระราชบัญญัติอาหารฯ ภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : ดัดแปลงจาก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ๒๕๕๖ (กฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่ ๔๙๔/๒๕๕๕ มอบอำนาจเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาตามกฎหมายว่าด้วยอาหารให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด)

ภายใต้กลไกการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ หากจำแนกตามเขตพื้นที่ความรับผิดชอบและระบบการบริหารราชการแผ่นดินจะมีเครือข่ายการดำเนินงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุขแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ

ส่วนกลาง (Central Level) อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งมีหน่วยงานภายในทำหน้าที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติโดยตรง คือ สำนักอาหาร กำกับดูแลผลิตภัณฑ์ที่ผลิต นำเข้า เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ สำนักด้านอาหารและยา กำกับดูแลอาหารนำเข้า ณ ด่านอาหารและยา กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ทำหน้าที่ประสาน ติดตามการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

ส่วนภูมิภาค (Regional level) อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มอบอำนาจให้กำกับดูแลสถานประกอบการผลิต นำเข้า และจำหน่ายอาหารในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ส่วนท้องถิ่น (Local level) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครอยู่ภายใต้หน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักอนามัย สำนักงานเขตกรุงเทพ ๕๐ เขต โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มอบอำนาจให้รับผิดชอบเฉพาะสถานประกอบการผลิตน้ำแข็ง น้ำบริโภค สถานที่จำหน่ายอาหาร และเขตพื้นที่ต่างจังหวัดจะอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นตามเขตพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล เฉพาะสถานที่จำหน่ายสะสม และเก็บอาหาร

ในส่วนการดำเนินงานทั้งใน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นจะอาศัยกลไกการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติอาหารฯ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบโดยการออกประกาศกระทรวงฯ และเพื่อดำเนินการตามขอบข่ายที่กำหนดในมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยสามารถใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติฯ ในการตรวจสอบสถานประกอบการผลิต นำเข้า เก็บ และจำหน่ายอาหารในกรณีปกติ และตรวจสอบสถานที่ หรือยานพาหนะกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งเก็บตัวอย่างอาหารเพื่อตรวจสอบ ยึดอายัด อาหารหรือภาชนะบรรจุ ที่สงสัยว่าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อาหารไม่บริสุทธิ์ ปЛОม หรือผิดมาตรฐาน เพื่อตรวจพิสูจน์หรือใช้เป็นหลักฐานดำเนินการตามกฎหมาย

หากพิจารณาเพิ่มเติมถึงโครงสร้างการดำเนินงานกำกับดูแลส่วนภูมิภาคซึ่งมีเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารนั้น จะขอกล่าวถึงโดยสังเขปคือ

การกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารภายหลังออกสู่ตลาดของภาครัฐในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดอาศัย-อาศัยหลักการมอบอำนาจตามที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นตามหลักของกฎหมายนั้นมีสาระสำคัญซึ่งได้มีการสรุปดังนี้คือ

ความหมายและลักษณะของการมอบอำนาจ

การมอบอำนาจ คือ การมอบอำนาจในการสั่งการอนุญาต อนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการของผู้ที่มีอำนาจดังกล่าวพึงจะปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แก่ผู้อื่นเป็นผู้ปฏิบัติงานดังกล่าวแทนตนโดยต้องทำเป็นหนังสือ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่มีการกำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นด้วย

ลักษณะของการมอบอำนาจ

๑. การมอบอำนาจเป็นกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นได้มอบอำนาจให้การสั่งอนุญาต อนุมัติ หรือปฏิบัติราชการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี ให้ผู้อื่นรับผิดชอบดำเนินการแทน

๒. การมอบอำนาจ ใช้กับกรณีการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

๓. การมอบอำนาจดังกล่าวข้างต้น ให้ทำเป็นหนังสือ

๔. เมื่อมีการมอบอำนาจ ผู้รับมอบอำนาจจะมอบอำนาจนั้นให้ผู้อื่นต่อไปไม่ได้ ยกเว้นกรณีการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งจะมอบอำนาจนั้นต่อไปก็ได้ หากมอบให้แก่รองผู้ว่า หรือ ผู้ช่วยผู้ว่า ให้ผู้ว่า แจ้งให้ผู้มอบอำนาจขึ้นต้นทราบ หากมอบให้แก่บุคคลอื่นจะกระทำการได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้มอบอำนาจขึ้นต้นแล้ว

๕. การมอบอำนาจจะต้องทำเพื่อความสะดวกแก่ประชาชนและความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ

๖. เมื่อมอบอำนาจแล้ว ผู้มอบยังมีหน้าที่กำกับและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบ และมีอำนาจแนะนำ แก้ไข การปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

เงื่อนไขความสมบูรณ์ของการมอบอำนาจ

การมอบอำนาจจะถือว่าสมบูรณ์ได้นั้น จะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายอนุญาตไว้โดยชัดแจ้งซึ่งจะต้องมอบให้แก่ผู้ที่กฎหมายระบุไว้และได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

ต้องมีกฎหมายอนุญาตโดยชัดแจ้ง โดยการมอบอำนาจในฝ่ายปกครองนั้นจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายระบุอนุญาตให้มอบอำนาจได้ไว้โดยชัดแจ้งกฎหมายที่กำหนดให้มีการมอบอำนาจกันได้นี้ อาจเป็น

(๑) กฎหมายเฉพาะเรื่องฉบับใดฉบับหนึ่ง ถ้ากฎหมายเฉพาะเรื่องบัญญัติถึงการมอบอำนาจไว้อย่างไร ก็จะต้องถือตามนั้น ในกรณีที่กฎหมายเฉพาะไม่ได้ระบุอนุญาตไว้จึงไปพิจารณาจากกฎหมายทั่วไป

(๒) กฎหมายทั่วไป กฎหมายทั่วไปที่วางหลักเรื่องการมอบอำนาจนั้นได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

ผู้รับมอบอำนาจนั้นจะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นผู้รับมอบอำนาจเงื่อนไขประการนี้ นับว่ามีความจำเป็นเพราะเกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ หากมอบให้ผู้เป็นเจ้าของอำนาจมอบอำนาจของตนให้ฝ่ายปกครองตำแหน่งใดๆ ก็ได้อาจเป็นผลเสียหายแก่ราชการ จึงจำเป็นต้องระบุตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจไว้ด้วย ซึ่งปกติมักจะเป็นตำแหน่งถดลงมาจากผู้มอบอำนาจ หรือเป็นตำแหน่งหัวหน้างานสำคัญๆ

การมอบอำนาจต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้โดยทั่วไปเพื่อให้การมอบอำนาจเป็นผล ผู้มอบอำนาจจะต้องทำตามแบบที่กฎหมายระบุไว้ เช่น

- ต้องทำเป็นหนังสือ เช่น กรณีการมอบอำนาจของรัฐมนตรีแก่รัฐมนตรีช่วยว่าการ
- ต้องทำเป็นคำสั่ง เช่น กรณีการมอบอำนาจนายกรัฐมนตรีแก่ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด
- ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีและให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เช่น กรณีที่ปลัดกระทรวงจะมอบอำนาจให้อธิบดีในสังกัด หรือแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือกรณีที่อธิบดีจะมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น

ผลของการมอบอำนาจ

ผลของการมอบอำนาจที่ได้กระทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย มีดังต่อไปนี้คือ

(๑) เมื่อมีการมอบอำนาจโดยชอบ ผู้รับมอบอำนาจย่อมมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการในกิจการที่รับมอบมาได้ในนามของตนเอง กล่าวคือ ผู้รับมอบอำนาจสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองได้อย่างอิสระ และผู้มอบอำนาจย่อมไม่มีอำนาจนั้นต่อไปโดยจะมาก้าวถ่างแทรกแซงการใช้อำนาจดังกล่าวหาได้ไม่

(๒) โดยที่การมอบอำนาจนั้นเป็นเรื่องตำแหน่งต่อตำแหน่ง ไม่ใช่เรื่องของบุคคลต่อบุคคล ดังนั้นแม้ตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งจะพ้นจากตำแหน่งไปไม่ว่าด้วยประการใดๆ การมอบอำนาจก็ยังมีผลสมบูรณ์อยู่ตลอดไป

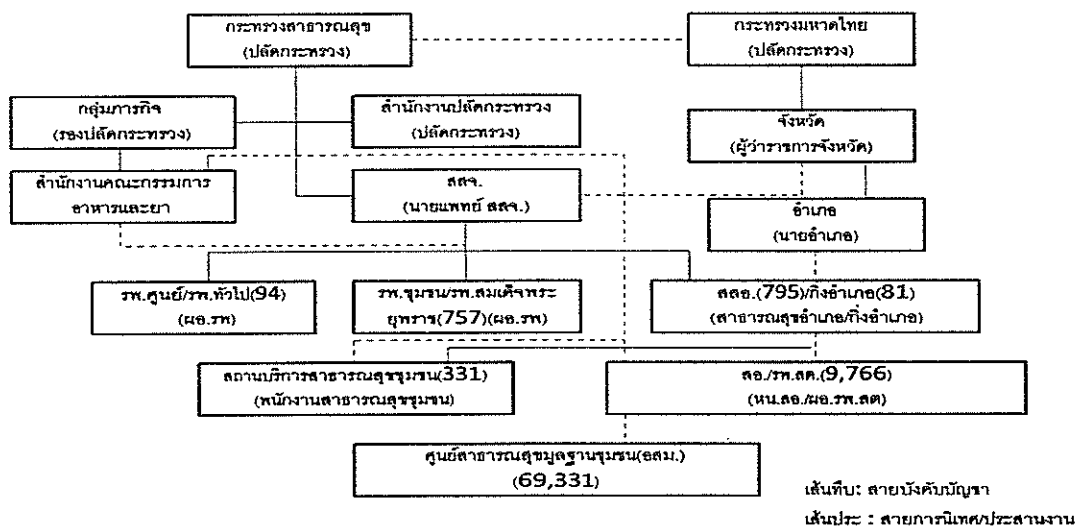
(๓) การมอบอำนาจช่วง โดยหลักทั่วไปแล้วฝ่ายปกครองผู้รับมอบอำนาจจะมอบอำนาจที่ตนได้รับมาให้แก่ฝ่ายปกครององค์การที่สามหาได้ไม่วั้นแต่จะมีข้อยกเว้นของกฎหมายกำหนดไว้โดยแจ้งชัด

(๔) การมอบอำนาจที่สมบูรณ์นั้นจะดำรงอยู่นานกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือเมื่อมีการยกเลิกการมอบอำนาจดังกล่าว

(<http://www.fpo.go.th/FPO/index๒.php?mod=Content&file=contentview&contentID=CNT๐๐๐๔๓๕๖&categoryID=CAT๐๐๐๐๒๕๑>)

โดยหน่วยงานส่วนกลางคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งเป็นกลุ่มภารกิจสนับสนุนงานบริการสาธารณสุขอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมอบอำนาจให้หน่วยงานระดับจังหวัดโดยการออกคำสั่งมอบอำนาจตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบกับการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดซึ่งขึ้นตรงกับสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระจายลงไปถึงสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน ดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพหลังออกสู่ตลาดทุกประเภทในเขตพื้นที่ภูมิภาค(จังหวัด)ที่รับผิดชอบ โดยการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กำกับดูแลตามพระราชบัญญัติ ๘ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติยา เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ วัตถุอันตราย ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท รวมทั้งสารระเหย และอาหาร การบริหารจัดการในส่วนภูมิภาคของจังหวัดนั้นจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นตัวแทนหน่วยงานกลางของกระทรวงมหาดไทยคอยกำกับดูแลงานในภาพรวมของทั้งจังหวัด

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานกระทรวงสาธารณสุขส่วนภูมิภาค

รูปภาพที่ ๓ แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานกระทรวงสาธารณสุข
ที่มา : สำนักงานอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ทั้งนี้การดำเนินงานภายใต้เครือข่ายที่ไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จะมีลักษณะของการติดตามนิเทศ/ประสานงานและการสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ อาทิเช่น การกำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ กฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน การพัฒนาบุคลากรที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด การสร้างระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการสืบค้นและเชื่อมโยงข้อมูล ประโยชน์สำหรับการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย เป็นต้น ทั้งนี้เครือข่ายการดำเนินงานในระดับจังหวัดหัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นหน่วยงานประสานให้มีการดำเนินงานกำกับดูแลในเขตพื้นที่ทั้งในระดับภูมิภาค จนถึงระดับท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบโดยมีตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

๑. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัด
๒. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่จังหวัด
๓. กำกับดูแล และประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่จังหวัด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมาย มีการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

๔. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ภายใต้การดำเนินงานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยปกติจะมีกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุขรองรับภารกิจกรมอบอำนาจกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพตามพระราชบัญญัติที่อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาทั้ง ๘ ฉบับ ซึ่งรวมทั้งงานตามพระราชบัญญัติอาหารด้วย อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากนี้ยังมีภารกิจอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้หน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่ งานมาตรฐานเวชภัณฑ์และครุภัณฑ์ด้านการแพทย์ งานสถานพยาบาล งานสนับสนุนวิชาการแก่เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลและอำเภอ และงานติดตามประเมินผล เป็นต้น โดยเฉพาะในเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดในกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคในแต่ละจังหวัดนั้น มีอยู่โดยเฉลี่ยประมาณไม่เกิน ๓ คน ซึ่งอาจมีหน้าที่รับผิดชอบในงานด้านอื่นๆ ด้วยดังที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้น โดยการดำเนินงานอาจมีการประสานเครือข่ายที่สาธารณสุขที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ อาทิเช่น สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล สถานพยาบาลหรือศูนย์ที่ทำหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ร่วมดำเนินการ เนื่องด้วยภารกิจการดำเนินงานในเขตพื้นที่จังหวัดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขค่อนข้างมีภาระความรับผิดชอบที่ครอบคลุม และกว้างขวางนอกเหนือจากงานตามพระราชบัญญัติกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพทั้ง ๘ ฉบับแล้ว อาจมีภารกิจอื่นที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นอีก และพระราชบัญญัติเหล่านี้มีการปรับปรุงแก้ไขอยู่โดยตลอด จึงค่อนข้างยุ่งยากที่จะเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งครอบคลุมในทุกประเด็น การปฏิบัติงานจึงไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังอย่างถูกต้องทุกกรณี การทำงานจึงต้องมีลักษณะที่เกื้อหนุนกันระหว่างในหน่วยงานส่วนกลาง(สำนักอาหาร กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น) และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานในท้องถิ่นในเขตพื้นที่แต่ละจังหวัดด้วย

ในส่วนของการดำเนินงานกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดภายหลังการอนุญาตนั้น ในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดจะอาศัยการดำเนินงานหน่วยงานส่วนภูมิภาคคือ สำนักงานสาธารณสุขแต่ละจังหวัดภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งถือเป็นตัวแทนของส่วนกลางในการดำเนินงานในส่วนภูมิภาค ตามนโยบายที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนด โดยมีหน่วยงานส่วนกลาง กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและภูมิภาค(กอง คบ.) เป็น Focal point ในการทำงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ให้การสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะของการประสานงาน นิเทศ และติดตามผลการดำเนินงานผ่านตัวชี้วัดที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนดในรูปแบบลักษณะของโครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง ตัวอย่างกิจกรรมกำกับดูแลด้านอาหารในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๓-๒๕๕๔) ได้แก่

ปี ๒๕๕๓ การกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร โดยมีการตรวจสอบสถานประกอบการที่ถูกบังคับตามหลักเกณฑ์ GMP - กฎหมาย, ตรวจเฝ้าระวังวัตถุกันเสียและน้ำมันหาลิ้นของผลิตภัณฑ์ก๋วยเตี๋ยว ณ สถานที่ผลิต ๑๗๐ โรงงาน ๆ ละ ๒ ตัวอย่าง/ ๕๖ จังหวัดทั่วประเทศ เป็นต้น

ปี ๒๕๕๔ การกำกับดูแลมาตรฐานเกลือบริโภค โดยให้มีการตรวจสอบสถานที่ผลิตเกลือบริโภคและตรวจสอบผลิตภัณฑ์เกลือบริโภค ณ สถานที่ผลิตอย่างน้อย ๑ ครั้ง/ปี ,การตรวจสอบ

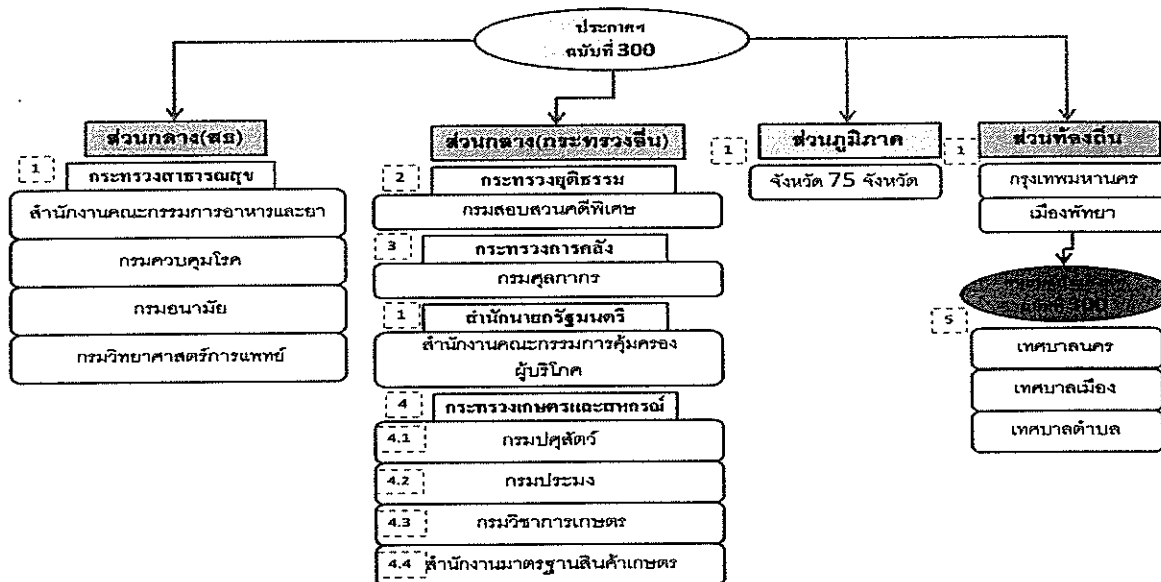
สถานประกอบการที่ถูกบังคับตามหลักเกณฑ์ GMP – กฎหมาย, การตรวจสอบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์เส้นก๋วยเตี๋ยว , การกำกับดูแลมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานความปลอดภัยของนมโรงเรียน เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานในส่วนของท้องถิ่นที่ถือเป็นเครือข่ายการกำกับดูแลที่ได้มีการแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มี ๒ ประเภท คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ปัจจุบันมี ๒ แห่ง คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาซึ่งรับผิดชอบ ดูแลในส่วนของสถานที่ผลิตและจำหน่ายอาหารในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล(จากข้อมูลกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ปี ๒๕๕๖ พบว่า มีจำนวน ๒๙,๑๖๗ และ ๒๐๗๐ แห่งโดยลำดับ) ซึ่งให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ ณ สถานที่ จำหน่าย และสะสมอาหาร โดยไม่รวมเจ้าหน้าที่ของในหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีอยู่ประมาณ ๕,๕๐๙ แห่งทั่วประเทศ

๒.๒.๒.การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกลไกหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ตลาดให้เป็นไปในทิศทางกำหนด ซึ่งที่มาของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น จะมีการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๕ ในการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารตามกฎหมายโดยปัจจุบันได้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานทั้งที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่ไม่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติอื่นๆ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารและเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานส่วนที่เกี่ยวข้องนั้น ดังรายละเอียดที่สรุปในภาพที่ ๕

การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ ๔ แผนผังแสดงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอื่นเพื่อปฏิบัติการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดด้านอาหาร
ที่มา: ดัดแปลงจากประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ ๓๐๐ และฉบับเพิ่มเติม

โดยให้ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขในแต่ละกรม แต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับบริหาร ตั้งแต่อธิบดีกรม รองอธิบดีกรม ลงมารวมทั้ง นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม “อาหาร” ของมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร ในส่วนของภูมิภาคและท้องถิ่นมอบอำนาจให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ตามพระราชบัญญัติอาหารในเขตพื้นที่ภูมิภาค(สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด)และท้องถิ่น(กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา) ที่หน่วยงานนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบ สำหรับเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบลจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล เฉพาะสถานที่จำหน่ายอาหารสถานที่สะสมอาหาร ตลาดที่หรือทางสาธารณะ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง หรือเทศบาลตำบลนั้นๆ แต่ไม่รวมถึงสถานที่ผลิต นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ดูแลรับผิดชอบ

นอกจากหน่วยงานภายในกระทรวงสาธารณสุข ยังมีการแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานภายนอกกระทรวงให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ตามพระราชบัญญัติอาหารฯ ได้แก่

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ให้ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่คดีพิเศษพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม “อาหาร” ของมาตรา ๔

- กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ข้าราชการสังกัดซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เฉพาะในกรณีการนำหรือส่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักร ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสั่งการตรวจอาหารที่นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร สำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ ผู้อำนวยการส่วนบริการกลาง ผู้อำนวยการส่วนสืบสวนและปราบปราม ๑ สำนักสืบสวนและปราบปราม ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากร ๑ สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ นักวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ระดับ ๗ ว. ขึ้นไป สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างาน สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับปฏิบัติพิธีการศุลกากร หรือการตรวจปล่อยสินค้าประเภทอาหารที่นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้อำนวยการส่วนควบคุมทางศุลกากร สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ

นายด่านศุลกากรทุกด่าน

- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไป เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ในอาหารทุกชนิดตามนิยาม “อาหาร” ของมาตรา ๔

- กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกรมตั้งแต่ระดับอธิบดีกรม รองอธิบดีกรมลงไป รวมทั้งเจ้าหน้าที่นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการผู้เกี่ยวข้อง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ สัตว์แปรรูป และผลิตภัณฑ์จากสัตว์

- กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกรมตั้งแต่ระดับอธิบดีกรม รองอธิบดีกรมลงไป นิติกร ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไป รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เฉพาะสัตว์น้ำ สัตว์น้ำแปรรูป และผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ

- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกรมตั้งแต่ระดับอธิบดีกรม รองอธิบดีกรมลงไป และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพืช และผลิตภัณฑ์จากพืช

- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้งข้าราชการระดับผู้อำนวยการสำนักงาน รองผู้อำนวยการสำนักงาน เจ้าหน้าที่และนักวิชาการมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ สัตว์น้ำ พืช สัตว์แปรรูป สัตว์น้ำแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์จากพืช

จากข้อมูลข้างต้นในส่วนของการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ นั้น โดยหลักการจะพิจารณาขอความช่วยเหลือของแต่ละหน่วยงานตามบทบัญญัติตามกฎหมายในแต่ละหน่วยงานนั้นๆ รับผิดชอบด้วยเพื่อเป็นการเต็มเต็มในส่วนของการดำเนินการกำกับดูแลอาหารตามกฎหมายให้สามารถกระทำได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๒.๒.๓ รูปแบบการกำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติอาหาร

พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารภายในประเทศโดยการควบคุมผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออกเพื่อจำหน่ายอาหารให้ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหารที่มีคุณภาพหรือมาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อการบริโภคโดยอาศัยพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยกลไกในการกำกับดูแลก่อนและหลังผลิตภัณฑ์อาหารออกสู่ตลาด การควบคุม ณ ด่านนำเข้า เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อการคุ้มครองความปลอดภัยด้านอาหารให้กับผู้บริโภค ซึ่งสามารถวิเคราะห์ระบบการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารภายใต้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว หากพิจารณารูปแบบในการกำกับดูแลอยู่ด้วยกัน ๓ ลักษณะ ดังนี้คือ

๒.๒.๓.๑ การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหาร

ตามนิยามในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๖๒ ได้กำหนดขอบข่ายสำหรับการดำเนินงานกำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์อาหาร และมาตรา ๖(๑) (๒) และ(๓) ยังกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจกำหนดสถานะของผลิตภัณฑ์อาหารและกำหนดในเรื่องการแสดงฉลากอาหารตามมาตรา ๖(๑๐) ซึ่งเป็นเสมือนกลไกที่จะนำมาใช้ในการจำแนกกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อกำหนดระดับความเข้มงวดในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารโดยคำนึงถึงความเสี่ยงอันเนื่องมาจากกระบวนการ ผลิต ที่ต้องมีการควบคุมดูแลในแต่ละระดับให้เหมาะสม เพื่อมิให้เกิดความเสี่ยงต่ออันตรายของผลิตภัณฑ์อาหาร รวมทั้งคำนึงถึงประเภท ชนิดตัวสินค้าที่ใช้กับผู้บริโภคแต่ละกลุ่มที่อาจต้องระมัดระวังเป็นพิเศษจากการใช้ผลิตซึ่งอาจมีปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ ทั้งนี้การจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ยังมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดความสะดวกสำหรับการกำกับดูแลความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ทั้งก่อนและหลังออกสู่ตลาด โดยมีการจำแนกกลุ่มผลิตภัณฑ์ออกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

○ **อาหารควบคุมเฉพาะ** ได้แก่ กลุ่มอาหารสำหรับทารก วัตถุเจือปนอาหาร อาหารที่มีวัตถุประสงคพิเศษ เป็นต้น จัดเป็นอาหารกลุ่มที่ต้องมีการกำกับดูแลเข้มงวดเป็นพิเศษ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการผลิตและนำเข้าอาหารกลุ่มนี้ต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนตำรับตามกฎหมาย (มาตรา ๓๑) และปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายโดยเคร่งครัดทั้งในเรื่องการขออนุญาตผลิตสินค้าและการดูแลคุณภาพมาตรฐานภายหลังจากที่ได้รับอนุญาต โดยกฎหมายจะกำหนดบทลงโทษซึ่งถือเป็นกลไกควบคุม เพื่อลงโทษสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำการฝ่าฝืนเงื่อนไขของกฎหมายค่อนข้างรุนแรงมากกว่าอาหารประเภทอื่น เช่น กรณีของการผลิตอาหารโดยมิได้ขึ้นทะเบียนตำรับอาหารต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำ ทั้งปรับ(มาตรา ๖๔) หรือ กรณีที่ผลิต หรือ นำเข้าอาหารไม่ตรงตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เป็นต้น

○ อาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐาน เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีการควบคุมในระดับรองลงมา จากกลุ่มอาหารควบคุมเฉพาะได้แก่ กาแฟ เครื่องดื่มเกลือแร่ ชา น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท น้ันมถั่วเหลืองในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ชา ซอสบางชนิด ผลิตภัณฑ์ปรุงรสที่ได้จากการย่อยโปรตีนจากถั่วเหลือง น้ำปลา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เนย น้ำผึ้ง เป็นต้น กฎหมายแม่บทไม่ได้กำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนตำรับอาหารเช่นเดียวกับอาหารควบคุมเฉพาะ แต่กำหนดให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าต้องดำเนินการให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพมาตรฐาน ความปลอดภัยเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณภาพความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ นอกจากมีข้อกำหนดในเรื่องคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์แล้วในเรื่องมาตรการกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับผู้ประกอบการที่จะมาขออนุญาตผลิตอาหารประเภทดังกล่าวมาขอจดทะเบียน / แจงรายละเอียดอาหารพร้อมทั้งรับเลขสารบบอาหาร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานภาครัฐในการติดตามกำกับดูแลได้อย่างต่อเนื่อง

○ อาหารที่ต้องมีฉลาก กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ต้องมีฉลากได้แก่ ขนมปัง ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น ไส้กรอก) วนสำเร็จรูปและขนมเยลลี่ หมากฝรั่งและลูกอม อาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที อาหารวัตถุประสงค์พิเศษ วัตถุประสงค์กลิ่นรส อาหารทั่วไปที่เป็นอาหารดัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม เป็นต้น ระดับความเข้มงวดในการควบคุมในเรื่องของตัวผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายในส่วนของการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดน้อยกว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารควบคุมเฉพาะและอาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐานดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้น และยังไม่มีข้อกำหนดในเรื่องคุณภาพมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ แต่กฎหมายยังให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กำหนดเงื่อนไขในเรื่องของการแสดงฉลาก เพื่อให้ผู้บริโภคใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาเลือกสินค้ามาบริโภคได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

○ อาหารทั่วไป เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่นอกเหนือจากอาหารสามประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นมีความซับซ้อนขององค์ประกอบของตัวผลิตภัณฑ์ที่อาจทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงในการบริโภคสินค้าค่อนข้างน้อยกว่าอาหารควบคุมเฉพาะ อาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐาน หรืออาหารที่ต้องมีฉลาก ลักษณะของกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มักเป็นกลุ่มอาหารที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตอาหารประเภทอื่นได้แก่ เนื้อสัตว์สด ไข่สด สารสกัดจากพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบ สารอาหารที่ใช้เป็นวัตถุดิบ(กรดอะมิโน/เกลือแร่) เครื่องปรุงรส น้ำตาล แปะแซ เครื่องเทศ แป้งประเภทต่างๆ ที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตอาหาร หรือ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้บริโภคกันจนเป็นประเพณีนิยมโดยปกติภายในประเทศ ได้แก่ วนเส้น ก๋วยเตี๋ยว เส้นบะหมี่ ขนมจีน เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขควบคุมตัวผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกันอาหารสามประเภทแรก แต่ผู้ประกอบการยังคง

ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อความเป็นปลอดภัยของตัวผลิตภัณฑ์ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค

○ อาหารที่ต้องมีฉลาก กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ต้องมีฉลากได้แก่ ขนมปัง ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น ไส้กรอก) วุ้นสำเร็จรูปและขนมเยลลี่ ทमाकฝรั่งและลูกอม อาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที อาหารวัตถุประสงคพิเศษ วัตถุแต่งกลิ่นรส อาหารทั่วไปที่เป็นอาหารตัดแปรรูปหรือพันธุวิศวกรรม เป็นต้น ระดับความเข้มงวดในการควบคุมในเรื่องของตัวผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายในส่วนของการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดน้อยกว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารควบคุมเฉพาะและอาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐานดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้น และยังไม่มีการกำหนดในเรื่องคุณภาพมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ แต่กฎหมายยังให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข กำหนดเงื่อนไขในเรื่องของการแสดงฉลากเพื่อให้ผู้บริโภคใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาเลือกสินค้ามาบริโภคได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

○ อาหารทั่วไป เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่นอกเหนือจากอาหารสามประเภทที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นมีความซับซ้อนขององค์ประกอบของตัวผลิตภัณฑ์ที่อาจทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงในการบริโภคสินค้าค่อนข้างน้อยกว่าอาหารควบคุมเฉพาะ อาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐาน หรืออาหารที่ต้องมีฉลาก ลักษณะของกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มักเป็นกลุ่มอาหารที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตอาหารประเภทอื่นได้แก่ เนื้อสัตว์สด ไข่สด สารสกัดจากพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบ สารอาหารที่ใช้เป็นวัตถุดิบ(กรดอะมิโน/เกลือแร่) เครื่องปรุงรส น้ำตาล แปะแซ เครื่องเทศ แป้ง ประเภทต่างๆ ที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตอาหาร หรือ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้บริโภคกันจนเป็นประเพณีนิยมโดยปกติภายในประเทศ ได้แก่ วุ้นเส้น ก๋วยเตี๋ยว เส้นบะหมี่ ขนมจีน เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขควบคุมตัวผลิตภัณฑ์เช่นเดียวกันอาหารสามประเภทแรก แต่ผู้ประกอบการยังคงต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อความเป็นปลอดภัยของตัวผลิตภัณฑ์ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค

การกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารทั้งสี่ประเภทตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ หมวด ๔ กำหนดกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า เพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายอาหารดังต่อไปนี้คือ

อาหารไม่บริสุทธิ์ตามนิยามในมาตรา ๒๖ ผ่าฝืนมาตรา ๒๕(๑)(มีโทษตามมาตรา ๕๘ จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

อาหารปลอมตามนิยามในมาตรา ๒๗ ผ่าฝืนมาตรา ๒๕(๒) (มีโทษตามมาตรา ๕๙ จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันถึงหนึ่งแสนบาท)

อาหารผิดมาตรฐานตามนิยามในมาตรา ๒๘ ผ่าฝืนมาตรา ๒๕(๓) (มีโทษตามมาตรา ๖๐ ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท)

อาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดตามนิยามในมาตรา ๒๙ ผ่าฝืนมาตรา ๒๕(๔)(มีโทษตาม มาตรา ๒๑ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือ ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ)

นอกจากนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันมิให้ได้รับอันตรายจากการบริโภค สินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือไม่ควรแก่การบริโภคพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขมีอำนาจตามมาตรา ๖(๘) กำหนดห้ามผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหาร หากมีข้อมูล หรือ มีแนวโน้มว่าจะเกิดความเสียหายอันเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค อาทิเช่น การห้ามผลิต นำเข้า หรือ จำหน่าย เนื้อปลาปักเป้า หรืออาหารที่ทำจากเนื้อปลาปักเป้า เป็นต้น หากฝ่าฝืนจะมีบทกำหนด โทษตามมาตรา ๕๐ (จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปีและปรับตั้งแต่ห้าพันถึงสองหมื่นบาท)

๒.๒.๓.๒ การกำกับดูแลสถานประกอบการ

เงื่อนไขในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอาหารได้กำหนดกลไกการ ควบคุมผู้ประกอบการผลิตและนำเข้าอาหารต้องพิจารณาปฏิบัติให้สอดคล้องตามเงื่อนไขที่กฎหมาย กำหนดดังนี้

สถานประกอบการผลิตอาหาร กรณีเข้าข่ายโรงงานตามกฎหมายโดยยึดถือตามคำ จำกัดความของพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมี กำลังรวมตั้งแต่ ๕ แรงม้าหรือใช้คนงานตั้งแต่ ๗ ขึ้นไป จะต้องขออนุญาตผลิตอาหารเพื่อปฏิบัติให้ เป็นไปตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่งไม่ว่าจะตั้งขึ้นเพื่อผลิตอาหารกลุ่มใดใน ๔ ประเภท คือ อาหาร ควบคุมเฉพาะ อาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐาน อาหารที่ต้องมีฉลาก หรืออาหารทั่วไป ผู้ที่ตั้ง โรงงานผลิตอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายต้องระวางโทษตามมาตรา ๕๓ จำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตามเนื่องจากพระราชบัญญัติอาหารฉบับ ปัจจุบัน มิได้กำหนดนิยามสำหรับผู้รับอนุญาตผลิตอาหารให้ครอบคลุมไปถึงสถานประกอบการผลิต อาหารที่เป็นโรงงานขนาดเล็ก ที่ใช้เครื่องจักรแรงม้ากำลังต่ำกว่า ๕ แรงม้า หรือ ใช้คนงานน้อยกว่า ๗ คนลงมา จึงมิได้ถูกบังคับให้ต้องขออนุญาตผลิตอาหาร และรับใบอนุญาตตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ยังมีกลไกที่จะนำมาใช้ในการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยการกำหนดเงื่อนไขในเรื่องของ การแสดงฉลากอาหารและเลขสารบบอาหารสำหรับสถานประกอบการผลิตอาหารควบคุมเฉพาะ กำหนด คุณภาพมาตรฐาน และอาหารที่ต้องมีฉลากซึ่งไม่เข้าข่ายโรงงาน ซึ่งต้องมาขอรับเลขประจำสถานที่ผลิต อาหารกับผู้อนุญาตก่อน ภายหลังจากผ่านการประเมินความเหมาะสมของสถานประกอบการผลิตอาหาร แล้ว จึงค่อยมาขอจดทะเบียนหรือแจ้งรายละเอียดอาหาร เพื่อขอรับเลขสารบบอาหาร ทั้งนี้เงื่อนไขการ แสดงฉลากและเลขสารบบต้องเป็นไปตามข้อกำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง ฉลาก ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖(๑๐) หากมีการกระทำฝ่า ฝืนจะมีโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาทตามมาตรา ๕๑

นอกจากนี้เพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากอันตรายต่างๆ ทั้งอันตรายทางกายภาพ (Physical Hazard) ทางเคมี(Chemical Hazard) และจุลินทรีย์(Microbiological Hazard) ภายได้ การกำกับดูแลความปลอดภัยตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับผู้ประกอบการผลิต

อาหารที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อควบคุมการผลิตให้เป็นไปตามเงื่อนไขวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันอันตรายทั้งสามด้านที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสินค้าดังกล่าวมาในข้างต้น และให้เกิดความมั่นใจในเรื่องของคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าจากสถานประกอบการก่อนถึงมือผู้บริโภค โดยได้กำหนดเงื่อนไขการควบคุมกระบวนการผลิตของผู้ประกอบการ และเป็นแนวทางการตรวจสอบสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับที่ ๑๙๓) พ.ศ.๒๕๔๓ เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหาร สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารหลายชนิดที่จัดอยู่ในอาหารทั้ง ๔ ประเภทที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ได้แก่ อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร กาแฟ ขนมปัง อาหารพร้อมปรุง อาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที(บางรายการเช่น ผลิตภัณฑ์ขนมอบเบเกอรี่) ก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น

๒. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่(๒๒๐) พ.ศ.๒๕๔๔ เรื่อง น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท (ฉบับที่ ๓)

๓. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่(๒๔๘) พ.ศ.๒๕๔๔ เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์นมพร้อมบริโภคชนิดเหลวที่ผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนโดยวิธีการพาสเจอร์ไรส์

๔. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่(๓๔๙) พ.ศ.๒๕๕๖ เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทชนิดที่มีความเป็นกรดต่ำ และชนิดที่ปรับกรด

โดยกฎหมายทั้งสองฉบับในข้อ ๒, ๓ และ ๔ มีการกำหนดเงื่อนไขควบคุมการผลิตอาหารมีข้อกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมปัจจัยเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดจากการผลิตสินค้า ว่าเป็นการเฉพาะที่แตกต่างไปจากประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ (ฉบับที่ ๑๙๓)และฉบับแก้ไขที่เกี่ยวข้อง กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น โดยมีข้อกำหนดเป็นการเฉพาะ(Specific GMP) สำหรับเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต เนื่องจากกรรมวิธีการผลิต การควบคุมกระบวนการ และปัจจัยอื่นๆ มีรายละเอียดที่ต้องควบคุมแตกต่างกันไป

สำหรับการผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารกลุ่มอื่นๆที่อยู่นอกเหนือข้อกำหนดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น หากเป็นอาหารประเภทอื่นๆ ได้แก่ อาหารทั่วไปที่ผ่านกระบวนการ

แปรรูปบรรจุอยู่ในภาชนะพร้อมจำหน่าย ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที (นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์ขนมอบ และอาหารพร้อมปรุงที่เป็นชุด), น้ำผึ้ง และนมถั่วเหลืองที่สถานที่ผลิตไม่เข้าข่ายโรงงาน และอาหารตามประกาศ ฯ ฉบับที่ ๑๔๔ (พ.ศ.๒๕๓๕) ที่ได้รับการยกเว้นตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มอาหารที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ มักจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชน(OTOP) แต่เดิมยังไม่มีข้อกำหนดเพื่อกำกับดูแลตามเงื่อนไขวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร ยังคงใช้ข้อกำหนดตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๑ มาเป็นเงื่อนไขบังคับสำหรับการกำกับดูแลมาตรฐานของสถานประกอบการผลิตที่เข้าข่ายโรงงานซึ่งมีโอกาสผลิตและกระจายสินค้าไปยังกลุ่มผู้บริโภคได้มาก ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและเลี้ยงเห็นความสำคัญที่จะให้มีการพัฒนา

สถานประกอบการผลิตให้นอกเหนือจากที่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ (ฉบับที่ ๑๙๓) พ.ศ.๒๕๔๓ เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหาร, ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่(๒๒๐) พ.ศ.๒๕๔๔ เรื่อง น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท(ฉบับที่ ๓) และประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่(๒๔๘) พ.ศ.๒๕๔๙ เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษา ผลิตภัณฑ์นมพร้อมบริโภคชนิดเหลวที่ผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อด้วยความร้อนโดยวิธีการพาสเจอร์ไรส์ จึงได้มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับสำหรับอาหารที่อยู่นอกเหนือเงื่อนไขของประกาศทั้งสามฉบับโดยการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓๔๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่องวิธีการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิตและเก็บรักษาอาหารแปรรูปในภาชนะบรรจุพร้อมจำหน่ายควบคุมปัจจัยเสี่ยงอันตรายที่อาจจะเกิดจากการผลิตสินค้า

ทั้งนี้กลุ่มอาหารทั่วไปที่ไม่ได้มีการแปรรูปสินค้า(อาทิเช่น บรรจุโดยไม่แปรรูป) หรือมีการแปรรูปแต่ไม่ได้จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค หากสถานประกอบการผลิตอาหารมีลักษณะเข้าข่ายโรงงานต้องขอใบอนุญาตผลิต จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๑ ข้อ ๔ ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๔(เงื่อนไขการขออนุญาตผลิตอาหาร) , ๑๘(เงื่อนไขการต่ออายุใบอนุญาต) ,๒๑ และ ๒๒ (หน้าที่ของผู้รับอนุญาตที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตย้ายสถานประกอบการ/สถานที่จัดเก็บอาหาร) ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้การย้ายสถานประกอบการ หรือ สถานที่จัดเก็บต้องได้รับอนุญาต และต้องผ่านการประเมินความเหมาะสมในด้านต่างๆ อาทิเช่น สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ตั้ง ความพร้อมของอุปกรณ์การผลิต ความเหมาะสมด้านการสุขาภิบาล การดูแลสุขภาพคนงานและพฤติกรรมระหว่างการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหาร

สถานประกอบการนำเข้าอาหาร

สำหรับในส่วนของกรนำเข้าอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ กำหนดให้ผู้ประสงค์จะนำเข้าอาหารทั้ง ๔ กลุ่ม อาหารควบคุมเฉพาะ อาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐาน อาหารที่ต้องมีฉลาก และอาหารทั่วไป ต้องมายื่นขอรับอนุญาตนำเข้าอาหารตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งกับผู้อนุญาต คือ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือ ผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการมอบหมาย และการพิจารณาอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (เงื่อนไขการเตรียมสถานที่เก็บ อุปกรณ์ที่จำเป็น และลักษณะการเก็บรักษา) และกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒ (เงื่อนไขการต่ออายุใบอนุญาต)ทั้งนี้การนำเข้าอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต มีบทกำหนดตามกฎหมายในลักษณะเดียวกับการผลิตอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือเป็นกรณีฝ่าฝืน มาตรา ๕๓ จำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้การนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารชนิดที่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของเงื่อนไขที่กำหนดตามประกาศกระทรวงฉบับที่ ๑๙๓ , ๒๒๐ ,๒๔๘ , ๓๔๒ และ ๓๔๙ นั้น นอกเหนือจากหลักฐานการรับอนุญาตสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์แล้ว ยังจะต้องแสดงเอกสารระบบควบคุมคุณภาพที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือจากประเทศผู้ผลิตสินค้า(อาทิเช่น GMP HACCP ISO ๙๐๐๐ หรือ หลักฐานรับรอง

มาตรฐานการผลิตอื่น เป็นต้น) เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาก่อนนำเข้าสินค้า เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในเรื่องของคุณภาพความปลอดภัยสินค้าที่จะนำเข้ามาจำหน่ายให้ผู้บริโภคในราชอาณาจักร

๒.๒.๓.๔ การกำกับดูแลการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหาร

การกำกับดูแลก่อนการโฆษณา

ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณภาพ ประโยชน์ คุณภาพ หรือ สรรพคุณอาหาร อันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร แต่หากจะทำการโฆษณาตามมาตรา ๔๑ ก็สามารถดำเนินการได้โดยให้ผู้ที่ประสงค์จะโฆษณาคุณภาพ ประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหาร ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทางภาพถ่าย ภาพยนตร์ หรือข้อความที่จะโฆษณาดังกล่าวนั้นให้ผู้อนุญาตตรวจพิจารณาก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะโฆษณาได้

ดังนั้น เพื่อให้การขออนุญาตโฆษณาและการโฆษณาอาหารเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเงื่อนไขและแนวทางการโฆษณาอาหารไว้โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

๑.อาหารที่กฎหมายกำหนดให้ขออนุญาตผลิต นำเข้า และอื่นๆ ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาหารตามแต่ละกรณีนั้นๆ

๒.การโฆษณาคุณภาพ ประโยชน์ คุณภาพหรือสรรพคุณอาหาร ต้อง

๒.๑ ไม่เป็นเท็จหรือเกินความจริง ไม่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในสาระสำคัญของอาหาร และเกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร

๒.๒ โฆษณาสรรพคุณเฉพาะที่ได้รับอนุญาตในฉลาก หรือเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง ฉลาก หรือประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง ฉลากโภชนาการ ทั้งนี้หากมีการโฆษณาสรรพคุณอาหารนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตในฉลากดังกล่าวข้างต้น ต้องนำผลการศึกษาวิจัยผลิตภัณฑ์อาหาร บทความรู้ หรือข้อมูลทางวิชาการมาประกอบการขออนุญาตโฆษณาอาหาร ซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริงและเป็นปัจจุบัน อยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ และตีพิมพ์ในวารสารทางการแพทย์หรือทางวิชาการที่เชื่อถือได้ โดยต้องแนบเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์ฉบับเต็มมาประกอบการพิจารณาด้วย

๓.การโฆษณาที่ได้รับอนุญาต จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้อนุญาตกำหนด ได้แก่

๓.๑ อนุญาตเฉพาะข้อความและภาพที่ไม่ได้ขีดฆ่า

๓.๒ โฆษณาในเวลาไม่เกิน ๕ ปี

๓.๓ ข้อความและภาพที่โฆษณาต้องตรงตามที่ได้รับอนุญาต ถ้าโฆษณาแตกต่างไปจากนี้ถือว่าข้อความโฆษณาทั้งหมดไม่ได้รับอนุญาต

๓.๔ ให้แสดงข้อความเลขที่ใบอนุญาตโฆษณาในสื่อที่ได้รับอนุญาต

๓.๕ เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารข้อความการโฆษณา(ถ้ามี)

ทั้งนี้ การขออนุญาตโฆษณาคุณภาพ ประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณอาหาร ต้องนำข้อความ ภาพเสียงโฆษณามายื่นขออนุญาตที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในกรณีที่ประสงค์

จะโฆษณาทางสื่อที่เผยแพร่ในหลายจังหวัดแต่หากประสงค์จะโฆษณาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดใด โดยเฉพาะ ให้อำนาจอนุญาตที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนั้น

การกำกับดูแลหลังการโฆษณา

เมื่อผู้โฆษณาได้รับอนุญาตอนุญาตให้โฆษณาแล้ว จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายกำหนดทั้งในเรื่องข้อความ ภาพ และเสียง รูปแบบการโฆษณา การเผยแพร่ข้อความทางสื่อสาธารณะ ต้องตรงตามที่ได้รับอนุญาตไว้ ซึ่งหากมีดำเนินการตรวจสอบ เผื่อระวังติดตามแล้วพบว่ามี การกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอาหารผู้ดำเนินการจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมาย โดยกรณีที่ โฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ จะมีโทษตาม มาตรา ๗๒ ปรับไม่เกินห้าพันบาท แต่หากพิจารณาแล้วเป็นการโฆษณาอันเป็นเท็จ หรือหลอกลวงให้ เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร ถือเป็น การฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ จะมีโทษตามมาตรา ๗๐ จำคุกไม่เกิน สามปี หรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำฝ่าฝืนของโฆษณา

๒.๓. การใช้อำนาจในการตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติ

การใช้อำนาจในการตรวจสอบเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นกลไกหนึ่งของการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดทั้งในเรื่องของสถานประกอบการ และ ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อติดตามภายหลังการอนุญาต หรือ ดำเนินการกรณีที่มีการกระทำที่ไม่เป็นไปตาม เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยการให้อำนาจในการดำเนินการ ๓ ลักษณะคือ

๒.๓.๑ การใช้อำนาจการตรวจสอบในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่

๒.๓.๒ การใช้อำนาจในทางปกครองในฐานะผู้อนุญาต

๒.๓.๓.อำนาจในการเปรียบเทียบคดี

๒.๓.๑ การใช้อำนาจการตรวจสอบในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ กำหนดให้บุคคลซึ่งมีฐานะ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข สามารถใช้อำนาจ ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้คือ

(๑) เข้าไปในสถานที่ผลิตอาหาร สถานที่เก็บอาหาร สถานที่จำหน่ายอาหาร หรือสถานที่ทำการของผู้ผลิต ผู้เก็บรักษา ผู้จำหน่าย รวมทั้งสถานที่ทำการของผู้นำหรือส่งเข้ามาใน ราชอาณาจักรซึ่งอาหาร ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบควบคุมให้การเป็นปื่อตาม พระราชบัญญัตินี้

(๒) ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจสอบอาหาร และอาจยึดหรืออายัดอาหารและ เครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตลอดจนภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุอาหาร และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาหารดังกล่าวได้

(๓) นำอาหารในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหรือตรวจวิเคราะห์
 (๔) ยึดหรืออายัดอาหารหรือภาชนะบรรจุที่สงสัยว่าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อ
 สุขภาพหรือผิตอนามัยของประชาชน เพื่อตรวจพิสูจน์

(๕) ยึดหรืออายัดอาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม หรืออาหารผิดมาตรฐาน หรือ
 ภาชนะบรรจุที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือผิตอนามัยของประชาชน หรือที่มีลักษณะไม่
 ถูกต้องตามคุณภาพหรือมาตรฐานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๖(๖)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก
 ตามสมควร

ทั้งนี้กฎหมายให้ความคุ้มครองในการใช้อำนาจในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติ
 หน้าที่ตามมาตรา ๔๓ โดยผู้ใดขัดขวางไม่อำนวยความสะดวกต้องระวางโทษ จำคุกต้องระวางโทษ
 จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๕๓

๒.๓.๒ การใช้อำนาจในทางปกครองในฐานะผู้อนุญาต

พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้ผู้อนุญาตซึ่งหมายถึง เลขาธิการคณะกรรมการ
 อาหารและยา หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา สามารถใช้อำนาจ
 อย่างอื่นนอกเหนือจากการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายได้แก่

- การใช้อำนาจในการสั่งให้ผู้รับอนุญาตผลิต หรือ นำเข้าอาหารดัดแปลงสถานที่
 ผลิตอาหาร หรือสถานที่เก็บตามมาตรา ๓๐(๑)

- การสั่งให้งดผลิตหรือนำเข้าอาหารที่ผลิตโดยไม่ได้รับอนุญาต(ตั้งโรงงานผลิต
 อาหารโดยไม่ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง นำเข้าอาหารโดยไม่ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืน
 มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง) ตามมาตรา ๓๐(๒)

- การสั่งให้งดผลิตหรือนำเข้าอาหารที่ปรากฏผลการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นอาหารที่ไม่
 ควรแก่การบริโภค(อาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารผิดมาตรฐาน อาหารที่รัฐมนตรีกำหนดห้ามผลิตนำเข้า
 หรือจำหน่ายตามมาตรา ๖(๘) เป็นต้น) ตามมาตรา ๓๐(๒)

- ประกาศผลการตรวจพิสูจน์อาหารให้ประชาชนทราบกรณีที่ปรากฏผลจากการ
 ตรวจพิสูจน์ว่าอาหารรายใดเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ตามมาตรา ๒๖ อาหารปลอมตามมาตรา ๒๗ หรือ
 เป็นอาหารผิดมาตรฐานตามมาตรา ๒๘ หรือเป็นอาหารที่น่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรืออนามัย
 ของประชาชน หรือภาชนะบรรจุอาหารรายใดที่ประกอบด้วยวัตถุที่เป็นอันตรายเมื่อใช้บรรจุอาหาร

- การสั่งให้ผู้ผลิต นำเข้า จำหน่ายอาหาร หรือผู้กระทำการโฆษณาระงับการโฆษณา
 คุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณอาหารที่ไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๑

- การสั่งให้ผู้ผลิต นำเข้า จำหน่ายอาหาร หรือผู้กระทำการโฆษณาระงับการผลิต
 การนำเข้า การจำหน่าย หรือ การโฆษณาอาหารที่คณะกรรมการอาหารเห็นว่าไม่มีคุณประโยชน์
 คุณภาพ หรือสรรพคุณตามที่โฆษณา ตามมาตรา ๔๒

- การสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๔๖ โดยมีเงื่อนไขแบ่งออกเป็น ๒
 กรณีคือ ๑. กรณีของการสั่งพักใช้ใบอนุญาตกรณีที่ได้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
 กฎกระทรวง หรือประกาศซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่ปรากฏผลจากการตรวจพิสูจน์
 ว่าอาหารที่ผลิตโดยผู้รับอนุญาตได้นั้น ไม่บริสุทธิ์ตามมาตรา ๒๖ เป็นอาหารปลอมตามมาตรา ๒๗

เป็นอาหารที่ผิดมาตรฐานตามมาตรา ๒๘ เป็นอาหารหรือภาชนะบรรจุที่น่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือผิดอนามัยประชาชน โดยมีเงื่อนไขของการพักใช้กำหนดครั้งละไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน หรือ อีกกรณีหนึ่งถ้าหากว่ามีการฟ้องผู้รับอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จะสั่งพัก ใช้ใบอนุญาตไว้รอคำพิพากษาอันถึงที่สุดก็ได้ และ ๒.การสั่งเพิกถอนใบอนุญาต เป็นกรณีที่ศาลมีคำ พิพากษาถึงที่สุดแล้วว่า ผู้รับอนุญาตผู้ใดได้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๗ ผู้อนุญาต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาหารมีอำนาจสั่งเพิกถอนได้

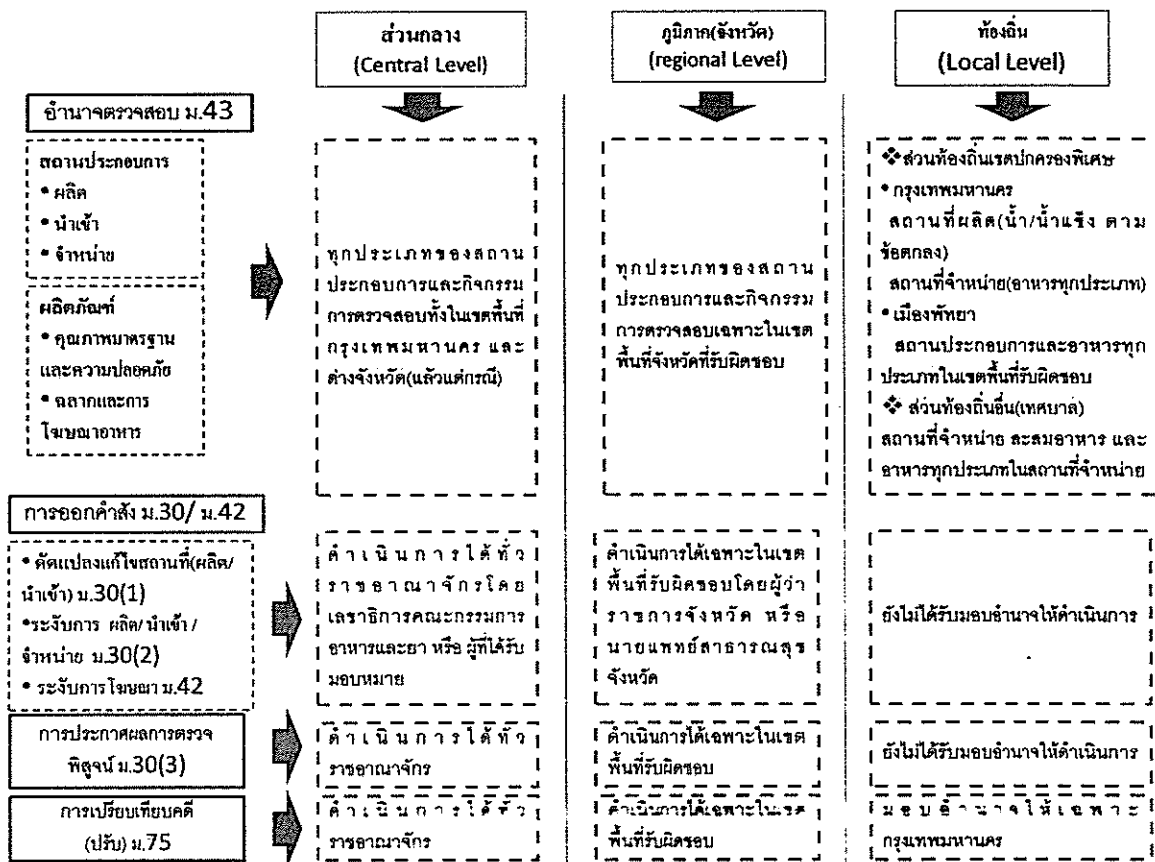
ทั้งนี้อำนาจในการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะ เป็นอำนาจที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะสำหรับผู้อนุญาตคือ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมาย ผู้ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย หรือ บุคคลอื่นไม่สามารถจะใช้ อำนาจในลักษณะนี้ได้เนื่องจากกฎหมาย ยกเว้นจะเป็นผู้ที่รับมอบอำนาจให้เป็นผู้อนุญาตโดยการ มอบอำนาจนั้นเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาจะออกคำสั่งตามพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในขณะนี้ได้มีการมอบอำนาจโดยการออกคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยา ที่ ๔๙๕/๒๕๕๕ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๖-๓๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๐ (ฉบับที่ ๗) และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจประกอบกับ มาตรา ๔ ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ นายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัดซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบในส่วนภูมิภาคนั้น สามารถออกคำสั่งทางปกครองดังที่ กล่าวมาข้างต้น เพื่อดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อคุ้มครอง ผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าได้ อย่างไรก็ตามในส่วนของหน่วยงานท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุขยัง ไม่มีการมอบอำนาจให้ใช้อำนาจออกคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๓.๓ อำนาจในการเปรียบเทียบคดี

ตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ความผิดอันมีโทษปรับสถาน เดียวให้เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ โดยส่วนกลางเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือนิติ กรตั้งแต่ระดับ ๕ มีอำนาจในการเปรียบเทียบคดี ส่วนภูมิภาคมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัดเปรียบเทียบคดี ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการ เปรียบเทียบปรับ พ.ศ.๒๕๓๖

ส่วนท้องถิ่นเฉพาะหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา ออกระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับสำหรับ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๔๖ ให้ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักอนามัย ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตมีอำนาจเปรียบเทียบปรับเฉพาะความผิดที่เกิดขึ้นในเขตท้องถิ่นนั้น

ทั้งนี้ขอข้ายอำนาจที่สามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติอาหารในเรื่องของการตรวจสอบการออกคำสั่ง และการเปรียบเทียบคดีตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อม และข้อตกลงระหว่างหน่วยงานที่จะรับมอบอำนาจให้ดำเนินการตามกฎหมายโดย ผู้เขียนได้สรุปไว้ดัง ภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕ แผนภูมิแสดงขอบข่ายการใช้อำนาจในการตรวจสอบและกำกับดูแล การออกคำสั่ง และการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒

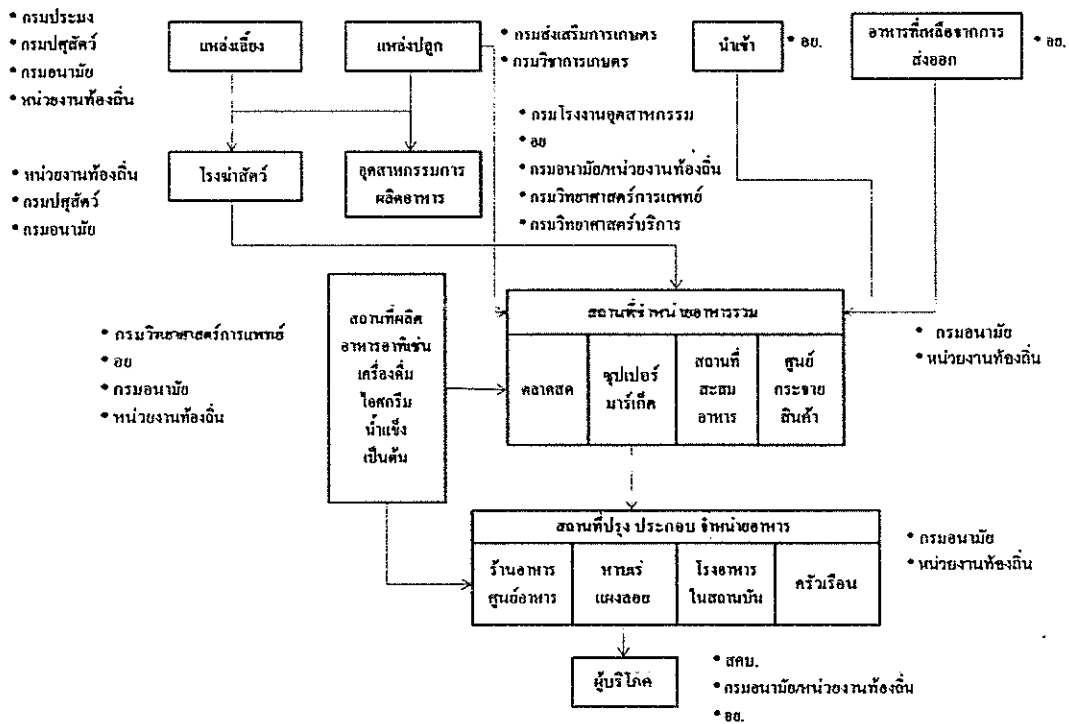
ที่มา: ดัดแปลงจากพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่ ๔๙๕/๒๕๕๕ เรื่อง มอบอำนาจเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด , ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ พ.ศ.๒๕๓๖, ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ สำหรับกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๔๖

๒.๕. เครื่องข่ายในการกำกับดูแลอาหารตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกเหนือจากการกำกับดูแลความปลอดภัยด้านอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน

คณะกรรมการอาหารและยา แต่ในระบบของการดูแลความปลอดภัยด้านอาหารภายในประเทศจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลและดำเนินการภายใต้กฎหมายที่รับผิดชอบ ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องและเป็นเครือข่ายช่วยสนับสนุนส่งเสริมระบบการกำกับดูแลอาหารภายในประเทศให้มีมาตรฐานและเกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ประภาพร ขอไพบุลย์และคณะ(๒๕๕๑) ได้ศึกษา ระบบการตรวจสอบด้านความปลอดภัยอาหารของประเทศไทยเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะที่เรียกว่า Multiple Agency System คือ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของการควบคุมความปลอดภัยอาหารในด้านต่างๆ ไปหลายหน่วยงาน ตามข้อกำหนดของกฎหมาย และบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ประกอบด้วยหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนเพื่อให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อาหาร ตั้งแต่ต้นน้ำแหล่งผลิตเบื้องต้นในภาคการเกษตร แหล่งแปรรูป แหล่งจำหน่าย จนถึงผู้บริโภค ซึ่ง ชรินทร์ เจริญพงศ์(๒๕๔๘) ได้สรุป บทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อาหาร ดังภาพที่ ๖

รูปภาพที่ ๖ แผนภาพแสดงบทบาทของหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมความปลอดภัยตลอดห่วงโซ่อาหาร

ที่มา : ชรินทร์ เจริญพงศ์(๒๕๔๘) อ้างถึงโดยประภาพรและคณะ(๒๕๕๑)

สำหรับหน้าที่และบทบาทของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ในการตรวจสอบ โดยสรุป มีดังนี้

หน่วยงานหลัก

หน่วยงานหลักที่ดูแลและควบคุมแหล่งผลิตอาหาร ตั้งแต่การเพาะปลูก เพาะเลี้ยง เก็บเกี่ยว แปรรูป จำหน่าย จนถึงมือผู้บริโภค มีอยู่ ๒ หน่วยงานคือ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของอาหารเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคภายในประเทศ โดยกำกับดูแลอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร สำหรับการบริโภคภายในประเทศ และการนำเข้าของผลิตภัณฑ์อาหาร ในขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ดูแลสินค้าเกษตรและอาหารส่งออก ดูแลผลิตผลการเกษตร ด้านการผลิตระดับฟาร์มทั้งการเพาะเลี้ยง เพาะปลูก พืชและสัตว์

หน่วยงานสนับสนุน

เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมงานด้านความปลอดภัยอาหาร ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ๒ หน่วยงาน คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ทำหน้าที่ควบคุมสถานประกอบการที่เป็นโรงงาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ทำหน้าที่สนับสนุนการนำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการผลิต(GMP) และระบบการวิเคราะห์อันตรายและควบคุมจุดวิกฤติ(HACCP) มาใช้ในระบบการผลิตอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างประเทศ การนำเข้าและส่งออก กระทรวงคมนาคม มีกรมการขนส่งทางบก กำกับดูแลการขนส่งทางบก แต่ไม่ครอบคลุมถึงการดูแลระบบความสะอาด ปลอดภัยในการขนส่งโดยตรง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำกับดูแลด้านอาหารในท้องถิ่น การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของแต่ละหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงสาธารณสุข

มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ อนามัย การป้องกัน ควบคุม รักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน และราชการอื่นๆ ตามกฎหมายที่กำหนด มีหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ในการควบคุมอาหารโดยห้ามผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย อาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน และอาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด โดยในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีหน้าที่กำกับดูแลเฝ้าระวังความ

ปลอดภัยของอาหาร ให้ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎหมาย ศึกษาวิจัยและจัดทำมาตรฐานอาหาร ส่งเสริมสนับสนุนการผลิตอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐ ในการควบคุมการขึ้นทะเบียนตำรับยาทั้งคนและสัตว์ และมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมด้านสารเคมี ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ที่จัดอยู่ในประเภทวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.๒๕๓๕ และมีอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อควบคุมวัตถุอันตรายทั้งชนิด การผลิต การใช้ การจำหน่าย การโฆษณา และการมีไว้ในครอบครองเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายจากการใช้วัตถุอันตราย แก่บุคคลสัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม

๒. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

มีหน้าที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ วิจัย ทางห้องปฏิบัติการ เพื่อสนับสนุนการสาธารณสุขของประเทศ ด้านการป้องกัน รักษา ควบคุมโรคติดต่อ และโรคไม่ติดต่อ การส่งเสริมสุขภาพของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการสาธารณสุข รวมทั้งมีการตรวจวิเคราะห์ยืนยันการปนเปื้อนสารต่างๆ ทางห้องปฏิบัติการ และสนับสนุนทางภาคสนามเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒

๓. กรมอนามัย

มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งกรมอนามัยเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสาธารณสุข โดยตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุขดังกล่าว มีการกระจายอำนาจให้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ กำกับดูแลสภาพแวดล้อม สุขลักษณะของโรงฆ่าสัตว์ กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ สุขลักษณะทั้งในส่วนของตลาด สถานที่จำหน่ายอาหาร และสถานที่เสวยอาหาร รวมทั้งการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งมีผลต่อความสะอาด ปลอดภัย คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และการป้องกันมลภาวะที่เกิดจากสถานที่ผลิต และมีหน้าที่สนับสนุนให้ราชการส่วนท้องถิ่นใช้มาตรฐานทางวิชาการที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นข้อกำหนดท้องถิ่น และส่งเสริมการบังคับใช้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ในท้องถิ่นด้วย โครงการการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ “อธิบดีกรมอนามัย ได้จัดตั้งศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข” เป็นองค์กรรองรับการดำเนินงาน มีหัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ เป็น “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” ซึ่งในปัจจุบันได้มีประกาศแต่งตั้งแล้ว ได้แก่ นักวิชาการของกรมอนามัย ทั้งในส่วนกลางและศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ทั่วไป/ชุมชน สาธารณสุขอำเภอ รวมทั้งนักวิชาการในหน่วยงานดังกล่าว หัวหน้าสถานีอนามัย และผู้อำนวยการกองอนามัยสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล และหัวหน้าเขตในเขตกรุงเทพมหานคร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการเกษตร การประมง การปศุสัตว์ และอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในห่วงโซ่อาหารมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. กรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตร

มีหน้าที่ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์พืช ผัก ผลไม้ และธัญพืช คัดเลือกพันธุ์พืชดังกล่าวและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ดูแล ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกและส่งเสริมการปลูกพืชแบบไร้นาสวนผสม เพื่อลดการใช้สารเคมี มีอำนาจในการกำกับดูแลและควบคุมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตพืช ๓ ฉบับ คือ

๑.พระราชบัญญัติกักกันพืช พ.ศ.๒๕๔๒ บังคับใช้ในการป้องกันควบคุมโรคแมลงศัตรูพืชที่เข้ามาจากการนำพันธุ์พืชเข้ามาและออกไปนอกราชอาณาจักร รวมทั้งพันธุ์พืชที่มีการตัดแต่งสารพันธุกรรม

๒.พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ.๒๕๑๘ บังคับใช้ในการกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบรับรองคุณภาพมาตรฐานปุ๋ย

๓.พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.๒๕๓๕ บังคับใช้ในการควบคุมความปลอดภัยในการใช้ยาปราบศัตรูพืช ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

๒. กรมประมง

มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งดูแลกลุ่มสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ทั้ง ๓ ทางที่ได้มา คือ จากการประมงหรือการจับจากธรรมชาติ จากการเพาะเลี้ยงและจากการนำเข้า ในกรณีของสัตว์น้ำที่ได้มาจากการเพาะเลี้ยงหากมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีต่างๆ ต้องให้กรมประมงสามารถดูแลสารเคมีตามที่กำหนดเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ปัจจุบันใช้พระราชบัญญัติยา พ.ศ.๒๕๑๐ ของกระทรวงสาธารณสุขควบคุมในบางครั้งถ้าพบหรือสงสัยว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเข้ามาควบคุมโดยใช้อำนาจผ่านช่องทางต่างๆ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ ในส่วนของการนำเข้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ กรมประมงยังใช้อำนาจการควบคุมชนิดสัตว์น้ำและซากสัตว์น้ำที่จะนำเข้าและออกโดยผ่านทางพระราชบัญญัติการส่งออกปอกและนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.๒๕๒๒ ของกระทรวงพาณิชย์ แต่ในส่วนของกรนำเข้าอาหาร เช่น ปลาสดแช่เยือกแข็งหรืออาหารผลิตภัณฑ์ประมงนั้น ยกเว้นปลาทูน่า และกุ้ง เป็นอำนาจของกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ นอกจากนี้ทางกรมปศุสัตว์ได้มอบอำนาจในการควบคุมอาหารสัตว์น้ำให้กรมประมงดูแล ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ กรณีของการขนส่งผ่านท่าเทียบเรือ สะพานปลา ตลาดกลาง หรือส่งเข้าสู่โรงงานแปรรูปเบื้องต้น/โรงงานแปรรูป ในส่วนของท่าเทียบเรือ สะพานปลา ขององค์กรสะพานปลา จะมีพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา ในการควบคุมด้านความสะอาด สุขอนามัย และความเป็นระเบียบในกิจกรรมต่างๆ สำหรับขั้นตอนการบริโภคภายในประเทศ สำหรับสัตว์น้ำมีชีวิตเพื่อการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ จะมีหน้าที่ตรวจสอบด้านสิ่งปนเปื้อนในสัตว์น้ำ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคภายในประเทศ สำหรับสัตว์น้ำมีชีวิตเพื่อการส่งออก กรมประมงมีหน้าที่

รับผิดชอบในการตรวจรับรองสัตว์น้ำ สุขภาพสัตว์น้ำ ภายใต้พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.๒๕๙๐ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ.๒๕๒๒ ของกระทรวงพาณิชย์

๓. กรมปศุสัตว์

มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ กฎหมายว่าด้วย การควบคุมการบำบัดโรคสัตว์ กฎหมายว่าด้วยการบำรุงพันธุ์สัตว์ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาหารสัตว์ ดำเนินการผลิตและจัดหาชีวภัณฑ์และเวชภัณฑ์ หมายถึงยาสัตว์เพื่อใช้ในการป้องกันและกำจัดโรคสัตว์ ปรับปรุงและขยายพันธุ์สัตว์ และด้านบำบัดโรคสัตว์ ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ส่งเสริมการแปรรูปเนื้อสัตว์เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ควบคุมคุณภาพเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์ และผลิตผลจากสัตว์ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากลกฎหมายสำคัญที่กรมปศุสัตว์ถือปฏิบัติในส่วนนี้ ได้แก่

๑.พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.๒๕๙๙ เจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อควบคุมโรคระบาดในสัตว์

๒.พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.๒๕๒๕ เพื่อควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะ ปราศจากอันตรายแก่สัตว์หรือมนุษย์ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์นั้น ผู้ผลิตอาหารสัตว์จะถูกควบคุมวัตถุดิบที่นำมาผลิต วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต การเก็บรักษาอาหารสัตว์ คุณภาพและมาตรฐาน ภาชนะที่ใช้บรรจุ ส่วนฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้เพิ่มเติมครอบคลุมใช้วัตถุดิบที่เติมในอาหารสัตว์ของผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เลี้ยงใช้วัตถุที่เติมในอาหารสัตว์ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์ และผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และส่งผลถึงการส่งออก และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในฟาร์มเลี้ยงสัตว์เพื่อกำกับดูแลในเรื่องนี้ โดยคณะกรรมการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

๓.พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งเดิมหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้คือกระทรวงมหาดไทย ต่อมาได้โอนหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นการคุ้มครองการบริโภคเนื้อสัตว์ที่นำมาจำหน่ายให้กับประชาชนภายในประเทศ ให้ความปลอดภัยปราศจากสิ่งปนเปื้อนเช่น สารตกค้าง ยา และโรคสัตว์ต่างๆ เป็นต้น โรงฆ่าสัตว์และกระบวนการฆ่าสัตว์เพื่อการบริโภค จึงต้องได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสากล ตั้งแต่การก่อตั้งโรงฆ่าสัตว์ กระบวนการตรวจสอบการฆ่าสัตว์ทั้งก่อนและภายหลังการฆ่า โดยสัตวแพทย์

๔. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ(มกอช.)

เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ เพื่อเป็นหน่วยงานกลางด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารของไทย หรือ องค์กรกลางในลักษณะ Single Agency เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่อุตสาหกรรมสินค้าเกษตรและอาหารของไทย โดยมีพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเฉพาะด้านการส่งออก หรือมาตรฐานระบบ การเจรจาเพื่อแก้ปัญหาทางการค้าเชิงเทคนิคเพื่อปรับปรุงและยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหารของไทย ให้มีคุณภาพมาตรฐาน

และสอดคล้องกับพันธะกรณีระหว่างประเทศทำให้มีกระบวนการควบคุมคุณภาพจากไร่จนถึงโต๊ะอาหาร(From farm to table) สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล(Accreditation Body : AB) องค์กรที่ให้การรับรอง(Certification Body: CB) ระบบการวิเคราะห์อันตรายและควบคุมจุดวิกฤติ(Hazard Analysis and Critical Control Point:HACCP) ในกระบวนการผลิตอาหารของโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร และต่อการค้า ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า ความตกลงว่าด้วยการบังคับใช้มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

กระทรวงอุตสาหกรรม

หน่วยงานที่สำคัญคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมสถานประกอบการที่เป็นโรงงาน อันได้แก่ อาหาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้ เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือเทียบเท่า หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตามเพื่อดำเนินการตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อควบคุมการประกอบกิจการโรงงานในเรื่องต่างๆ ได้แก่ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับที่ตั้ง สภาพแวดล้อมของโรงงาน ลักษณะประเภท ชนิด เครื่องจักร อุปกรณ์ ความรู้เฉพาะของคนงาน มาตรฐาน วิธีการควบคุมการปล่อยของเสียมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารที่เข้าข่ายโรงงาน จึงต้องขอใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ ก่อนสร้างโรงงาน

ทั้งนี้ก็มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ อีก ๒ ฉบับ คือ

๑.พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ ภายใต้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมอาหารที่เข้าข่ายต้องปฏิบัติตามด้วย

๒.พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมเกี่ยวกับการสร้าง ดัดแปลง ซ่อมแซม รื้อถอน การย้ายหรือเปลี่ยนแปลงอาคาร โดยผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ในท้องถิ่นได้ การดำเนินการก่อสร้างอาคารในลักษณะใดๆ จึงต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติอาคารเป็นลำดับแรกด้วยทั้งนี้กฎหมายทั้งสองฉบับ ไม่ควบคุมถึงความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อาหารจากการผลิตเพื่อการบริโภคโดยตรง แต่ควบคุมเชิงโครงสร้างบางส่วนอาคาร ได้แก่ ระบบการระบายอากาศ แสงสว่าง จำนวนห้องน้ำ ห้องส้วม และมาตรฐานน้ำทิ้ง การกำจัดมูลฝอย เป็นต้น

กระทรวงพาณิชย์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการค้าต่างประเทศ มีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออกป้อนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้ากฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขา

ออก กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมสินค้าขาออก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการกระทำบางอย่างในการขนส่งสินค้าขาออกทางเรือ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ติดตามและดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมาตรการหรือข้อกีดกันทางการค้าของต่างประเทศ เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของไทย จัดระเบียบและบริหารการนำเข้าและส่งออกสินค้า ดำเนินการมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อการส่งออกสินค้าไทย รวมทั้งดำเนินการให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ทางการค้า และส่งเสริมภาคเอกชนใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้า

กระทรวงการคลัง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร มีภารกิจภายใต้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๙ และพ.ศ. ๒๔๘๐ โดยอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีศุลกากร ควบคุมดูแลสินค้านำเข้าและส่งออก ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีภาษีศุลกากร การเลี่ยงอากร และการกระทำผิดกฎหมายศุลกากรอื่นๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรการทางภาษีให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจ จัดทำสถิติสินค้าขาเข้าและขาออก และอื่นๆ

กระทรวงคมนาคม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการขนส่งทางบก มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้กำหนดและกำกับดูแลการขนส่งทางบก ทั้งในลักษณะประจำทางและไม่ประจำทางครอบคลุมถึงลักษณะการขนส่ง เส้นทาง จำนวนผู้ประกอบการ อัตราค่าขนส่งและค่าบริการ รวมถึงการออกใบอนุญาตประกอบการขนส่ง พิจารณาโดยรายละเอียดของพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ไม่ครอบคลุมถึงการดูแลระบบความปลอดภัย ปลอดภัย ในการขนส่งอาหารโดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

มีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่มีการจัดตั้งองค์กร ของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคโดยตรง ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีบทบาทด้านการดูแลผู้บริโภค ในเรื่องของความปลอดภัยของอาหาร การโฆษณาอาหาร การแสดงฉลาก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ โดยผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิที่ได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

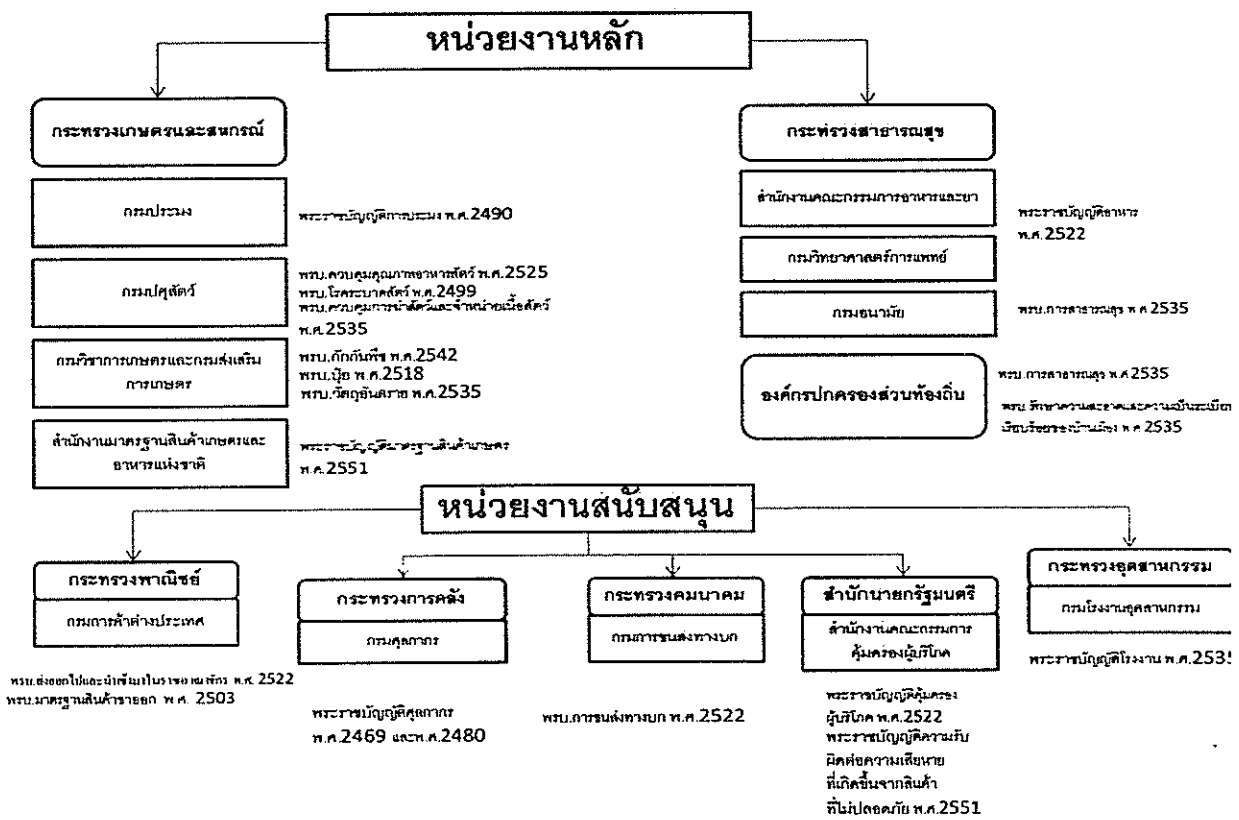
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๒ ฉบับ คือ

๑.พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ เช่นเดียวกับกรมอนามัย

๒.พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ บังคับใช้ในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยมี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับอาหาร คือ เจ้าของตลาดมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับตลาด และให้ ผู้ครอบครองส่วนหนึ่งส่วนใดของตลาดมีหน้าที่รักษาความสะอาดบริเวณตลาดที่ตนครอบครองอีก มาตรฐานคือ ห้ามมิให้ ๑.ผู้ใดปรุงอาหาร จำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ ๒.ใช้รถยนต์หรือ ล้อเลื่อนเป็นที่ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือในที่สาธารณะ ๓.ขายหรือ จำหน่ายสินค้าซึ่งบรรจุบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อนบนถนนหรือในที่สาธารณะ ยกเว้น ในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจรรยา ปรึกษาผ่อนผันให้ทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนด

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมของบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายของแต่ละหน่วยงานผู้เขียนได้ สรุปรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ ๗

รูปภาพที่ ๗ แผนภาพแสดงบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในห่วงโซ่การผลิตอาหาร
ที่มา: ดัดแปลงจากประกาศและคณะ(๒๕๕๑)

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากเครือข่ายที่ระบุแล้วในส่วนของการดำเนินการอื่นๆ ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในระบบการกำกับดูแลอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เพิ่มเติม ได้แก่

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ถือเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนภารกิจในการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาหาร และพระราชบัญญัติอื่นๆ ซึ่งมีบทลงโทษทางอาญา บางครั้งจำเป็นต้องขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการในกรณีที่มีความซับซ้อนต้องใช้ความเชี่ยวชาญในการสืบหาเบาะแสของการกระทำความผิดที่มีความเสี่ยงต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือจำเป็นต้องมีการตรวจค้นและจับกุม ทั้งนี้เพื่อให้มีการดำเนินการที่ครอบคลุมและเกิดประสิทธิผลในการดำเนินการปราบปรามมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากหน้าที่ช่วยในการสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดแล้วหน่วยงานนี้ยังมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาในชั้นสอบสวนภายหลังที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา พิจารณาหลักฐานจากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วว่า เพียงพอที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดในข้อหาที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ประสานความร่วมมือในการดำเนินการปราบปรามผู้กระทำผิดครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) สถานีตำรวจนครบาล และสถานีตำรวจภูธร เป็นต้น

ภาคการศึกษา

ภาคีเครือข่ายที่สำคัญอย่างยิ่งของงานคุ้มครองผู้บริโภคคือภาคการศึกษาทั้งโรงเรียนสังกัดรัฐบาลและเอกชน และสถาบันการศึกษาร่างๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรประสานภาคีเครือข่ายนี้เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเสี่ยงผ่านเด็กนักเรียนหรือนักศึกษาไปสู่ครอบครัวและกลุ่มเพื่อนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้บริโภค สร้างภูมิคุ้มกัน อันเป็นการป้องกันปัญหาด้านอาหารปลอดภัยได้ดีที่สุด นอกจากนี้ ควรประสานความร่วมมือกับภาคการศึกษาผ่านโครงการต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น โครงการเฝ้าระวังฉลากอาหาร โครงการสายสืบอาหารปลอดภัย และอื่นๆ เป็นต้น เนื่องจากคนกลุ่มนี้ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายของการขายสินค้าแฟชั่น เช่น อาหารเสริมหรือกาแฟลดน้ำหนัก อาหารเสริมให้ผิวขาว เป็นต้นดังนั้นหากกลุ่มเป้าหมายนี้มีความเข้มแข็ง รู้คิด รู้ป้องกัน รู้แก้ไข อาจทำให้ปัญหาการระบาดของอาหารที่ผิดกฎหมายหมดไปจากประเทศไทยก็เป็นได้

ภาคเอกชน

ได้แก่ สมาอุตสาหกรรม สมาคมผู้ค้าปลีก สมาคมและชมรมต่างๆ ด้านอาหาร เพื่อปลูกจิตสำนึก และขอความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหามีบทบาทสำคัญได้แก่

สภาอุตสาหกรรม

เป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในพระราชบัญญัติ
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยดังนี้

๑.เป็นตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชนในการประสานนโยบายและ
ดำเนินการกับรัฐ

๒.ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรม

๓.ศึกษาและหาทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรม

๔.ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา วิจัย อบรม เผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับ
อุตสาหกรรม

๕.ตรวจสอบสินค้า ออกใบรับรองแหล่งกำเนิดหรือใบรับรองคุณภาพสินค้า

๖.ให้คำปรึกษาและเสนอแนะแก่รัฐบาล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม

๗.ส่งเสริมนักอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งกลางสำหรับนักอุตสาหกรรมแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นเพื่อประโยชน์ต่อวงการอุตสาหกรรม

๘.ควบคุมดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรม

๙.ปฏิบัติกิจการอื่นๆ ตามกฎหมายกำหนด

บทบาทที่สำคัญคือร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อ
แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือ กรอ. ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ตลอดจนรัฐบาลได้วางใจให้มี
ผู้แทน ส.อ.ท.ในคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานต่างๆ ในหน่วยงานราชการ จึงมีส่วนร่วมดูแล
ส่งเสริมและวางแผน รวมทั้งนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่สอดคล้องเหมาะสม ต่อภาครัฐบาล
อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบาย หรือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบวิธีการปฏิบัติต่างๆ ให้มี
ประสิทธิภาพ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจโดยรวมทุกภูมิภาคของ
ประเทศ(<http://www.fti.or.th/๒๐๑๑/thai/index.aspx>)

สมาคมผู้ค้าปลีก

วัตถุประสงค์ของสมาคม สมาคมนีมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑ ส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจ ประเภทที่เกี่ยวกับการค้าปลีก

๒ สนับสนุนและช่วยเหลือ แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลง
กับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจของ
สมาชิก สอดส่องและติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าปลีกทั้งภายในและ
ภายนอกประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การประกอบธุรกิจการค้าอุตสาหกรรม
การเงินหรือเศรษฐกิจ

๓ เสริมสร้างความสามัคคี ความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างสมาชิกให้
ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันในทาง
วิชาการ ข่าวสาร การค้า ตลอดจนการวิจัยเกี่ยวกับการค้าปลีก

๔ ขอสิทธิหรือเอกสาร หรือขอทราบข้อความใด ๆ จากสมาชิกเกี่ยวกับการ
ดำเนินการวิสาหกิจค้าปลีก ทั้งนี้ด้วยความยินยอมของสมาชิก

- ๕ ส่งเสริมคุณภาพของสินค้าที่สมาชิกเป็นผู้ผลิต หรือจำหน่ายให้เข้ามาตรฐาน ตลอดจนวิจัย และปรับปรุงการผลิตและการค้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
- ๖ ร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมการค้าปลีกให้อยู่ในมาตรฐานที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ
- ๗ ส่งเสริมการผลิตเพื่อให้สินค้ามีปริมาณเพียงพอแก่ความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ๘ ทำความตกลงหรือวางระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติ หรืองดเว้นการปฏิบัติเพื่อให้การประกอบวิสาหกิจของสมาชิกได้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย
- ๙ ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิก หรือระหว่างสมาชิกกับบุคคลภายนอก ในการประกอบวิสาหกิจ
- ๑๐ ส่งเสริมกีฬา การเสริมสร้างพลานามัย และการจัดการบันเทิงตามที่เห็นสมควร
- ๑๑ ให้ความอนุเคราะห์แก่สมาชิกในด้านงานสวัสดิการที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙
- ๑๒ ไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง (<http://thairetailers.com/>)

ภาคประชาชน

ได้แก่ผู้บริโภคหรือประชาชนทั่วไป รวมถึงองค์กรที่ต้องการเป็นกระบอกเสียงให้ประชาชน เช่น มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค หรือ NGO อื่นๆ หน่วยงานที่สำคัญได้แก่

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

สืบกว่าปีในการทำงานเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตของคนไทย ในนามของคณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อการสาธารณสุขมูลฐาน(คปอส.) มีบทบาทต่อการพัฒนาสาธารณสุขในหลายด้าน ๆ ไม่ว่าจะเป็นบทบาทในเชิงนโยบาย อย่างเช่น การผลักดันไม่ให้มีการผสมสารคาเฟอีนในยาแก้ปวดลดไข้ การรณรงค์ให้ซื้อสามัญทางยาในฉลากเอกสารกำกับยาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้จ่ายซ้ำซ้อนและฟุ่มเฟือย หรือปัญหาสิทธิบัตรยา ฯลฯ ปัญหาในเชิงนโยบายหลายอย่างได้รับการแก้ไข แต่ขณะเดียวกันความสลับซับซ้อนของปัญหาผู้บริโภคก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นช่องว่างความแตกต่างระหว่างผู้บริโภคในเมืองกับชนบท การละเมิดสิทธิผู้บริโภคของผู้ประกอบการบางราย เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตสินค้าและการให้บริการ การส่งเสริมการขายที่มีรูปแบบหลากหลาย การขายตรงที่ไม่มีจริยธรรม ระบบกฎหมายผู้บริโภคที่ยังล้าหลัง ประกอบกับกระแสหลักของโลกที่ให้ความสำคัญกับการบริโภค (Consumerism) นอกจากนี้พลังของผู้บริโภคในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดตนเองและส่วนรวมยังไม่กว้างขวางมากนัก ตลอดจนศักยภาพของหน่วยงานที่ดำเนินงานด้านผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้บริโภคมีไม่เพียงพอทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณ เทียบกับสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคข้อมูลข่าวสาร คปอส.จึงจัดตั้งมูลนิธิเพื่อดำเนินงานด้านผู้บริโภคขึ้น โดยมีหน้าที่พิทักษ์และส่งเสริมการใช้สิทธิของผู้บริโภค มุ่งหวังให้ผู้บริโภคได้มีการใช้สิทธิของตนเองเพิ่มขึ้น และนำมาซึ่งการพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค แก้ไขปัญหาของผู้บริโภคโดยรวม

วัตถุประสงค์การทำงาน

๑. เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้บริโภค
๒. เพื่อส่งเสริมและประสานงานให้ผู้บริโภคและองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคต่าง ๆ มีส่วนในการคุ้มครองผู้บริโภค

๓. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

๔. ดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

(<http://www.thaigiving.org/node/๘๗>)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในช่วงต้นนั้นเป็นการกล่าวถึงภาพรวมของภารกิจในการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งในบทความนี้จะเป็นการศึกษาและวิเคราะห์บทบาทภารกิจในภาพรวมของสำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งซึ่งข้อมูลในการศึกษาอาจนำมาเป็นต้นแบบเพื่อหาแนวทางในการศึกษาและพัฒนาระบบงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ ๓

โครงสร้างและรูปแบบภารกิจการทำงานกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาด ภายใต้สังกัดสำนักอาหาร

จากบทที่ ๒ ซึ่งได้กล่าวถึงนโยบาย โครงสร้างการทำงานกำกับดูแลความปลอดภัยด้านอาหารตามพระราชบัญญัติอาหารในภาพรวม และบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานอื่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจมีส่วนช่วยสนับสนุนในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์รูปแบบ และภารกิจของงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดที่อยู่ภายใต้ สำนักอาหารซึ่งถือเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่เกี่ยวข้องโดยตรงและ หน่วยงานอื่นที่มีส่วนสำคัญที่สนับสนุน และเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นเพื่อผลักดันระบบงานกำกับดูแลอาหารของประเทศ รวมทั้งนำเสนอภาพรวมของสถานการณ์ซึ่งเป็นผลการดำเนินกิจกรรมการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารหลังออกสู่ตลาด โดยในบทนี้จะวิเคราะห์ถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาการดำเนินการของงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดของสำนักอาหารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจสนับสนุนกระบวนการดำเนินงานกำกับดูแลความปลอดภัย ได้แก่ การตรวจสอบรับรองกรณีของการออกไปรับรองมาตรฐานการผลิต(GMP-กฎหมาย) การเก็บตัวอย่างเฝ้าระวังความปลอดภัยอาหาร ณ สถานที่จำหน่าย ภารกิจสนับสนุนเรื่องของการตรวจสอบเพื่อการต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหาร การสนับสนุนในเรื่องของการถ่ายโอนภารกิจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นการมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานคร กำกับดูแลสถานประกอบการผลิตอาหาร เป็นต้น ซึ่งยังไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ ๔

๓.๑ ภารกิจตามโครงสร้างสำนักอาหารเพื่อรองรับการดำเนินงานกำกับดูแลอาหาร

สำนักอาหารเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร โดยมีหน้าที่ตามพันธกิจได้แก่ พัฒนาและจัดทำมาตรฐานหลักเกณฑ์กฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยของอาหารเทียบเท่ามาตรฐานสากล พัฒนาระบบการตรวจสอบ กำกับดูแล เฝ้าระวังอาหาร สถานประกอบการด้านอาหารและการโฆษณาอาหารให้เป็นไปตามกฎหมาย เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศและสอดคล้องกับสากล ควบคุม กำกับ ดูแลอาหารให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และเป็นไปตามกฎหมาย พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการผลิต นำเข้า และจำหน่ายอาหารให้ได้คุณภาพและ ความปลอดภัยตามมาตรฐาน ตลอดจนให้ความรู้ คำแนะนำทางวิชาการ ศึกษาวิจัยและพัฒนาข้อมูลเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านอาหาร แสวงหาเครือข่ายและสนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม และประสานงานความร่วมมือกับต่างประเทศและสร้างภาคีเครือข่าย เป็นต้น โดยมีโครงสร้างรองรับงานสำหรับการดำเนินงานตามพันธกิจประกอบด้วย ๕ กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มกำหนดมาตรฐาน กลุ่มพัฒนาระบบ กลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่

ตลาด กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด และฝ่ายบริหารทั่วไป แต่ละส่วนงานจะมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของจำแนกได้ดังนี้

กลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. วางแผนการปฏิบัติงาน และพิจารณาดำเนินการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

๒. กำหนดและพัฒนาหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารให้มีความทันสมัยเป็นมาตรฐานเดียวกับสากล

๓. พัฒนาระบบการตรวจประเมินในการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศ

๔. ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการให้มีความรู้ด้านอาหารสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับอาหารปลอดภัยมีคุณภาพ

๕. พัฒนาระบบกลไกการเชื่อมโยงในการกำกับดูแลและเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ให้มีความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และทันสมัย

๖. พัฒนาระบบคุณภาพการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกำกับดูแลและพัฒนาบริการให้รวดเร็ว พร้อมสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างเป็นระบบ

๗. สนับสนุนข้อมูล ให้ความเห็น และเป็นທີ່ปรึกษาในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๘. จัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษา และกลุ่มตรวจติดตามหลังการอนุญาต

๙. สนับสนุนการจัดทำข้อมูลเร่งด่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๐. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. ตรวจสอบ กำกับดูแล เฝ้าระวัง และตรวจสอบตามข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ผลิต นำเข้า จำหน่ายอาหาร คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ฉลาก และการโฆษณาให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และกฎหมาย

๒. ประมวลหลักฐาน ผลวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานจากการตรวจสอบกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย

๓. เก็บรักษา ทำลาย ส่งคืนของกลาง หรือมอบให้หน่วยงานอื่นเพื่อใช้ประโยชน์เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักวิชาการ

๔. กล่าวโทษร้องทุกข์ เป็นพยานในศาล และดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการยุติธรรมเพื่อพิจารณาดำเนินการกับผู้กระทำฝ่าฝืนกฎหมาย

๕. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา เกี่ยวกับการเฝ้าระวังความปลอดภัยอาหารเพื่อพัฒนาการวางแผนและการดำเนินการกับผู้กระทำฝ่าฝืนกฎหมาย

๖. พัฒนาระบบการตรวจสอบ และเฝ้าระวังการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด/การพิจารณา
ดำเนินการตามกฎหมายทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๗. จัดทำหลักเกณฑ์/แนวทางการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย/แนวทางร่วมดำเนินการ
เพื่อลดและขจัดภาระการทำฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติในทิศทางเดียวกันทั้งใน
ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๘. ร่วมตรวจสอบป้องกัน ปร่าบปราม การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ
ด้านอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหาร และการโฆษณาที่ผิดกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๙. ร่วมสนับสนุนการกระจายอำนาจระบบงานคุ้มครองผู้บริโภคให้ท้องถิ่น

๑๐. พัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จำหน่ายและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
เพื่อพัฒนาดำเนินการให้เป็นไปตามหลักวิชาการและกฎหมาย

๑๑. ร่วมดำเนินการและสนับสนุนข้อมูลความไม่ปลอดภัยด้านอาหารระหว่างหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยใช้ระบบการแจ้งเตือนภัยอาหาร

๑๒. สนับสนุนการจัดทำข้อมูลเรื่องเร่งด่วนที่เกี่ยวข้อง

๑๓. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มกำหนดมาตรฐาน

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. กำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ กฎระเบียบ และมาตรการเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์
สถานประกอบการ และการโฆษณา

๒. วิเคราะห์ปัญหา และวินิจฉัยในเชิงวิชาการเพื่อทบทวนและพัฒนากฎระเบียบรวมทั้ง
มาตรการทางกฎหมายให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสากล

๓. วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงตามหลักสากลของวัตถุุดิบและผลิตภัณฑ์เพื่อคุ้มครอง
ความปลอดภัยผู้บริโภค

๔. พิจารณาและวินิจฉัยคุณภาพหรือมาตรฐานความปลอดภัย และความสมประโยชน์ของ
ผลิตภัณฑ์ หรือ Novel Food ที่ยังไม่มีข้อกำหนดทางกฎหมายรองรับเพื่อคุ้มครองความปลอดภัย
ผู้บริโภค

๕. ประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องทางวิชาการของการกล่าวอ้างทางสุขภาพ

๖. ให้ข้อคิดเห็นและประสานเกี่ยวกับคุณภาพหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานใน
ประเทศและ

ต่างประเทศรวมทั้งข้อกำหนดของโคเด็กซ์ (Codex)

๗. วิเคราะห์และประสานงานงานด้านวิชาการกับหน่วยงานระหว่างประเทศ รวมทั้งประสาน
อบรมดูงานต่างประเทศและชาวต่างประเทศที่มาดูงานและฝึกอบรม

๘. เป็นผู้แทนประเทศในการเจรจาต่อรอง รวมทั้งพิจารณามาตรฐาน กฎระเบียบเกี่ยวกับ
อาหารภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศ (CODEX, ASEAN, ASEM, WTO, APEC, BIMST-EC etc)
รวมทั้งจัดทำแผนการประชุมต่างประเทศ และประสานผู้แทนประเทศในการเจรจาต่อรอง

๙. พิจารณาดำเนินการและประสานข้อมูลความไม่ปลอดภัยด้านอาหารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยใช้ระบบ FAST และ APR

๑๐. อบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๑๑. จัดทำคู่มือรองรับการออกกฎหมาย สู่การปฏิบัติเพื่อใช้เป็นแนวทางการอนุญาตและดำเนินการตามกฎหมาย

๑๒. ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อพัฒนาและสนับสนุนการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด

๑๓. งานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มพัฒนาระบบ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. สนับสนุนให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์คุณภาพและความปลอดภัยอาหาร และเพื่อเชื่อมโยงอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดีอย่างบูรณาการตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย และรวบรวมผลการขับเคลื่อน รวมถึงข้อเสนอต่อคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ

๒. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยหรือสนับสนุนการวิจัยและประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยของอาหารเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและระบบงานคุ้มครองผู้บริโภค

๓. จัดทำแผนปฏิบัติการและจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านอาหารของประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. ติดตามและสรุปผลการดำเนินงานตามแผน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในกำรประเมินและวางแผนการปฏิบัติงาน

๕. ดำเนินงานตามแผนการบริหารทรัพยากรบุคคล ติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเจ้าหน้าที่ด้านอาหารให้มีประสิทธิภาพและเป็นสากล

๖. พัฒนาการจัดการความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยระบบสารสนเทศและสื่อต่างๆ

๗. เป็นศูนย์ข้อมูลด้านอาหารและให้บริการข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำทางวิชาการแก่หน่วยงาน ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

๘. พัฒนาศักยภาพมาตรฐานเจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแลก่อนและหลังออกสู่ตลาดให้สอดคล้องกับระบบคุณภาพของ อย.และสากล รวมทั้งสนับสนุนการกระจายอำนาจการคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

๙. จัดให้มีระบบการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการผลิตอาหารให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๑๐. เป็นศูนย์รวมในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านอาหารโดยการตรวจวิเคราะห์เบื้องต้น สามารถประเมินสถานการณ์เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน

๑๑. พัฒนาระบบการตรวจรับรองและเป็นศูนย์กลางจัดการผู้ตรวจประเมินและประเมินระบบสากล รวมทั้งออกไปรับรอง

๑๒. สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการผลิตอาหารที่ปลอดภัย มีคุณภาพและเป็นไปตามกฎหมาย

๑๓. พัฒนาและจัดการองค์ความรู้รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกพื้นที่ในการรณรงค์สร้างกระแสให้ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และผู้บริโภค

๑๔. สนับสนุนการจัดทำข้อมูลเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพความปลอดภัยด้านอาหาร

๑๕. งานอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายบริหารทั่วไป

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. ดำเนินงานด้านบริหารทั่วไป ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสนับสนุนประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง(เพื่อให้เกิดความถูกต้องและบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงาน)

๒. ดำเนินงานด้านการเงิน การจัดซื้อ จัดจ้าง

๓. ดำเนินงานด้านสารบรรณ งานบันทึกข้อมูล งานบริการทั่วไป(เพื่อให้การดำเนินงานได้ผลตรงตามเป้าหมาย)

๔. จัดทำแผนการจัดซื้อ จัดหา พัสดุและครุภัณฑ์ อุปกรณ์ (เพื่อให้มีอุปกรณ์พร้อมใช้งาน)

๕. บริหารจัดการงบประมาณ การขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ และตรวจสอบรายงานการใช้งบประมาณ(เพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินงาน)

๖. งานการเจ้าหน้าที่เบื้องต้น (เพื่อเป็นข้อมูลประวัติของเจ้าหน้าที่ในการมาปฏิบัติงาน)

๗. บริหารจัดการอำนวยความสะดวกกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก(เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่)

๘. ดำเนินงานพัสดุและยานพาหนะ

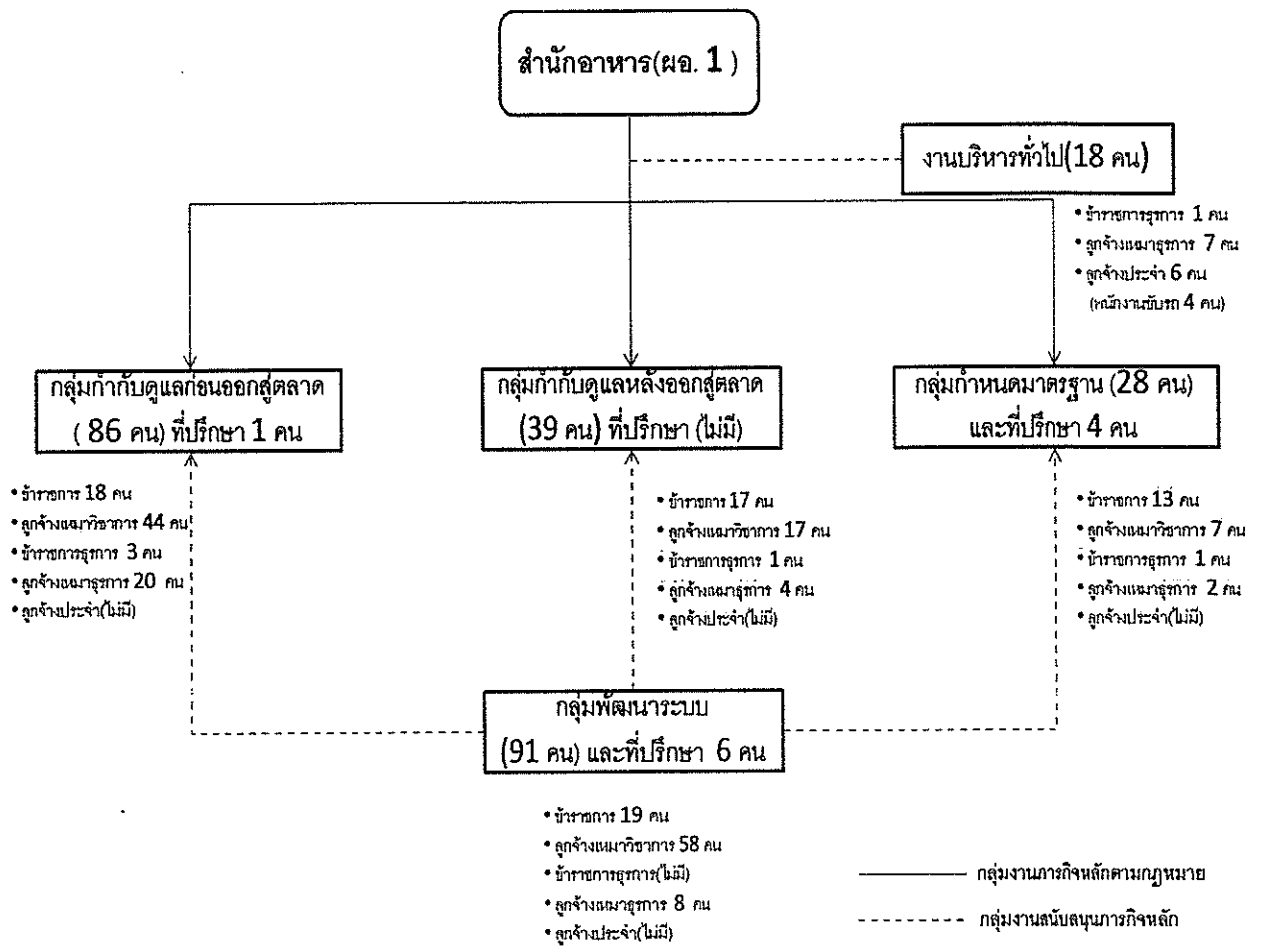
๙. ตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ

๑๐. ให้คำแนะนำ บริการข้อมูลข่าวสาร ตอบปัญหา หรือชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ

๑๑. งานอำนวยความสะดวกและสนับสนุนกลุ่มภารกิจอื่นๆ

๑๓. งานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

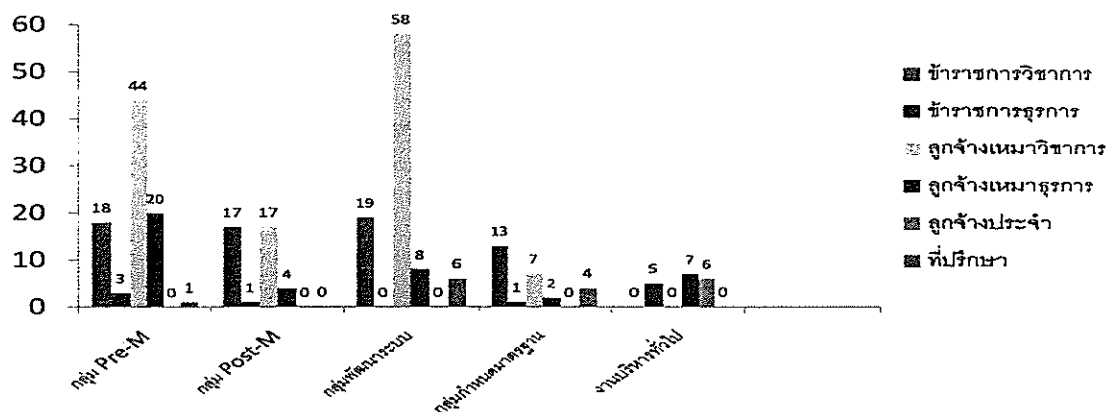
ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะมีกลุ่มงานที่เป็นแกนหลัก(core process)ในการกำกับดูแลอาหารตามกฎหมายอยู่ ๓ กลุ่มที่มีภารกิจในการกำหนดกฎหมาย การอนุญาตให้เป็นไปตามกฎหมาย และการตรวจสอบกำกับดูแลภายหลังการอนุญาต ดังที่สรุปในรายละเอียดดังภาพที่ ๘

รูปภาพที่ ๘ แผนภาพสรุปโครงสร้างรองรับการดำเนินงานกำกับดูแลอาหารของสำนักอาหาร

ที่มา : สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ทั้งนี้หากเทียบสัดส่วนบุคลากรที่ใช้ในการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มภารกิจเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยพบว่า กลุ่มพัฒนาระบบจะมีจำนวนบุคลากรข้าราชการ ลูกจ้างเหมาและที่ปรึกษาในการดำเนินงาน มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด และกลุ่มกำหนดมาตรฐานโดยลำดับ ดังรายละเอียดดังภาพที่ ๘

ภาพที่ ๔ แผนภูมิเปรียบเทียบสัดส่วนบุคลากรในแต่ละกลุ่มงานภายในสำนักอาหารที่มา: สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

๓.๒ รูปแบบภารกิจในการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด

หากจะพิจารณาถึงลักษณะภารกิจ และรูปแบบในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารในปัจจุบันจะแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะคือ ภารกิจหลักตามกฎหมาย และภารกิจเสริมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

๓.๒.๑ ภารกิจหลักตามกฎหมาย

งานเฝ้าระวัง (surveillance and monitoring) คือ กลไกการกำกับดูแลในเชิงรุกเพื่อกำกับดูแลความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อาหารจากการผลิต นำเข้าหรือจำหน่าย รวมทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์บนฉลาก หรือการโฆษณา

งานตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย (Investigation & law enforcement) คือ กลไกการกำกับดูแลเชิงแก้ไข และป้องกันการกระทำความผิดเป็นการตรวจสอบเพื่อแสวงหาหลักฐานข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณาทางคดี และเป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งอาจเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงจากการผลิต นำเข้า จำหน่าย หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า (ฉลากและการโฆษณา) ซึ่งมีประเด็นจากข้อร้องเรียนของผู้บริโภค เกิดเหตุการณ์ไม่ปลอดภัยเกี่ยวกับสินค้า (กรณีพิเศษ)

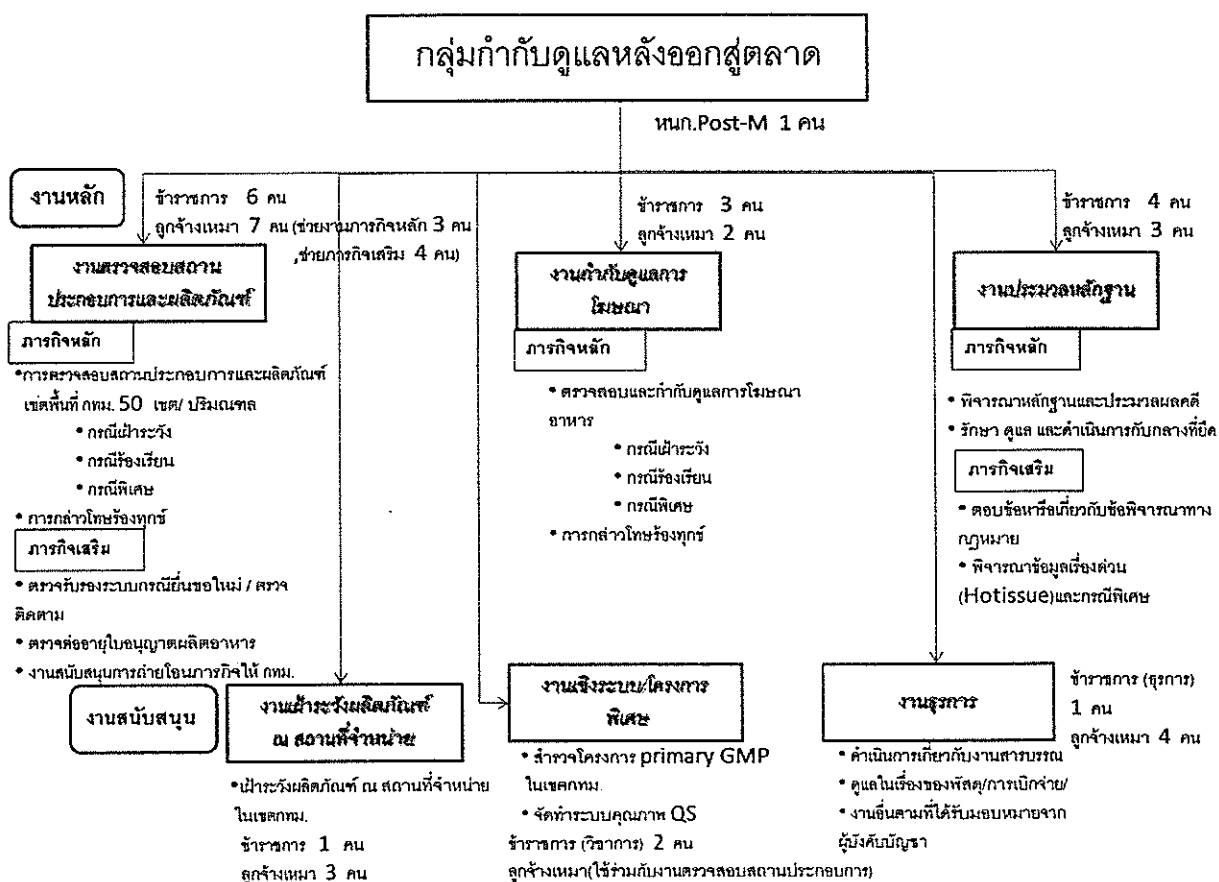
ทั้งสองกรณีที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นหากพบการกระทำความผิดก็พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งจะมีการวิเคราะห์ไว้ในบทที่ ๔ ซึ่งเป็นบทถัดไป

๓.๒.๒ ภารกิจเสริมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

เป็นภารกิจเพิ่มเติมจากภารกิจหลักเป็นงานสนับสนุนกิจกรรมงานอื่น ไม่ได้ตรวจสอบ เพื่อดำเนินการทางคดีกับสถานประกอบการ ได้แก่ การต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหาร การตรวจรับรองระบบ GMP-กฎหมาย งานเฝ้าระวังความปลอดภัย ณ สถานประกอบการจำหน่ายอาหาร งานสนับสนุนในเรื่องการถ่ายโอนภารกิจให้หน่วยงานท้องถิ่น (กทม.) ภารกิจสนับสนุนการสำรวจสถานประกอบการ primary GMP / กิจกรรมการดำเนินงานจัดทำระบบคุณภาพ

๓.๓ ภาพรวมภารกิจการดำเนินงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด

ทั้งนี้การดำเนินการทั้งสองระบบถือเป็นภารกิจหลักที่ต้องมีการตรวจสอบและดำเนินการตามกฎหมายภายใต้บทบาทและหน้าที่การดำเนินการในส่วนของกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่การดำเนินงานภายในนอกเหนือจากภารกิจหลักดังแสดงในรายละเอียดดังภาพที่ ๑๐

รูปภาพที่ ๑๐ แผนผังสรุปภารกิจและกิจกรรมการดำเนินงานภาพรวมภายในกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

ที่มา: ดัดแปลงจากข้อมูลการดำเนินงานกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักงานอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ภายใต้การดำเนินงานกำกับตรวจสอบและกำกับดูแลสถานประกอบการ ผลิตภัณฑ์ และการโฆษณาอาหารในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๕๐ เขต และส่วนภูมิภาค (เฉพาะกรณี จำเป็น หรือมีการร้องขอจากหน่วยงานในส่วนภูมิภาค) ซึ่งมีภารกิจหลักตามกฎหมาย

- งานกำกับดูแลสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์จะมีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการ ๒ คน ลูกจ้างเหมาเป็นผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยา ๗ คน(ช่วยงานภารกิจหลัก ๓ คน และช่วยงานภารกิจเสริม ๔ คน) ดำเนินงานภารกิจหลักในการตรวจสอบสถานประกอบการ ผลิตภัณฑ์ ในกรณีการตรวจเฝ้าระวัง กรณีร้องเรียน กรณีพิเศษ ส่วนการดำเนินการกล่าวโทษร้องทุกข์ เพื่อดำเนินการทางกฎหมายนั้นเป็นภาระงานในส่วนของพนักงานเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามในส่วนของการดำเนินงานเสริมจากภารกิจหลักก็จะมี การดำเนินงานในส่วนของการตรวจสอบสถานประกอบการเพื่อต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหาร การตรวจรับรองระบบ GMP-กฎหมาย งานสนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจตรวจสอบสถานประกอบการน้ำบริโภค และน้ำแข็ง รวมทั้งการกำกับดูแลคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้กับหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร

- งานกำกับดูแลการโฆษณา พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการ ๓ คน ลูกจ้างเหมา ๒ คน ทำหน้าที่ภารกิจหลักในการตรวจสอบกำกับดูแลการโฆษณาทั้งกรณีเฝ้าระวัง ร้องเรียน รวมทั้งการกล่าวโทษร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน

- งานประมวลหลักฐานใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการ ๔ คน ลูกจ้างเหมา ๓ คน ช่วยในการพิจารณาพยานหลักฐานภายหลังการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่กลุ่มงานกำกับดูแลสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งดูแลเก็บรักษาของกลางซึ่งเป็นหลักฐานที่ได้มาจากการยึดของพนักงานเจ้าหน้าที่ งานกำกับดูแลสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยในการกลั่นกรอง และพิจารณาข้อมูลก่อนการดำเนินการตามกฎหมาย และงานธุรการ

นอกเหนือจากนี้จะเป็นส่วนของงานสนับสนุนเสริมเพิ่มเติมจากภารกิจในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหารที่ต้องบังคับใช้กฎหมาย เช่น งานเฝ้าระวังความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อาหาร ณ สถานที่จำหน่ายเพื่อประเมินสถานการณ์ความปลอดภัยอาหาร งานสนับสนุนในเรื่องของภารกิจ การกระจายให้หน่วยงานท้องถิ่น(กทม.) งานเชิงสำรวจ(Primary GMP) ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร งานเชิงระบบคุณภาพของสำนักงาน

๓.๔ ภารกิจสนับสนุนในส่วนของการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์และสถานประกอบการ

๓.๔.๑ งานเฝ้าระวังความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ ณ สถานที่จำหน่ายอาหาร

งานเฝ้าระวังความปลอดภัย ณ สถานที่จำหน่ายอาหารในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อพิจารณาแนวโน้มของสถานการณ์ความปลอดภัยของอาหารซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่นักวิชาการอาหาร และยา จำนวน ๑ คน และ OUT SOURCE งานโดยจัดจ้างลูกจ้างเหมาเป็นผู้ช่วยนักวิชาการอาหาร และยา ๓ คน คอยทำหน้าที่กำกับติดตามกำกับดูแลความปลอดภัยโดยการสุ่มเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ อาหารที่มีจำหน่ายในท้องตลาดโดยเฉลี่ยปีละ ๔๐๐๐ ตัวอย่าง เพื่อรวบรวมข้อมูลแนวโน้ม

สถานการณ์ความปลอดภัยของอาหารที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาดโดยในระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕ ได้มีการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานเก็บตัวอย่างที่ได้มีการส่งตรวจวิเคราะห์ตามโครงการตามนโยบายอาหารปลอดภัย(Food safety) ได้แก่ กลุ่มอาหารทั่วไปประเภทเนื้อสัตว์(หมู/กึ่ง/ไก่/เครื่องใน/ธัญพืช) เกลือบรีโอก อาหารกลุ่มที่อาจผลิตจากเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม(ผลิตภัณฑ์ข้าวโพด ถั่วเหลือง ข้าวสารเจ้า และผลิตภัณฑ์ ข้าวสาลีและแป้งสาลี มันฝรั่งสด มันฝรั่งแช่แข็งและทอดกรอบ มะละกอบด มะเขือเทศ) และการเฝ้าระวังคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ อีกกว่า ๔๐ รายการ ได้แก่ ไอศกรีม นมพาสเจอร์ไรส์/ยูเอชที นมโรงเรียน เครื่องดื่มชนิดเหลว อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีการกล่าวอ้างสรรพคุณในลักษณะของการลดน้ำหนัก ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ เส้นก๋วยเตี๋ยว อาหารพร้อมบริโภค(คุกกี้ บิสกิต แครกเกอร์ ขนมปังกรอบ) ขนมปัง(สไลด์) ซากาแฟ น้ำมัน อาหารทั่วไปที่ห้ามใส่สี(เส้นบะหมี่ แผ่นก๋วยเตี๋ยว กุ้งแห้ง)และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นต้น มีผลการดำเนินการปรากฏตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ สรุปภาพรวมสถิติการดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพความปลอดภัย ณ สถานที่จำหน่ายอาหารในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๕๕

โครงการ/ กิจกรรม	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔				ปีงบประมาณ ๒๕๕๕			
	จำนวน ตัวอย่าง ที่เก็บ	จำนวน ตัวอย่างที่ ได้รับผล กำรตรวจ วิเคราะห์	เข้า มาตรฐาน	ไม่เข้า มาตรฐาน	จำนวน ตัวอย่างที่ เก็บ	จำนวน ตัวอย่างที่ ได้รับผล กำรตรวจ วิเคราะห์	เข้า มาตรฐาน	ไม่เข้า มาตรฐาน
โครงการตาม นโยบาย Food Safety	๖๖๑	๖๐๑	๕๕๕ (๘๐.๕๒%)	๕๗ (๑๐.๓๖%)	๖๘๐	๕๒๗	๔๗๑ (๘๘.๓๗%)	๕๖ (๑๐.๖๓%)
การเฝ้าระวัง คุณภาพ มาตรฐาน	๒๙๘๙	๒๓๑๙	๒๐๒๙ (๘๗.๕๙%)	๒๙๐ (๑๒.๕๑%)	๒๗๒๓	๒๓๒๕	๒๑๐๗ (๙๐.๖๒%)	๒๑๘ (๘.๓๘%)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รายงานสรุปผลการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๕

จากข้อมูลรายงานผลการตรวจสอบประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๕ ซึ่งได้มีการสรุปสถานการณ์เฝ้าระวังความปลอดภัยอาหารที่จำหน่ายในท้องตลาดซึ่งการเก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และมีรายงานผลการตรวจสอบปรากฏว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ อาหารที่เก็บเฝ้าระวังตามโครงการตามนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร(Food safety) เข้ามาตรฐานร้อยละ ๘๐.๕๒ และไม่เข้ามาตรฐานร้อยละ ๑๐.๓๖ ของจำนวนตัวอย่างที่ได้รับการรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๕

พบว่า เข้ามาตรฐานร้อยละ ๘๗.๓๗ และไม่เข้ามาตรฐานร้อยละ ๑๒.๖๓ ของจำนวนตัวอย่างที่ได้รับผลการตรวจวิเคราะห์

สำหรับการเฝ้าระวังคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อาหารที่จำหน่ายในท้องตลาดนั้น ผลปรากฏว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ มีจำนวนตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่เข้ามาตรฐานคิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔๙ และไม่เข้ามาตรฐานร้อยละ ๑๒.๕๑ ของจำนวนตัวอย่างที่ได้รับผลการตรวจวิเคราะห์ ส่วนปีงบประมาณ ๒๕๕๕ มีจำนวนผลิตภัณฑ์เข้ามาตรฐานคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖๒ และไม่เข้ามาตรฐานคิดเป็นร้อยละ ๙.๓๘

ทั้งนี้ มีข้อสรุปจากผลการตรวจพิสูจน์คุณภาพความปลอดภัยอาหารในปี ๒๕๕๔ ที่ดำเนินการโดยส่วนกลางพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่พบปัญหาคุณภาพสูงในสามอันดับแรกได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ น้ำผึ้ง และอาหารทั่วไปที่ห้ามใส่สี โดยมีข้อสรุปปรากฏดังนี้

ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ มีการตรวจวิเคราะห์หาปริมาณ ไนเตรต ไนไตรท์ กรดเบนโซอิก และกรดซอร์บิก จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๙ รายการ พบว่ามีข้อบกพร่อง ๖๗ ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓๐ โดยมีสาเหตุตรวจพบวัตถุเจือปนอาหารไม่เป็นไปตามเกณฑ์ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒๘๑) พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่องวัตถุเจือปนอาหาร คือ พบกรดซอร์บิก ๑๖ ตัวอย่าง พบกรดเบนโซอิก ๒๙ ตัวอย่าง พบกรดซอร์บิกและเบนโซอิก ๑๑ ตัวอย่าง พบโซเดียมไนไตรต์ โซเดียมไนเตรต และกรดซอร์บิก ๑ ตัวอย่าง พบโซเดียมไนไตรต์ โซเดียมไนเตรตและกรดเบนโซอิก ๓ ตัวอย่าง พบโซเดียมไนไตรต์ ๑ ตัวอย่าง พบโซเดียมไนไตรต์และโซเดียมไนเตรต ๕ ตัวอย่าง

น้ำผึ้ง จากการตรวจวิเคราะห์ความชื้น น้ำตาลรีดิวซิ่ง น้ำตาลกลูโคส น้ำตาลฟรุคโตส น้ำตาลมอลโตส น้ำตาลซูโครส ค่าไฮดรอกซีเมทิลเฟอริฟิวรัล ค่าไดออกไซด์แอกติวิตี ปริมาณยีสต์ และเชื้อรา Pathogenic Bacteria ๒ ตัว (Salmonella spp., Staphylococcus aureus) จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ตัวอย่าง พบว่ามีข้อบกพร่อง ๑๓ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๓ โดยพบข้อบกพร่องกรณีคุณภาพไม่เข้ามาตรฐานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒๑๑) พ.ศ.๒๕๕๓ เรื่อง น้ำผึ้ง ดังนี้คือ พบไฮดรอกซีเมทิลเฟอริฟิวรัล ๔ ตัวอย่าง พบยีสต์ ๑ ตัวอย่าง พบน้ำตาลรีดิวซิ่ง และไดออกไซด์แอกติวิตี (โกเต สเกล) ๑ ตัวอย่าง พบน้ำตาลรีดิวซิ่งและน้ำตาลซูโครส ๒ ตัวอย่าง พบยีสต์และรา ๑ ตัวอย่าง พบน้ำตาลรีดิวซิ่ง/น้ำตาลซูโครส และไดออกไซด์แอกติวิตี (โกเต สเกล) ๓ ตัวอย่าง พบน้ำตาลรีดิวซิ่ง/น้ำตาลซูโครส / ไดออกไซด์แอกติวิตี และไฮดรอกซีเมทิลเฟอริฟิวรัล ๑ ตัวอย่าง

อาหารทั่วไปที่ห้ามใส่สี อาทิเช่น เส้นบะหมี่ แผ่นก๊วย กุ้งแห้ง เป็นต้น จากรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ชนิดและปริมาณสี จำนวนทั้งสิ้น ๕๐ ตัวอย่าง พบข้อบกพร่อง ๒๑ ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ ๔๒ โดยมีสาเหตุที่พบข้อบกพร่องจากการตรวจพบสีในอาหารไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒๘๑) พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร โดยพบสีซันเช็ต เยลโลว์ เอ็ฟ ซี เอ็ฟ และปองโซ ๔ อาร์ ๒ ตัวอย่าง พบสีดาร์ตราซินและสปีริลเลียนท์บลู เอ็ฟซีเอ็ฟ ๕ ตัวอย่าง พบสีดาร์ตราซิน ๘ ตัวอย่าง พบสีเออร์โรซิน ๔ ตัวอย่าง พบสีซันเช็ต เยลโลว์ FCF และดาร์ตราซิน ๑ ตัวอย่าง พบสีซันเช็ต เยลโลว์ เอ็ฟซีเอ็ฟ ๑ ตัวอย่าง

จากรายงานผลการเฝ้าระวังในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ สำหรับส่วนกลางพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่พบปัญหาในเรื่องของคุณภาพสูงเป็นสามลำดับแรกได้แก่

ผลิตภัณฑ์ขนมมอบ ผลการตรวจวิเคราะห์ชนิดและปริมาณสี จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ ตัวอย่าง พบว่าไม่ได้มาตรฐาน ๑๔ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๗ โดยมีสาเหตุจากการตรวจพบวัตถุเจือปนอาหารไม่เป็นไปตามเกณฑ์ประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับที่ ๒๘๑) พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร คือ พบโซเดียมซัลเฟต ๒ ตัวอย่าง พบกรดเบนโซอิก ๒ ตัวอย่าง พบกรดซอร์บิก ๒ ตัวอย่าง พบซัคคาริน ๔ ตัวอย่าง

ผลไม้ ๓ รสอบแห้ง จากผลการตรวจวิเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๕ ตัวอย่าง ไม่ได้มาตรฐาน ๓๙ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๑ โดยมีสาเหตุจากการตรวจพบวัตถุเจือปนอาหารไม่เป็นไปตามเกณฑ์ประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับที่ ๒๘๑) พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร คือ พบโซเดียมซัลเฟต ๕ ตัวอย่าง พบกรดเบนโซอิก ๒ ตัวอย่าง พบกรดซอร์บิก ๒ ตัวอย่าง พบซัคคาริน ๔ ตัวอย่าง

ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ จากผลการตรวจวิเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น ๕๖ ตัวอย่าง พบว่าไม่เข้ามาตรฐาน ๓๘ ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๘๖ โดยมีสาเหตุจากการตรวจพบวัตถุเจือปนอาหารไม่เป็นไปตามเกณฑ์ประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับที่ ๒๘๑) พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง วัตถุเจือปนอาหาร คือ พบกรดซอร์บิกและกรดเบนโซอิก ๒๘ ตัวอย่าง พบโซเดียมไนไตรต์ และฟอสฟอรัส จำนวนเป็นฟอสเฟต ๒ ตัวอย่าง พบปองโซ ๔ อาร์ จำนวน ๒ ตัวอย่าง พบกรดเบนโซอิก จำนวน ๑ ตัวอย่าง

อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าเป็นห่วงในส่วนของกาเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์อาหารที่มีจำหน่ายในท้องตลาดก็คือประเด็นปัญหาในเรื่องของการใช้วัตถุเจือปนอาหารโดยขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดความตระหนักถึงอันตรายของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาซึ่งมีการเฝ้าระวังความปลอดภัยนั้นในกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์จะพบว่า มีการใช้ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดตามกฎหมายค่อนข้างมาก จึงอาจต้องมีการเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแล และการให้ความรู้ความเข้าใจถึงพิษภัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพกรณีที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

สภาพปัญหาของการดำเนินงานตรวจสอบเฝ้าระวังการจำหน่ายสินค้าในท้องตลาด

๑. ลักษณะรูปแบบการดำเนินงานตรวจเฝ้าระวังความปลอดภัยของสินค้าที่มีจำหน่ายในท้องตลาดนั้น เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการไม่เพียงพอที่จะออกไป ดำเนินการสำรวจและเก็บตัวอย่างจากสถานที่จำหน่ายในท้องตลาด จึงต้องดำเนินการในลักษณะของการ Outsource โดยจัดจ้างเหมาลูกจ้างผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยา มาดำเนินการเก็บตัวอย่างสินค้า โดยการซื้อตัวอย่างจากสถานที่จำหน่ายตามประเภท ปริมาณ และชนิดของอาหารที่กำหนดตามแผน ซึ่งการเก็บตัวอย่างอาหารโดยการสำรวจในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแม้จะมีการทวนสอบความถูกต้องโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการในภายหลังจากที่สุ่มตัวอย่างมานั้น ก็ยังไม่อาจใช้ดำเนินการตามกฎหมายได้เป็นเพียงเนื่องจากเป็นการดำเนินการโดยลูกจ้างซึ่งมิใช่จากการตรวจสอบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผลที่ได้ส่วนหนึ่งจะนำมาใช้ประเมินสถานการณ์ความปลอดภัย ของอาหาร หรือ ใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งประกอบในการกำหนดมาตรฐานต่อไปเท่านั้น อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ผู้สำรวจในส่วนนี้ต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของการจำแนกชนิดและประเภท ผลิตภัณฑ์ได้ถูกต้องจึงจะดำเนินการเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ตามแผนที่กำหนดได้อย่างถูกต้องทั้งชนิด และ

ปริมาณที่ห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์กำหนด รวมทั้งพิจารณาในเบื้องต้นเกี่ยวกับฉลากสินค้าว่า ครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้กรณีที่มีลูกจ้างหมุนเวียนเข้า-ออกซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งย่อมมีผลกระทบใน ส่วนของการปรับตัวเพื่อเรียนรู้กระบวนการดำเนินงานใหม่อยู่โดยตลอดเป็นภาระของเจ้าหน้าที่ ข้าราชการที่ต้องคอยสอนงานให้กับบุคลากรที่เข้ามาใหม่อยู่โดยตลอด

๒. การกำหนดแผนการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในท้องตลาดโดยสำนักอาหารนั้น ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างครอบคลุมเพื่อสะท้อนสถานการณ์และปัญหาความปลอดภัยของ ผลิตภัณฑ์ทั้งประเทศ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความหลากหลายในส่วนของการผลิตสินค้าในแต่ละส่วน ภูมิภาคหรือท้องถิ่นโดยพื้นฐานปัจจัยการผลิต ประเพณีนิยมในการบริโภคมีความแตกต่างกันนั้น แผน ดำเนินงานส่วนใหญ่จะมีการกำหนดตามนโยบายของหน่วยงานอาทิเช่น โครงการตามนโยบายอาหาร ปลอดภัย(Food safety) และการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์อาหารประเภทอื่นๆ ที่เคยมีการตรวจสอบแล้ว ในปีก่อนหน้านั้น ผลิตภัณฑ์นม เครื่องดื่ม ไอศกรีม ผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ กว่า ๔๐ รายการตามที่ระบุในข้างต้น ซึ่งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการกำหนดแผนและการดำเนินการ เก็บตัวอย่างใหม่โดยอาจต้องนำมาวิเคราะห์หรือประเมินสถานการณ์ในส่วนของแผนการเฝ้าระวัง ผลิตภัณฑ์ใหม่ ตามความเสี่ยงโดยอาจพิจารณาจากแนวโน้มหรือสถานการณ์ที่เกิด อาทิเช่น ผลการ ตรวจวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ความปลอดภัยจากหน่วยงานที่น่าเชื่อถือทั้งภายในและ ภายนอก ประวัติการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของผลิตภัณฑ์ทั้งการผลิต/นำเข้าสินค้า เป็นต้น เพื่อมา กำหนด CRITERIOR ในการกำหนดแผนการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความ ปลอดภัยเฉพาะส่วนที่จำเป็น โดยอาจจะพัฒนาระบบเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (information exchange) และระบบฐานข้อมูล(data base) สำหรับจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์ และ การดำเนินงานที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มี การดำเนินการเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านอาหาร รวมทั้งหน่วยงานตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์อาหาร

๓.๔.๒ งานตรวจสอบเพื่อต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหาร

ในส่วนของงานตรวจสอบสถานประกอบการผลิตอาหารเฉพาะสถานประกอบการผลิตที่ เข้าข่ายโรงงานตามกฎหมายจะมีการตรวจประเมินสถานประกอบการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวงฉบับที่ ๑ และฉบับที่ ๑๒ ซึ่งอาจเป็นการตรวจสอบตามเงื่อนไขที่กำหนดตามประกาศ กระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ ๑๙๓, ๒๒๐ หรือ ๒๕๘ หรือกฎกระทรวงฉบับที่ ๑ แล้วแต่กรณีเพื่อ สนับสนุนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาประกอบการสำหรับการต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหาร ในส่วนของงานกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด โดยกลุ่มงานที่รับผิดชอบในส่วนนี้ได้แก่ กลุ่มตรวจสอบ พื้นที่ซึ่งมีข้าราชการนักวิชาการอาหารและยา ๖ คนแบ่งเป็น ๓ กลุ่มๆ ละ ๒ คน และมีลูกจ้างเหมา เป็นผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยากุ่มละ ๑ คน ดูแลรับผิดชอบในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวน ๕๐ เขต โดยในช่วงเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ ได้มีการดำเนินการตรวจสอบเพื่อต่ออายุใบอนุญาต ผลิตอาหารตามที่ปรากฏดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ จำนวนสถานประกอบการผลิตอาหารที่ต้องดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖

จำนวนสถานประกอบการผลิตต้องต่ออายุ(ราย)		
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖
๒๔๙	๒๘๐	๓๑๖

ที่มาข้อมูล : สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด

จากข้อมูลหากพิจารณาโดยเฉลี่ย ๓ ปี แล้วกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดจะแบกรับภาระในส่วนของการติดตามตรวจสอบเพื่อพิจารณาอนุญาตโดยประมาณปีละ ๒๘๒ ราย หากแบ่งเป็น ๓ ทีมซึ่งดูแลเขตพื้นที่ในการตรวจสอบในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครจะดูแลโดยเฉลี่ยทีมละ ๙๓ รายโดยประมาณ

สภาพปัญหาและข้อพิจารณา

๑. การดำเนินการตรวจสอบในเรื่องของสถานประกอบการผลิตเพื่อต่ออายุใบอนุญาต โดยปกติต้องมีการนัดหมายสถานประกอบการเพื่อกำหนดวันตรวจสอบเหตุผลหนึ่งก็เพื่อให้คนที่รับผิดชอบดูแลสถานประกอบการและสามารถให้ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการผลิตรวมทั้งรับผิดชอบในการนำตรวจสถานประกอบและเป็นพยานรับทราบและรับรู้ผลการตรวจสอบเนื่องจากบางแห่งอาจไม่มีการผลิตทุกวันโดยตลอด โดยเฉพาะรายที่เป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวจะมีบางส่วนที่ผลิตเฉพาะกรณีที่มี ORDER จำกัลูกค้าหากไม่มี ORDER ก็จะไม่มีการผลิตและไม่มีผู้ดูแลสถานประกอบการผลิตกรณีที่จะเข้าไปตรวจสอบ หากบางครั้งผู้ดูแลสถานประกอบการไม่อยู่พนักงานในสายงานผลิตก็ไม่อาจให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากข้อมูลสำคัญในส่วนของการผลิต อาทิเช่น สูตรส่วนประกอบ กรรมวิธีการผลิต เทคนิคการควบคุมกระบวนการผลิตบางขั้นตอน ผลการตรวจสอบตรวจวิเคราะห์คุณภาพหรือผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งบางแห่ง ผู้ดำเนินกิจการถือเป็นความลับ ณ สถานประกอบการนั้นๆ จะจัดเก็บเอกสารที่จำเป็นต้องตรวจสอบเอาไว้เองเป็นการเฉพาะ พนักงานผู้ปฏิบัติจะไม่ได้รับอนุญาตให้รับรู้ข้อมูลทุกด้าน ดังนั้นการเข้าไปตรวจสอบในวันที่ผู้ดูแลไม่อยู่หรือไม่มีการผลิตอาจไม่ได้ข้อมูลครบถ้วนเพียงพอที่จะนำมาประเมินได้ ดังนั้นระยะเวลาการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาตในกระบวนการตรวจสอบจะล่าช้าหรือได้นั้น ขึ้นกับความพร้อมของผู้ประกอบการในการจะให้เข้าตรวจสอบสถานประกอบการจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการดำเนินการในส่วนนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วหรือล่าช้า หากมีความพร้อมก็จะสามารถช่วยให้ขั้นตอนการพิจารณาเป็นไปอย่างรวดเร็ว

๒. สำหรับในประเด็นเรื่องของการอนุญาตผลิตอาหารเนื่องจากพระราชบัญญัติอาหารฯ ฉบับปัจจุบันมิได้กำหนดให้สถานประกอบการที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน(ใช้เครื่องจักรในการผลิตต่ำกว่า ๕ แรงม้า คนงานไม่เกิน ๗ คน)ให้ต้องมาขอใบอนุญาตผลิตอาหารและไม่ต้องถูกตรวจประเมินสถานที่เพื่อต่ออายุใบอนุญาตผลิตเหมือนกับสถานประกอบการที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน จึงมีสถานประกอบการ

ผลิตบางส่วนไม่อยู่ในแผนการตรวจสอบเพื่อดำเนินการต่ออายุใบอนุญาต และหากไม่อยู่ในแผนดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณนั้นๆ สถานประกอบการผลิตที่ไม่เข้าข่ายโรงงานที่ได้รับเลขประจำสถานที่ผลิตไปแล้วก็จะไม่ได้รับการตรวจติดตาม ซึ่งเป็นข้อต่อของกฎหมายปัจจุบัน และระบบการดำเนินงานติดตามตรวจสอบในปัจจุบันซึ่งแผนดำเนินงานที่ไม่ครอบคลุมสถานประกอบการทุกประเภท อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องกำลังบุคลากรที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ทำให้ไม่ทราบสถานการณ์บางส่วนของสถานประกอบการที่ไม่เข้าข่ายโรงงานโดยแท้จริงว่ายังคงอยู่ หรือ ยกเลิกกิจการไปแล้ว อีกประการคือในกรณีที่มีการยกเลิกไม่ประกอบกิจการของสถานประกอบการที่ไม่เข้าข่ายโรงงานนั้นกฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องมาแจ้งยกเลิกกับผู้อนุญาต หากผู้ดำเนินกิจการมิได้แจ้งยกเลิก ผู้อนุญาตอาจไม่ทราบว่ามีการยกเลิกกิจการไปแล้วและผู้ผลิตรายดังกล่าวก็ยังคงมีสถานะคงอยู่ในระบบฐานข้อมูล ทำให้ไม่ทราบสถานการณ์จริงหากไม่มีการสำรวจตรวจติดตาม ซึ่งจะมีข้อแตกต่างกับสถานประกอบการที่เป็นโรงงานหากถึงกำหนดที่ต้องมายื่นขออนุญาตแล้วไม่มายื่นขออนุญาตตามเงื่อนไขนั้น ก็จะถือว่าขาดต่ออายุใบอนุญาต และใบอนุญาตก็จะถูกยกเลิกไปโดยปริยาย

๓. ประเด็นของเรื่องของการอนุญาตสถานประกอบการสำหรับสถานประกอบการนำเข้าอาหาร ในเรื่องของการออกใบอนุญาตนำเข้าอาหารทั้งในส่วนของการอนุญาตใหม่และต่ออายุใบอนุญาตในส่วนกลางจะพิจารณาความครบถ้วนถูกต้องของเอกสารเป็นหลักฐานที่ยื่นขออนุญาตเป็นหลัก จะไม่มีการลงพื้นที่ตรวจสอบสถานที่จริง ซึ่งมีข้อแตกต่างจากการดำเนินการในส่วนภูมิภาคบางจังหวัดจากการสอบถามข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องจะมีการลงพื้นที่ไปตรวจสอบ ณ สถานประกอบการที่ขออนุญาตไว้ด้วยเพื่อทวนสอบข้อเท็จจริงกับเอกสารที่ยื่นมานั้นตรงกันหรือไม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในส่วนของ การขออนุญาตประกอบการนำเข้าอาหารในต่างจังหวัดจะมีปริมาณน้อยกว่าในส่วนกลางซึ่งจากข้อมูลการอนุญาตที่ได้สืบค้นจากระบบฐานข้อมูลโลจิสติกส์ด้านอาหารเมื่อปลายปี ๒๕๕๕ พบว่ามีสถานประกอบการนำเข้าที่อยู่ในสารบบเกินกว่า ๓๐๐๐ ราย และจากการตรวจสอบข้อมูลการต่ออายุใบอนุญาตย้อนหลัง ๓ ปี จากกลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดปรากฏดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ จำนวนสถานประกอบการนำเข้าอาหารที่ต้องดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖

จำนวนสถานประกอบการนำเข้าที่ต้องต่ออายุ(ราย)		
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖
๖๔๕	๕๕๙	๘๑๔

ที่มา : สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด

ส่วนของสถานประกอบการที่ต้องต่ออายุใบอนุญาตสถานประกอบการนำเข้าอาหารโดยเฉลี่ยจากข้อมูลย้อนหลัง ๓ ปี จะมีประมาณ ๖๗๕ รายโดยประมาณ ทั้งนี้สภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการอนุญาตโดยพิจารณาเฉพาะในส่วนของเอกสารซึ่งอาจมีข้อดีในเรื่องของการช่วยลดขั้นตอน

การดำเนินงานให้บริการในส่วน Pre-marketing แต่ปล่อยให้เป็นการกิจของงาน Post-marketing ในการติดตามกำกับดูแลซึ่งหากเทียบสัดส่วนจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ในส่วนของการกำกับดูแล หลังออกสู่ตลาดซึ่งจะมีอยู่เพียงจำนวน ๑๗ คน(ทีมตรวจ ๖ คน) หากเทียบสัดส่วนแล้วย่อมไม่อาจ ดำเนินการตรวจสอบได้อย่างครอบคลุม ทั้งนี้หากพิจารณาประเด็นของข้อกำหนดสำหรับผู้ขออนุญาต ยื่นเอกสารหลักฐานไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ตัวอย่างเช่น ในส่วนของการขออนุญาตแจ้งว่าใช้สถานที่ตั้งของเลขที่หนึ่ง แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วไม่เคยมีการใช้สถานที่ดังกล่าวเพื่อเป็นสถานที่นำเข้าหรือ เก็บสินค้า แต่มีการยื่นเอกสารว่ามีการใช้เลขที่ดังกล่าวเพื่อประกอบการอนุญาต ซึ่งในบทบัญญัติตาม พระราชบัญญัติอาหารฯ ในปัจจุบันมิได้มีบทลงโทษในเรื่องของการยื่นเอกสารไม่ตรงตามข้อเท็จจริง สำหรับการอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ หรือมีบทบัญญัติเขียนรองรับไว้อย่างชัดเจนหากมีการพิจารณา อนุญาตไปแล้วแต่ภายหลังพบว่าไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่แจ้งให้สามารถเพิกถอนใบอนุญาตนั้นได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ระบุเหตุแห่งการเพิกถอนใบอนุญาตไว้ ในกรณีที่มีคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุด ผู้รับอนุญาตผู้ใดได้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๖(ผลิต/ นำเข้าอาหารไม่บริสุทธิ์) หรือ มาตรา ๒๗ (ผลิต/นำเข้าอาหารปลอม) ผู้อนุญาตโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาค่อนข้างยาวนานทั้ง ในเรื่องของการรวบรวมหลักฐาน การพิจารณาและนำเสนอกลับกรองกว่าจะออกคำสั่งในการเพิกถอน ได้ หากมีการร่างกฎหมายใหม่อาจต้องมีการทบทวนแก้ไขในประเด็นดังกล่าวเพื่อเป็นการป้องปราม ผู้ประกอบการที่ให้ข้อมูลไม่ตรงตามข้อเท็จจริงอันจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติในการติดตามกำกับดูแล ภายหลังออกสู่ตลาดต่อไป

๓.๔.๓ งานตรวจสอบเพื่อออกใบรับรองระบบ GMP ตามกฎหมาย

จะมีการ outsource โดยจ้างลูกจ้างเหมาในตำแหน่งผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยา รวม ๔ คนช่วยดำเนินการบริหารจัดการตั้งแต่รับเรื่องเข้า จัดเตรียมทีมกำหนดนัดหมายสำหรับการ ออกตรวจสอบเพื่อออกใบรับรอง การออกใบรับรอง โดยการให้การรับรองจะมีอายุ ๓ ปี ในกรณีของ การขอการรับรองรายใหม่(initial) และการตรวจประเมินใหม่กรณีใบรับรองหมดอายุนั้น จะมี พนักงานเจ้าหน้าที่(ข้าราชการ)กลุ่มพื้นที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการตรวจสอบด้วย ยกเว้นกรณีการ ตรวจ Surveillance รายที่ได้รับการรับรองระบบแล้วจะให้ผู้ช่วยนักวิชาการดำเนินการตรวจสอบเอง โดยนักวิชาการอาหารและยา ที่เป็นหัวหน้าทีมที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ที่ตรวจสอบจะพิจารณา กลับกรองผลการตรวจสอบก่อนจะเสนอสำนักงานเพื่อคงไว้ซึ่งการรับรองระบบอีกครั้ง ทั้งนี้ได้มีการ เก็บสถิติจำนวนผู้ประกอบการที่ยื่นขอรับการตรวจสอบเพื่อรับรองรับรองระบบ GMP-กฎหมายดัง รายละเอียดตามตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ จำนวนผู้ประกอบการที่ยื่นขอการรับการตรวจสอบเพื่อรับรองระบบ GMP-กฎหมาย ในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖

จำนวนสถานประกอบการที่ยื่นขอการรับรอง(ราย)		
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖
๘๘	๑๐๕	๗๘

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

ในส่วนของการดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ เป็นต้นมา ก็ยังคงมีผู้ประกอบการมา ยื่นขอรับบริการตรวจสอบเพื่อรับรองระบบอยู่โดยตลอด โดยข้อเท็จจริงในปัจจุบันสถานประกอบการ ภายในประเทศยังคงมีความหลากหลายมีทั้งการผลิตตั้งแต่ระดับในอุตสาหกรรมครัวเรือนที่ไม่เข้าข่าย โรงงานทั้งขนาดเล็กไปจนถึงระดับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ รูปแบบการประกอบธุรกิจมีทั้งผู้ประกอบการ กิจการที่เป็นเจ้าของกิจการรายเดียวบริหารแบบครอบครัว ไปจนถึงการบริหารในรูปของนิติบุคคลจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน ด้วยข้อแตกต่างใน ด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ สภาพความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและการแข่งขัน รวมทั้งกระบวนการ บริหารจัดการที่ยังคงมีความแตกต่าง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงไม่อาจกำหนด มาตรฐานการผลิตเพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายมาตรฐานเดียวกับมาตรฐานสากลสำหรับใช้บังคับสถาน ประกอบการผลิตอาหารทุกประเภทภายในประเทศได้ ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต อาหารตามเงื่อนไขที่กำหนดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑๙๓ , ๒๒๐ และ ๒๔๘ ดังที่ ได้กล่าวมาในบทที่ ๒ นั้น เป็นการประยุกต์ใช้หลักการบางส่วนตามระบบสากลนำมาปรับใช้โดยออก กกฎหมายเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการผลิตเท่านั้น ทั้งนี้การให้การรับรองระบบ GMP-กฎหมาย นั้นวัตถุประสงค์พื้นฐานแท้จริงก็เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิตมีการพัฒนาตนเองเพื่อก้าวเข้าสู่การ ควบคุมระบบการผลิตที่เป็นมาตรฐานเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลในอนาคตซึ่ง ผู้ประกอบการผลิต บางรายที่มีความประสงค์ต้องการได้รับการรับรองระบบก็เพื่อประโยชน์ในการทำธุรกิจการค้า เนื่องจากผู้จัดจำหน่ายที่เป็นผู้ซื้อสินค้าต้องการจะซื้อสินค้าจากผู้ผลิตที่ผ่านการตรวจรับรองระบบจาก หน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากยังคงมีความเชื่อถือในภาพลักษณ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและ ยา ซึ่งเป็นองค์กรที่กำกับดูแลความปลอดภัยและคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหาร หากมีหลักฐานผ่านการรับรองระบบจากองค์กรแล้วสินค้าที่มีการผลิตจากโรงงานดังกล่าวจะได้ มาตรฐาน ซึ่งโดยแท้จริงแม้จะมีการรับรองระบบแล้วก็ตามก็ไม่ได้มีหลักประกันว่า สินค้าทุกรุ่นที่มีการ ผลิตจากโรงงานจะมีความปลอดภัย ๑๐๐ % ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการจะมีการดูแลมาตรฐานและ ควบคุมการผลิตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานได้อย่างสม่ำเสมอหรือไม่ ประโยชน์อีกส่วนหนึ่งของการ รับรองระบบก็คือในส่วนของ การต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหารหากสถานประกอบการใบรับรองระบบ คุณภาพการผลิตขั้นพื้นฐานไม่ต่ำกว่าระบบ GMP-กฎหมาย และยังไม่หมดอายุการรับรองและ ครอบคลุมขอบข่ายการผลิตที่ได้แจ้งไว้ในใบอนุญาตผลิตอาหารสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณา ต่ออายุอนุญาตผลิตอาหารได้โดยเจ้าหน้าที่ไม่ต้องไปตรวจประเมินเพื่อประกอบการพิจารณาต่ออายุ

ใบอนุญาตผลิตอาหาร ทั้งนี้ในส่วนของการตรวจรับรองระบบแต่เดิมเคยมีแนวคิดพยายาม OUTSOURCE โดยประกาศเงื่อนไขยอมรับผลการประเมินจากหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้บริการตรวจรับรองระบบเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาต เพื่อลดภาระการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากให้บริการตรวจรับรองระบบกับภาคเอกชนนั้นผู้ประกอบการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการค่อนข้างมาก บางรายเห็นว่าเป็นการเพิ่มต้นทุนในการผลิตสินค้า จึงไม่เป็นที่นิยมและต้องการใช้บริการกับภาครัฐเนื่องจากให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สภาพปัญหาและข้อพิจารณาจากการดำเนินงาน

กรณีของการใช้ผู้ตรวจประเมินภายในของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในลักษณะของการ outsource โดยจัดจ้างผู้ตรวจประเมินเข้ามาเป็นผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยาเข้ามาเป็นผู้ช่วยแบ่งเบาภารกิจในการตรวจประเมินเพื่อให้บริการในบางส่วน แม้มีข้อดีในเรื่องของการดำเนินงานภายใต้ภารกิจที่ให้ดำเนินการแทนนั้น สามารถติดตามกำกับดูแลได้อย่างใกล้ชิด ในระยะสั้นสามารถลดภาระของเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ส่วนหนึ่งแทนที่จะต้องดำเนินการเองทั้งหมด แต่ก็มีข้อด้อยคือ หน่วยงานซึ่งเป็นภาครัฐยังคงแบกรับภาระในเรื่องใช้ทรัพยากรของหน่วยงานในการดำเนินการในการให้บริการซึ่งมิใช่ภารกิจหลักตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของงบประมาณในการออกดำเนินการตรวจสอบ ค่ายานพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการอบรม และต้องระยะเวลาในการ training ผู้ตรวจประเมินเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการตรวจประเมินเพื่อให้กรพัฒนารับบริการได้ และกรณีที่ลูกจ้างเหมาที่เป็นผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยามีการโยกย้ายหรือลาออกไปซึ่งมีโอกาสสูงกว่าบุคลากรอื่นๆ ก็ต้องจัดจ้างหาเข้ามาทดแทนซึ่งหน่วยงานก็ต้องแบกรับภาระในเรื่องการสรรหา การ Training ใหม่ซึ่งต้องเสียทั้งเวลาและงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าว อีกทั้งยังไม่มีความแน่นอนว่า นโยบายของภาครัฐ และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องจะยังคงสนับสนุนให้มีการดำเนินงานในลักษณะนี้อยู่อีกนานเพียงใด

๓.๔.๔ งานสนับสนุนในเรื่องของการกระจายอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นในส่วนของการมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานคร

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดให้ส่วนราชการบริหารส่วนกลางถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนในเขตพื้นที่โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กำหนดภารกิจที่จะถ่ายโอนให้แก่ท้องถิ่น ๔ ภารกิจคือ

๑. การผลิตสื่อและหรือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านอาหารและยา
๒. การส่งเสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภคด้านความรู้ในการบริโภคและเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม

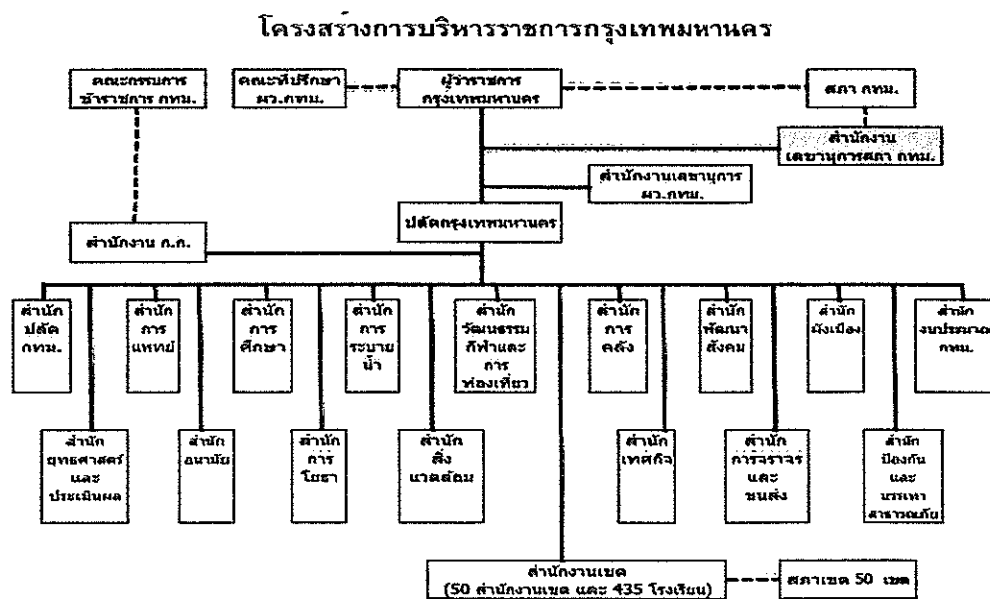
๓. การสร้างและขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของผู้บริโภคในท้องถิ่น

๔. ตรวจสอบและติดตามคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหาร ยา เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์และวัตถุอันตรายในสถานที่จำหน่ายอาหาร

ทั้งนี้ในส่วนของภารกิจ ๑-๓ เป็นภารกิจที่ไม่ซับซ้อนเป็นลักษณะการรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ เข้าใจบทบาทหน้าที่ ร่วมเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ซึ่งท้องถิ่นดำเนินการเองได้

สำหรับภารกิจที่ ๔ จำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านดำเนินการรวมทั้งจัดสรรงบประมาณดำเนินการที่เพิ่มขึ้น และในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระและความยุ่งยากในการปฏิบัติหน้าที่

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานอาหาร ได้มีการสนับสนุนในเรื่องของการถ่ายโอนภารกิจมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ(กรุงเทพมหานคร) กำกับดูแลในเรื่องส่วนของสถานที่ประกอบการในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้มีการออกประกาศแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ ๓๐๐ พ.ศ.๒๕๕๔ ให้เจ้าหน้าที่สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ โดยหน่วยงานภายใต้สังกัดกรุงเทพมหานครจะประกอบด้วย หน่วยงานที่สังกัด ๑๙ สำนัก และสำนักงานเขต ๕๐ เขต ดังภาพที่ ๑๑

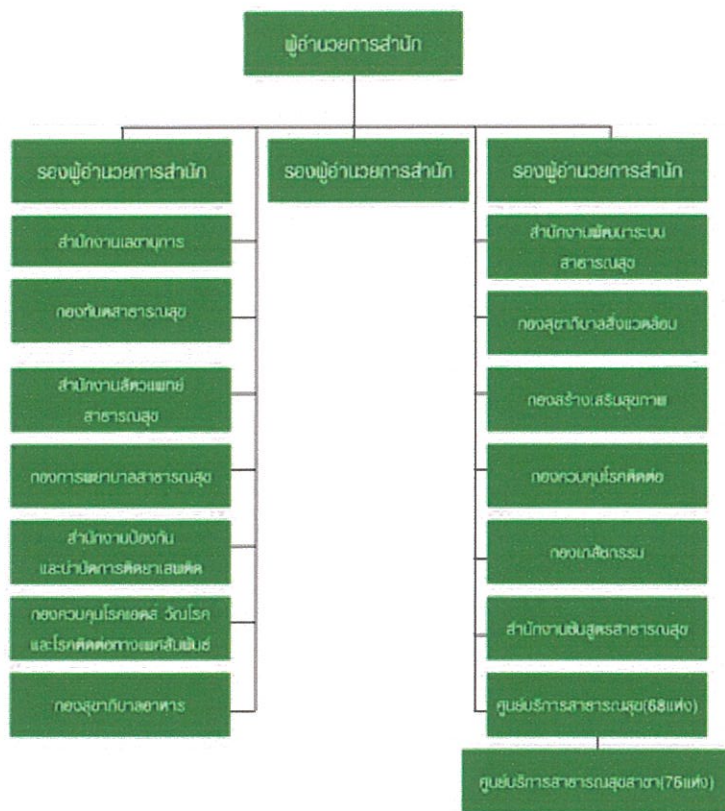
รูปภาพที่ ๑๑ แผนผังโครงสร้างการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร
ที่มา : http://office.bangkok.go.th/pcd/chart_BMA.html

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านอาหารมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

ก.สำนักอนามัย

เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพ ณ สถานที่จำหน่าย สถานที่ผลิต ประกอบด้วยกองต่างๆ จำนวน ๑๓ กอง และศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๖๘ แห่ง ทำหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการ แก่ศูนย์ฯพร้อมการวิจัย ประเมินผลและหารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน โดยมีศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๘ แห่ง และศูนย์บริการ

สาธารณสุขสาขา ๗๖ แห่ง กระจายการบริการทางด้านการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู สมรรถภาพ ครอบคลุมประชากรทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ ๑๒

รูปภาพที่ ๑๒ โครงสร้างการบริหารงานในสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
ที่มา: <http://www.bangkok.go.th/health/>

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจด้านอาหารภายในสำนัก
อนามัยได้แก่

กองสุขาภิบาลอาหาร รับผิดชอบการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบ ณ สถานที่จำหน่าย
อาหารซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาลจำนวน ๕ คน และนิติกร จำนวน ๑
คน

กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบสถานที่ผลิต
อาหาร ได้แก่ น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทและน้ำแข็ง โดยฝ่ายสุขาภิบาลโรงงานและกิจการที่
เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาล จำนวน ๘ คน

สำนักชันสูตรสาธารณสุข สนับสนุนภารกิจการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารทาง
ห้องปฏิบัติการ

ข.สำนักงานเขต ๕๐ เขต

โดยฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รับผิดชอบการถ่ายโอนภารกิจการตรวจสอบอาหาร ทั้งสถานที่ผลิต และสถานที่จำหน่ายอาหารตามขอบข่ายที่ได้รับมอบอำนาจ โดยอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตำแหน่ง นักวิชาการสุขภาพ ประมาณ ๑-๖ คน/เขต และเจ้าหน้าที่อนามัย ๑-๕ คน/เขต โดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบประมาณ ๑-๒ แขวง/คน/เขต นอกจากนี้ยังมีฝ่ายเทศกิจ สนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับกรณีพบการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติอาหารที่มีโทษปรับสถานเดียว(กองงานส่งเสริมกองงานส่งเสริมงาน คุ่มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพและท้องถิ่น,๒๕๕๓)

สถานการณ์การดำเนินงานภารกิจมอบอำนาจกรุงเทพมหานคร

จากข้อสรุปผลการดำเนินการ (กองส่งเสริมกองงานส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ผลิตภัณฑ์สุขภาพและท้องถิ่น,๒๕๕๓) กรณีของการดำเนินการเกี่ยวกับตามขอบข่ายที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจโดยการมอบอำนาจให้หน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ ตลาด โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้เริ่มมีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา โดยเริ่มจากการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องของการตรวจสอบสถานที่จำหน่ายอาหารโดยการแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับดูแล ณ สถานที่จำหน่าย อาหาร ผลจากการถ่ายโอนภารกิจ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเริ่มมีการส่งเรื่องร้องเรียน เกี่ยวกับสถานที่จำหน่ายอาหารให้กับกรุงเทพมหานครเป็นผู้ดูแล ต่อมาปี ๒๕๔๖ มีการมอบอำนาจในการเปรียบเทียบคดีให้ผู้เกี่ยวข้องเฉพาะกรณีมีโทษปรับสถานเดียว ตามระเบียบสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับสำหรับกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้การดำเนินการ ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเริ่มต้นจะเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจถึงเงื่อนไขการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ยังมีการดำเนินการอย่างไม่เป็นรูปธรรมมากนัก

ปี ๒๕๔๙ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรุงเทพมหานครได้มีข้อตกลง ร่วมกัน(MOU) ในเรื่องของการดำเนินงานถ่ายโอนภารกิจด้านการตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแล ผลิตภัณฑ์น้ำบริโภคและน้ำแข็ง เป็นภารกิจนำร่อง นอกเหนือจากภารกิจการตรวจสอบคุณภาพ ณ สถานที่จำหน่ายอาหารตามโครงการอาหารปลอดภัย(๕ สาร คือ บอร์แรกซ์ ฟอร์มาลีน สารฟอกขาว สารกันรา ยาฆ่าแมลง) ตามที่หน่วยตรวจสอบเคลื่อนที่(Mobile Unit) ของสำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยาเฝ้าระวัง ณ สถานที่จำหน่ายอาหาร โดยให้กรุงเทพมหานครดำเนินการด้วยโดยให้มีการ ประสานงานในการลงพื้นที่เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อน ในระยะแรกของการดำเนินงาน แต่ในส่วนของ ภารกิจสนับสนุนการดำเนินงานถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญคือ สำนักอาหาร(คือ กองควบคุมอาหารใน ขณะนั้น)เริ่มให้การสนับสนุนภารกิจการมอบอำนาจอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปีนี้เป็น การเฝ้าระวังความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท และน้ำแข็งนอกเหนือจากการจัดอบรมให้ ความรู้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีความรู้ในเรื่องของการตรวจสอบสถานที่ ผลิตตามหลักเกณฑ์ GMP-กฎหมาย

ปี ๒๕๕๐ กองควบคุมอาหาร ได้สนับสนุนภารกิจโดยจัดอบรมภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้ พนักงานเจ้าหน้าที่สังกัดกรุงเทพมหานคร อีก ๔ ครั้ง คือ อบรมเรื่องการตรวจสอบสถานที่ผลิตน้ำ

บริโภคและน้ำแข็งภาคฤดูร้อน จำนวน ๒ ครั้ง(๒ รุ่น) อบรมเรื่องการใช้ฐานข้อมูลเฝ้าระวังสถานการณ์ความปลอดภัยด้านอาหาร จำนวน ๑ ครั้ง และครั้งที่ ๔ การอบรมภาคปฏิบัติในเรื่องของการตรวจสอบสถานที่ผลิตน้ำบริโภคและน้ำแข็งและการดำเนินการด้านกฎหมาย รุ่นแรกให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเขต ๒๐ เขต ทั้งนี้ได้ขอความร่วมมือให้กรุงเทพมหานครเฝ้าระวังความปลอดภัยน้ำบริโภคน้ำแข็ง

ปี ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยกองควบคุมอาหาร(สำนักอาหารปัจจุบัน) จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประมวลหลักฐานเรื่องร้องเรียนและติดตามด้านกฎหมาย และการเปรียบเทียบปรับสำหรับการตรวจสอบสถานที่ผลิตน้ำบริโภคและน้ำแข็ง ๒ ครั้ง(๒ รุ่น) และอบรมภาคปฏิบัติในเรื่องของการตรวจสอบสถานที่ผลิตน้ำบริโภคและน้ำแข็งให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตที่เหลืออีกจำนวน ๓๐ เขต

ปี ๒๕๕๒ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการตรวจสอบและประมวลหลักฐานการตรวจสอบประกอบการผลิตน้ำบริโภคและน้ำแข็ง(ภาคปฏิบัติ) จากกรณีการตรวจสอบจริง และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ขอความร่วมมือให้กรุงเทพมหานครเฝ้าระวังความปลอดภัยน้ำบริโภค และน้ำแข็งอย่างต่อเนื่อง

ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ในช่วงปี ๒๕๕๓ ได้มีการดำเนินโครงการอบรมให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่สังกัดกรุงเทพมหานคร(เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล และสำนักงานเขต ๕๐ เขต) เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจสอบสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์(กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ลูกชิ้น ไส้กรอก หมูยอ เป็นต้น) แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครยังไม่พร้อมและยังไม่มีนโยบายที่จะรองรับภารกิจตรวจสอบและกำกับดูแลสถานประกอบการประเภทอื่นเพิ่มเติม ดังนั้นในปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ จึงขอให้คงขอบข่ายไว้เฉพาะการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์น้ำบริโภคและน้ำแข็ง และการตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพอาหาร ณ สถานที่จำหน่ายหาสารปนเปื้อน ๕ รายการ อย่างไรก็ตามด้านการตรวจสอบมาตรฐานอาหาร ณ สถานที่จำหน่าย พบว่า กรุงเทพมหานครยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องสำหรับการตรวจสอบหาสารปนเปื้อน ๕ ชนิดในอาหารแต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้เนื่องจากระบบคอมพิวเตอร์ของกรุงเทพมหานครยังไม่พร้อมที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ทั้งนี้ในปัจจุบันก็ยังไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลการดำเนินการระหว่างหน่วยงาน

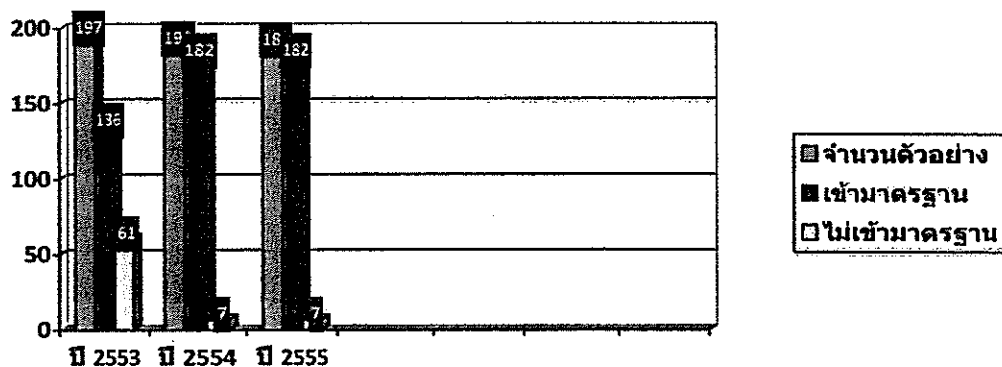
จากผลดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพและความปลอดภัยน้ำบริโภคและน้ำแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ สำนักอาหารจัดสรรงบประมาณหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครดำเนินการตรวจสอบ กรุงเทพมหานครดำเนินการตรวจสอบโดยสำนักอาหารจัดสรรงบประมาณให้มีการเฝ้าระวังสถานประกอบการและเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักชั้นสุตรสาธารณสุข กรุงเทพมหานครสรุปสถานการณ์ในภาพรวมดังนี้

ปี ๒๕๕๓ ผลปรากฏว่า ตัวอย่างน้ำบริโภค ๑๙๗ ตัวอย่าง(เข้ามาตรฐาน ๑๓๖ ตัวอย่าง (๖๙.๐๔%)/ไม่เข้ามาตรฐาน ๖๑ ตัวอย่าง(๓๐.๙๖%)) จำนวนตัวอย่างน้ำแข็งจาก ๗๓ ตัวอย่าง(เข้ามาตรฐาน ๕๒ ตัวอย่าง(๘๐.๘๒%)/ไม่เข้ามาตรฐาน ๑๔ ตัวอย่าง(๑๙.๑๘%))

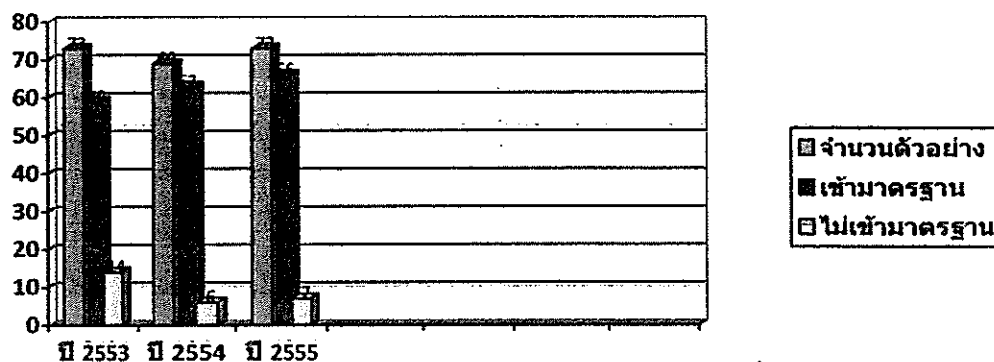
ปี ๒๕๕๔ ผลปรากฏว่า เก็บตัวอย่างน้ำบริโภค ๑๙๐ ตัวอย่าง (เข้ามาตรฐาน ๑๘๒ ตัวอย่าง (๙๕.๘๖ %)/ไม่เข้ามาตรฐาน ๘ ตัวอย่าง(๕.๐๕%)) จำนวนตัวอย่างน้ำแข็งจาก ๖๙ ตัวอย่าง(เข้ามาตรฐาน ๖๓ ตัวอย่าง(๙๑.๓๐%)/ไม่เข้ามาตรฐาน ๖ ตัวอย่าง(๘.๗๐ %))

ปี ๒๕๕๕ ผลปรากฏว่า เก็บตัวอย่างน้ำบริโภค ๑๘๙ ตัวอย่าง(เข้ามาตรฐาน ๑๘๒ ตัวอย่าง(๙๖.๓๐%)/ไม่เข้ามาตรฐาน ๗ ตัวอย่าง(๓.๗๐%)) จำนวนตัวอย่างน้ำแข็งจาก ๖๖ ตัวอย่าง(เข้ามาตรฐาน ตัวอย่าง(๙๐.๔๕%)/ไม่เข้ามาตรฐาน ๖ ตัวอย่าง(๙.๕๕ %))

ดังรายละเอียดโดยสรุปภาพรวมของการดำเนินการกำกับดูแลคุณภาพน้ำบริโภค และ น้ำแข็ง ดังภาพที่ ๑๓ และ ๑๔

รูปภาพที่ ๑๓ สถานการณ์การเฝ้าระวังคุณภาพความปลอดภัยน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทโดยกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕
ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

รูปภาพที่ ๑๔ สถานการณ์การเฝ้าระวังคุณภาพความปลอดภัยน้ำแข็งโดย กรุงเทพมหานคร ระหว่างปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕
ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

กรณีของผลิตภัณฑ์ไม่เข้ามาตรฐานตามกฎหมายนั้น จะมีทั้งเรื่องของคุณภาพทางด้านเคมี(ความกระด้างเกินมาตรฐาน/ ค่าพี-เอช ต่ำกว่ามาตรฐาน)และทางจุลินทรีย์(พบ E.coli,coliform) ในช่วงระยะ ๓ ปีที่ผ่านมา ประเด็นที่พบมากในเรื่องของค่าพีเอชของผลิตภัณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานซึ่งจากการสอบถามข้อมูลจาก ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ผู้ผลิตจะมีการนำระบบ Reverse osmosis ใช้ในการปรับคุณภาพน้ำที่ใช้ในการผลิต ซึ่งหากผู้ติดตั้งระบบไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยที่อาจจะทำให้คุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ตั้งแต่คุณภาพน้ำดิบซึ่งผ่านเข้าระบบจะต้องมีค่าพีเอชอยู่ในช่วงที่เหมาะสม รวมทั้งการเลือกใช้ระบบให้เหมาะสมกับคุณภาพน้ำเบื้องต้น การบำรุงรักษาเครื่องจักรอุปกรณ์การทำความสะอาดตามระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อาจจะต้องมีส่วนช่วยในการสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการสำหรับการแก้ไขปัญหาสำหรับผู้ปฏิบัติ และอาจต้องลงไปร่วมช่วยให้คำแนะนำ รวมนาแนวทางแก้ไขปัญหาในการทางปฏิบัติกรณีที่เกิดปัญหาอาจอยู่ในลักษณะของการนิเทศงานเช่นเดียวกับในส่วนภูมิภาค อย่างไรก็ตามในส่วนที่พบปัญหาและต้องดำเนินการแก้ไขนั้น จะมีการประสานไปยังสำนักงานเขตในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อติดตามดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามในส่วนของการดำเนินการของสำนักงานเขตพื้นที่มักจะเป็นลักษณะของการติดตามให้คำแนะนำ แจ้งข้อมูลเพื่อให้ตามผู้ประกอบการในเขตพื้นที่รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขจนกว่าจะตรวจสอบแล้วผลเป็นไปตามมาตรฐาน มากกว่าจะดำเนินการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมาย

สภาพปัญหาและจากการดำเนินการตามสนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจ ด้านอาหาร
จากการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานในช่วงปี ๒๕๕๓ ได้มีการพิจารณาประเด็นปัญหาสำคัญของการมอบอำนาจให้ดำเนินการแทนในส่วนของการกำกับดูแลอาหารโดยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติอาหารฯสรุปโดยสังเขป ได้แก่

๑. กฎหมายที่บังคับใช้เรื่องของอนุญาตของหน่วยงานกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ไม่เอื้อต่อการนำบังคับใช้ร่วมกัน คือ โดยปกติสถานที่ผลิตน้ำบริโภคหรือน้ำแข็งในเขตกรุงเทพมหานครต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานเขต(ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล) ซึ่งต้องพิจารณาความสอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕, กฎหมายเกี่ยวกับอาคารและผังเมือง ซึ่งสถานประกอบการบางส่วนที่ได้รับอนุญาตตามเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ แต่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่กรุงเทพมหานครรับผิดชอบเนื่องจากยังไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่จะอนุญาตได้นั้น การอนุญาตที่ไม่ได้พิจารณาเชื่อมโยงกับกฎหมายของท้องถิ่นที่บังคับใช้นั้น ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความกังวลในส่วนของการเข้าไปตรวจสอบ ณ สถานประกอบการในทางปฏิบัติอาจไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุมตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยมีการเสนอประเด็นในเรื่องของการอนุญาตผลิตอาหารภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร ควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ ระเบียบการพิจารณาเชื่อมโยงไปถึงกฎหมายท้องถิ่นด้วยหากมีความขัดแย้งก็ไม่ควรพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการ

๒. ความพร้อมของห้องปฏิบัติการของสำนักงานชั้นสุตรฯ กรุงเทพมหานคร ในการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้รับมอบอำนาจไม่สามารถตรวจสอบได้ทุก parameter เช่น การตรวจสอบสารเร่งเนื้อแดงในเนื้อหมูกรณีที่ได้รับการร้องเรียนและมีการเก็บจากสถานที่จำหน่าย

อย่างไรก็ตามในความเห็นในส่วนของผู้เขียนยังมีประเด็นเพิ่มเติมในส่วนของห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ของกรุงเทพมหานคร กรณีที่ยังไม่ได้รับการ Accredit จากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์(AB) การใช้ผลการตรวจการตรวจสอบคุณภาพมาเพื่อประกอบการพิจารณาทางคดีหากมีข้อโต้แย้งจากคู่กรณีจะเกิดปัญหาในกระบวนการพิจารณาหรือไม่ เป็นสิ่งที่น่าสนใจพิจารณาเพื่อให้เกิดความรัดกุมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนมากยิ่งขึ้น

๓. ระบบการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลในเรื่องของการรายงานผลการตรวจสอบเฝ้าระวังสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมอบอำนาจ เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีระบบฐานข้อมูลเชื่อมโยงสำหรับรายงานผลระหว่างหน่วยงาน จะอาศัยการส่งข้อมูลรูปแบบสำเนาเอกสารจากสำนักงานเขตพื้นที่ หรือ เป็นไฟล์ข้อมูลที่รวบรวมโดยเจ้าหน้าที่กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำนักอนามัยซึ่งรวบรวมมาจากสำนักงานเขตอีกครั้งหนึ่ง มักมีความล่าช้าในการรายงานผลการตรวจสอบ โดยเฉพาะในส่วนของการกำกับดูแลสถานที่ผลิต และในส่วนของการกำกับความปลอดภัยอาหาร สถานที่จำหน่ายซึ่งดำเนินการโดยกรุงเทพมหานครเองนั้น ก็ยังไม่มีข้อตกลงในเรื่องของการแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินการระหว่างหน่วยงาน ในส่วนนี้มีความเห็นว่าจะต้องมีข้อตกลงเพิ่มเติมในเรื่องของการจัดทำระบบฐานข้อมูล หรือรูปแบบและลักษณะการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในการกำกับดูแลความปลอดภัยอาหาร

นอกเหนือจากนี้ข้อมูลสะท้อนจากผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องที่เคยได้สอบถามถึงประเด็นปัญหาต่างๆ เพิ่มเติมได้แก่

- หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านอาหารของกรุงเทพมหานครมีภารกิจปริมาณมาก ทั้งงานของกรุงเทพมหานครเอง และงานที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่น และผู้บริหารบางส่วนยังมีอคติต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาไม่เต็มใจรับงานถ่ายโอนภารกิจฯ ด้านอาหาร เนื่องจากมีความคิดว่า หน่วยงานส่วนกลางต้องการผลักงานออกมา เพิ่มภาระให้แก่ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ส่วนกลางทำงานน้อยลง จึงมีท่าทีปฏิเสธความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาที่จะถ่ายโอนเพิ่มเติมในอนาคต ทำให้การลำดับความสำคัญในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พรบ. อาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ อยู่ในลำดับท้ายๆ นโยบายของผู้บริหาร สำหรับภารกิจนำร่องที่ถ่ายโอนไปแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ คือ งานเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์น้ำบริโภคฯ และน้ำแข็งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งขณะนี้ยังดำเนินการอยู่ โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตทั้ง ๕๐ เขต ในการลงพื้นที่ตรวจประเมินสถานที่ผลิตตามหลักเกณฑ์ GMP และมีกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำนักอนามัย เป็น focal point ต่อมาเมื่อผู้บริหารระดับสูงไม่สั่งการหรือมอบนโยบายชัดเจนมา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจึงไม่มีกำลังใจทำงาน และเริ่มรู้สึกว่างานเหล่านี้เป็นภาระ

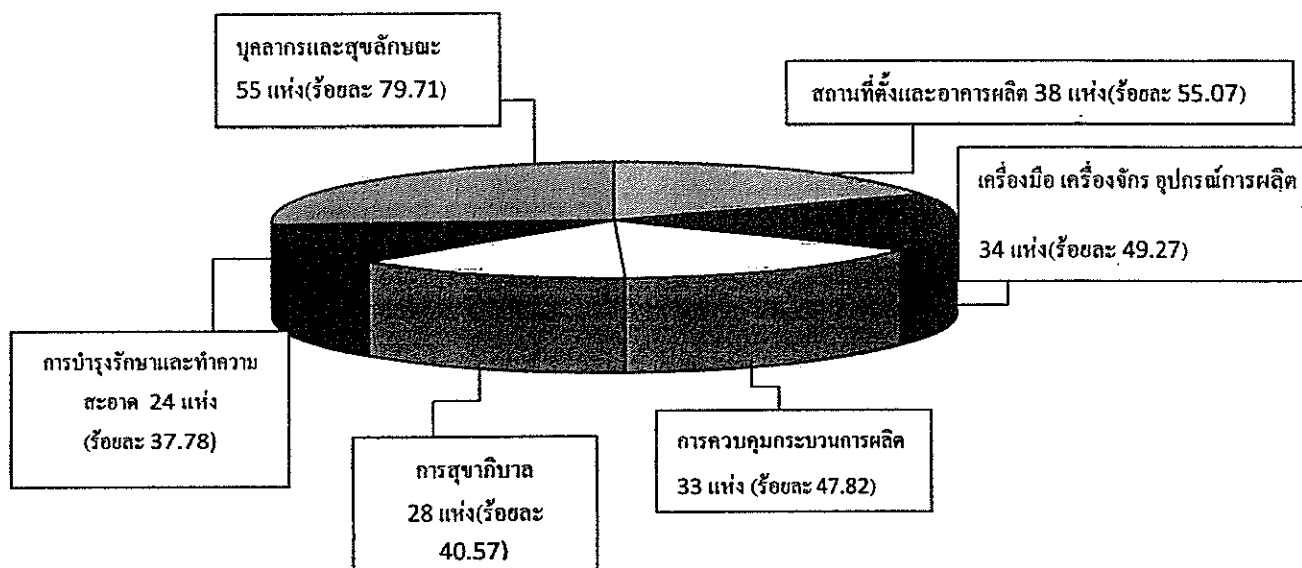
- เนื่องจากปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่ถ่ายโอนภารกิจฯ ให้กรุงเทพมหานคร ดำเนินการ โดยอาศัยความตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ และ พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ แต่ไม่มีการสนับสนุนกำลังคนและงบประมาณที่เพียงพอ เนื่องจากเป็นการมอบอำนาจดำเนินการ กรุงเทพมหานครจึงให้ความสำคัญกับงานของตนเป็นหลักตามพระราชบัญญัติอื่น เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ เป็นต้น และงานในฐานะ

พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงอยู่ในลำดับท้ายๆ ด้วยเหตุที่งานมอบอำนาจต่างๆ ไม่มีผลต่อค่าตัวชีวิตของการปฏิบัติงาน

- และในส่วนของผู้เขียนเองวิเคราะห์ว่า เนื่องจากในส่วนของ การตรวจสอบและกำกับดูแลตาม กฎหมายนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจและยังไม่ชำนาญในขั้นตอนการพิจารณาทางคดีตามพระราชบัญญัติอาหาร รวมทั้งยังไม่ได้มีระบบการนิเทศติดตาม ประสานงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่มอบอำนาจให้กรุงเทพมหานครอย่างเต็มรูปแบบในเรื่องให้เป็นผู้อนุญาตในการผลิตอาหารตามที่ได้รับมอบอำนาจ อันมีผลให้สามารถใช้คำสั่งให้ระงับการผลิตกรณีพบว่า ผลิตภัณฑ์เกิดปัญหาในเรื่องคุณภาพไม่เข้ามาตรฐาน หรือ มีการกระทำอันเป็นเหตุให้สามารถสั่งระงับการผลิตอาหารได้ ดังนั้นหากจะแจ้งงดผลิตต้องส่งผลการตรวจสอบย้อนกลับมาให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาดำเนินการให้ซึ่งจะทำให้เกิดความล่าช้า และในทางปฏิบัติยังไม่เคยมีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว

๓.๓.๖ งานภารกิจเสริมอื่นๆ อาทิเช่น

- การสำรวจสถานการณ์ความพร้อมสถานประกอบการ โครงการสำรวจการพัฒนา มาตรฐานการผลิตอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่ายเข้าสู่มาตรฐาน PRIMARY GMP โดยการให้ลูกจ้างเหมาโครงการร่วมกับเจ้าหน้าที่กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สุ่มสำรวจสถานประกอบการที่อยู่ในขอบข่ายการบังคับตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๓๔๒ วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย เป็นหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตขั้นต้น สำหรับกลุ่มอาหารพร้อมปรุงและอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที และกลุ่มอาหารทั่วไป ที่ยังไม่ได้ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๙๓) พ.ศ.๒๕๔๓ ฉบับที่ ๑ และ ๒ ที่ผลิตจำหน่ายในภาชนะจำหน่ายผู้บริโภค ทั้งนี้ไม่รวมที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภคและไม่รวมที่ผลิตเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานแปรรูป ภัตตาคาร ร้านอาหาร ผลจากการสำรวจสถานประกอบการที่อยู่ในขอบข่ายที่จะต้องถูกบังคับตามประกาศฯ ฉบับดังกล่าว จากการสำรวจสถานประกอบการจำนวนทั้งสิ้น ๑๔๘ ราย พบว่า มีจำนวนเพียง ๘๐ รายที่ยังคงมีการดำเนินการผลิตอาหารคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๕ จากจำนวนที่ได้สำรวจ โดยในส่วนของสถานประกอบการที่ไม่มีการผลิตสินค้านั้นมีการเลิกกิจการกว่าร้อยละ ๕๐ ที่เหลือมีการย้ายไป ณ ที่อื่น และแจ้งว่างดผลิตชั่วคราว การย้ายสถานที่และหยุดการผลิตชั่วคราว และจากการประเมินความสอดคล้องกับข้อกำหนด ๖ หมวด ตามประกาศฯซึ่งประกอบไปด้วย สถานที่ตั้งและอาคารผลิต เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต การควบคุมกระบวนการผลิต การสุขาภิบาล การบำรุงรักษาและการทำความสะอาด และบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน พบว่า มีเพียง ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๕ ไม่ผ่านเกณฑ์ ๖๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒๕ สถานประกอบการที่ยังไม่เข้าไปตามหลักเกณฑ์เมื่อพิจารณาแยกแต่ละหัวข้อจะเป็นดังรายละเอียดตามภาพที่ ๑๕

รูปภาพที่ ๑๕ แผนภูมิผลการสำรวจความพร้อมการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๓๔๒ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ที่มา : กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ๒๕๕๖

จากการสุ่มตัวอย่างสถานประกอบการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเพื่อสำรวจความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในปี ๒๕๕๘ พบว่า กลุ่มสถานประกอบการที่ถูกตรวจสอบยังปฏิบัติไม่สอดคล้องเกินกว่าร้อยละ ๘๐ โดยพบว่า หัวข้อที่พบว่ายังปฏิบัติไม่สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดมากที่สุดคือ หมวดบุกอาคารและสุขลักษณะถึงร้อยละ ๗๙.๗๑ รองลงมาคือหมวดของตัวอาคารผลิต เครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิต การควบคุมกระบวนการผลิต การสุขาภิบาล การบำรุงรักษาและทำความสะอาด พบร้อยละ ๕๕.๐๗ , ๔๙.๒๗ , ๔๗.๘๒, ๔๐.๕๗ และ ๓๗.๗๘ โดยลำดับ ซึ่งต้องมีการติดตามเพื่อพัฒนาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดก่อนจะมีผลบังคับใช้ในปี ๒๕๕๘ นี้ ซึ่งเป็นภาระที่ต้องติดตามตรวจสอบเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ได้สำรวจรวมที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารของกลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดอยู่ ๑,๒๐๐ รายโดยประมาณ ทั้งนี้สภาพปัญหาเพิ่มเติมในส่วนที่มักจะพบจากการสำรวจได้แก่ หากขณะตรวจไม่พบผู้ประกอบการบุคคลอื่นไม่สามารถให้ข้อมูลได้ บางรายไม่อยากจะให้ความร่วมมือในการตรวจประเมินและยังไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ของ Primary GMP รวมทั้งไม่พึงพอใจผลการตรวจประเมินหากพบว่ามีปัญหาในส่วนดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาควรพิจารณาหาช่องทางในการสื่อสารข้อมูลกับกลุ่มผู้ประกอบการที่อยู่ในขอบข่ายที่ต้องบังคับใช้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องโดยเฉพาะที่มีข้อมูลการอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาโดยอาจพิจารณาแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเอกสารถึงมาตรการที่จะดำเนินการต่อไปกรณียังไม่ปฏิบัติให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เพื่อมิให้เกิดข้อโต้แย้งในภายหลังว่าไม่รับทราบข้อมูลหรือแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กำหนดไว้ หรือการประชาสัมพันธ์อาจอาศัยเครือข่ายการคุ้มครองผู้บริโภคอื่นๆ ที่ได้รับมอบอำนาจ

ไปแล้ว เช่น หน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบและใกล้ชิดในเขตพื้นที่ชุมชน หรือ ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่นั้นๆ เป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ส่งข้อมูลข่าวสารแจ้งให้ทราบโดยทั่วถึงกัน และควรมีการสำรวจสถานประกอบการที่ยื่นขออนุญาตซึ่งมีอยู่ในระบบฐานข้อมูลการอนุญาตว่าได้มีการยกเลิก โยกย้าย หรือ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยยื่นขออนุญาตไว้หรือไม่เพื่อให้ทราบสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันของสถานประกอบการในเขตพื้นที่ อันจะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการกำกับดูแลให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ต่อไป

- งานเชิงระบบคุณภาพ(QS) เนื่องจากเป็นการดำเนินงานร่วมกันทั้งสำนักงาน และ กลุ่มงานสำนักอาหารในแต่ละส่วนจะมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น การจัดทำ หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำระบบคุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งในแต่ละปีจะมีการ Internal Audit เพื่อทวนสอบระบบการดำเนินงานในแต่ละกลุ่ม ซึ่งรวมถึงกลุ่มกำกับดูแลหลังออก สู่ตลาดด้วยอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ทุกกลุ่มงานจะเป็นทั้งผู้ถูกประเมินและผู้ตรวจประเมิน อย่างไรก็ตามสภาพปัญหาของการจัดทำระบบในปัจจุบัน เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานภายใน สำนักอาหาร และเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน SOP ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ยังไม่มีการแก้ไขให้ สอดคล้องกับกระบวนการทำงานผลจากการประเมินจึงพบว่า ยังมีหลายส่วนของคู่มือการปฏิบัติงาน ไม่สอดคล้องตรงตามที่ข้อเท็จจริงที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบันอยู่หลายส่วน ทั้งนี้อยู่ระหว่างการพิจารณา ทบทวนเพื่อแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

- งานเชิงพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับกำกับดูแล เนื่องจากศูนย์สารสนเทศได้ พยายามพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-logistics ด้านอาหารเพื่อมารองรับงานในส่วนของการกำกับดูแล หลังออก สู่ตลาดของทุกสำนัก และกองผลิตภัณฑ์ทุกกอง รวมทั้งสำนักอาหารด้วยโดยเฉพาะส่วนที่ ใช้ในการเก็บข้อมูลในการเฝ้าระวังความปลอดภัยอาหาร และส่วนของการพิจารณาทางคดีที่จะ เชื่อมโยงไปถึงกลุ่มงานต่างๆ ผู้เขียนขอวิเคราะห์ว่า เนื่องจากแนวคิดในการออกแบบระบบนั้น พยายามที่จะกำหนดให้ลักษณะการ INPUT ข้อมูลเป็นระบบที่มีฟังก์ชันหรือรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเขียนโปรแกรม ในขณะที่รูปแบบการทำงาน และบริหารจัดการในแต่ละ กองยังมีรายละเอียดความแตกต่างกันไปตามประเภทผลิตภัณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการตาม กฎหมาย อีกทั้งความต้องการของผู้ใช้งานในแต่ละสำนัก แต่ละกองยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ ข้อมูลและปรับกระบวนการทำงานใหม่ภายในซึ่งกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ ตลาดจะมีความแตกต่างจากส่วนกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดที่รูปแบบการทำงานและการ INPUT ข้อมูล โดยรูปแบบการดำเนินงานกลุ่มกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดจะมี Pattern การดำเนินงาน ค่อนข้างคงที่เป็นรูปแบบที่ตายตัวมากกว่างานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด และระบบที่ออกแบบเพื่อ ใช้รองรับงานในปัจจุบันซึ่งยังไม่มีการนำมาบันทึกข้อมูลจริงเนื่องจากการออกแบบยังไม่สามารถอาจ ตอบสนองความต้องการใช้งานของผู้ที่จะใช้งานได้ รวมทั้งยังมีความซับซ้อนและยุ่งยากในการเข้าไป ใช้ระบบในการบันทึกข้อมูลในลักษณะที่ไม่เป็นมิตรกับผู้ใช้งาน อีกทั้งยังไม่มีความสะดวกคือ มักจะพบ ปัญหาการ ERROR ของโปรแกรมอยู่บ่อยครั้งไม่สามารถนำมาใช้งานได้จริงอีกทั้งไม่ค่อยมีเจ้าหน้าที่ ศูนย์สารสนเทศผู้เขียนโปรแกรมเข้ามาดูแลแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิดกรณีที่เกิดปัญหา ทดลองใช้งาน อย่างไรก็ตามในประเด็นดังกล่าวกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด จึงได้มีการพยายามที่จะ พัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูลไว้สำหรับอำนวยความสะดวกในการใช้งานโดยการนำร่องใน

ระบบงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดโดยเริ่มจากในส่วนของการเฝ้าระวังอาหารที่จำหน่ายในท้องตลาด ซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาโปรแกรมเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและลดระยะเวลาในขั้นตอนการดำเนินงานโดยใช้ระบบ IT เข้ามาช่วยเสริม ในระหว่างที่จะมีการแก้ไขและพัฒนาระบบฐานข้อมูล e-logistics ด้านอาหารเพื่อมารองรับงานในส่วนของการกำกับดูแลหลังออกใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการมากยิ่งขึ้น แต่ปัญหาที่อาจจะต้องพิจารณาตามมาในอนาคต คือ การพัฒนาโปรแกรมเพื่อใช้งานภายในกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดโดยใช้ลักษณะของรูปแบบการเขียนโปรแกรมให้ KEY ข้อมูลในลักษณะของการจัดเก็บในลักษณะของ Web Base ซึ่งจะมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ที่ SEVER สำหรับจัดเก็บข้อมูลของผู้รับจ้างเขียนโปรแกรมภายนอกนั้นเพื่อความสะดวกในการปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดตามสัญญาจ้างภายใน ๑ ปีนั้น ภายหลังจากหมดสัญญาจ้างแล้วอาจต้องมีการถ่ายโอนข้อมูลที่ถูกจัดเก็บไว้ ณ SEVER ของผู้ว่าจ้างส่งกลับมาเก็บที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อดำเนินการต่อไปนั้น จะส่งกลับมาเก็บไว้ที่ศูนย์สารสนเทศได้หรือไม่ หรือ อาจหาที่จัดเก็บไว้ที่สำนักอาหาร เนื่องจากหากจะจัดเก็บไว้ที่ SEVER ศูนย์สารสนเทศก็อาจต้องพิจารณาในเรื่องของการถ่ายโอนข้อมูลว่าจะดำเนินการอย่างไร รูปแบบไหน หากต้องมาทำการถ่ายโอนข้อมูลที่ศูนย์สารสนเทศก็อาจต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยไม่ให้กระทบข้อมูลส่วนอื่นๆ ที่อยู่ใน SEVER เดิมด้วย ทั้งนี้ในอนาคตอาจต้องมีการพัฒนาเครือข่ายระบบฐานข้อมูลให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งภายในและภายนอกเฉพาะส่วนที่จำเป็นต้องใช้งานร่วมกัน ซึ่งอาจต้องพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องของระบบการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันต่อไป

สำหรับในส่วนของบทที่ ๓ มาในข้างต้นนั้นจะเป็นภารกิจในภาพรวมงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดและได้มีการวิเคราะห์การดำเนินงานและสภาพปัญหาที่พบของภารกิจเสริม ซึ่งเป็นภารกิจสนับสนุนการดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดบางส่วน ซึ่งในบทที่ ๔ ซึ่งเป็นบทถัดไปจะกล่าวถึงภารกิจในการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดที่เป็นภารกิจหลักในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติอาหารฉบับปัจจุบัน รวมทั้งวิเคราะห์สภาพปัญหาจากการดำเนินการตรวจสอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ต่อไป

บทที่ ๔

วิเคราะห์ รูปแบบการดำเนินการ สภาพปัญหาจากการตรวจสอบและการพิจารณาคดี

จากบทที่ ๓ ได้วิเคราะห์ถึงภาพรวมของภารกิจกิจกรรมดำเนินงานสนับสนุนการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกิจหลักในการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีทั้งส่วนของการเฝ้าระวังความปลอดภัยสินค้า ณ สถานที่จำหน่ายอาหาร ปัญหาของคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าที่นำมาจำหน่าย งานภารกิจสนับสนุนอื่นในด้านการตรวจสอบโดยการ outsource จัดจ้างลูกจ้างเหมา หรือการมอบอำนาจโดยอาศัยเครือข่ายหน่วยงานอื่นดำเนินการแทนบางส่วน ซึ่งได้พิจารณารูปแบบและลักษณะการดำเนินงานแทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในบางส่วนพร้อมทั้งปัญหาของการดำเนินการดังกล่าวมาในบทที่ ๓ สำหรับบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะทำการวิเคราะห์การดำเนินการในส่วนของกลุ่มงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักงานอาหาร ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางเป็นต้นแบบในการวิเคราะห์เนื่องจากจะมีการตรวจสอบและพิจารณาทางคดีเพื่อบังคับใช้กฎหมายค่อนข้างมาก และมีประเด็นปัญหาในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายมากกว่าหน่วยงานส่วนอื่นๆ โดยผลจากการวิเคราะห์อาจจะใช้ประโยชน์เป็นตัวอย่างเทียบเคียง (MODEL) รูปแบบการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายสำหรับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาระบบการตรวจสอบและปรับใช้ให้เหมาะสมสำหรับส่วนอื่นๆ ต่อไป

๔.๑. รูปแบบการตรวจสอบเพื่อการบังคับใช้กฎหมาย

รูปแบบการตรวจสอบเพื่อการบังคับใช้กฎหมายที่มีการดำเนินการในปัจจุบันจะขอกกล่าวถึง ๓ ประเด็นหลัก คือ ๔.๑.๑ การตรวจสอบสถานประกอบการ ผลิตภัณท์ภัณท์อาหาร ๔.๑.๒ การประมวลหลักฐานเพื่อพิจารณาทางคดี และ ๔.๑.๓ การตรวจสอบกำกับดูแลการโฆษณาผลิตภัณท์อาหาร

๔.๑.๑ การตรวจสอบสถานประกอบการและผลิตภัณท์อาหารตามกฎหมาย แบ่งได้ใหญ่ๆ เป็น ๓ กรณี คือ

๔.๑.๑.๑ การตรวจสอบกรณีปกติ คือ ตรวจสอบเฝ้าระวังเป็นการตรวจสอบสถานที่ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายตามแผนงานประจำปี หรือตามโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยของอาหาร เพื่อควบคุมและดำเนินการให้ผู้ประกอบการด้านอาหารปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องในส่วนของสถานประกอบการ คุณภาพผลิตภัณท์และการแสดงฉลาก ได้แก่ การเฝ้าระวังนมและผลิตภัณท์นม เครื่องดื่ม ไอศกรีม ผลิตภัณท์เสริมอาหาร กาแฟ ก๋วยเตี๋ยว เกลือบริโภค ผลิตภัณท์จากเนื้อสัตว์ เป็นต้น

๔.๑.๑.๒ การตรวจสอบกรณีมีข้อร้องเรียนจากผู้บริโภค กรณีที่มีข้อร้องเรียนจากผู้บริโภคเกี่ยวกับคุณภาพผลิตภัณท์ การแสดงฉลากและการโฆษณาอาหาร ณ สถานที่ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายสินค้า

๔.๑.๑.๓ การตรวจสอบกรณีพิเศษ ตรวจสอบตามคำสั่งพิเศษของผู้บังคับบัญชา รวมถึงกรณีที่เป็นข่าว และประเด็นร้อนต่างๆ (Hot issue) หรือกรณีได้รับแจ้งอุบัติการณ์ความปลอดภัย

ด้านอาหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมีข้อมูลหรือเหตุการณ์เร่งด่วนเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในวงกว้าง หรือทำให้เกิดความตระหนักในหมู่ประชาชนในเรื่องของความปลอดภัยของสินค้าซึ่งกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยขององค์กร หรือเป็นกรณีที่หน่วยงานอื่นขอความร่วมมือให้ร่วมดำเนินการ (บก.ปคบ./สสจ. เป็นต้น)

ในส่วนของขั้นตอนการตรวจสอบในทุกกรณีจะมีรูปแบบการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน จะมีข้อแตกต่างกันบ้างในส่วนของการตรวจสอบกรณีที่มีข้อร้องเรียนจากผู้บริโภคก่อนดำเนินการ จะต้องพิจารณาว่า อยู่ในขอบข่ายที่จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ หรือไม่ อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์เป็นผลิตภัณฑ์อาหารสามารถดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติอาหารได้ มิได้เป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ยา เป็นต้น และมีข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบได้ อาทิเช่น ข้อมูลแหล่งผลิต จำหน่ายหรือจัดเก็บสินค้า หรือรายละเอียดของสินค้า รูปแบบฉลาก เลขสารบบ รุนการผลิต เป็นต้น ซึ่งผู้ร้องเรียนต้องแจ้งข้อมูลที่ชัดเจนพอที่จะไปตรวจสอบหาข้อเท็จจริงได้ หากมิได้เป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในขอบข่ายที่จะดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติอาหารแต่เป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามกฎหมายอื่นก็จะส่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการต่อไป หรือ หากไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินการตรวจสอบได้ และไม่สามารถหาข้อมูลจากส่วนอื่นๆ (ระบบฐานข้อมูล/ประวัติการดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น (ระบบข้อมูลนิติบุคคลของกระทรวงพาณิชย์/ทะเบียนราษฎร์ของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น) หรือ เบาะแสเพิ่มเติมจากผู้บริโภค จะแจ้งให้หน่วยงานที่รับเรื่องทราบ (ศร.) เพื่อแจ้งผู้ร้องเรียนทราบ และเก็บรวบรวมไว้เป็นประวัติดำเนินการเรื่องร้องเรียนต่อไป ทั้งนี้หากมีข้อมูลเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการได้ก็จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปเช่นเดียวกับกรณีเฝ้าระวัง และกรณีพิเศษต่อไป ซึ่งหากมีข้อมูลว่าผู้กระทำความผิดอยู่ในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดก็จะดำเนินการแจ้งให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทราบเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ในขั้นตอนของการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยปกติจะมีการเตรียมการตั้งแต่ออกตรวจสอบหาข้อเท็จจริง เช่น การวางแผนในการตรวจสอบว่าจะใช้คนในการตรวจสอบจำนวนเท่าไร โดยปกติหากต้องตรวจสอบตามกฎหมายจะใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมในการตรวจสอบไม่ควรจะน้อยกว่า ๒ คน เพื่อเป็นพยานในการยืนยันการกระทำความผิดกรณีที่มีการกล่าวโทษร้องทุกข์ในขั้นของการสอบสวน หรือชั้นอัยการ หรือชั้นศาล (โดยปกติจะใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบ ๒ คน ตรวจสอบข้อเท็จจริงและลูกจ้างเหมาเป็นผู้ช่วยนักวิชาการอาหารและยา จำนวน ๑ คน เพื่อช่วยรวบรวมหลักฐาน) เนื่องจากการใช้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ อาทิเช่น ลูกจ้างโครงการเพื่อช่วยในการเก็บตัวอย่างหรือรวบรวมพยานหลักฐานในการตรวจสอบอาจช่วยแบ่งเบาภาระในภารปฏิบัติภารกิจในระหว่างที่ตรึงตัวไว้ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในภารรวบรวมพยานหลักฐานได้ในขณะปฏิบัติงานตรวจสอบ (on-site visit) แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากลูกจ้างไม่มีฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอาจถูกโต้แย้งได้ในเรื่องของฐานะชั้นการดำเนินการทางคดี และในลักษณะของการเป็นพยานให้การในคดีซึ่งอาจใช้เวลานานหากลูกจ้างลาออกไปทำงานที่อื่นก็จะเป็นการยากที่จะติดตามมาช่วยเป็นพยานในทางคดีได้ อย่างไรก็ตามในส่วนของการประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อร่วมดำเนินการเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วสำหรับการตรวจสอบ อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเป็นพยานและรักษาความปลอดภัยกรณีที่มีแนวโน้มว่าจะเกิด

การขัดขวางในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรืออาจเกิดอันตราย หรือประสานกับหน่วยงานตรวจวิเคราะห์เพื่อเก็บตัวอย่างสำหรับการตรวจวิเคราะห์

สำหรับกรณีของการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน ณ สถานที่ประกอบการ จะเป็นการดำเนินการในลักษณะของการรวบรวมข้อเท็จจริงจากบุคคลผู้เกี่ยวข้อง กิจกรรมการดำเนินการ ณ สถานที่ประกอบการนั้น (ไม่ว่าจะเป็นการผลิต/นำเข้า/จำหน่าย) จากหลักฐานที่ปรากฏ อาทิเช่น คำให้การของผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ ณ สถานที่ที่ตรวจสอบ (ความเกี่ยวพัน ฐานะในการดำเนินการ) เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการผลิต/นำเข้า/หรือจำหน่าย ตัวผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏอยู่ ณ สถานที่ที่ถูกตรวจสอบ ทั้งนี้การตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน ณ สถานที่ประกอบการผลิตโดยการรวบรวมพยานหลักฐานโดยปกติจะมีการรวบรวมรายละเอียดโดยการบันทึกข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้บันทึกคำให้การ บันทึกการตรวจสถานที่ผลิต บันทึกการเก็บตัวอย่างอาหาร ยึด/อายัดอาหารตามรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนด โดยอาจมีการบันทึกภาพถ่าย การเก็บตัวอย่างส่งตรวจพิสูจน์คุณภาพมาตรฐาน ความปลอดภัย/ยึด/อายัดตัวอย่างเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการดำเนินการตามกฎหมายในขั้นตอนต่อไป

๔.๑.๒. การประมวลหลักฐานเพื่อพิจารณาทางคดี

ภายหลังจากการตรวจสอบก็จะเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบ เพื่อพิจารณาเทียบเคียงกับข้อกฎหมาย ประกาศฯ ที่เกี่ยวข้อง หรือขั้นตอนการประมวลหลักฐาน อาจต้องพิจารณาพร้อมรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานตรวจวิเคราะห์ หากพิจารณามีข้อเท็จจริงปรากฏว่า เป็นการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายจะเสนอสำนักงานพิจารณา ดำเนินคดีต่อไป ซึ่งจะแบ่งเป็นกรณีๆ ตามอัตราโทษที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหาร ได้แก่

๔.๑.๒.๑ กรณีมีการกระทำความผิดที่มีข้อหาที่มีบทกำหนดโทษปรับสถานเดียว อาทิเช่น

- การใช้สัสมอาหารในปริมาณเกินเกณฑ์ที่กำหนดฝ่าฝืนมาตรา ๖(๔) (ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท)
- การใช้วัตถุเจือปนในอาหารโดยไม่ขอความเห็นชอบจากสำนักงานฯ หรือใช้ในปริมาณเกินกำหนดฝ่าฝืนมาตรา ๖(๕) (ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท)
- สถานที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ GMP ที่บังคับใช้เป็นกฎหมายฝ่าฝืนมาตรา ๖(๗) (ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท)
- ไม่ขออนุญาตใช้ฉลากอาหาร หรือแสดงฉลากอาหารไม่ถูกต้องฝ่าฝืนมาตรา ๖(๑๐) (ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท)
- ผลิตหรือเก็บอาหารนอกสถานที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ (ปรับไม่เกินห้าพันบาท)
- ย้ายสถานที่เก็บอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (ปรับไม่เกินห้าพันบาท)
- ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ไม่ติดป้ายแสดงสถานที่ผลิตไว้ภายนอกสถานที่ใน ที่เปิดเผยฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ (ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท)

• ผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารผิดมาตรฐานฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๓) (ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท) กรณีที่มีโทษปรับสถานเดียวสำนักงานฯ จะมอบให้นิติกรกลุ่มกฎหมายอาหารและยา ดำเนินการเปรียบเทียบปรับหากผู้ประกอบการยินยอมมาชำระค่าปรับตามเงื่อนไขคดีสิ้นสุด หากไม่ยินยอมมาชำระนิติกรก็จะทำหนังสือถึงพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

๔.๑.๒.๒ กรณีที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมา อาทิเช่น

๔.๑.๒.๒.๑ การใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ไม่ได้คุณภาพหรือมาตรฐาน ตลอดจนใช้ วัตถุห้ามใช้เป็นภาชนะบรรจุอาหารฝ่าฝืนมาตรา ๖(๖) (จำคุกไม่เกิน สองปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ)

๔.๑.๒.๒.๒ ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหารที่ห้ามผลิต นำเข้าหรือจำหน่ายฝ่าฝืน มาตรา ๖(๘) (จำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปีและปรับตั้งแต่ห้าพันถึงสองหมื่นบาท)

๔.๑.๒.๒.๒ ผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารไม่บริสุทธิ์ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๑) (จำคุกไม่เกิน สองปีหรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ)

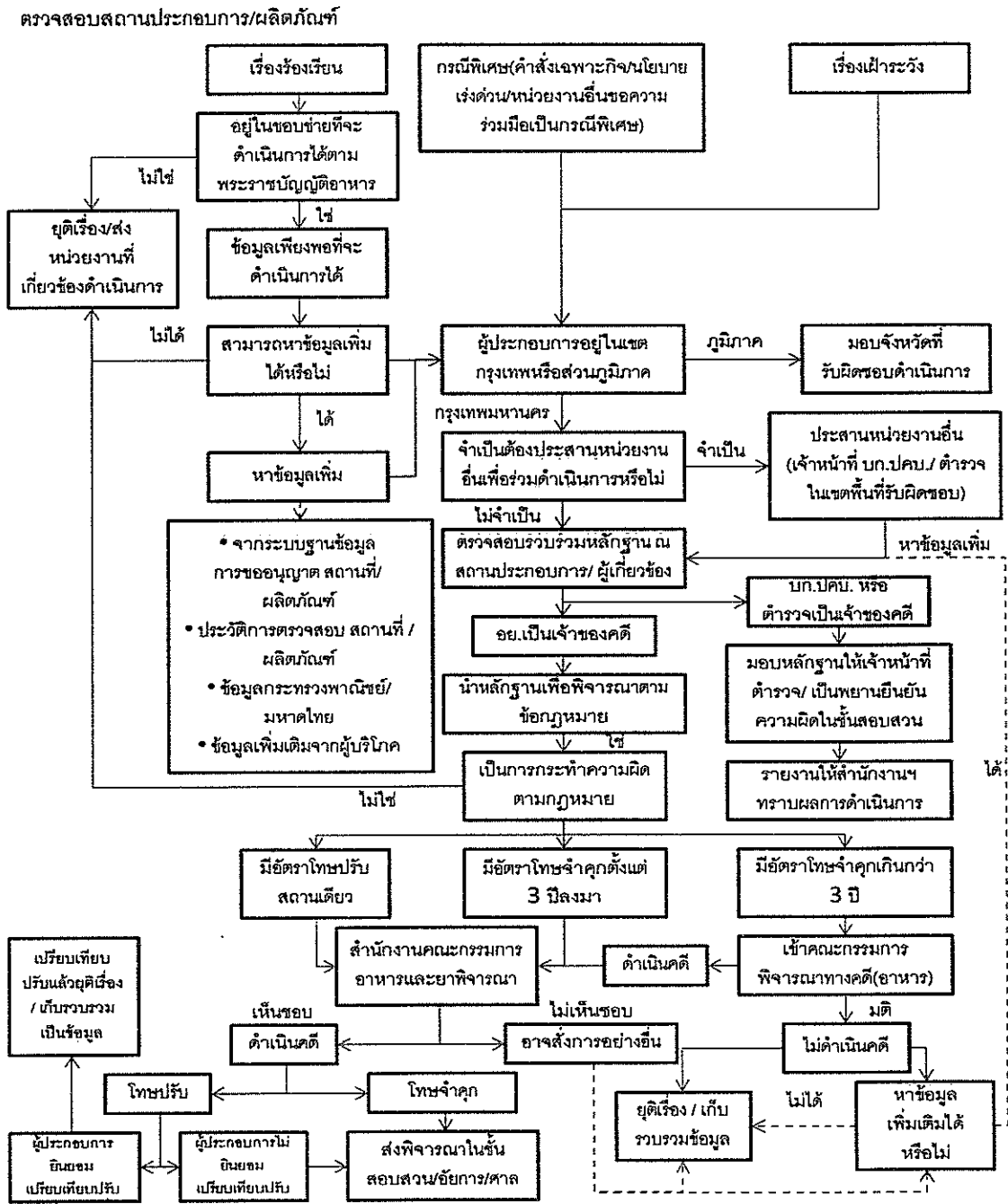
๔.๑.๒.๒.๓ ผลิตอาหารควบคุมเฉพาะไม่ขึ้นทะเบียนตำรับฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ (จำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ)

๔.๑.๒.๒.๔ ผลิตอาหารควบคุมเฉพาะไม่ตรงตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับฝ่าฝืนมาตรา ๓๖ (จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้ง ปรับ)

กรณีดังกล่าวกำหนดให้สำนักงานอาหารเสนอสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาพิจารณา สั่งการดำเนินคดีกับผู้เกี่ยวข้องโดยนิติกรกลุ่มกฎหมายอาหารและยาจะเป็นผู้ทำบันทึกและหนังสือ ถึงพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่รับผิดชอบคดีให้ดำเนินการตามกฎหมาย โดยมอบให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนักวิชาการอาหารและยาผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงดำเนินการกล่าวโทษร้องทุกข์ในชั้น สอบสวน และชั้นศาล

๔.๑.๒.๓ กรณีที่มีอัตราโทษจำคุกมากกว่าสามปี ได้แก่

ผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารปลอมฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๒) ไม่ว่าจะเป็นการแสดงฉลากเพื่อลวง ในเรื่องของสถานที่ตั้งของผู้ผลิตหรือนำเข้า หรือเลขสารบบอาหาร หรือผลการตรวจพิสูจน์คุณภาพ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของส่วนประกอบที่มีคุณค่าทางอาหารขาดหรือเกินกว่าร้อยละ ๓๐ จากเกณฑ์ ต่ำสุดหรือสูงสุด หรือแตกต่างจากคุณภาพมาตรฐานที่ระบุจนทำให้เกิดโทษหรืออันตราย เช่น ผลิตน้ำปลาที่มีค่าโปรตีนจากการตรวจวิเคราะห์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือผลิตเกลือที่มีปริมาณ ไอโอดีนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เป็นต้น กรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาหลักฐานจากการตรวจสอบ จะรวบรวมเรื่องเสนอนิติกรกลุ่มกฎหมายอาหารและยานำเรื่องเข้าคณะกรรมการพิจารณาทางคดี อาหารพิจารณากลับกรองต่อไป โดยหากคณะกรรมการมีความเห็นว่า สมควรฟ้องคดีก็จะเสนอ สำนักงานฯ โดยเลขอาธิการสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงดำเนินการกล่าวโทษ ร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบต่อไปดังรายละเอียดปรากฏตามภาพที่ ๑๖

ภาพที่ ๑๖ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาทางคดี กรณีตรวจสอบสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์อาหาร
ที่มา: สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

๔.๑.๓ การตรวจสอบและกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร

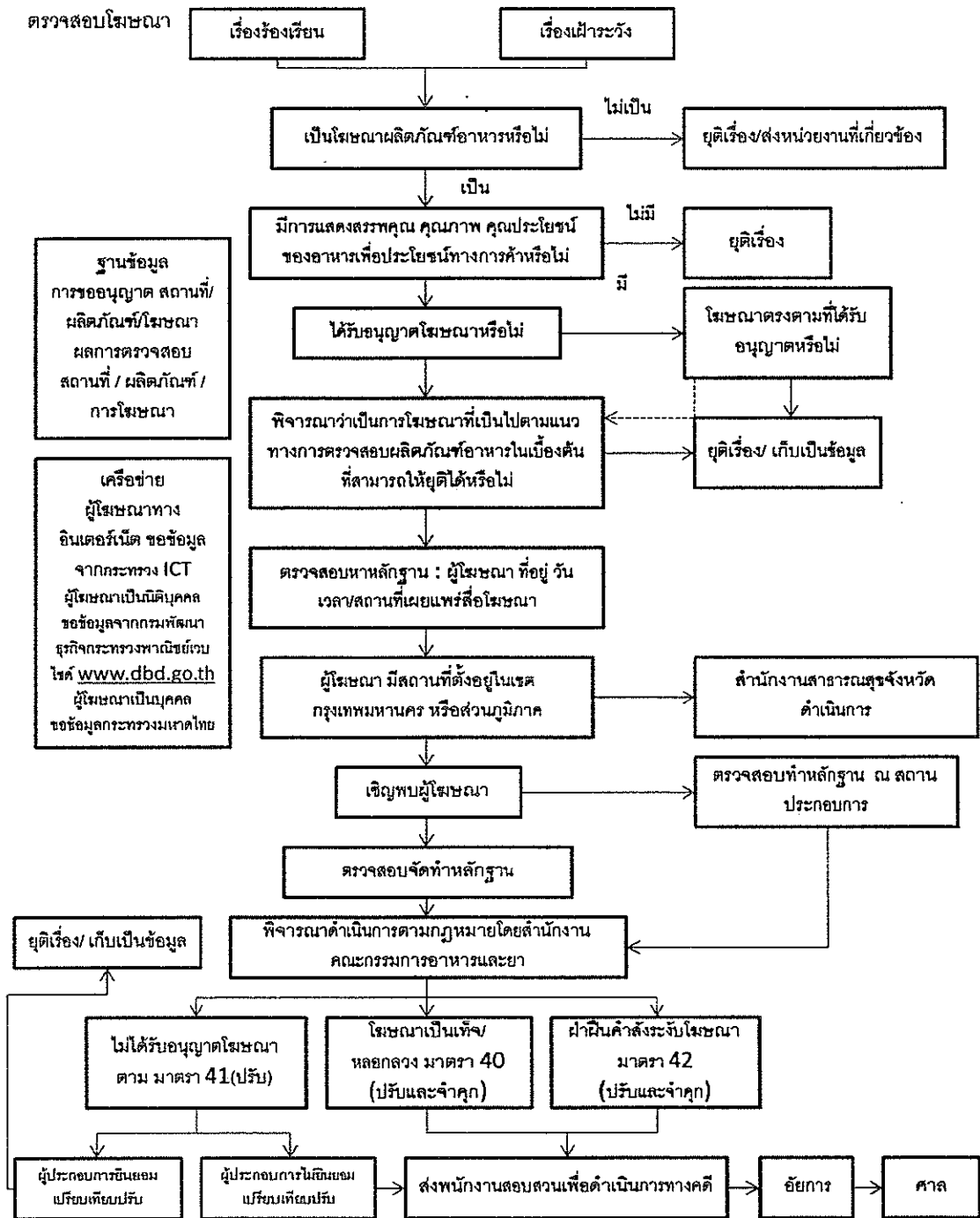
กรณีของการตรวจสอบและกำกับดูแลการโฆษณาเพื่อการบังคับใช้กฎหมายจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการรวบรวมพยานหลักฐานสำหรับการตรวจสอบสถานประกอบการผลิตและผลิตภัณฑ์ แต่จะมีข้อแตกต่างในส่วนของ การพิจารณาเนื่องจากการโฆษณาจะพิจารณาในลักษณะเป็นชิ้นงานซึ่งรูปแบบการโฆษณามีหลายรูปแบบที่ปรากฏทางสื่อโฆษณา อาทิเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สปอร์ตโฆษณาทางวิทยุหรือโทรทัศน์ ชิ้นงานโฆษณาที่ปรากฏทางสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น และผู้ที่ดำเนินการโฆษณาอาจเป็นได้ทั้งผู้ประกอบการผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย หรือบุคคลอื่นๆ ที่มีผลประโยชน์จากการโฆษณานั้นๆ รูปแบบและกระบวนการตรวจสอบการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารในปัจจุบันนั้น โดยขั้นตอนการตรวจสอบจะมีการตรวจสอบก่อนดำเนินการในทุกกรณีว่าเป็นการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหาร และอยู่ในขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหาร เพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือไม่ หากไม่อยู่ในขอบข่ายที่จะดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติอาหารฯ ก็ไม่อาจดำเนินการตรวจสอบได้ หากเป็นการโฆษณาที่ให้ข้อมูลสินค้าที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแสดง หรือสื่อถึงคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณอาหาร หรือได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องก็จะยุติประเด็นการตรวจสอบและเก็บข้อมูลการตรวจสอบเข้าแฟ้มประวัติการดำเนินการตรวจสอบต่อไป อย่างไรก็ตามหากพิจารณาแล้วเนื้อหาหรือชิ้นงานมีการตรวจสอบแล้วเป็นการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาต หรือไม่เคยได้รับอนุญาตก็จะมี การตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานกับผู้กระทำการโฆษณา การดำเนินการตรวจสอบก็จะมี การดำเนินการเชิญพบผู้เกี่ยวข้องดังที่ปรากฏจากชิ้นงานโฆษณา หรือมีข้อมูลเชื่อมโยงว่าอาจเป็นผู้เกี่ยวข้องเช่นเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์มาให้ข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หากผู้เกี่ยวข้องไม่ยินยอมมาพบก็จะดำเนินการไปตรวจสอบหาพยานหลักฐาน ณ สถานประกอบการผลิต นำเข้า หรือ จำหน่าย หรือที่อยู่ของผู้ทำการโฆษณา (Agency/ผู้ผลิตสื่อ) เพื่อหาหลักฐานประกอบการพิจารณา ภายหลังจากตรวจสอบหลักฐานก็จะมี การพิจารณาหลักฐานที่ได้จากกระบวนการตรวจสอบหรือรวบรวมหลักฐานว่าเข้าข่ายองค์ประกอบ ความผิดฐานฝ่าฝืนเรื่องของการโฆษณาอาหารตามพระราชบัญญัติหรือไม่ หากพิจารณาซึ่งจะมีการพิจารณา ๒ กรณีคือ

(๑) กรณีการโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ สรรพคุณของอาหาร โดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืน มาตรา ๔๑ ได้แก่ การโฆษณาผ่านทางสื่อต่างๆ โดยไม่นำเนื้อหาของการโฆษณามาขออนุญาต/ การโฆษณาไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาต เป็นต้น การกระทำฝ่าฝืนจะมีโทษปรับตามมาตรา ๗๑ มีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

(๒) กรณีของการโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ สรรพคุณของอาหาร อันเป็นเท็จ หรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควรฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ ได้แก่ การโฆษณาในลักษณะที่เป็น การป้องกันบำบัดรักษาอาการของโรคต่างๆ โดยไม่มีหลักฐานพิสูจน์ว่าผลิตภัณฑ์ที่โฆษณานั้นมี สรรพคุณตามที่กล่าวอ้างจริง เป็นต้น การกระทำฝ่าฝืนจะมีโทษตามมาตรา ๔๐ (จำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ)

ทั้งสองกรณีหากพบการกระทำฝ่าฝืนผู้อนุญาตสามารถสั่งระงับการโฆษณาได้ตามมาตรา ๔๒ เพื่อให้ผู้โฆษณาระงับการโฆษณาในลักษณะที่เป็น การกระทำฝ่าฝืนกฎหมาย การดำเนินการกรณีที่มี

โทษปรับ และจำคุกจะมีการดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับกรณีการตรวจสอบสถานประกอบการ และผลิตภัณฑ์ คือ กรณีปรับสถานเดียวสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมอบให้ กลุ่มกฎหมายอาหารและยาเปรียบเทียบปรับหากผู้ประกอบการไม่ยินยอมมาเปรียบเทียบคดีก็จะส่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการตรวจสอบกล่าวโทษร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนต่อไป ในส่วนของ กรณีที่มีการพิจารณาว่ามีโทษจำคุกสำนักงานฯ จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบกล่าวโทษ ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการในชั้นอัยการและชั้นศาลโดยลำดับ จะมีข้อแตกต่างจาก ขั้นตอนการพิจารณาในส่วนของตรวจสอบสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์อาหารเนื่องจากอัตรา โทษสูงสุดของการโฆษณาอาหารจะไม่เกินกว่าสามปี จึงไม่ต้องนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณากลับกรองในชั้นคณะกรรมการพิจารณาทางคดีอาหาร แต่ให้สำนักอาหารเสนอสำนักงานฯ ผ่าน กลุ่มกฎหมายเพื่อพิจารณาส่งเรื่องไปให้พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการ สอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจข้อสอบ และผู้เกี่ยวข้องกับคดีต่อไป ทั้งนี้ขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขปตามมี ภาพที่ ๑๗

รูปภาพที่ ๑๗ แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบและกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

๔.๒ สถานการณ์ตรวจสอบและการดำเนินการตามกฎหมายและสภาพปัญหา

จากผลการดำเนินการที่ผ่านมาในส่วนของกรกำกับดูแลสถานประกอบการ และผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการโฆษณาอาหารเพื่อการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งสภาพปัญหาจากการดำเนินการมีดังนี้

๔.๒.๑ สถานการณ์การกำกับดูแลสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์

ประเด็นการกำกับดูแลของสถานประกอบการ ได้แก่ การรับอนุญาตสถานประกอบการ ด้านสุขลักษณะการผลิต การจัดเก็บดูแลคุณภาพสินค้าตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด และประเด็นของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ คุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัย และการแสดงฉลาก เป็นต้น ในส่วนของ การดำเนินการตรวจสอบและกำกับดูแลสถานประกอบการตามกฎหมายเพื่อเฝ้าระวังความปลอดภัย สินค้าโดยกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ เป็นดัง ตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ สถิติการดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการด้านอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ประเภท สถาน ประกอบการ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ (ราย)			ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ (ราย)			ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ (ราย)		
	กรณี เฝ้าระวัง	กรณี ร้องเรียน	กรณี พิเศษ	กรณี เฝ้าระวัง	กรณี ร้องเรียน	กรณี พิเศษ	กรณี เฝ้าระวัง	กรณี ร้องเรียน	กรณี พิเศษ
ผลิต	๔๑๖	๑๔	๒๑	๓๐๗	๒๗	๑๘	๓๓๔	๑๒	๑๑
จำหน่าย	๒๘๘	๓๐	๑๗	๓	๒๐	๑๔	๕	๒๐	๓๒
นำเข้า	๒๐	๑๔	๑	๑๑	๗	๒	๑	๒	๘
รวม	๗๒๔	๖๓	๓๙	๓๒๑	๕๔	๓๔	๓๔๕	๓๔	๕๑

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

จากข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมาดังตัวอย่างรายละเอียดที่ปรากฏดังตารางข้างต้น โดยปกติในส่วนของกรกำกับดูแลสถานประกอบการด้านอาหารหลังออกสู่ตลาด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบเนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านกำลังคน (ดังรายละเอียดตามที่กล่าวมาในบทที่ ๓ มีเจ้าหน้าที่ ๖ คนเฉพาะกลุ่มตรวจสอบ รวมจำนวนผู้ช่วยที่มิใช่ข้าราชการอาหารและยาอีก ๓ คน รวมเป็น ๙ คน) ที่จะไปดูแลในส่วนของสถานประกอบการทุกประเภท ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการเฝ้าระวังโดยการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ตลาด ณ สถานประกอบการผลิตอาหารอันดับต้นๆ มากกว่าสถานประกอบการประเภทอื่นๆ (นำเข้า และจำหน่าย) เนื่องจากเป็นต้นตอของกระบวนการกระจายสินค้าออกไปสู่ท้องตลาดหากมีการดำเนินการที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องตามกฎหมาย ผู้บริโภคอาจมีโอกาเสี่ยงที่ได้รับสินค้าที่มีคุณภาพไม่เหมาะสม หรือ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในเรื่องของการรับรู้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจากการให้ข้อมูลของผู้ประกอบการที่อาจปรากฏอยู่บนฉลากสินค้า หรือ การให้ข้อมูลด้วยวิธีการอื่นๆ อย่างไรก็ตามในส่วนของกรเฝ้าระวังการจำหน่ายอาหารจะมีกลุ่มงานเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ ณ สถานที่จำหน่าย ช่วยดำเนินการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ ณ สถานที่จำหน่ายดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๓ แม้มิได้เป็นลักษณะของการเฝ้าระวังเพื่อบังคับใช้กฎหมาย แต่ก็มีส่วนช่วยสนับสนุนข้อมูลเชิงสถานการณ์บางส่วนสำหรับติดตามเพื่อการบังคับใช้กฎหมายต่อไป สำหรับประเด็นเรื่องกรนำเข้าสินค้านั้นสำนักด้านอาหารและยา จะมีการตรวจสอบและดำเนินการตามกฎหมายตามปกติ ดังที่กล่าว

ภาพรวมเบื้องต้นในบทที่ ๒ อย่างไรก็ตามทั้งสองกรณีอาจต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องว่าจะมีการปรับปรุงและพัฒนาสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและครอบคลุมได้มากยิ่งขึ้นได้อย่างไรซึ่งอาจต้องพิจารณาต่อไป

สำหรับสถานการณ์การเฝ้าระวังระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ จากข้อมูลพบว่า ในปี ๒๕๕๕ มีการดำเนินการกำกับดูแลสถานประกอบการจำหน่ายอาหารเป็นจำนวนค่อนข้างมากกว่าปีอื่นๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากในปีดังกล่าวผู้บริหารมีนโยบายให้มีการตรวจสอบสถานที่จำหน่ายอาหารเพื่อเฝ้าระวังในเรื่องการแสดงฉลากอาหาร สภาพอาหารที่จะจำหน่าย และในช่วงใกล้เทศกาลปีใหม่ โดยเฉพาะอาหารที่บรรจุจัดรวมในภาชนะพร้อมจำหน่ายจำพวกกระเช้าเพื่อรณรงค์ให้มีการดำเนินการให้เป็นตามกฎหมายซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้มีการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขบังคับ เรื่อง การแสดงฉลากของอาหารจัดรวมในภาชนะ ให้ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารต้องแสดง รายละเอียดของชนิด ประเภทอาหาร รวมทั้งวันหมดอายุให้ผู้บริโภคทราบ และมีตระวังในเรื่องคุณภาพสินค้าที่นำมาจำหน่าย ทำให้มีการตรวจเฝ้าระวัง ณ สถานที่จำหน่ายค่อนข้างสูง มีการระดมกำลังขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่กลุ่มงานอื่นๆ เช่น Mobile Unit และเจ้าหน้าที่กลุ่มอื่นๆ มาร่วมดำเนินการตรวจสอบเสริมทีมเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบกลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด และในปีถัดมาเนื่องจากสถานประกอบการจำหน่ายเริ่มมีความเข้าใจและพยายามปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย การดำเนินการกับสถานที่จำหน่ายจึงเน้นดำเนินการในส่วนกรณีร้องเรียนและกรณีพิเศษเป็นหลัก ในส่วนของปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เนื่องจากมีการดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการตามสถิติลดลงมาจากปี ๒๕๕๔ เนื่องจากในช่วงไตรมาสแรกของต้นปีงบประมาณเกิดปัญหาอุทกภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกินกว่าเดือนเศษและภายหลังน้ำลดในช่วงต้นๆ สถานประกอบการในเขตพื้นที่หลายแห่งอยู่ระหว่างการปรับปรุง ยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการ ในส่วนของการตรวจสอบเฝ้าระวังตามกฎหมายและอาจจะเป็นการซ้ำเติมผู้ประสบภัยน้ำท่วมทำให้จำนวนการดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการลดลงจากปีก่อนหน้าบ้าง แต่อย่างไรก็ตามในประเด็นของการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนและกรณีพิเศษ ณ สถานประกอบการด้านอาหารต่างๆ ยังคงต้องมีการดำเนินการอยู่โดยตลอดหากมีข้อมูลเพียงพอที่จะดำเนินการได้ โดยประเด็นที่พบการกระทำผิดที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และมีการพิจารณาดำเนินการทางคดีไปแล้วมีดังนี้

๔.๒.๑.๑) ฝ่าฝืนบทบัญญัติในเรื่องสถานประกอบการ อาทิเช่น

๔.๒.๑.๑.๑) ตั้งโรงงานผลิตอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง หรือนำเข้าอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง เป็นต้น โดยระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ ได้มีการพิจารณาคดีกับผู้กระทำความผิด ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ สรุปประเด็นความผิดเกี่ยวกับสถานประกอบการด้านอาหารเรื่องของการอนุญาตระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่

ประเด็นความผิด กรณีตรวจ	สถานประกอบการผลิต (ราย)			สถานประกอบการนำเข้า (ราย)			สถานประกอบการจำหน่าย (ราย)		
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
ม.๑๔ วรรคหนึ่ง	๒	๑๔	๑	-	-	-	-	-	-
ม.๑๕ วรรคหนึ่ง	-	-	-	-	๒	-	-	-	-

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

สำหรับประเด็นการกระทำความผิดในเรื่องของการผลิตอาหารที่เข้าข่ายโรงงาน (ใช้เครื่องจักรแรงม้าเกินกว่า ๕ แรงม้า และคนงานตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไป โดยไม่ได้ขออนุญาตใบอนุญาตผลิตอาหารในช่วงระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ ตรวจจับพบมีผู้กระทำความผิดทั้งสิ้น ๑๗ ราย และฝ่าฝืนเรื่องของการนำเข้าอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวน ๒ ราย โดยหากจำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารที่พบการกระทำความผิดมีรายละเอียดตามตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ สรุปผลการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับสถานประกอบการด้านอาหารเรื่องของการอนุญาตระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์ กรณีตรวจ	ม.๑๔ วรรคหนึ่ง (ราย)			ม.๑๕ วรรคหนึ่ง (ราย)		
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
เครื่องดื่ม	-	-	-	-	-	-
นมและผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	-	-	-	-	๑	๑
กาแฟ	-	๑	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น/ไส้กรอก)	-	๒	-	-	-	-
อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่)	๑	๒	-	-	-	-
อาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/แป้ง และผลิตภัณฑ์จากแป้ง)	-	๔	-	-	-	-
เกลือบรีโภค	๑	๒	-	-	-	-
อาหารอื่นๆ	-	๓	๑	-	-	-
รวม (๑๙)	๒	๑๔	๑	-	๑	๑

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

กลุ่มสถานประกอบการผลิตที่ตรวจพบที่มีการกระทำความผิดในเรื่องของการผลิต โดยไม่ขออนุญาตที่พบมากที่สุดคือ กลุ่มที่มีการผลิตอาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/แป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง) รองลงมาคือกลุ่มที่มีการผลิตผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ อาหารพร้อมบริโภค เกลือบรีโภค และอาหารอื่นๆ ในส่วนของการนำเข้าจะพบกลุ่มที่นำเข้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต ส่วนใหญ่จะมีการ

ร้องเรียนจากผู้บริโภค และได้รับการประสานงานจากหน่วยงานอื่นเป็นกรณีพิเศษให้ร่วมตรวจสอบ และสภาพปัญหาจากการตรวจสอบจะพบว่า มีการผลิตโดยไม่ขออนุญาตเนื่องจากไม่เข้าใจว่าต้องขออนุญาต บางรายเข้าใจว่ามีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแล้วไม่จำเป็นต้องรับใบอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอีก และมีบางแห่งเดิมได้รับอนุญาตให้ผลิตอาหารประเภทไม่เข้าข่ายโรงงานกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และมีการขยายเครื่องจักรแรงม้าจนกระทั่งเข้าข่ายโรงงานแล้วไม่มายื่นขออนุญาตเนื่องจากเข้าใจว่าการขออนุญาตตั้งโรงงานผลิตอาหาร หรือการนำเข้าอาหารกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้วมีขั้นตอนที่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนไม่สามารถทำได้โดยง่าย

๔.๒.๑.๑.๒) การกระทำความผิดเงื่อนไขภายหลังการอนุญาต คือ การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการอนุญาต อาทิเช่น การผลิตหรือเก็บอาหารนอกสถานที่กำหนดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ย้ายสถานที่โดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๒๑ ไม่แสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ไม่ติดป้ายแสดงสถานที่ผลิตไว้ภายนอกสถานที่ในที่เปิดเผยฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ ดังตารางที่ ๘ และตารางที่ ๙

ตารางที่ ๘ สรุปผลการพิจารณาความผิดประเด็นการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตจำแนกตามประเภทสถานที่

ประเด็นความผิด กรณีตรวจ	สถานประกอบการผลิต (ราย)			สถานประกอบการนำเข้า (ราย)		
	เผื่อระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เผื่อระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
มาตรา ๒๐	๒	๓	-	-	-	๑
มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง	-	-	-	-	๑	๑
มาตรา ๒๓	๒	๑	๑	-	๑	๒

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

สำหรับประเด็นเรื่องของการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตที่พบการกระทำความผิดกรณีของสถานที่ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นการผลิตหรือเก็บอาหารนอกสถานที่กำหนดการไม่แสดงใบอนุญาตหรือป้ายแสดงสถานที่ผลิตไว้ ณ สถานที่อนุญาต และสถานที่นำเข้าจะพบประเด็นการกระทำความผิดในเรื่องของการย้ายสถานที่ และการไม่แสดงใบอนุญาตหรือป้ายแสดงสถานที่ผลิตไว้ ณ สถานที่อนุญาต

ตารางที่ ๙ สรุปผลการพิจารณาความผิดประเด็นไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตระหว่าง
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์ กรณีตรวจ	มาตรา ๒๐ (ราย)			มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (ราย)			มาตรา ๒๓ (ราย)		
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
เครื่องดื่ม	-	๑	๑	-	-	-	-	-	-
นมและผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	๒	-	-	-	๑	๑	-	๑	-
กาแฟ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น/ไส้กรอก)	-	๑	-	-	-	-	๑	๒	-
อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่/อื่นๆ)	-	๑	-	-	-	-	-	-	๒
อาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/แป้งและ ผลิตภัณฑ์จากแป้ง)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เกลือบริโภค	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อาหารอื่นๆ	-	-	-	-	-	-	๑	-	-
รวม	๖			๒			๗		

ที่มา: สำนักงานอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

จากตารางที่ ๙ กลุ่มสถานประกอบการผลิตหรือนำเข้าที่พบประเด็นการกระทำฝ่าฝืนเงื่อนไขการอนุญาตในเรื่องของการเก็บอาหาร การย้ายสถานที่ หรือการไม่แสดงใบอนุญาต หรือป้ายแสดงสถานที่ผลิตที่พบมากที่สุด ได้แก่ สถานประกอบการผลิต/นำเข้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร รองลงมา ก็จะเป็นกลุ่มเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่) ปัญหากรณีของการย้ายสถานที่ประกอบการหรือที่เก็บอาหาร สำหรับสถานประกอบการผลิตจะบังคับได้เฉพาะสถานที่นำเข้าและผลิตอาหารรายที่เข้าข่ายโรงงานตามกฎหมาย

๔.๒.๑.๑.๓) การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) ที่บังคับใช้เป็นกฎหมายฝ่าฝืนมาตรา ๖(๗) ตามตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๐ สรุปผลการพิจารณาความผิดประเด็นเรื่องการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารจำแนกตามประเภทสถานประกอบการและกลุ่มผลิตภัณฑ์ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖

ประเภทผลิตภัณฑ์ กรณีตรวจ	ประเภทเข้าข่ายโรงงาน (ราย)			ประเภทไม่เข้าข่ายโรงงาน (ราย)		
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
เครื่องดื่ม	๑	๒	-	-	๒	-
นมและผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	-	-	-	-	-	๑
กาแฟ	-	-	๑	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น/ไส้กรอก)	-	๓	-	-	-	-
อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่/อื่นๆ)	-	๑	๑	-	-	-
อาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/แป้งและ ผลิตภัณฑ์จากแป้ง)	-	-	-	-	-	-
เกลือบริโภค	-	๑	-	๒	-	-
อาหารอื่นๆ	๑	-	๑	-	๑	-
รวม		๑๒			๖	

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

จากตารางที่ ๑๐ มีการพิจารณาการกระทำความผิดสำหรับสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่สอดคล้องตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารจำนวน ๑๘ ราย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้กระทำความผิดกรณีที่มีการตรวจสอบเนื่องจากมีข้อร้องเรียนจากผู้บริโภคในประเด็นการผลิตสินค้าทั้งกลุ่มสถานประกอบการที่เข้าข่ายโรงงานและไม่เข้าข่ายโรงงาน หากพิจารณาโดยจำแนกตามประเภทอาหารจะพบว่าเป็นกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่/อื่นๆ) เกลือบริโภค เครื่องดื่มค่อนข้างมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้สภาพปัญหาจากการตรวจสอบสถานประกอบการส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดจะเป็นผู้ประกอบการลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบครอบครัว (ครัวเรือน) ไม่ค่อยมีความรู้และเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร และบางส่วนยังมีความเข้าใจว่าการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร เป็นการลงทุนค่อนข้างสูงและไม่คุ้มค่าสำหรับสถานประกอบการที่มีการผลิตเพื่อจำหน่ายสินค้าที่มีได้เป็นลักษณะที่เป็นอุตสาหกรรมผลิตในลักษณะที่อยู่ในรูปบริษัทฯ ขนาดใหญ่มีช่องทางการตลาดในการขายสินค้าในปริมาณที่มาก

๔.๒.๑.๒) ประเด็นความผิดฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร อาทิเช่น

๔.๒.๑.๒.๑) กระทำผิดในเรื่องเงื่อนไขการใช้วัตถุบิในการผลิต และการใช้วัตถุเจือปนอาหารอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖(๔) และมาตรา ๖(๕) โดยลำดับตามตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ สรุปรการพิจารณาความผิดประเด็นเรื่องการใช้วัตถุบิในการผลิต และการใช้วัตถุเจือปนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่

ประเด็นความผิด กรณีตรวจ	สำนวนคดีที่พิจารณา (คดี)											
	ผลิต						นำเข้า			จำหน่าย		
	เข้าข่ายโรงงาน			ไม่เข้าข่ายโรงงาน			เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ						
มาตรา ๖(๔)	๒	๒	๑	-	-	-	-	-	-	-	๑	-
มาตรา ๖(๕)	๑๖	๑๖	๒	๒	๑	-	-	-	-	-	๑	-

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

จากตารางที่ ๑๑ จะพบการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการใช้วัตถุเจือปนอาหารตาม มาตรา ๖(๕) กรณีที่มีการผลิตอาหารจากการตรวจสอบสถานประกอบการทั้งในกรณีเฝ้าระวัง กรณี ร้องเรียน และกรณีอื่นๆ โดยได้มีการพิจารณาทางคดีกับผู้กระทำฝ่าฝืนในส่วนของการผลิตทั้งเข้าข่าย และไม่เข้าข่ายโรงงาน จำนวน ๓๘ ราย และรองลงมาจะเป็นประเด็นในเรื่องการฝ่าฝืนมาตรา ๖(๔) จะเป็นเรื่องของการใช้สีเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามเมื่อจำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่พบ การกระทำผิดความผิดจะปรากฏตามตารางที่ ๑๒

จากตารางที่ปรากฏในเรื่องของการฝ่าฝืนมาตรา ๖(๔) เรื่องของการใช้สีในผลิตภัณฑ์ จะพบในกลุ่มผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ อาหารทั่วไปประเภทแป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง (เส้นบะหมี่) และ อาหารอื่นๆ เช่น ซอสบางชนิด ซึ่งจากสภาพปัญหาจากการสอบถามผู้ประกอบการในการตรวจสอบ จะอ้างว่าจำเป็นต้องใช้เนื่องจากผลิตภัณฑ์จะมีสีจางไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้าที่รับไปจำหน่าย ให้ผู้บริโภค หรือนำไปใช้ในการปรุงอาหารจำหน่ายโดยตรงให้ผู้บริโภค อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์บะหมี่ต้องมี สีเขียวของใบเตย หรือต้องมีสีเหลือง หากมีสีซีดจะจำหน่ายสินค้าไม่ได้เนื่องจากไม่เป็นที่ต้องการของ ตลาด และกรณีของการฝ่าฝืนมาตรา ๖(๕) กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่พบปัญหามาก ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จาก เนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น หมูยอ แหนม) เป็นอันดับต้นๆ รองลงมาจะเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมอบเบเกอรี่ ซึ่งมักจะพบปัญหาเกี่ยวกับการใช้วัตถุกันเสีย (กรดเบนโซอิก และซอร์บิก) มักจะมีการใช้ร่วมกันเพื่อ ยืดอายุการเก็บผลิตภัณฑ์โดยมักจะมีการใช้โดยปราศจากความรู้ความเข้าใจทั้งเรื่องชนิด และปริมาณ การใช้ในการชั่งตวงวัดที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ ๑๒ สรุปการพิจารณาความผิดประเด็นเรื่องการใช้วัตถุดิบในการผลิต และการใช้วัตถุดิบอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์

ประเภทอาหาร ประเด็นความผิด	สำนวนคดีที่พิจารณา (คดี)					
	มาตรา ๖(๔)			มาตรา ๖(๕)		
	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย
เครื่องดื่ม	-	-	๑	๑	-	-
นมและผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	-	-	-	-	-	-
กาแฟ	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น/ไส้กรอก/อื่นๆ)	๒	-	-	๑๗	-	-
อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่/อื่นๆ)	-	-	-	๑๐	-	-
อาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/ แป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง)	๒	-	-	๓	-	-
เกลือบรีโอก	-	-	-	-	-	-
อาหารอื่นๆ	๑	-	-	๖	-	๑
รวม		๒		๓๘		

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

๔.๒.๑.๒.๒) ประเด็นกระทำผิดในเรื่องของการผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหารอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖(๔) ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ได้มีการร่วมดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการผลิตเนื้อปลาปึกเป่าเป็นกรณีพิเศษโดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ บก.ปคบ. และเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร พิจารณาดำเนินคดีโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากับสถานประกอบการโรงแล่ปลาทั้งสิ้น ๖ ราย สภาพปัญหายังคงมีความเสี่ยงจากโรงแล่ปลาที่มีการลักลอบแล่และจำหน่ายไม่ถูกต้อง กฎหมายยังคงบังคับในเรื่องของการห้ามผลิต นำเข้า จำหน่าย

๔.๒.๑.๒.๓) ประเด็นการกระทำผิดเรื่องการผลิต นำเข้า จำหน่ายสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมทั้งลวงผู้บริโภคทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ อาทิเช่น การผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือ จำหน่าย อาหารไม่บริสุทธิ์ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๑) อาหารปลอม ๒๕(๒) อาหารผิดมาตรฐาน ๒๕(๓) ดังตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ สรุปผลการพิจารณาการกระทำความผิดเรื่องการผลิต นำเข้า จำหน่ายสินค้า
ที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมทั้งลวงผู้บริโภคทำให้เกิดความเข้าใจ
ผิดเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่

ประเด็นความผิด กรณีตรวจ	สำนวนคดีที่พิจารณา (คดี)											
	ผลิต						นำเข้า			จำหน่าย		
	เข้าข่ายโรงงาน			ไม่เข้าข่ายโรงงาน			เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ						
มาตรา ๒๕(๑)	๑	๖	๑	๑	-	-	-	-	-	-	๔	-
มาตรา ๒๕(๒)	๓	๑๗	๕	-	๔	-	-	๒	-	-	๖	๑
มาตรา ๒๕(๓)	๑๔	๖	-	๓	๑	-	-	๒	๑	-	๕	๑

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

เนื่องจากตามมาตรา ๒๕(๑) มาตรา ๒๕(๒) และมาตรา ๒๕(๓) ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติอาหารด้วยวัตถุประสงค์จะเป็นการควบคุมและป้องกันผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสมทั้งในเรื่องคุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมทั้งการเอาเปรียบผู้บริโภคในส่วนของ การให้ข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนฉลากสินค้าซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดทั้งในส่วนของกิจกรรมการผลิตเพื่อจำหน่ายนำเข้าเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายสินค้า หากมีผลการตรวจพิสูจน์และมีการพิจารณาแล้วสุดท้ายเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติทั้งสามมาตราก็จะเป็นเหตุนำไปสู่การออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องของการงดผลิต หรือนำเข้าอาหารมาตรา ๓๐(๒) และในประเด็นของการกระทำฝ่าฝืนในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมาจากการตรวจสอบตามตารางที่ ๑๓ จะพบว่ามีการกระทำความผิดในเรื่องของการผลิต นำเข้า และจำหน่ายอาหารปลอมมากที่สุดเป็นอันดับต้น โดยส่วนใหญ่เป็นกรณีที่มีการดำเนินการตรวจสอบตามที่ได้รับร้องเรียนจากผู้บริโภคและได้รับการประสานจากหน่วยงานอื่นให้ร่วมตรวจสอบ และรองลงมาจะเป็นการกระทำความผิดในส่วนของ การผลิต นำเข้าหรือจำหน่ายอาหารผิดมาตรฐาน และอาหารไม่บริสุทธิ์โดยลำดับ อย่างไรก็ตามในส่วนของ การบังคับใช้กฎหมายยังมีช่องว่างในเรื่องของการออกคำสั่งตักเตือนเกี่ยวกับการประกอบกิจการด้านอาหารตามมาตรา ๓๐(๒) นั้น จะมีข้อบ่งชี้การบังคับใช้ได้เฉพาะรายที่เป็นการผลิตในลักษณะเข้าข่ายโรงงาน และการนำเข้าสินค้าเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงการจำหน่าย และการผลิตแบบไม่เข้าข่ายโรงงานซึ่งการดำเนินการในส่วนหลังนี้อาจอ้างอิงบทบัญญัติตามมาตรา ๓๐(๒) จะมีลักษณะของการแจ้งขอความร่วมมือให้งดดำเนินการกิจกรรมการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ตรวจพบว่ามีปัญหาแทน อย่างไรก็ตามหากจำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์อาหารที่พบการกระทำความผิดจะปรากฏตามตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ สรุปผลการพิจารณาการกระทำความผิดเรื่องการผลิต นำเข้า จำหน่ายสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมทั้งลวงผู้บริโภคทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์

ประเภทอาหาร ประเด็นความผิด	สำนวนคดีที่พิจารณา (คดี)								
	มาตรา ๒๕(๑)			มาตรา ๒๕(๒)			มาตรา ๒๕(๓)		
	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย
เครื่องดื่ม	-	-	๑	๗	๒	-	๖	๒	-
นมและผลิตภัณฑ์	=	=	=	=	=	=	๓	=	๒
ไอศกรีม	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	๑	-	๑	๓	-	๓	๑	๑	-
กาแฟ	-	-	๒	๑	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น/ไส้กรอก/อื่นๆ)	๔	-	-	๒	-	-	๔	-	-
อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/เบเกอรี่/อื่นๆ)	๑	-	-	๒	-	๓	-	-	๓
อาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/ แป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เกลือบริโภค	-	-	-	๕	-	-	๖	-	-
อาหารอื่นๆ	๓	-	-	๔	-	-	๓	-	๑
รวม	๑๓			๓๘			๓๓		

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

จากข้อมูลที่ปรากฏตามตารางในประเด็นของการผลิต นำเข้า และจำหน่ายอาหารไม่บริสุทธิ์นั้นจะพบการกระทำฝ่าฝืนในส่วนของกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ อาหารพร้อมบริโภค เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และกาแฟ โดยประเด็นสำคัญในกลุ่มผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ค่อนข้างพบการใช้วัตถุเจือปนอาหารในกลุ่มวัตถุกันเสียในปริมาณที่มากจนอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยกับผู้บริโภค สำหรับผลิตภัณฑ์กาแฟ อาหารเสริมจะพบการใช้ยา Sibutramine สำหรับผลิตภัณฑ์และกล่าวอ้างสรรพคุณในลักษณะของการลดน้ำหนัก และจะพบยา Sildenafil ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่กล่าวอ้างสรรพคุณเสริมสมรรถภาพทางเพศซึ่งเป็นส่วนที่นำกังวลเนื่องจากเป็นเรื่องของการตั้งใจใช้ในผลิตภัณฑ์จนเป็นเหตุให้เกิดความไม่ปลอดภัยกับผู้บริโภคได้

ในประเด็นของการกระทำฝ่าฝืนเรื่องของการผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหารปลอม ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๒) นั้น จะพบในกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม และเกลือบริโภคเป็นอันดับต้นๆ รองลงมาจะเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ อาหารพร้อมบริโภค และผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยลักษณะที่พบการกระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการแสดงฉลากบิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดเกี่ยวกับคุณลักษณะสินค้า ได้แก่ การแสดงเลขสารบบปลอมของผู้อื่น การแสดงชื่อ - เลขที่ตั้งผู้ผลิตหรือนำเข้าไม่ตรงตามข้อเท็จจริง การระบุบนฉลากว่าไม่มีการใช้วัตถุเจือปน (วัตถุกันเสีย) บนฉลากแต่ตรวจพบมีการใช้วัตถุกันเสีย เป็นต้น ในเรื่องของคุณภาพสินค้า ได้แก่ การผลิตเกลือที่มีปริมาณไอโอดีนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเกินกว่าร้อยละ ๓๐

สำหรับการกระทำความผิดในเรื่องของการผลิต นำเข้า จำหน่ายอาหารผิดมาตรฐาน ผ่าฝืนมาตรา ๒๕(๓) กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่พบการกระทำฝ่าฝืนค่อนข้างมาก ได้แก่ เครื่องดื่ม เกลือบริโกลค นมและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ โดยประเด็นที่พบในกรณีต่างๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม จะเป็นเรื่องของคุณภาพด้านจุลินทรีย์ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และใช้วัตถุดิบเสียเกินมาตรฐาน กำหนด นมและผลิตภัณฑ์คุณภาพด้านจุลินทรีย์ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (พบ *E. coli*) เกลือบริโกลค มีปริมาณไอโอดีนไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น

๔.๒.๒.๔) ประเด็นการกระทำความผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนอาหาร โดยทั่วไปจะเป็นประเด็นของกรณีที่มีการการผลิต นำเข้า จำหน่ายอาหารควบคุมเฉพาะที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนตำรับเพื่อประเมินความเหมาะสมและความปลอดภัยก่อนการผลิตจริง และภายหลังจากการอนุญาตแล้วจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตในส่วนของการผลิต/นำเข้าการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่มีผลกระทบทำให้ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้ขอขึ้นทะเบียนไว้กฎหมายจึงกำหนดบทบัญญัติลงโทษไว้เพื่อป้องกันมิให้มีการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง สำหรับประเด็น ที่มีกัรฝ่าฝืน ได้แก่ การผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่ายอาหารโดยไม่ขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง การผลิตหรือนำเข้าอาหารโดยไม่ตรงตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับอาหารฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ การแก้ไขรายการทะเบียนตำรับอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๓๖ เป็นต้น โดยในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ ได้มีการพิจารณาความผิดสำหรับผู้กระทำฝ่าฝืนดังกล่าวละเอียดตามตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ สรุปผลการพิจารณาประเด็นการกระทำความผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่

ประเด็นความผิด กรณีตรวจ	สำนวนคดีที่พิจารณา (คดี)								
	ผลิต			นำเข้า			จำหน่าย		
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
มาตรา ๓๑	-	-	-	-	๑	-	-	-	๑
มาตรา ๓๔	๑	๑	๑	-	-	-	-	-	-
มาตรา ๓๖	๑	๔	-	-	-	๑	-	-	-
รวม	๒			๒			๑		

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

จากตารางที่สรุปประเด็นการกระทำความผิดจากข้อพิจารณากรณีที่ได้มีการตรวจสอบในส่วนของการเฝ้าระวัง ตามข้อร้องเรียน และกรณีพิเศษจะเป็นเรื่องของการดำเนินการภายหลังการขออนุญาตขึ้นทะเบียน ได้แก่ การผลิตหรือนำเข้าไม่ตรงตามที่ขึ้นทะเบียน (การใช้วัตถุดิบเป็นส่วนประกอบมีรายละเอียดไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต) หรือแก้ไขรายการทะเบียนตำรับโดยไม่ได้รับอนุญาต สำหรับประเด็นความผิดหากจำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์จะเป็นตามตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ สรุปผลการพิจารณาประเด็นการกระทำความผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	สำนวนคดีที่พิจารณา (คดี)								
	มาตรา ๓๑			มาตรา ๓๔			มาตรา ๓๖		
	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย	ผลิต	นำเข้า	จำหน่าย
เครื่องดื่ม	-	๑	๑	๑	-	-	๒	๑	-
นมและผลิตภัณฑ์	-	-	-	๑	-	-	๒	-	-
ไอศกรีม	-	-	-	-	-	-	๑	-	-
อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท	-	-	-	๑	-	-	๑	-	-
รวม	๒			๓			๗		

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

ผลิตภัณฑ์อาหารที่พบในเรื่องของการฝ่าฝืนเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนตำรับ ได้แก่ กลุ่มนมและผลิตภัณฑ์ กลุ่มเครื่องดื่ม ไอศกรีม และอาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท โดยเฉพาะกรณีของการฝ่าฝืนภายหลังที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว โดยปกติผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ต้องดูแลเป็นกรณีพิเศษ จึงมีการกำหนดโดยกฎหมายให้อยู่ในประเภทอาหารควบคุมเฉพาะในส่วนของการผลิต (เข้าข่ายโรงงาน) หรือการนำเข้าจะต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารและต้องมายื่นขอขึ้นทะเบียนตำรับเพื่อให้ผู้อนุญาต (PRE-MAKETING) พิจารณาสูตรส่วนประกอบว่าเหมาะสมที่จะใช้ในการผลิตสินค้าได้หรือไม่ทั้งในเรื่องของชนิด ปริมาณที่ใช้โดยเฉพาะ หากมีการใช้วัตถุเจือปนอาหารเป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้า เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นเรื่องของการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาดเพื่อให้เกิดความมั่นใจในเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าที่จะผลิตเพื่อจำหน่ายให้ผู้บริโภค ตลอดจนต้องพิจารณาประเด็นอื่นๆ มาตรฐานหรือคุณค่าที่จำเป็นทางโภชนาการที่ต้องกำหนดปริมาณให้เหมาะสมสำหรับอาหารแต่ละชนิด และบางกรณี เช่น การผลิตอาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท การผลิตโดยใช้สูตรส่วนประกอบที่แตกต่างไปจากที่เคยยื่นขออนุญาตอาจมีผลกระทบในแง่ของความปลอดภัยของสินค้าหากว่าส่วนประกอบนั้นคือปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อกระบวนการควบคุมการผลิต ซึ่งการใช้สูตรส่วนประกอบที่ยื่นขออนุญาตไว้นั้นมีการประเมินในเบื้องต้นถึงวิธีการควบคุมการฆ่าเชื้อ (Process Control) ในผลิตภัณฑ์สูตรส่วนประกอบนั้นๆว่าจะใช้อุณหภูมิการฆ่าเชื้อและระยะเวลาในการฆ่าเชื้อ รวมทั้งการเตรียมวัตถุดิบซึ่งตรงวัดให้ได้ตามที่ได้ทดลองในกระบวนการฆ่าเชื้อ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนสูตรไม่ตรงตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับตามที่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตฝ่าฝืนมาตรา ๓๔ โดยมีได้มีการทดลองและยื่นขอให้พิจารณากรณีที่มีการปรับเปลี่ยนใหม่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยภายหลังกระบวนการผลิตได้ สำหรับประเด็นในเรื่องของการฝ่าฝืนมาตรา ๓๖ การแก้ไขรายการทะเบียนตำรับอาหารเนื่องจากในปัจจุบันกลุ่มผลิตภัณฑ์บางประเภท เช่น นมและผลิตภัณฑ์หรือเครื่องดื่มบางชนิด เช่น เครื่องดื่มบำรุงกำลังที่มีส่วนผสมของกาเฟอีน มักมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแก้ไขรูปแบบฉลากที่เคยยื่นขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารโดยอาจมีการเพิ่มเติมรูปแบบ ภาพหรือข้อความที่สื่อให้ผู้บริโภคทราบเข้าใจว่ามีคุณประโยชน์แตกต่างจากสินค้าที่จำหน่ายประเภทอื่น

เช่น การบำรุงสมอง หรือมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย เป็นต้น หรืออาจมีการเพิ่มเติมดึงดูดใจผู้บริโภคให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้นในเรื่องของการชิงโชคชิงรางวัลที่ปรากฏอยู่ส่วนหนึ่งส่วนของภาชนะบรรจุซึ่งถือเป็นฉลากอันจะสื่อข้อมูลให้กับผู้บริโภค โดยเฉพาะเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกาเฟอีนที่มีการกำหนดค่าเตือนให้ดื่มไม่เกินวันละสองขวด เนื่องจากเกรงจะมีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคหากมีการบริโภคเกินปริมาณ จึงมีการปรับใช้บทบัญญัติตามมาตรา ๓๖ เพื่อเป็นบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่เห็นแก่ประโยชน์ทางการค้ามากกว่าสุขภาพประชาชน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเนื่องจากมีนโยบายการปรับลดสถานะผลิตภัณฑ์ ๗ ประเภท (เครื่องดื่ม นมโคมมปรุงแต่งและผลิตภัณฑ์นม นมเปรี้ยว ไอศกรีม อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท) เป็นอาหารกำหนดคุณภาพมาตรฐานไม่ต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับเพื่อลดขั้นตอนภาระในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่และให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในขั้นตอนการพิจารณาอนุญาต ไม่อาจใช้บทบัญญัติในเรื่องของการขึ้นทะเบียนซึ่งมีอัตราโทษจำคุกหากมีการฝ่าฝืนมาบังคับใช้กับผลิตภัณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นได้อีกต่อไป จึงเป็นภาระเพิ่มเติมสำหรับการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ตลาด และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมหามาตรการดำเนินการอย่างไรสำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมและปลอดภัยจากบริโภคสินค้า

๔.๒.๒.๕) ประเด็นการกระทำความผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการแสดงฉลากอาหาร ประเด็นสำคัญในเรื่องของการแสดงฉลากอาหารก็เพื่อต้องการให้ผู้บริโภครับทราบสาระสำคัญหรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนฉลากเพื่อเป็นข้อสังเกต ข้อแนะนำ และข้อควรระวังสำหรับการบริโภคอาหารในกรณีของการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการแสดงฉลากประเด็นข้อบกพร่องที่พบ ได้แก่ การแสดงข้อความไม่ครบถ้วนถูกต้องตามประกาศกำหนด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายละเอียดของผู้ผลิต นำเข้าสินค้า เลขสารบบอาหาร วันเดือนปีที่ผลิตหรือหมดอายุ (แล้วแต่กรณี) การแสดงข้อความบนฉลากในลักษณะที่อาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญ (ลดน้ำหนัก ทำให้ผิวขาว สวย หรือเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ เป็นต้น) หรือไม่แสดงข้อความหรือคำเตือนตามที่กำหนดในประกาศ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖(๑๐) โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวทั้งในเรื่องของการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือการจัดจำหน่ายทั้งในส่วนของการตรวจสอบจากการเฝ้าระวัง การร้องเรียนจากผู้บริโภค และกรณีพิเศษอื่นๆ ดังรายละเอียดที่ปรากฏตามตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ สรุปผลการพิจารณาประเด็นการกระทำผิดที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการแสดงผลจากอาหารในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖ จำแนกตามประเภทสถานที่และกลุ่มผลิตภัณฑ์

ประเภทอาหาร กรณีตรวจ	สำนวนคดีที่พิจารณาประเด็นความผิดตามมาตรา ๖(๑๐) (คดี)								
	ผลิต			นำเข้า			จำหน่าย		
	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ	เฝ้าระวัง	ร้องเรียน	พิเศษ
เครื่องดื่ม	๒	๑๒	๑	-	๒	๑	๑	๒	-
นมและผลิตภัณฑ์	๑	๒	-	-	-	-	-	-	-
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	๑	๖	๑	-	๗	๒	๑	๖	๑
กาแฟ	-	๒	๑	-	-	-	-	-	-
ชา	๒	๔	-	-	-	-	-	๑	-
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (ลูกชิ้น/ไส้กรอก/อื่นๆ)	๑๐	๑๑	๑	-	-	-	-	-	-
อาหารพร้อมบริโภค (ขนมอบ/บเกอรี่/อื่นๆ)	๑๐	๖	๖	-	-	-	-	-	-
อาหารทั่วไป (ก๋วยเตี๋ยว/นึ่งและ ผลิตภัณฑ์จากแป้ง)	๑	๑	๑	-	-	-	-	๑	-
เกลือบริโภค	๖	๓	๒	๑	๑	-	-	-	-
อาหารอื่นๆ	๘	๑๗	๖	-	-	-	๖	๑๐	๔
รวม	๑๒๕			๑๑			๒๓		

ที่มา: สำนักอาหาร กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

หากพิจารณาจากประเภทผลิตภัณฑ์อาหารที่พบการกระทำฝ่าฝืนส่วนใหญ่ จะพบ การตรวจสอบจากกรณีร้องเรียนเป็นอันดับต้นๆ และกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่พบการกระทำฝ่าฝืน ค่อนข้างมาก ได้แก่ เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ อาหารพร้อมบริโภค และอาหารอื่นๆ (ขอสงวน ภาวะขบถรูปคดีสนธิ/วัตถุเจือปนอาหาร/วัตถุแต่งกลิ่นรส เป็นต้น) โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการแสดงฉลากไม่ถูกต้องครบถ้วนในเรื่องของวันผลิต/หมดอายุ ไม่แสดงเลขสารบบอาหาร รายละเอียดชื่อ - เลขที่ตั้งผู้ผลิตหรือนำเข้า เป็นต้น และในส่วนของผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ผลิตภัณฑ์ กาแฟ นอกเหนือจากประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วก็จะมีเพิ่มเติมในส่วนของการไม่แสดงข้อความคำเตือน ตามที่ประกาศฯ กำหนด และการแสดงข้อความบนฉลากที่อาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดในสาระสำคัญ เรื่องของคุณประโยชน์ของอาหารที่ปรากฏบนฉลาก ได้แก่ การให้ข้อมูลในเรื่องของการลดน้ำหนัก ทำให้ผิวขาวสวย แต่งตั้ง หรือสรรพคุณเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถภาพทางเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ใน ประเด็นของการพิจารณาในส่วนของการลงโทษตามบทบัญญัติจะมีเพียงโทษปรับสถานเดียวทั้งเรื่อง ของความไม่ครบถ้วนในเรื่องการแสดงผลจากอาหาร และการให้ข้อมูลที่อาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิด เกี่ยวกับสินค้าซึ่งผู้เขียนเห็นว่า น่าจะมีการปรับบทลงโทษให้แตกต่างกันโดยในกรณีของการให้ข้อมูลที่ บิดเบือนข้อเท็จจริงที่ปรากฏบนฉลากเป็นการชักจูง จูงใจอันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภค สินค้าของประชาชน และหากว่ามีการใช้ยาหรือสารอันตรายลงไปสินค้าก็จะเป็นการเชิญชวน ประชาชนให้บริโภคสารที่เป็นอันตรายมากยิ่งขึ้น จึงน่าจะมีการปรับบทลงโทษโดยอาจมีการเพิ่มโทษ

จำคุกสำหรับผู้ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายเพื่อให้เกิดความตระหนักในกรณีที่จะกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น

๔.๒.๒ สถานการณ์การกำกับดูแลการโฆษณาอาหาร

ในส่วนของการกำกับดูแลการโฆษณาหลังออกสู่ตลาดส่วนที่มีกรณีการดำเนินการจะเป็นเรื่องของการตรวจสอบ ๒ กรณีหลักๆ คือ การเฝ้าระวังการโฆษณา และกรณีร้องเรียนทางสื่อต่างๆ จากผู้บริโภคหากพิจารณาเปรียบเทียบในเชิงปริมาณกรณีของการตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารค่อนข้างจะพบประเด็นการกระทำฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอาหารค่อนข้างมากกว่าการกระทำความผิดในส่วนของสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้กระทำความผิดมิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะผู้ประกอบการผลิต จำหน่าย หรือนำเข้าอาหารเท่านั้น แต่บุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการโฆษณาอันเป็นการฝ่าฝืนไม่ว่าจะเป็นสื่อโฆษณา ตัวแทนจัดทำโฆษณา (Agency) สมาชิกขายตรงสินค้า ย่อมถือว่ามีกรกระทำละเมิดกฎหมายได้ทั้งสิ้น และกระทำความผิดได้โดยง่ายเพียงแค่เผยแพร่ข้อมูลในส่วนของคุณสมบัติ คุณภาพ สรรพคุณเพื่อประโยชน์ทางการค้าและไม่ได้ขออนุญาตก็ถือเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายทั้งสิ้น ทั้งนี้จากการรวบรวมข้อมูลจากการตรวจสอบเฝ้าระวัง และกรณีร้องเรียนจำแนกตามประเภทสื่อต่างๆ ในช่วงระยะ ๓ ปีที่ผ่านมา นั้น จะพบการกระทำละเมิดกฎหมาย ดังที่ปรากฏตามตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๘ สรุปข้อมูลการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการโฆษณาอาหารจำแนกตามประเภท สื่อต่างๆ ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖

ปีงบประมาณ	ปี ๒๕๕๔					ปี ๒๕๕๕					ปี ๒๕๕๖				
	เฝ้าระวัง		ร้องเรียน		รวม	เฝ้าระวัง		ร้องเรียน		รวม	เฝ้าระวัง		ร้องเรียน		รวม
ฝ่าฝืนมาตรา	๔๐	๔๑	๔๐	๔๑		๔๐	๔๑	๔๐	๔๑		๔๐	๔๑	๔๐	๔๑	
หนังสือพิมพ์	-	๑๘	-	๖	๒๔	-	๙	-	๑	๑๐	-	-	-	๑	๑
นิตยสาร	๙	๑๗๘	-	๕	๑๙๒	-	๒๐๒	-	๖	๒๐๘	-	๑๘๔	-	๓	๑๘๗
โทรทัศน์	๑๗	๖๘	-	๕	๙๐	-	๖๓	-	๑	๖๔	-	๓๒๐	-	๔	๓๒๔
วิทยุ	-	๒	-	๔	๖	-	๑	-	๒	๓	-	-	-	๑	๑
อินเทอร์เน็ต	๑	๕๑	๑	๑๔	๖๗	-	๖๗	-	๑๔	๘๑	-	๑๐๒	-	๑๔	๑๑๖
แผ่นพับ	๔	๑๐	-	๑๕	๒๙	-	๔	-	๗	๑๑	-	๓	-	-	๓
อื่นๆ	-	๓๑	๓	๒๔	๕๘	-	๖	-	๙	๑๕	-	๒	-	๓	๕
รวม	๓๑	๓๕๘	๔	๗๓	๔๖๖	-	๓๕๒	-	๔๐	๓๙๒	-	๖๑๑	-	๒๖	๖๑๗

ที่มา: ฐานข้อมูลการตรวจสอบโฆษณาอาหาร, กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักงานอาหาร
หมายเหตุ: หน่วยนับ = จำนวนสำนวนคดี

จากข้อมูลการตรวจสอบทั้งกรณีเฝ้าระวัง และกรณีร้องเรียนจากผู้บริโภคในช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕ นั้น จะตรวจพบการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติในเรื่องของการโฆษณาทางสื่อ นิตยสารค่อนข้างมากกว่าสื่ออื่นๆ โดยพบการกระทำฝ่าฝืน ๑๙๒ และ ๒๐๒ รายตามลำดับ และพบการโฆษณาฝ่าฝืนกฎหมายทางสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ โดยมีการ

ตรวจสอบการโฆษณาทางสื่อโทรทัศน์ที่วัดดาวเทียม และการโฆษณาทางสื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นสื่อที่ประชาชนและผู้บริโภคนิยมเข้าถึงมากยิ่งขึ้น และเมื่อจำแนกการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติของการโฆษณาอาหารตามประเภทผลิตภัณฑ์ผลปรากฏดังตารางที่ ๑๙

ตารางที่ ๑๙ สรุปข้อมูลการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการโฆษณาอาหารจำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์ ในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๖

ปีงบประมาณ	ปี ๒๕๕๔					ปี ๒๕๕๕					ปี ๒๕๕๖				
	ฝ่าละเมิด		ร้องเรียน		รวม	ฝ่าละเมิด		ร้องเรียน		รวม	ฝ่าละเมิด		ร้องเรียน		รวม
ฝ่าฝืนมาตรา	๔๐	๔๑	๔๐	๔๑		๔๐	๔๑	๔๐	๔๑		๔๐	๔๑	๔๐	๔๑	
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	๒๐	๑๕๕	๔	๔๓	๒๒๒	-	๓๔๒	-	๓๘	๓๘๐	-	๕๗๕	-	๒๒	๕๙๗
กาแฟ	-	๖๕	-	๑๒	๗๗	-	๒	-	-	๒	-	๑๒	-	๑	๑๓
นม	-	๓๔	-	๔	๓๘	-	๓	-	-	๓	-	๖	-	๒	๘
เครื่องดื่ม	๘	๖๖	-	๘	๘๒	-	๕	-	๒	๗	-	๖	-	๑	๗
อื่นๆ	๓	๓๘	-	๖	๔๗	-	-	-	-	-	-	๑๒	-	-	๑๒
รวม	๓๑	๓๕๘	๔	๗๓	๔๖๖	-	๓๕๒	-	๔๐	๓๙๒	-	๖๑๑	-	๒๖	๖๓๗

ที่มา: ฐานข้อมูลการตรวจสอบโฆษณาอาหาร, กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักงานอาหาร

หมายเหตุ: หน่วยนับ = จำนวนสำนวนคดี

จากตารางจะพบปัญหาการโฆษณาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมากกว่าสินค้าประเภทอื่นๆ และมีแนวโน้มเพิ่มมากยิ่งขึ้นอาจเนื่องมาจากการสร้างกระแสนิยมการบริโภคให้กับลูกค้าของผู้ประกอบการค้า เนื่องจากตลาดสินค้าประเภทดังกล่าวมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูงและมีสินค้าที่หลากหลายทั้งปริมาณ ชนิดและประเภท จำเป็นต้องสร้างกระแสนิยมการบริโภคสินค้าโดยการโฆษณาเพื่อดึงดูดใจผู้บริโภค ทั้งจากธุรกิจขายตรงที่มีการโฆษณาโดยเจ้าของธุรกิจเอง หรือสมาชิกที่รับมาจำหน่าย มีทั้งการโฆษณาผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อโทรทัศน์ดาวเทียม และมีความยุ่งยากในการตรวจสอบและการพิจารณามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติอาหารปัจจุบันยังไม่บัญญัติให้ภาระการพิสูจน์ของผู้โฆษณาเหมือนลักษณะของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคกรณีที่จะมีการฟ้องคดีอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ ซึ่งเป็นกรณีที่มีการโฆษณาหลอกลวง หรือโอ้อวดให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควรซึ่งผู้กล่าวหาคือ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะต้องหาหลักฐานเพิ่มเติมในการพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบการตามข้อกล่าวหาในชั้นศาลซึ่งปัจจุบันจะมีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้นเนื่องจากผู้กระทำความผิดมักจะมีเทคนิคในการให้ข้อมูลในลักษณะแอบแฝง และต้องอาศัยใช้เวลาในการพิจารณามาก ประกอบกับมีการเร่งรัดให้มีการตรวจสอบภายในเวลาจำกัดในขณะที่เจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแลมีจำนวนน้อย ในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ และมีปริมาณงานที่ต้องตรวจสอบมากยิ่งขึ้น จึงมีการดำเนินการในประเด็นของการโฆษณาอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ โฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ของอาหารเพื่อประโยชน์ทางการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหลักซึ่งมีโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

สภาพปัญหาจากการกำกับดูแลการโฆษณาอาหารตามกฎหมาย พอดีสรุปประเด็นสำคัญในเบื้องต้นได้ดังนี้

๑. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการตรวจสอบและกำกับดูแลยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและไม่เป็นไปอย่างจริงจัง เช่น การโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต ที่ไม่แสดงชื่อ-ที่อยู่ของผู้โฆษณา แสดงชื่อเล่นหมายเลขโทรศัพท์มือถือ ต้องอาศัยความร่วมมือจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลตามกฎหมายเพื่อขอข้อมูลแต่ต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน และกรณีที่มีการแจ้งชื่อ-ที่อยู่เป็นภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาสอบถามไปยังหน่วยงานทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย หากสะกดชื่อเป็นภาษาไทยผิดเพี้ยนไม่ตรงกับข้อมูลที่บันทึกในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรอาจไม่ได้ข้อมูล

๒. กรณีการตรวจสอบและทำหลักฐานการโฆษณาที่ยังไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้โดยเฉพาะการโฆษณาที่ไม่แสดงชื่อหรือตราสินค้า รวมทั้งการดำเนินคดีกรณีที่ต้องมีการดำเนินคดีกรณีฐานโฆษณาหลอกลวงที่มีปัญหาในการพิสูจน์ยืนยันข้อเท็จจริงในเชิงวิชาการเพื่อต่อสู้ในชั้นศาล โดยเฉพาะกรณีที่มีการโฆษณาให้ข้อมูลที่มีการผนวกข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับสินค้าโดยเฉพาะในเรื่องสารสกัดที่ใช้ในอาหารที่มีผลต่อสุขภาพ หรือโดยอาจมีการใช้บุคลากรทางการแพทย์มาให้ข้อมูลยืนยัน ซึ่งหากจะมีการพิสูจน์หักล้าง

๓. ปัญหาในด้านข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรทั้งในเรื่องของปริมาณ และความชำนาญในเรื่องของการรวบรวมหลักฐานพิจารณาทางคดีโดยเฉพาะในส่วนกลางมีพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบโฆษณา ๓ คน ในส่วนภูมิภาคในกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคจะมีจังหวัดละ ๒-๓ ซึ่งมีภารกิจตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ด้วย มีการดำเนินการเกี่ยวกับการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดในส่วนของการโฆษณาค่อนข้างน้อยกว่าส่วนกลางมากประสบการณ์ และการรวบรวมหลักฐานเพื่อพิจารณาทางคดีในภาพรวมจึงมีความชำนาญน้อยกว่า อีกประเด็นหนึ่งก็คือเห็นว่าการโฆษณาที่ใช้ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารที่มีผลต่อสุขภาพโดยตรงจึงให้ความสำคัญในการดำเนินการอยู่ลำดับท้ายๆ

๔. สภาพปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งในเรื่องของบทลงโทษในส่วนของการกระทำความผิดในเรื่องของการไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับเมื่อเทียบสัดส่วนการลงโทษของจำนวนเงินค่าปรับกับผลประโยชน์จากการโฆษณาฝ่าฝืนที่จะได้รับ จากการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า จึงมีผู้ยินยอมที่จะกระทำฝ่าฝืนข้อกฎหมายอยู่เป็นประจำ ซึ่งหากเทียบเป็นเงินงบประมาณจากเอกชนที่ลงทุนไปกับการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อเพิ่มยอดขายสินค้ากับการถูกลงโทษโดยภาครัฐ ถือสัดส่วนที่ไม่อาจนำมาเทียบเคียงกันได้ ผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบยินยอมที่จะดำเนินการกระทำความผิดตามกฎหมายอีก

๔.๓. วิเคราะห์สภาพปัญหาในภาพรวมของการตรวจสอบเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

ภารกิจในการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมายตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นของบทที่ ๔ นั้น เป็นเพียงแค่การดำเนินการส่วนหนึ่งที่ยกตัวอย่างเพื่อประกอบการพิจารณาโดยสังเขปเท่านั้น อย่างไรก็ตามในส่วนของการวิเคราะห์สภาพปัญหาโดยภาพรวมผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

๔.๓.๑ ด้านบุคลากร ซึ่งพิจารณาประเด็นหลักได้ในแต่ละประเด็นคือ

(๑) ความเพียงพอและสัดส่วนที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับภารกิจหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย นโยบายการไม่เพิ่มจำนวนบุคลากรในภาครัฐโดยเฉพาะข้าราชการ โดยเฉพาะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติในการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาเกือบทุกหน่วยงานในภาคส่วนราชการที่อยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ ปัจจุบันการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ทั้งในส่วนของสถานประกอบการ (ผลิต นำเข้า) รวมทั้งการกำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์อาหารที่จำหน่ายในท้องตลาดตามพระราชบัญญัติอาหารใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการของหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งนี้เมื่อสัดส่วนของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อเทียบกับจำนวนสถานประกอบการที่จะต้องกำกับดูแลไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานประกอบการผลิต สถานประกอบการนำเข้าอาหารทั้งในส่วนของ การออกใบอนุญาตใหม่ และการติดตามภายหลังการอนุญาตเพื่อการต่ออายุใบอนุญาต การตรวจสอบกรณีอื่นๆ เช่น กรณีร้องเรียน กรณีพิเศษต่างๆ กรณีเฝ้าระวังความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ตามแผนงาน เมื่อเทียบกับจำนวนโรงงาน จำนวนสถานประกอบการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เทียบกับอัตรากำลังของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีสัดส่วนที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการให้ครอบคลุมและอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้หากพิจารณาเทียบเคียงจากการข้อมูลโดยสังเขปการศึกษาวิจัยของสำนักอาหารร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเมื่อปี ๒๕๕๕ เพื่อพัฒนาการพัฒนาระบบและกลไกเพื่อรองรับการตรวจสอบและรับรองคุณภาพ สถานที่ผลิตอาหารทั่วประเทศที่ต้องได้รับการตรวจประเมินสถานที่ผลิตตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหารตามกฎหมาย (GMP) ที่กำหนด โดยการออกประกาศตามมาตรา ๖(๗) (ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ ๒) โดยยังไม่รวมถึงสถานประกอบการที่ถูกบังคับด้วยหลักเกณฑ์ Primary GMP และสถานประกอบการนำเข้า มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๑,๑๘๙ แห่ง เป็นสถานที่ผลิตในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลจำนวน ๒,๖๘๙ แห่ง และเป็นสถานที่ผลิตในส่วนภูมิภาคจำนวน ๑๘,๕๐๐ แห่ง และข้อมูลสถานที่นำหรือส่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักร พบว่า ในกรุงเทพมหานครมีจำนวนทั้งสิ้น ๒,๔๘๑ แห่ง และในต่างจังหวัดเฉพาะที่สำนักอาหารได้รับข้อมูลมีจำนวน ๑,๕๓๐ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๔,๐๑๑ แห่งทั่วประเทศ ทั้งนี้ยังไม่รวมสถานที่จำหน่ายอาหารทั้งกรณีขายปลีก ขายส่ง และขายตรง ซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องมายื่นขออนุญาต ซึ่งไม่อยู่ในสารบบฐานข้อมูลการอนุญาตยังคงมีอยู่เป็นจำนวนมากทั่วประเทศ และนอกเหนือจากนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังมีนโยบายและแนวคิดปรับลดขั้นตอนการดำเนินงานในการพิจารณาอนุญาต (Pre-marketing) โดยออกประกาศฯ ลดสถานะผลิตภัณฑ์อาหารควบคุมเฉพาะ ๗ ประเภท (นมโค นมปรุงแต่ง ผลิตภัณฑ์นม นมเปรี้ยว ไอศกรีม เครื่องดื่ม อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท) เพื่อลดภาระในการพิจารณาในส่วนของการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด มาเน้นในเรื่องภารกิจ การกำกับดูแลภายหลังออกสู่ตลาดโดยเฉพาะ ณ สถานประกอบการผลิตอาหารให้มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้นในเรื่องความถี่ในการตรวจสอบภายหลังการอนุญาต รวมทั้งมาตรการทางด้านกฎหมายที่จะบังคับใช้กรณีที่ไม่นำเนินการตามเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาตซึ่งต้องมีการพิจารณาและเตรียมความพร้อมภายใต้ข้อจำกัดในเรื่องของทรัพยากรบุคคล อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษาถึงจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นตามรายละเอียดดังที่สรุปไว้ตามตารางที่ ๔.๑๖

ตารางที่ ๒๐ จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

เจ้าหน้าที่	จำนวน (คน)	ข้อมูลเมื่อวันที่
ส่วนกลาง (อย.) กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด	๑๗	๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖
ส่วนภูมิภาค (สสจ.)	๒๒๘	เป็นค่าประมาณจังหวัดละ ๓ คน
รวมทั้งสิ้น	๒๔๕	

ที่มา: สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

จะเห็นว่า หากเทียบสัดส่วนของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องแบกภาระในการกำกับดูแลสถานประกอบการโดยประมาณทั้งสถานประกอบการผลิต และนำเข้าอาหาร (๒๕,๒๐๐ แห่ง/ ๒๔๕ คน) ประมาณ ๑๐๓ แห่ง/๑ คน หากจะดำเนินการกำกับดูแลเพื่อดำเนินการตามกฎหมายในแต่ละแห่ง จะใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ขั้นต่ำอย่างน้อย ๒ คน เพื่อเป็นพยานยืนยันข้อเท็จจริงกรณีที่ต้องพิจารณาทางคดี และหากเป็นการตรวจสอบในกรณีพิเศษอาจต้องใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบเกินกว่า ๒ คน (แล้วแต่กรณี) เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในทางคดี โดยเฉพาะกรณีที่มีการตรวจสอบการดำเนินการกับสถานประกอบการหลายแห่งพร้อมกันในคราวเดียวกัน รวมทั้งกรณีที่มีการยึด/อายัดสินค้าในปริมาณที่มากและต้องทำบัญชีของกลางจากการตรวจสอบ ตรวจสอบแยกประเภทเพื่อการส่งตรวจวิเคราะห์ ซึ่งอาจพบประเด็นการกระทำผิดได้มากกว่า ๑ ประเด็น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรอบคอบและรัดกุมถูกต้องในการพิจารณาแต่ละขั้นตอน รวมทั้งการเป็นพยานให้การในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการหรือชั้นศาลต่อไป

(๒) ความชำนาญและทักษะความสามารถในการตรวจสอบ การประเมินสถานประกอบการด้านอาหาร คุณลักษณะจำเป็นสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งต้องมีบทบาทในการตรวจสอบ และประเมินสถานประกอบการรวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจด้านเทคนิควิชาการ และระเบียบข้อกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือต้องมีความรู้และความชำนาญในงานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง แต่จากการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งหน่วยงานกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารมีพื้นฐานการศึกษาความรู้ด้านวิชาการอันเนื่องมาจากปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่การกำกับดูแลอาหารส่วนใหญ่มีได้มาจากบุคลากรที่มีพื้นฐานการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์การอาหาร หรือสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบหรือตรวจประเมินสถานประกอบการด้านอาหาร แต่มีพื้นฐานการศึกษาในด้านอื่นๆ เช่น เกษศาสตร์ การสาธารณสุข ประกาศนียบัตรวิชาชีพด้านเกษตรกรรมชุมชน หรือ เจ้าหน้าที่อนามัย เป็นต้น และอาศัยประสบการณ์จากการฝึกอบรม หรือจากการปฏิบัติงานซึ่งยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจนและแน่นอน ซึ่งส่วนกลางเองก็มีการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมด้วยกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง และนอกเหนือจากนี้ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการตรวจสอบอาหาร มีการหมุนเวียน ลาออกโยกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในส่วนงานที่ไม่เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยด้าน

อาหาร บุคลากรที่เข้ามาแทนที่บางครั้งยังขาดความรู้และขาดประสบการณ์ และไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคในการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจประเมินสถานประกอบการรวมทั้งการดำเนินการอื่นๆ ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นในระบบการคุ้มครองความปลอดภัยด้านอาหารที่กำลังดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

(๓) ทิศนคติสำหรับการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์อาหาร เนื่องจากรัฐไม่มีนโยบายขยายอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกลาง เพื่อไปปฏิบัติงานในพื้นที่ภูมิภาค หรือท้องถิ่น จึงมีการมอบอำนาจเพื่อกระจายภารกิจความรับผิดชอบในการกำกับดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพอาหาร ยา และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ให้แก่หน่วยงานส่วนภูมิภาครับผิดชอบดูแลในส่วนของการผลิต นำเข้า รวมทั้งจำหน่ายอาหาร ในเขตพื้นที่รับผิดชอบแต่ละจังหวัด และหน่วยงานท้องถิ่นเทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการจำหน่ายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งปกติหน่วยงานเหล่านั้นจะมีการกิจการที่หลากหลายหลักที่มีใช้เฉพาะงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๒ และ ๓ ดังนั้นการที่หน่วยงานกลางของภาครัฐมอบอำนาจเพิ่มเติมให้มีหน้าที่ในการดูแลความปลอดภัยด้านอาหารซึ่งมิได้ถูกกำหนดให้เป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน จึงเท่ากับฝากงานเพิ่มเติมให้ดำเนินการ ซึ่งมีใช้เฉพาะงานจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเท่านั้น แต่หน่วยงานภูมิภาคและท้องถิ่นยังต้องรับผิดชอบงานจากส่วนกลางหลายหน่วย และมีปริมาณงานมาก ทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานในบางจังหวัด ไม่ให้ความสำคัญที่จะกำหนดให้การกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับขั้นๆ แต่อาจถูกพิจารณาในลำดับท้าย และยากแก่การติดตามกำกับดูแลของหน่วยงานที่เป็นผู้มอบอำนาจถึงผลสัมฤทธิ์ของแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้วางเอาไว้

๔.๓.๒ ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอนการดำเนินงาน

ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับมานานเกินกว่า ๓๐ ปี ย่อมมีบทบัญญัติตามกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้ได้โดยครอบคลุมกับสถานการณ์ปัจจุบัน แม้จะมีการพยายามพัฒนาปรับแก้ร่างกฎหมายเพื่อนำมาใช้บังคับใหม่ แต่ก็อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณา ยังไม่มีผลใช้บังคับ กรณีของประเด็นปัญหาในด้านกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ณ ปัจจุบัน จะขอสรุปในแต่ละประเด็นดังนี้

(๑) บทบัญญัติสำหรับการบังคับใช้สำหรับสถานประกอบการ กรณีของสถานประกอบการผลิตอาหารโดยเฉพาะในส่วนของการผลิตอาหารตามบทบัญญัติที่กำหนดในพระราชบัญญัติอาหารในส่วนของผู้รับอนุญาตผลิตอาหารมีเฉพาะสถานประกอบการผลิตที่เข้าข่ายโรงงาน (แรงม้าตั้งแต่ ๕ แรงม้า คนงานตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไป) สำหรับผู้ผลิตที่ใช้เครื่องจักรอุปกรณ์การผลิตไม่เกิน ๕ แรงม้า หรือคนงานต่ำกว่า ๗ คนลงมา จะไม่ถูกบังคับต้องขอรับอนุญาตผลิตอาหาร จึงไม่อยู่ในฐานะผู้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ แม้ว่าจะมีการแก้ไขในทางปฏิบัติให้สถานประกอบการผลิตอาหารประเภทที่ไม่เข้าข่ายโรงงานมาขึ้นขอรับเลขประจำสถานที่ผลิตอาหาร แต่ผลที่ตามมาคือ ไม่อาจปรับใช้บทบัญญัติตามมาตรา ๓๐ ในเรื่องของการควบคุมอาหารให้ถูกสุขลักษณะ หรือให้ปราศจากอันตรายแก่ผู้บริโภคได้โดยมาตรา ๓๐(๑) การออกคำสั่งให้ผู้รับอนุญาตผลิตอาหาร (สถานประกอบการผลิตที่เข้าข่ายโรงงาน) ดัดแปลงแก้ไขสถานที่ผลิต หรือเก็บอาหาร

และมาตรา ๓๐(๒) ในเรื่องของการงดผลิตกรณีที่พบการผลิตอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต (ตั้งโรงงานผลิตโดยไม่มีใบอนุญาต) และกรณีของผลการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นอาหารไม่ควรแก่การบริโภค (กรณีของอาหารไม่บริสุทธิ์ ปЛОม (คุณภาพ/คุณค่าทางอาหาร) หรือผิดมาตรฐาน) หรือแม้กระทั่งการใช้มาตรา ๓๐(๓) เพื่อประกาศผลการตรวจพิสูจน์ของอาหารไม่ควรแก่การบริโภค หรือใช้ภาวะขบถจู่ที่เป็นอันตราย ซึ่งกฎหมายฉบับปัจจุบันไม่รองรับการใช้อำนาจสำหรับกรณีสถานประกอบการที่ไม่เข้าข่ายโรงงานซึ่งจะมีอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ในทางปฏิบัติกรณีที่มีการผลิตอาหารที่มีคุณภาพไม่เหมาะสม สำหรับสถานประกอบการไม่เข้าข่ายโรงงานจะเป็นการแจ้งขอให้งดผลิต แต่โดยแท้จริงเป็นการดำเนินการในลักษณะการขอความร่วมมือโดยไม่อาจบังคับใช้กฎหมายอันมีผลลงโทษผู้ประกอบการได้กรณีหากยังคงมีการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายอยู่โดยตลอด และประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถานที่มีใบอนุญาตผลิตอาหาร จะถูกบังคับตามกฎหมายให้ต้องมายื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนสิ้นปีที่สามนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต ซึ่งการต่ออายุใบอนุญาตจะต้องมีการประเมินความพร้อมของสถานประกอบการในด้านต่างๆ ว่ายังคงปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ โดยเฉพาะในด้านสุขลักษณะสถานประกอบการตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร และหากผู้รับอนุญาตไม่มีการยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตผลิตอาหารในเวลาที่ถูกกฎหมายกำหนด ใบอนุญาตก็จะขาดต่ออายุไปโดยปริยายและผู้ประกอบการก็ไม่อาจใช้หลักฐานการอนุญาตดังกล่าวในการผลิตสินค้าได้อีก หากจะผลิตสินค้าต้องมีการขออนุญาตผลิตสินค้าและอาจต้องมีการตรวจประเมินสถานประกอบการใหม่ แต่ในส่วน of สถานประกอบการที่ไม่เข้าข่ายโรงงานจะมีข้อยกเว้นที่กฎหมายไม่ครอบคลุมถึงไม่ต้องถูกบังคับให้มาต่ออายุการได้รับเลขประจำสถานที่ผลิตอาหารเสมือนการได้รับใบขับขี่ตลอดชีพ ซึ่งจะนำไปใช้ต่อยอดในการขอรับเลขสารบบอาหารกรณีผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคก็จะยังคงอยู่ไปโดยตลอดจนกว่าผู้ประกอบการสมัครใจจะยกเลิกหลักฐานการรับเลขประจำสถานที่รวมทั้งหลักฐานอื่นที่เคยได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเอง และในกรณีที่สถานประกอบการผลิตสินค้าประเภทดังกล่าวมีการยกเลิกกิจการหรือไม่ใช้สถานประกอบการโดยไม่แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาทราบ และยังคงอยู่ในระบบฐานข้อมูลอยู่โดยตลอด เนื่องจากไม่มีโอกาสที่จะถูกบังคับโดยกฎหมายที่จะให้มาแสดงตัวตนว่ายังคงอยู่หรือยกเลิกดำเนินการผลิตไปแล้ว อีกทั้งกรณีที่จะยกเลิกเลขประจำสถานที่หรือเลขสารบบอาหารจะเป็นภาระของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไปตรวจสอบทำหลักฐานยืนยันว่ามีการยกเลิกกิจการจริงจึงจะนำมาใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาในการยกเลิกได้

(๒) ไม่มีบทบัญญัติสำหรับการบังคับใช้ในกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยด้านอาหาร โดยกรณีในเรื่องของประเด็นความปลอดภัยอาหารในกรณีที่เคยเกิดเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยอาหารในกรณีของการจัดทำระบบการสืบย้อนกลับ (Traceability) หรือการ Recall อาทิเช่น การปนเปื้อนสารเมลามีนที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์นมที่เคยเกิดขึ้นในอดีต และในปัจจุบันที่เกิดเหตุการณ์กรณีพิเศษฉุกเฉินในเรื่องของการปนเปื้อนสารเมทิลโบรไมด์ที่ใช้เป็นยาฆ่าจัดมอดในข้าวบรรจุถุง หรือสถานการณ์ที่มีข้อมูลการปนเปื้อนเชื้อคลอสตริเดียมโบทูลินัมในผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดความแตกตื่นในหมู่ประชาชน สันคลอนถึงความน่าเชื่อถือของระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยของอาหารภายในประเทศ กรณีดังกล่าวเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติบังคับใช้สำหรับพระราชบัญญัติอาหารฯ ฉบับปัจจุบันในเรื่องของการจัดให้มี

ระบบการทวนสอบย้อนกลับ (Traceability) รวมทั้งการเรียกคืนสินค้า Recall ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ประกอบการซึ่งบางรายอาจมีความรับผิดชอบ แต่บางรายอาจคำนึงถึงความเสียหายในเชิงธุรกิจมากกว่าและขาดจิตสำนึกคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ก็อาจส่งผลกระทบต่อ ซึ่งในกรณีดังกล่าวทำให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการระดมใช้ทรัพยากรของภาครัฐในการตรวจติดตามเพิ่มเติมอย่างใกล้ชิด

(๓) อำนาจในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานและกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติอาหารในปัจจุบัน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการดำเนินการตรวจสอบ และดำเนินการกำกับดูแลอาหารภายหลังออกสู่ตลาดแต่ส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนในการตรวจสอบพยานหลักฐานเพิ่มเติมในส่วนของอำนาจในการเชิญพบเพื่อให้ข้อมูล หรือเรียกให้ส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาเท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะในกรณีของการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารเนื่องจากมีปริมาณคดีค่อนข้างมาก และมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดง่ายกว่าความผิดฐานอื่นๆ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจไม่สามารถไปตรวจติดตาม ณ สถานที่ประกอบกิจการต่างๆ ได้ทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายอาหาร หรือสถานที่ผลิตสื่อวิทยุหรือสถานที่ทำการของบริษัท เอเจนซีโฆษณา เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของยานพาหนะที่ต้องแบ่งกันใช้ระหว่างกลุ่มพื้นที่ที่ตรวจสอบสถานประกอบการหรือผลิตภัณฑ์ และด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาที่ต้องเร่งดำเนินการ หากต้องออกไปตรวจสอบทุกกรณีอาจดำเนินการไม่ทันการณ์ ซึ่งบางรายก็อยู่ในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดซึ่งจังหวัดเองก็ไม่อยากดำเนินการเนื่องจากไม่ชำนาญในการรวบรวมประเด็น เจ้าหน้าที่จึงใช้วิธีการเชิญพบผู้ประกอบการให้มาชี้แจงในประเด็นเกี่ยวกับการโฆษณาผลิตภัณฑ์ ยกเว้นกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ต้องออกไปรวบรวมหลักฐาน ณ สถานที่ประกอบการของผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนในกรณีที่ไม่มาพบ หรือต้องการหลักฐานอื่นๆ มาประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามอำนาจในการเชิญพบหรือเรียกให้ส่งเอกสารเพิ่มเติมโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ในพระราชบัญญัติฉบับปัจจุบันมิได้กำหนดและไม่มีบทลงโทษ จะมีบัญญัติไว้เพียงกรณีเดียวตามมาตรา ๑๓ การปฏิบัติหน้าที่โดยคณะกรรมการอาหารมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ แต่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจกระทำได้ ดังนั้นการมาจะพบพนักงานเจ้าหน้าที่หรือยื่นหลักฐานเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือไม่นั้น จะขึ้นกับความสมัครใจของผู้ประกอบการซึ่งยังไม่เอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร และประเด็นของอำนาจในการตรวจค้นที่มีได้ระบุไว้ในกรณีมีข้อสงสัยว่ามีหลักฐาน มีแนวโน้ม หรือข้อสงสัยว่าจะพบการกระทำฝ่าฝืนในสถานที่ที่ตรวจสอบซึ่งกฎหมายฉบับปัจจุบันให้อำนาจเฉพาะการตรวจสอบคือผู้ประกอบการหรือผู้แทนจะต้องนำไปตรวจสอบหรือแสดงหลักฐานนำมาให้ตรวจสอบในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่สามารถกระทำการค้นเองได้ การค้นจะต้องอาศัยพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สามารถขอยุติค้นได้ อย่างไรก็ตามแม้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่จะมีข้อบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องของการให้อำนาจค้นไว้แต่ก็ต้องพิจารณาเนื่องจากมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีก็คือทำให้มีอำนาจเพิ่มเติมในการค้นหาพยานหลักฐานเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาทางคดีเพิ่มเติมได้มากยิ่งขึ้น แต่ข้อเสียก็คือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจค้นจะต้องมีความชำนาญและเชี่ยวชาญขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในการตรวจค้นซึ่งหากไม่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัติฯ แล้วก็

ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้โดยลักษณะของ พนักงานเจ้าหน้าที่ในปัจจุบันจะไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการตรวจค้น ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ ตำรวจเป็นหลัก หากมีการตรวจค้นที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอาจมีข้อโต้แย้งในชั้นพิจารณาทางคดี หรือเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจค้นอาจถูกฟ้องคดีเสียเองในฐานะปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไม่เป็นไปตามขั้นตอน ที่กฎหมายกำหนด

นอกเหนือจากนี้ในกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องของการกระทำความผิดอันมี บทกำหนดโทษตามกฎหมายในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ได้กำหนดหน้าที่หรือภาระการพิสูจน์ในกรณี ที่มีการตั้งข้อกล่าวหาเพื่อใช้ลงโทษผู้กระทำผิด โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อก่อตั้งข้อ กล่าวหาในกรณีที่เป็นการโฆษณาเป็นเท็จ หรือการให้ข้อมูลที่เป็นการโอ้อวดให้เกิดความหลงเชื่อโดย ไม่สมควรมิได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างนั้นเป็นของผู้กระทำผิด จึงตกเป็น ภาระการพิสูจน์แก่ผู้กล่าวหาซึ่งก็คือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ใน ชั้นพิจารณาทางคดี ต้องหาข้อเท็จจริงมาหักล้างในสิ่งที่เขากล่าวอ้างมานั้นไม่จริงอย่างไร หากมีการ กล่าวอ้างในเชิงวิชาการมาประกอบ หรือใช้บุคลากรทางการแพทย์หรือนักวิชาการที่น่าเชื่อถือมา อ้างอิงโดยเฉพาะในการกล่าวอ้างในเชิงสุขภาพไม่ว่าจะเป็นการป้องกัน หรือทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพ ต่างๆ อาจจะต้องหาข้อเท็จจริงในทางวิชาการมาหักล้างในส่วนที่เขากล่าวอ้างนั้นว่าไม่ถูกต้องอย่างไร ซึ่งโดยปกติการดำเนินการทางคดีที่มีโทษจำคุกมักเป็นภาระของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการไปให้การ และหาหลักฐานมาพิสูจน์ซึ่งต้องรับผิดชอบในหลายคดี โดยปราศจากผู้มีองค์ความรู้ในด้านวิชาการ คอยให้คำปรึกษาหรือแนะนำให้ความเห็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการทางคดี

(๔) บทลงโทษไม่ได้สัดส่วนกับแรงจูงใจในการกระทำความผิด โดยปกติในบทบัญญัติ บังคับใช้ในส่วนของบทกำหนดโทษตามกฎหมาย วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำ การอันเป็นการฝ่าฝืนข้อกฎหมาย อีกประการหนึ่งเมื่อได้รับการลงโทษแล้วให้เกิดความยำเกรงไม่กล้า จะกระทำความผิดอีก ตัวอย่างของการกระทำความผิดซ้ำซากในส่วนของกรณีโฆษณาอาหารโดยไม่ได้ รับอนุญาตทั้งดำเนินการไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาต หรือทำโดยไม่ขออนุญาต และในเรื่องของการ แสดงฉลากซึ่งสื่อถึงผู้บริโภคที่จะส่งผลต่อการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ หรือส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การบริโภคสินค้าของประชาชน ปัจจุบันเนื่องจากอัตราโทษในเรื่องของการโฆษณาโดยไม่ได้ขออนุญาต หรือความผิดเรื่องการแสดงฉลากโดยเฉพาะ การให้ข้อมูลบนฉลากสินค้าไม่ว่าจะเป็นความผิดที่แสดง ฉลากไม่ครบถ้วน หรือการแสดงฉลากที่มีลักษณะที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญ เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือสรรพคุณของอาหารก็มีโทษปรับสถานเดียว และหากเปรียบสัดส่วนการ ลงโทษปรับกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการขายสินค้าได้เพิ่มขึ้นจากการให้ข้อมูล ผู้กระทำความผิด ยินยอมให้เปรียบเทียบคดีภายหลังการกระทำผิดมากกว่าที่จะเลิกกระทำความผิด ทั้งนี้อาจต้องมีการพิจารณาหาบทลงโทษถึงมาตรการกำกับดูแลและบทลงโทษ

๔.๓.๓ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลสนับสนุน

๔.๓.๓.๑ ความคลอบคลุมของเครือข่ายในการสืบค้นข้อมูล

ปัจจุบันเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรบุคลากรในการดำเนินงานหลาย หน่วยงานมีแนวคิดที่จะนำระบบสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานให้สะดวกรวดเร็ว

มากยิ่งขึ้น ในส่วนของการใช้ระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงานของ Post-marketing ในปัจจุบันจะมีการใช้ระบบฐานข้อมูลส่วนหนึ่งของระบบ e-Logistics จากการเก็บข้อมูลของงาน Pre-marketing ในเรื่องของการอนุญาตทั้งเรื่องของสถานประกอบการ (ผลิต/นำเข้า) และในเรื่องของการสืบค้นข้อมูล การอนุญาตผลิตภัณฑ์ของสถานประกอบการในแต่ละแห่งเพื่อประกอบการพิจารณา และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบไม่ว่าก่อนออกตรวจสอบ อาทิเช่น ข้อมูลของผู้ดำเนินกิจการ รายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาต เพื่อเทียบเคียงข้อเท็จจริงที่พบขณะตรวจสอบว่า ถูกต้องตรงตามที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันลำพังเพียงข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในระบบฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ไม่อาจสนับสนุนกระบวนการดำเนินงานได้ครอบคลุมทั้งหมด เนื่องจากในระบบฐานข้อมูลจะมีเฉพาะส่วนที่เป็นข้อมูลของผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตซึ่งแจ้งรายละเอียดไว้กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อีกทั้งเครือข่ายในการสืบค้นข้อมูลสำหรับการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ยังทำได้จำกัดเฉพาะในส่วนข้อมูลที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ไม่อาจสืบค้นข้อมูลในส่วนภูมิภาคได้ทั้งระบบ กรณีที่มีการตรวจสอบข้อร้องเรียน กรณีพิเศษที่มีการอ้างอิงข้อมูลของกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่จังหวัดเป็นผู้อนุญาต เช่น ชา กาแฟ การที่จะได้ข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อประกอบการตรวจสอบนั้น ต้องประสานกับผู้เกี่ยวข้องของสำนักงานสาธารณสุขในจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้ข้อเท็จจริงในการตรวจสอบซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหาข้อมูล หากบางจังหวัดยังไม่ทำระบบฐานข้อมูลจากข้อมูลจัดเก็บเป็นแฟ้มเอกสาร และบางครั้งก็ไม่อยากสืบค้นข้อมูลให้เนื่องจากเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ตนเองเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบย่อมเกิดปัญหาในการดำเนินการที่ล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่จะต้องหาเบาะแสข้อมูลเองจากสินค้าที่มีจำหน่ายในท้องตลาด บางครั้งต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ บก.ปคบ. ให้สืบหาข้อมูลเพิ่มเติมให้ก็ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ซึ่งจะไม่ทันการณ์หากต้องดำเนินการเป็นกรณีเร่งด่วน

๔.๓.๓.๒ ความครอบคลุมของข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในระบบฐานข้อมูลซึ่งจะนำมาใช้งาน

การจัดเก็บข้อมูลในระบบฐานข้อมูลยังไม่สามารถตอบสนอง ตัวอย่างเช่น กรณีที่มีข่าวสถานการณ์การปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคคลอสตริเดียมโบทูลินัม (*C. botulinum*) ที่สร้างสารพิษ Botulinum toxin ในผลิตภัณฑ์เวย์โปรตีนเข้มข้น (Whey Protein Concentrated) ที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีเร่งด่วน ณ สถานที่ประกอบการที่สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่จำเป็น อาทิเช่น ข้อมูลการนำเข้าสินค้าว่ามีผู้ใดเป็นผู้นำเข้าจากประเทศที่ได้รับข้อมูลว่าเกิดปัญหา รวบรวมทั้งนำเข้าเป็นจำนวนเท่าไร ทั้งนำเข้ามาเป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตหรือจำหน่ายให้กับสถานประกอบการอื่น หรือนำเข้ามาเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ทั้งนี้หากเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้เวย์โปรตีนเป็นองค์ประกอบทั้งในส่วนที่ขึ้นทะเบียนตำรับ (กลุ่มผลิตภัณฑ์นม) ก็ไม่สามารถสืบค้นจากสูตรส่วนประกอบที่แจ้งไว้ว่าต้นกำเนิดสำหรับเวย์โปรตีนที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตหรือมีอยู่ในสินค้าสำเร็จรูปนำเข้านั้นเป็นวัตถุดิบมาจากแหล่งผลิตในประเทศใด โดยข้อมูลในส่วนดังกล่าวยังไม่มียู่ในระบบฐานข้อมูล เนื่องจากความไม่พร้อมของระบบฐานข้อมูลโลจิสติกส์ในส่วนที่จะมารองรับในเรื่องของการจัดเก็บ

ข้อมูลการนำเข้าสินค้า และการสืบค้นข้อมูลในระบบฐานข้อมูลที่ออกแบบมาไม่สามารถสืบค้นได้อย่างละเอียดโดยใช้ Ingredient ที่มีอยู่ในสูตรที่แจ้งในทะเบียนตำรับเป็น KEYWORD ที่ใช้ในการสืบค้นหาว่า มีผลิตภัณฑ์ทะเบียนใดบ้างที่มีการใช้ Whey Protein Concentrated ต้องตั้งต้นสืบค้นไล่จากกลุ่มผลิตภัณฑ์ หรือเลขทะเบียนตำรับอาหาร แล้วค่อยไปเปิดดูในสูตรหรือเอกสารการขอขึ้นทะเบียนของบริษัทฯ ทำให้เสียเวลาในการค้นหา อีกทั้งหากมีการใช้ในผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ต้องขอขึ้นทะเบียนตำรับ แต่เป็นการจดทะเบียนแจ้งรายละเอียดอาหาร (สบ.๕) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็จะไม่มีการสืบค้นในส่วนนี้ให้ค้นหาได้เนื่องจากไม่มีกฎหมายหรือเงื่อนไขบังคับให้แจ้งรายละเอียดสูตรส่วนประกอบ

๔.๓.๓.๓ ระบบการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงาน Post-Marketing

จากการที่ได้มีการพยายามพัฒนาระบบ e-logistics เพื่อใช้สำหรับงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดโดยพยายามผลักดันให้มีการนำระบบโปรแกรมการดำเนินงานการตรวจสอบและกำกับดูแลสถานประกอบการ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ทั้งในส่วนของการเฝ้าระวัง และกรณีร้องเรียน โดยพยายามลดความซ้ำซ้อนของระบบเพื่อทำให้มีรูปแบบการออกแบบที่ใกล้เคียงกันสำหรับการป้อนข้อมูลทุกกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ทั้งยา อาหาร เครื่องสำอาง และอื่นๆ แต่เนื่องจากในการกำกับดูแลแต่ละผลิตภัณฑ์ยังมีรายละเอียดและรูปแบบการดำเนินงานกำกับดูแลที่ ยังคงมีความแตกต่างกัน ทำให้ยากที่จะพัฒนาให้ผู้ใช้ (USER) ใช้งานให้ตรงตามความต้องการตามลักษณะงานที่ปฏิบัติในปัจจุบัน และจากการทดลองใช้ระบบในการ input ข้อมูลเข้าระบบก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรยังไม่มีสำนักใด หรือหน่วยงานใดในสำนักงานฯ นำไปใช้งาน เนื่องจากการออกแบบหน้าต่างระบบสำหรับการ input ข้อมูลค่อนข้างมีความซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ หรือการตรวจสอบสถานที่ และรวมทั้งระบบโปรแกรมที่ออกแบบยังไม่มีความเสถียรสำหรับการใช้งาน (มักจะมีข้อผิดพลาดจากการทำงานของตัวโปรแกรมขณะใช้งาน และทำให้ไม่สามารถทำการบันทึกข้อมูลได้บ่อยครั้ง) ทำให้การบันทึกข้อมูลบนระบบในแต่ละครั้ง ๑ รายการต่อการตรวจสอบทั้งสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ ๑ รายการในการตรวจสอบทั้งสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจใช้เวลามากกว่าครึ่งวัน และยังไม่มีการจัดทำระบบรองรับสำหรับการตรวจสอบการโฆษณาอาหาร จึงยังไม่มีการนำมาใช้ในทางปฏิบัติ และกำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อปรับใช้ให้เข้ากับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สภาพปัญหา รูปแบบการจัดเก็บข้อมูลการตรวจสอบในส่วนของการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดสำหรับสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ยังมีการจัดเก็บอยู่หลากหลายรูปแบบตามลักษณะงานของแต่ละกลุ่มงานย่อยภายใต้กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ทั้งการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ การโฆษณาอาหาร การตรวจสอบสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ และโฆษณา งานประมวลหลักฐานการพิจารณาทางคดี และการทำบัญชีของกลาง โดยจัดเก็บหลากหลายรูปแบบทั้งรูปแบบของฐานข้อมูลย่อย (Microsoft access) โปรแกรมจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล (Microsoft excel) ซึ่งมีข้อจำกัดและยากที่จะพัฒนาให้มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งภายในองค์กร และภายนอกหน่วยงานในอนาคต

๔.๓.๔ เครือข่ายการดำเนินการและการประสานงาน

ในที่นี้อาจวิเคราะห์ได้ ๒ ลักษณะ คือ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารในส่วนของการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ในส่วนของการตรวจสอบเพื่อดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

๑) เครือข่ายภายใน

๑.๑) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแล

เครือข่ายภายในหน่วยงานเดียวกันหรือภายในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขตามที่กล่าวไว้ในบทที่ ๒ อาจถือได้ว่าเป็นเครือข่ายที่ดำเนินการกำกับดูแลอาหารตามกฎหมายอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติเดียวกันเมื่อพิจารณาบทบาทหน้าที่ (function) ของแต่ละหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่กำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาดเพื่อบังคับใช้กฎหมายโดยตรงตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ อาจจะพิจารณาเครือข่ายภายในสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อาทิเช่น สำนักด้านอาหารและยา กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น และสำนักอาหาร และเครือข่ายสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่อยู่ภายใต้กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคในแต่ละจังหวัด เนื่องจากการดำเนินงานกำกับดูแลในแต่ละส่วนงานที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นยังมีข้อแตกต่างกันไปตามบทบาทความรับผิดชอบตัวอย่างเช่น สำนักด้านอาหารและยา จะรับผิดชอบกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพทุกประเภท ณ ด้านอาหารและยาทั้ง ๘ พระราชบัญญัติ หากจะพิจารณาแล้วจะทำหน้าที่ ๒ บทบาทหลัก คือ การตรวจสอบเพื่ออนุญาตให้นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (pre-marketing) และการจัดการกับสินค้าที่ไม่ถูกต้องเพื่อมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร รวมทั้งดำเนินการตามกฎหมาย และส่วนของกองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น จะมีบทบาทในส่วนของการเป็น Focal point ในการประสานงานเพื่อดำเนินการกำกับดูแลทุกผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อยู่ภายใต้กฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบดูแล โดยในปัจจุบันในส่วนของกองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นก็มีการตั้งกลุ่มกำกับดูแลผลิตภัณฑ์หลังออกสู่ตลาด (Post-marketing) ภายในกองเพื่อดำเนินงานในส่วนของการปราบปรามผู้กระทำผิดกฎหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หรือกรณีที่จังหวัดร้องขอ แต่ก็มีข้อจำกัดเรื่องของจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ในปริมาณจำกัดไม่อาจตอบสนองได้ทุกกรณี ซึ่งทั้งสองหน่วยงานที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นนั้นจะดูแลในภาพรวมของทุกผลิตภัณฑ์โดยไม่แบ่งแยกจำเพาะเป็นแต่ละผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีข้อแตกต่างจากสำนักอาหารที่กำกับดูแลเฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารผลิตภัณฑ์เดียว ข้อดีก็คือเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการกำกับดูแลในวงกว้างทุกผลิตภัณฑ์ และข้อเสียคือการที่มีบทบาทในการกำกับดูแลหลากหลายผลิตภัณฑ์ย่อมเป็นการยากที่จะเข้าถึงรายละเอียดในเชิงลึกของเฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท อีกทั้งการตรวจสอบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์จะมีรายละเอียดปลีกย่อยค่อนข้างหลากหลาย ดังนั้นบางกรณีหากไม่มีประสบการณ์หรือความชำนาญในการพิจารณาผลิตภัณฑ์เฉพาะกลุ่ม หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีจำนวนเพียงพอสมคูลกับปริมาณงานทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่พิจารณาในรายละเอียดเชิงลึกของผลิตภัณฑ์ได้จึงอาจเป็นอุปสรรคสำหรับกรณีที่รับผิดชอบกำกับดูแลหลายผลิตภัณฑ์สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้ควรเพิ่มช่องทางในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือข้อมูลข่าวสารระหว่างเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานหรือร่วมดำเนินการแบบบูรณาการด้วยกัน และขอวิเคราะห์ว่าปัจจุบันในทางปฏิบัติยังมีการ

ดำเนินการร่วมกันค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะกรณีที่เกิดปัญหาหรือมีข้อมูลที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร ยกตัวอย่างเช่น

(ก) กรณีที่มีการนำเข้าสินค้าถูกตีคืนเนื่องจากไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของลูกค้านต่างประเทศ กรณีซึ่งเจ้าหน้าที่ด้านอาหารและยาให้ผู้ประกอบการนำสินค้าไปอายัดไว้ ณ สถานที่เก็บของผู้นำเข้าสินค้า หากจำเป็นต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนที่รับผิดชอบพื้นที่ที่จัดเก็บสินค้าดำเนินการต่อไปทั้งในส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค อาจมีการประสานตั้งแต่ก่อนนำสินค้าไปจัดเก็บเพื่อขอความร่วมมือให้ร่วมดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อยและครบถ้วนสมบูรณ์ของสินค้า ณ สถานที่ที่จะนำไปอายัดเพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายสินค้าที่อาจไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมายกำหนด กระจายไปยังผู้บริโภคภายในประเทศ หรือมีการดำเนินการใดๆ กับสินค้าจนกว่าสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะพิจารณาสั่งการตามสมควรเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้บริโภค

(ข) กรณีที่มีข้อมูลการนำเข้าวัตถุดิบ หรือสินค้าอาหารจากต่างประเทศ กรณีที่เกิดปัญหากรณีการปนเปื้อนในสิ่งที่เป็นอันตราย เช่น เมลามีนในวัตถุดิบนมที่ใช้ผลิตสินค้า หรือปนเปื้อนเชื้อโรคอาหารเป็นพิษ หากนำเข้ามาในราชอาณาจักรการดำเนินการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่บางครั้งต้องการข้อมูลสนับสนุนในส่วนของการละเอียดของสินค้านำเข้าทั้งส่วนของปริมาณนำเข้า และการกระจายสินค้าอย่างรวดเร็วเพื่อดำเนินการตรวจติดตามเพื่อป้องกันการกระจายของสินค้า หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

(ค) กรณีที่มีข้อร้องเรียนเป็นกรณีพิเศษที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานอาหารตรวจสอบในเขตพื้นที่ต่างจังหวัดไม่ว่าจะเป็นกรณีร้องขอความร่วมมือจากจังหวัด หรือมีคำสั่งหรือนโยบายให้ส่วนกลางร่วมดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการเองโดยเร่งด่วน ควรให้เจ้าหน้าที่กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดของกองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นร่วมดำเนินการด้วย หรือรับเป็นเจ้าของคดีเพื่อดำเนินการจนถึงสุดกระบวนการ และในกรณีประเด็นของการดำเนินการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดของเครือข่ายในกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดในเขตพื้นที่ภูมิภาคก็จะมีข้อจำกัดในเรื่องการดำเนินการกำกับดูแลในส่วนในพื้นที่ต่างจังหวัดเช่นเดียวกันทั้งในเรื่องของข้อจำกัดเรื่องอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ ๕.๑.๑ ซึ่งในส่วนของการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพนั้นแล้วแต่บางเขตพื้นที่จังหวัดอาจจัดสรรบุคลากรให้รับผิดชอบดูแลแยกตามกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง และอื่นๆ) ทั้งส่วน pre-marketing และ post-marketing บางพื้นที่อาจไม่แยกแต่ใช้เจ้าหน้าที่ร่วมกันทุกผลิตภัณฑ์แต่แยกส่วน pre-marketing และ post-marketing ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการภายในในแต่ละส่วนพื้นที่ อย่างไรก็ตามในส่วนของการดำเนินการตามกฎหมายจากการสอบถามข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่บางกรณีมักไม่ย่อหย่อนที่จะตรวจสอบและดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำผิดในพื้นที่ของตนเองส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเกรงอิทธิพลในพื้นที่ และอีกประการหนึ่งคือ อาจเป็นบุคคลที่รู้จักหรือเป็นเครือญาติหรือมีความสัมพันธ์กับผู้หลักผู้ใหญ่ในจังหวัดเกิดความลำบากใจที่จะบังคับใช้กฎหมาย บางกรณีจึงอยากให้หน่วยงานส่วนกลางดำเนินการตรวจสอบและรับเป็นเจ้าของคดี

๑.๒) หน่วยงานสนับสนุนการดำเนินการกำกับดูแลตามกฎหมาย

(ก) กลุ่มกฎหมายอาหารและยา เป็นหน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หากพิจารณาอันที่จริงแล้วนอกเหนือจากบทบาทในด้านการพิจารณาในเรื่องของการออกข้อกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติในระดับต่างๆ การตีความข้อกฎหมายควรจะมีบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนในเรื่องของการพิจารณาทางคดี การให้คำปรึกษาปัญหาทางคดีจากการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในแต่ละพระราชบัญญัติฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รวมทั้งการดำเนินการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วย ในส่วนของการพิจารณาทางคดีแต่เดิมนอกเหนือจากกรณีที่มีโทษปรับสถานเดียวที่นิติกรดำเนินการเปรียบเทียบปรับได้ คือ กรณีที่มีโทษจำคุกไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกมากน้อยเพียงใดก็ตาม จะถูกนำเสนอเข้าพิจารณากลับกรองในคณะกรรมการพิจารณาทางคดี ซึ่งมีรองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานพร้อมผู้แทนของแต่ละกองแต่ละสำนักฯ และนิติกรเจ้าของสำนวนเข้ามาร่วมพิจารณาให้ความเห็นกลับกรองอีกครั้งก่อนนำเสนอสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้ดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิดในแต่ละราย โดยมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไปกล่าวโทษร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวน แต่ปัจจุบันมีการเสนอลดภาระการพิจารณากลับกรองทางคดี โดยให้กองหรือสำนักฯ ที่เป็นต้นเรื่องทางคดีเสนอสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในส่วนของ การพิจารณาคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปีลงมา ไม่ต้องเสนอให้นิติกรนำเข้าพิจารณากลับกรองในชั้นพิจารณาคดีของคณะกรรมการพิจารณาคดี และมีการเพิ่มขึ้นตอนในการพิจารณาทางคดีโดยให้สำนักฯ และกองเป็นผู้รับผิดชอบในการทำหนังสือแจ้งข้อกล่าวหาไปยังผู้กระทำความผิดก่อนจะนำเสนอสำนักงานฯ ให้นิติกรกลุ่มกฎหมายอาหารและยา จึงจะเป็นผู้ทำหนังสือแจ้งพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขอให้สอบสวนเพื่อดำเนินการทางคดีกับผู้เกี่ยวข้อง และมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบทำหน้าที่ไปกล่าวโทษร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน อีกประการคือได้มีการเพิ่มภาระในส่วนของ การเก็บสำนวนคดีให้สำนักฯ หรือกองที่เป็นต้นเรื่องเป็นผู้เก็บสำนวนคดีซึ่งมักจะไม่ค่อยมีห้องเก็บโดยเฉพาะแต่จะเก็บไว้ในตู้หรือ locker ส่วนตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายซึ่งมีความเสี่ยงสูงหากเกิดการสูญหาย ซึ่งแต่เดิมสำนวนคดีทุกคดีจะถูกเก็บไว้ที่กลุ่มกฎหมายอาหารและยา ซึ่งจัดทำเป็นห้องเฉพาะไว้สำหรับเก็บแฟ้มคดีมีการทำบัญชีรับและเบิกจ่าย เพื่อให้เกิดความสะดวกในการติดตามทวงผลคดีซึ่งน่าจะเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายมากกว่าเป็นหน้าที่ของนักวิชาการอาหารและยา แม้การดำเนินการทางคดีจะกระทำในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหารฯ แต่สำหรับการดำเนินการในกระบวนการพิจารณาทางคดี เนื่องจากพระราชบัญญัติอาหารฯ ซึ่งรวมถึงตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ซึ่งมีบทลงโทษทางอาญาจะไม่มีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะจะต้องใช้กฎหมายอื่นมาประกอบด้วยไม่ว่าจะเป็นประมวลกฎหมายอาญา หรือวิธีพิจารณาความอาญาในขั้นตอนของการกล่าวโทษร้องทุกข์ และประเด็นสำคัญหากเป็นประเด็นความผิดนอกเหนือจากพระราชบัญญัติอาหารฯ เช่น การให้ข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลงเอกสารราชการเพื่อมายื่นขออนุญาต ทำให้ผู้อนุญาตพิจารณาข้อเท็จจริงโดยสำคัญผิดเป็นประเด็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งต้องให้นักกฎหมายเป็นผู้พิจารณาเนื่องจากในฐานะนักกฎหมายย่อมมีความชำนาญในการพิจารณาองค์ประกอบของการกระทำความผิดได้ดีกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเฉพาะ ซึ่งหากพิจารณาประเด็นความผิดโดยอ้างอิงบทบัญญัติ

ที่จะนำมาปรับใช้ผิดมาตรฐานส่งผลกระทบต่ออย่างแน่นอนในชั้นพิจารณาทางคดี และสำหรับการตรวจสอบในประเด็นความผิดโดยเฉพาะที่อยู่นอกเหนือพระราชบัญญัติอาหารฯ ความมีลักษณะของการร่วมมือกันกับผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนไม่ควรจะปล่อยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการไปโดยลำพัง ควรจะเป็นไปในลักษณะร่วมด้วยช่วยกัน อย่างน้อยในการตรวจสอบหรือให้การในชั้นพิจารณาคดีควรจะเป็นนิติกรนักกฎหมายเข้าร่วมเป็นพยานด้วย

(ข) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นหน่วยงานหลักภายในกระทรวงสาธารณสุขที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอาศัยเป็นเครือข่ายในการตรวจวิเคราะห์คุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาทางคดี สภาพปัญหาในปัจจุบันหลายกรณีพิเศษเร่งด่วนในช่วงที่เกิดปัญหาพบว่าในหลายครั้ง ในส่วนของห้องปฏิบัติการยังไม่ได้เตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจวิเคราะห์ อยู่ในสภาวะตั้งรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถทำการตรวจวิเคราะห์หาการปนเปื้อนสารบางอย่างที่มีผลกับความปลอดภัยในอาหาร อาทิเช่น สถานการณ์การปนเปื้อนเมลามีนในผลิตภัณฑ์นมในจีนที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเนื่องจากการนำเข้าสินค้ามาเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตอาหารในราชอาณาจักร หรือ สถานการณ์ปัจจุบันที่มีข่าวการปนเปื้อนเมทิลโบรไมด์ในข้าวสารบรรจุถุงซึ่งก่อให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่ประชาชนผู้บริโภคสินค้า ในช่วงต้นของการเกิดสถานการณ์หน่วยตรวจวิเคราะห์กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ไม่สามารถทำการตรวจวิเคราะห์หาการปนเปื้อนของสารดังกล่าวได้ เนื่องจากไม่ได้เตรียมความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์และการตรวจวิเคราะห์ไว้ในกรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินและการตรวจวิเคราะห์มักจะใช้เวลานานเกินกว่าจะใช้ประกอบการพิจารณาหรือตัดสินใจสั่งการใดๆ สำหรับผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงจำเป็นต้องใช้ห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ของเอกชนเพื่อตรวจวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน แต่ก็อาจมีประเด็นคำถามตามมาในส่วนของ การตรวจวิเคราะห์โดยไม่ใช้ผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์นั้น จะสามารถใช้ประกอบการพิจารณาในทางคดีได้หรือไม่ หากเป็นห้องปฏิบัติการที่ยังไม่ได้รับการรับรองในส่วนของวิธีวิเคราะห์จากหน่วยงานที่เป็น Accreditation Body (กรมวิทย์ฯ) และบางกรณีก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างเช่น การหาปริมาณยาแผนปัจจุบันที่มักจะมีพบในผลิตภัณฑ์กาแฟ หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่อาจอ้างสรรพคุณลดน้ำหนัก หรือเสริมสร้างสมรรถภาพทางเพศ ได้แก่ sibutramine , sildenafil เป็นต้น ซึ่งการรายงานผลการตรวจวิเคราะห์วิเคราะห์ที่ได้เฉพาะพบ/ไม่พบแต่ไม่สามารถวิเคราะห์หาปริมาณได้ ทั้งนี้เคยเป็นประเด็นคำถามในชั้นพิจารณาทางคดีในชั้นสอบสวนและชั้นอัยการกรณีของการฟ้องคดีเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๑) ถึงปริมาณที่จะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ และเหตุใดจึงไม่วิเคราะห์หาปริมาณในผลิตภัณฑ์ เนื่องจากอาจเป็นประเด็นที่เป็นข้อโต้แย้งจากคู่กรณีที่ถูกฟ้องคดีได้ และตัวอย่างอีกสถานการณ์หนึ่งในกรณีที่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้สารสกัดกวางเครือขาวซึ่งออกฤทธิ์คล้ายฮอร์โมนเอสโตรเจน (phytoestrogen) ในผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีการกล่าวอ้างสรรพคุณในลักษณะทำให้ผิวเต่งตึง ทรวงอกกระชับ ซึ่งมีข้อมูลว่า หากมีการรับประทานอาจส่งผลกระทบต่อ จึงได้มีการเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ต้องสงสัยเพื่อจะส่งตรวจวิเคราะห์หาสารออกฤทธิ์สำคัญกลุ่ม miroestrol ซึ่งมีความแรงใกล้เคียงกับฮอร์โมนเพศหญิง estradiol และอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในหญิงวัยเจริญพันธุ์ในเรื่องของประจำเดือน และต้องระมัดระวังในคนที่มีการป่วยเป็นมะเร็งเต้านม หรือมีความผิดปกติของมดลูก และเนื่องจาก

ในส่วนของการตรวจพิสูจน์ห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เคยให้บริการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์อาหารนั้น ไม่อาจวิเคราะห์หาสารดังกล่าวได้ แต่มีหน่วยงานภายใน คือสถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เคยมีการตรวจวิเคราะห์ในส่วนของการวิจัย แต่เนื่องจากการตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการนั้นยังมีลักษณะของการตรวจในเชิงงานวิจัยที่ได้รับ ตรวจเป็นกิจลักษณะโดยปกติวิเคราะห์อยู่เป็นประจำ และอาจขอความร่วมมือ เป็นครั้งคราวในปริมาณไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเก็บตัวอย่าง มาหลายผลิตภัณฑ์ จึงปฏิเสธไม่วิเคราะห์ตัวอย่าง เนื่องจากผู้ตรวจวิเคราะห์เคยให้ข้อมูลว่า การตรวจ วิเคราะห์ในแต่ละครั้งจะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างมากและยังไม่มีข้อตกลงในเรื่องของค่าใช้จ่ายของการ ตรวจวิเคราะห์นั้นจะเรียกเก็บจากที่ใด และอีกประการหนึ่งคือ โดยส่วนตัวของผู้ตรวจวิเคราะห์ ไม่ต้องการเป็นพยานให้การในชั้นการพิจารณาคดีในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาลหากต้องมีการดำเนินการ ตามกฎหมาย และเกรงว่าผลการตรวจสอบจากห้องปฏิบัติการวิจัยซึ่งทำเป็นครั้งคราวมิได้ทำเป็นปกติ ในลักษณะงานประจำนั้น จะเกิดประเด็นโต้แย้งจากคู่กรณีในการให้การในชั้นศาล อย่างไรก็ตาม ในประเด็นดังกล่าวสำหรับการปฏิบัติในส่วนของการตรวจสอบทำให้ต้องส่งตรวจพิสูจน์หากการเจอบน สารอื่น เช่น กลุ่มยาสเตียรอยด์ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์สามารถตรวจพิสูจน์ได้แทน และดำเนินการ ตามกฎหมายในส่วนของการให้ข้อมูลจงใจทำให้ประชาชนหลงเชื่อในส่วนของการแสดงฉลากและ การโฆษณาอาหาร รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนระมัดระวังในการซื้อสินค้ามาบริโภคแทน ซึ่งไม่ได้เป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ตรงประเด็นมากนัก

(ค) ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ศปป.) ในการจัดการกับปัญหาด้านความปลอดภัยของอาหารและปัญหาการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง จึงมีดำริให้ก่อตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ศปป.) ขึ้น เพื่อให้ดำเนินการปราบปรามในเชิงรุก โดยระดมเจ้าหน้าที่กลุ่มงาน Post-Marketing ของทุกกอง ผลิตภัณฑ์มาทำงานร่วมกันในลักษณะที่ต้องการให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง และใช้กลวิธีการแถลง ข่าวต่อสื่อมวลชนเพื่อมุ่งหวังให้ผู้ประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายได้รับรู้และตื่นกลัวต่อมาตรการ ที่เข้มข้นของภาครัฐ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้รับความร่วมมือจากภาคีสำคัญคือ กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ ในการร่วมดำเนินการตรวจสอบและจับกุมผู้กระทำความผิด แต่เนื่องจากหน่วยงาน ศปป. ที่ตั้งขึ้นเป็นลักษณะหน่วยงานรูปคณะทำงานเฉพาะกิจเป็นไปในลักษณะการระดมกำลัง พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ตามกองหรือสำนักต่างๆ เพื่อร่วมดำเนินการตรวจสอบและ ปราบปรามผู้กระทำความผิดเป็นครั้งคราว ไม่มีโครงสร้างการบังคับบัญชา ที่แน่นอนอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน หากเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยติดภารกิจสำคัญและจำเป็นก็ไม่อาจเข้าร่วม ภารกิจ

๒) เครือข่ายภายนอก

ในที่นี้จะขอวิเคราะห์ในสองส่วนก็คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาทางคดี เกี่ยวกับโดยตรง และเครือข่ายอื่นๆ ที่เป็นเครือข่ายสนับสนุน

๒.๑) เครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและดำเนินการทางคดี
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(ก) การดำเนินการในชั้นตรวจสอบหรือสืบสวน การกิจสำคัญประการหนึ่งของการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดคือภารกิจด้านการปราบปรามผู้กระทำการฝ่าฝืน พรบ. อาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ต้องยอมรับว่าปัจจุบันวิวัฒนาการในการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้ประกอบการบางรายมีความซับซ้อนมากขึ้น อาศัยช่องโหว่หลายประการของภาครัฐในการกระทำฝ่าฝืน และการโฆษณาหลอกลวงให้ผู้บริโภคหลงเชื่อโดยไม่สมควร ซึ่งในการปราบปรามผู้กระทำผิดในลักษณะนี้ถือเป็นงานที่มีความเสี่ยงสูง จึงต้องอาศัยความร่วมมือและความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวน การหาเบาะแสข้อมูลการกระทำความผิด การสะกดรอยหาหลักฐาน เพื่อติดตามดำเนินการตามกฎหมาย แต่เดิมเคยมีการร่วมดำเนินการตรวจสอบผู้กระทำความผิดร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (ปอท.) อยู่อย่างสม่ำเสมอ แต่ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและบทบาทหน้าที่การดำเนินงานภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยหน่วยงาน ปอท. เปลี่ยนแปลงบทบาทมารับผิดชอบในส่วนของเจาะจงเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านเศรษฐกิจโดยตรง (อาทิเช่น คดีการละเมิดลิขสิทธิ์ เทปผี ซีดีเถื่อน การละเมิดลิขสิทธิ์สินค้าอื่นๆ หรือคดีแก๊งค์ call-center ข้ามชาติ เป็นต้น) และเกิดหน่วยงานใหม่กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคมารองรับภารกิจเกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคของ สคบ. รวมทั้งการกระทำความผิดพระราชบัญญัติฯ ต่างๆ ที่อยู่ในกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยานับตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ โดยการดำเนินงานจะมีการประสานผ่านหน่วยงาน ศปป. ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อจัดหาพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละพระราชบัญญัติฯ เข้าร่วมดำเนินการตรวจสอบการกระทำฝ่าฝืน ทั้งนี้ในกรณีของการดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละพระราชบัญญัติฯ นอกจากต้องชี้ประเด็นความผิดตามบทบัญญัติในแต่ละพระราชบัญญัติแล้วยังต้องช่วยทำบัญชีการยึดหรืออายัดและตรวจนับของกลางและระบุประเด็นความผิดตามพระราชบัญญัติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อนำไปเป็นหลักฐานดำเนินการทางคดี รวมทั้งอาจถูกเรียกให้เป็นพยานในการกล่าวโทษร้องทุกข์ในชั้นการสอบสวน อย่างไรก็ตามสภาพปัญหาในการดำเนินการในปัจจุบัน อาทิเช่น (๑) กรณีของการร่วมดำเนินการตรวจสอบในหลายครั้งจะได้รับการประสานให้เข้าร่วมดำเนินการในระยะเวลากระชั้นชิด และบางครั้งก็มีได้แจ้งให้ทราบเพื่อเตรียมความพร้อมล่วงหน้าบางครั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องปรับแผนการตรวจที่กำหนดไว้หรือเลื่อนออกไปเพื่อร่วมดำเนินการตรวจสอบ และในภายหลังกรณีของการขอความร่วมมือในการตรวจสอบตามข้อร้องเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาพิจารณาว่า อาจมีการลักลอบกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาหารฯ พบว่า จะได้รับความร่วมมือเพียงบางกรณีเนื่องจากเจ้าหน้าที่ บก.ปคบ. ดิดการกิจอื่นๆ และภายหลังมักมีการดำเนินการโดยหน่วยงาน บก.ปคบ. และดำเนินการทางคดีเองโดยไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาร่วมดำเนินการด้วย หากพิจารณาในแง่ของการแบ่งเบาภาระการดำเนินงานก็เห็นว่า เป็นการดีที่มีหน่วยงานช่วยดำเนินการตรวจสอบ แต่หากพิจารณาในประเด็นความครอบคลุมของการดำเนินงาน

น่าจะพิจารณาเพิ่มเติมในส่วนของกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาขอความร่วมมือให้ร่วมดำเนินการตรวจสอบด้วย (๒) กรณีของการดำเนินการในส่วนของการตรวจสอบโฆษณาอาหาร ในช่วงหลังจะมีการส่งชิ้นงานโฆษณาที่มีการโฆษณาทางสื่อต่างๆ ที่มีการจ้างให้มีการเฝ้าระวังการโฆษณาทางสื่อต่างๆ (โทรทัศน์, สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ) มาให้กลุ่มกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด สำนักงานอาหาร พิจารณาเพิ่มเติมในประเด็นของการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาหารฯ และมีการให้เงินรางวัลสินบนหากมีการเปรียบเทียบคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งน่าจะเป็นลักษณะงานที่ซ้ำซ้อนและเพิ่มภาระกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้มีการตรวจสอบเฝ้าระวังทางสื่อต่างๆ อยู่เป็นปกติโดยตลอด ในประเด็นการตรวจสอบการกระทำความผิดแต่ละพระราชบัญญัติฯ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รวมถึงพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ด้วยนั้น ทางหน่วยงาน บก.ปคบ. เคยมีความจำนงที่จะขอให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ บก.ปคบ. เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติที่อยู่ในการกำกับดูแลทุกพระราชบัญญัติเพื่อจะได้เข้าไปทำหน้าที่ในการตรวจสอบในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ เนื่องจากหากดำเนินการในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะดำเนินการได้เฉพาะความผิดที่พบซึ่งหน้าหรือต้องมีหมายค้นในประเด็นที่มีข้อสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่พิจารณาแต่งตั้งให้ดำเนินการในลักษณะดังกล่าวได้ ทั้งนี้ผู้เขียนขอวิเคราะห์ว่า อาจจะเนื่องมาด้วยความเหมาะสมหลายประการสำหรับการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ นอกเหนือจากต้องมีองค์ความรู้พื้นฐานด้านกฎหมายที่ตนเองรับผิดชอบแล้ว ยังต้องมีความเข้าใจพื้นฐานเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องในตัวผลิตภัณฑ์ทั้งในทางวิชาการและข้อควรระวังและข้อปฏิบัติในการตรวจสอบโดยเฉพาะเมื่อต้องเข้าตรวจสอบสถานประกอบการที่มีการผลิตสินค้า หรือสถานที่นำเข้าที่มีการจัดเก็บในลักษณะที่ต้องมีการดูแลสินค้าเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพก่อนส่งถึงมือผู้บริโภค และหากสามารถมีอำนาจในการตรวจสอบได้เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนกับในส่วนของแผนงานที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนดไว้หรือไม่ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการตามที่ระบุข้างต้น และหากมีการตรวจสอบผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็อาจเกิดประเด็นคำถามในกรณีที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบการเดียวกันในเวลาที่แตกต่างกันเหตุใดต้องถูกตรวจสอบโดยหลายหน่วยงานตามพระราชบัญญัติเดียวกัน และหากทำได้ไม่ครอบคลุมจะถือเป็นการเลือกปฏิบัติหรือไม่ ทั้งนี้จากประสบการณ์ในการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการพร้อมกับเพียงแค่มิเหตุสงสัยว่าอาจมีการกระทำความผิด หากร่วมตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและเพื่อรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่มีหมายค้น และหากไม่ปรากฏหลักฐานการกระทำความผิดบ้างกรณีจะมีข้อโต้แย้งจากผู้ถูกตรวจสอบในลักษณะว่าดำเนินการเกินกว่าเหตุในกรณีที่น่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาด้วยเนื่องจากหากพิจารณาในแง่มุมของผู้ถูกตรวจสอบหากมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาด้วยแสดงว่า ตนเองอาจถูกตั้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิด ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจต้องทำหน้าที่ชี้แจงเพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบเป็นไปโดยสงบและราบรื่น จากกรณีดังกล่าวหากจะประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตรวจสอบสถานประกอบการ อาจต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไปและต้องชั่งน้ำหนักผลดี ผลเสีย โดยอาจจะต้องใช้ในกรณีที่มีการสืบทราบ

หรือมีข้อมูลชัดเจน หรือปรากฏหลักฐานว่า มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง และควรมีการขอหมายค้นเพื่อลดข้อโต้แย้งและเป็นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างราบรื่น

(ข) การดำเนินการในชั้นสอบสวน กระบวนการดำเนินการในชั้นของการสอบสวนซึ่งเป็นขั้นของการดำเนินการพิจารณาภายหลังการตรวจสอบทั้งกรณีที่มีผู้ร่วมดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือกรณีที่สำคัญงานคณะกรรมการอาหารและยาที่มีการตรวจสอบประเด็นความผิดแล้วมีข้อพิจารณาถ่วงดุลโดยลำดับขั้นว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยเฉพาะกรณีที่มีอัตราโทษจำคุกหรือกรณีมีโทษปรับสถานเดียว แต่ผู้ประกอบการไม่ยินยอมมาเสียค่าปรับที่กลุ่มกฎหมายอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาโดยกลุ่มกฎหมายอาหารและยาจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับคดีไปให้การกับพนักงานสอบสวนในฐานะผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสำหรับกล่าวโทษร้องทุกข์ ซึ่งการกล่าวโทษร้องทุกข์ในฐานะผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาขึ้นกับกลุ่มกฎหมายอาหารและยาว่าจะส่งให้หน่วยงาน บก.ปคบ. ซึ่งมีอำนาจสอบสวนความผิดภายใต้พระราชบัญญัติฯ ทว่าราชอาณาจักรหรือพนักงานสอบสวนในเขต สน. ที่การกระทำความผิดเกิดขึ้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นคือ กรณีที่มีการมอบหมายให้พนักงานสอบสวนยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการสอบสวนคดีตามกฎหมายเฉพาะตามพระราชบัญญัติอาหารฯ อาจไม่เข้าใจประเด็นการตีความตามพระราชบัญญัติฯ ตัวอย่างเช่น กรณีของการฟ้องคดีตั้งโรงงานผลิตอาหารโดยไม่ได้รับใบอนุญาต พนักงานสอบสวนของ สน. หนึ่งในที่รับผิดชอบคดีซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในการทำคดีตามพระราชบัญญัติฯ ก็มีการตั้งประเด็นคำถามและพยายามจะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติโรงงาน ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบข่ายความรับผิดชอบที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหารไปด้วยต้องใช้เวลามากกว่า ๑ ครั้ง ซึ่งการเดินทางไปพบพนักงานสอบสวนในแต่ละครั้งต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า และพนักงานสอบสวน ๑ คน อาจมีคดีที่ต้องพิจารณาอยู่ในความรับผิดชอบหลายสำนวนนอกเหนือจากคดีตามพระราชบัญญัติอาหารฯ และบางครั้งหากนัดหมายให้ไปพบแล้วติดพันสอบสวนคดีอื่น อาจต้องเสียเวลาในการรอคอยเป็นเวลานาน และบางกรณีอาจต้องนัดหมายหลังเวลาราชการหรือวันหยุดราชการ เพื่อให้ตรงกับเวลาเข้าเวรของพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ

(ค) การดำเนินการหลังการสอบสวนในชั้นอัยการและศาล ภายหลังจากการกล่าวโทษร้องทุกข์โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะเรียกคู่กรณีและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ มาให้ปากคำก่อนจะเสนอคดีไปสู่ ชั้นอัยการและชั้นศาล หากเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นอัยการและศาลแล้ว ก็ไม่สามารถเข้าไปก้าวล่วงอำนาจการพิจารณาของหน่วยงานที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละชั้นตอนได้ เนื่องจากในส่วนของพิจารณาทางคดี จะมีได้พิจารณาเฉพาะเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหาร แต่เพียงอย่างเดียวแต่จะอาศัยอำนาจตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายอาญา หรือ วิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น เข้ามาเป็นองค์ประกอบในการใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่จะสั่งฟ้องคดีหรือปรับบทลงโทษในชั้นพิจารณาทางคดี เคยมีประเด็นปัญหาในชั้นการพิจารณาทางคดี หลังจากผ่านกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแล้วในกรณีที่มีการดำเนินการร่วมกับ บก.ปคบ. ซึ่งน่าจะเป็นกรณีศึกษาในเรื่องการนำเข้าเพื่อจำหน่ายอาหารเจปลอมเนื่องจากตรวจพบดีเอ็นเอของเนื้อสัตว์ในผลิตภัณฑ์อาหารเจนำเข้า

ของบริษัทฯ แห่งหนึ่ง ซึ่งได้มีการฟ้องคดีกับผู้นำเข้าในประเด็นของการแสดงฉลากอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๖(๑๐) (มีโทษปรับสถานเดียว) ว่าด้วยเรื่องของการแสดงฉลากอาหารไม่ถูกต้อง และเป็น อาหารปลอมเนื่องจากมีการแสดงฉลากเพื่อลวงตตามนินยามในมาตรา ๒๗(๔) อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๒) (โทษจำคุก) เนื่องจากพบดีเอ็นเอของเนื้อสัตว์ในผลิตภัณฑ์ที่ถูกระบุว่าเป็นอาหารเจ โดยได้มีการอายัดสินค้าไว้ ณ สถานที่นำเข้า รวมทั้งได้มีการกล่าวโทษร้องทุกข์ผ่านชั้นสอบสวน เมื่อถึงชั้นการ พิจารณาคดีของอัยการสั่งไม่ฟ้องคดีในเรื่องของอาหารปลอมเนื่องจากผู้นำเข้าให้ข้อมูลว่า ผู้ผลิต ในต่างประเทศแจ้งว่าเป็นอาหารเจจึงมีการนำเข้ามาเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร หากพิจารณาแล้ว การที่อัยการสั่งไม่ฟ้องน่าจะเป็นการยึดถือเอาตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องของ การขาดเจตนากระทำความผิดเนื่องจากไม่ทราบข้อเท็จจริงว่า อาหารเจที่นำเข้ามาขายนั้นมีดีเอ็นเอ ของเนื้อสัตว์เจือปนอยู่ และตัวอย่างการดำเนินการอีกกรณีหนึ่งเป็นกรณีพิเศษที่มีการตรวจสอบ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีที่มีข้อร้องเรียนเรื่องการผลิตกาแฟปลอมโดยห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. แจ้งขอให้ตรวจสอบบริษัท คงจ. จำกัด ซึ่งมีการผลิตกาแฟปลอมยี่ห้อ AAA ของตนเอง โดยจากการ ตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ สถานที่ผลิตสินค้าของบริษัท คงจ. จำกัด พบกำลังมีการผลิตกาแฟปรุงสำเร็จ ยี่ห้อ AAA โดยแสดงฉลากผลิตโดยห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. และแสดงเลขที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนฯ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการยึด/อายัดผลิตภัณฑ์กาแฟของกลาง เครื่องจักรอุปกรณ์ วัตถุดิบสำหรับ ใช้ในการผลิต และทำบัญชีของกลางเพื่อส่งพนักงานสอบสวนตั้งข้อกล่าวหาผลิตเพื่อจำหน่ายอาหาร ปลอม อันเป็นการแสดงฉลากเพื่อลวงให้ผู้ซื้อให้เข้าใจในเรื่องคุณภาพหรือสถานที่ผลิตอันเป็นการผลิต อาหารปลอมตามมาตรา ๒๗(๔) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๒) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยได้ มีการฟ้องบริษัท คงจ. จำกัด และพวกรวม ๔ คน เป็นผู้ต้องหา และในชั้นการพิจารณาของอัยการ มีการสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ความว่า ผู้ต้องหาที่ ๒ ซึ่งผลิตกาแฟ AAA นั้น เป็นผู้คิดค้นสูตร กาแฟปรุงสำเร็จยี่ห้อ AAA เพื่อผลิตให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. (ผู้เสียหาย) และผู้ต้องหาที่ ๔ ซึ่งเป็นภรรยาของผู้ต้องหาที่ ๒ ก็มีความสัมพันธ์กับห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. โดยมีฐานะเป็นหนึ่งใน หุ้นส่วนตามที่จดทะเบียนพาณิชย์ของห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. และการที่ผู้ต้องหาที่ ๔ ซึ่งเป็นภรรยา ของผู้ต้องหาที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. และเป็นผู้มีอำนาจลงนามแทนห้างหุ้นส่วน ได้ รวมทั้งสถานที่ผลิตกาแฟคือ บ้านของผู้ต้องหาที่ ๒ และ ๔ อีกทั้งมีข้อเท็จจริงจากการให้การของ ผู้เกี่ยวข้องนำเชื่อว่าผู้ต้องหาที่ ๒ มีการผลิตกาแฟให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. และเป็นเจ้าของสูตร กาแฟปรุงจริง จึงเห็นว่าขาดเจตนาพิเศษเพื่อลวงหรือพยายามลวงให้ผู้ซื้อเข้าใจผิดในเรื่องสถานที่ อีกทั้งมี ข้อเท็จจริงว่า บริษัท คงจ. จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. มีความเกี่ยวพันกันดังที่กล่าวมา ในข้างต้น และมูลคดีนี้ห้างหุ้นส่วนจำกัด กชค. (ผู้เสียหาย) ได้ไปยื่นฟ้องผู้ต้องหาเป็นคดีแพ่งกับศาล จังหวัดสมุทรปราการ เรื่องของการประกอบกิจการแข่งขันอันเป็นการละเมิดตามกฎหมายแพ่งอยู่แล้ว จึงไม่สั่งฟ้อง บริษัท คงจ. จำกัด ในข้อหาผลิตเพื่อจำหน่ายอาหารปลอมอันเป็นการแสดงฉลาก เพื่อลวงให้ผู้ซื้อให้เข้าใจในเรื่องคุณภาพหรือสถานที่ผลิตอันเป็นการผลิตอาหารปลอมตามมาตรา ๒๗(๔) ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕(๒) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒

จากกรณีข้างต้นอย่างที่ยกตัวอย่างไปแล้วบางครั้งในการพิจารณาทางคดี อาหารภายหลังจากที่พ้นความรับผิดชอบในส่วนของการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาไปแล้ว ในส่วนขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมยังมีการพิจารณาข้อเท็จจริงที่มีการปรับใช้

กฎหมายอื่นนอกเหนือจากบทบัญญัติที่กำหนดในพระราชบัญญัติอาหารฯ การใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักในการพิจารณาคดีจะให้ดำเนินคดีหรือไม่ อาจขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏเพิ่มเติมในภายหลังจากการกล่าวโทษร้องทุกข์ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในการสอบพยานเพิ่มเติมในชั้นสอบสวนหรือชั้นอัยการ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ไม่สามารถก้าวล่วงได้เนื่องจากอาจเป็นการละเมิดอำนาจในส่วนของกระบวนกรการยุติธรรม และไม่มี ความชำนาญในการพิจารณาตามกฎหมายอื่นนอกเหนือจากพระราชบัญญัติฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งนี้กลุ่มกฎหมายอาหารและยาควรจะเป็นหลักในการให้ความช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำ หรือติดตามผลการพิจารณาในขั้นตอนกระบวนกรการยุติธรรม ส่วนที่พ้นจากการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาไปแล้วเพื่อมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงในกระบวนกรการพิจารณาทางคดี ก่อนเข้าสู่กระบวนกรการพิจารณาในชั้นสอบสวน อัยการ และศาล ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนตามกฎหมายที่อยู่นอกเหนือจากที่กำหนดตามพระราชบัญญัติอาหารฯ ค่อนข้างมาก ซึ่งเห็นว่าในปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากเท่าที่ควร อีกทั้งในส่วนของกระบวนกรการทางคดียังไม่มีการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานในชั้นอัยการหรือชั้นศาล เพื่อช่วยในการไขข้อข้องใจหรือให้ข้อเสนอแนะให้คำปรึกษากรณีมีข้อสงสัยในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพัฒนากระบวนกรการตรวจสอบหรือบังคับใช้กฎหมายต่อไป

๓) เครือข่ายอื่นๆ

๓.๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ส่วนของหน่วยงานท้องถิ่นมีการมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาในส่วนของกระบวนกรการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ในอาหารทุกชนิดตามนิยาม “อาหาร” ตามมาตรา ๔ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้เทียบเท่ากับพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาทุกประการ แม้กฎหมายจะเขียนเปิดช่องให้ดำเนินการได้ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่การทำหน้าที่กำกับดูแลได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมในหลายประการของตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจเอง หน่วยงานที่รองรับ และผู้มอบอำนาจ ในส่วนของกระบวนกรการมอบอำนาจของกรุงเทพมหานครที่สำนักอาหารมีส่วนร่วมสนับสนุนภารกิจการมอบอำนาจให้กรุงเทพมหานครสนับสนุนในเรื่องของภารกิจการเฝ้าระวังสถานประกอบการผลิตน้ำ น้ำแข็ง รวมทั้งสถานที่จำหน่ายอาหารซึ่งกรุงเทพมหานคร ก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายในกำกับดูแลด้วยอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามในเรื่องของขอบข่ายการใช้อำนาจเพื่อดำเนินการตามกฎหมายของหน่วยงานเหล่านั้นก็ยังมีข้อจำกัดไม่มีอำนาจใช้คำสั่งทางปกครองเพื่อคุ้มครองประชาชนในกรณีที่มีการผลิตอาหารที่มีคุณภาพไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภคของประชาชน อาทิเช่น การใช้อำนาจสั่งให้ระงับเกี่ยวกับการผลิตอาหารตามมาตรา ๓๐ เป็นต้น เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยายังไม่มอบอำนาจในส่วนของกระบวนกรการอนุญาตไปด้วยทำให้ไม่อาจใช้อำนาจทางกฎหมายได้อย่างครอบคลุมในส่วนของสถานที่ผลิตที่มอบอำนาจเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ได้รับการมอบอำนาจให้มีอำนาจกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ในส่วนของกระบวนกรการอนุญาตในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองด้วย จึงน่าจะเป็นการลักลั่นในแง่ของการจะปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอาจต้องส่งย้อนกลับมา

ให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการแทน (ในทางปฏิบัติยังไม่เคยมีการดำเนินการดังกล่าว) และไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นซึ่งอำนาจยังคงอยู่ที่ผู้มอบอำนาจยังไม่ปล่อยให้เป็นการดูแลของหน่วยงานที่ถูกมอบอำนาจทั้งหมด ทั้งนี้อาจพิจารณาได้อีกประเด็นหนึ่งก็คือ ในเรื่องของความพร้อมที่จะรองรับภาระในส่วนที่จะมอบให้เพิ่มเติมนั้น หน่วยงานที่จะมอบอำนาจให้ นั้นสามารถทำได้เป็นมาตรฐานทัดเทียมกันกับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของอำนาจเดิมหรือไม่ หากให้ดำเนินการแทน อาจต้องอาศัยระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมของปัจจัยต่างๆ ทั้งในแต่ละด้านเรื่องของบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวต่อไป และในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่มีการมอบอำนาจให้ดำเนินการในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอาหารฯ ขณะนี้กฎหมายมอบอำนาจให้กำกับดูแลถึงระดับเทศบาลต่างๆ เท่านั้น ยังไม่ลงไปถึงหน่วยงาน อบต. ต่างๆ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศด้วย และให้กำกับดูแลเฉพาะสถานที่จำหน่ายอาหาร เก็บสะสมอาหาร ยังไม่รวมถึงสถานที่ประกอบการผลิตด้วย ซึ่งเมื่อไม่ได้รับมอบอำนาจก็ไม่อาจใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติอาหารมากำกับดูแลความปลอดภัยอาหารหลังออกสู่ท้องตลาดได้ ยกตัวอย่างในกรณีของการกำกับดูแลคุณภาพความปลอดภัยของน้ำดื่มขวดหรือขวดพลาสติก หากพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยก็จะไม่สามารถนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติอาหารฯ มาปรับใช้เพื่อบังคับหรือลงโทษผู้เกี่ยวข้องที่เป็นต้นเหตุของความไม่ปลอดภัยของอาหารนั้นในเขตพื้นที่ที่ตนเองดูแลได้ เป็นต้น ทั้งนี้อาจมีการพิจารณาถึงความพร้อมในเรื่องของการรองรับภารกิจเช่นเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วในกรณีแรกซึ่งอาจต้องมีการศึกษา และวิเคราะห์เพิ่มเติมกันต่อไปถึงกระบวนการเตรียมความพร้อมในการรองรับภารกิจเพิ่มเติมว่าจะมีบทบาทในส่วนของการกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาดตามกฎหมายได้อย่างไร

๓.๒) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

หากพิจารณาแล้วเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายครอบคลุมในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคหลากหลายด้าน รวมทั้งทำหน้าที่เชื่อมโยงประสานเครือข่ายในการกำกับดูแลในส่วนของการผลิตภัณฑ์สินค้าต่างๆ ที่จำหน่ายให้ผู้บริโภค รวมทั้งผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาด้วย ซึ่งมีการรณรงค์ให้ผู้บริโภคใช้สิทธิตนเองตามบทบัญญัติที่รองรับตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคและส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปทำหน้าที่ตรวจสอบเพื่อดำเนินการตามกฎหมายที่รับผิดชอบอยู่อย่างสม่ำเสมอ แต่สภาพปัญหาจากการปฏิบัติในการตรวจสอบในส่วนของการส่งผ่านข้อมูลบางครั้งมีการร้องเรียนจากผู้บริโภคเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ผู้บริโภคแจ้งขอให้ดำเนินการเรียกค่าเสียหายจากการใช้สินค้า และบางครั้งการส่งข้อมูลเพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับสินค้าจะมีรายละเอียดที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน เช่น การระบุรุ่นการผลิต เลขสารบบอาหาร ขนาดบรรจุ แหล่งที่ซื้อ หรือรายละเอียดอื่นๆ ที่ต้องใช้ในการตรวจติดตาม ณ สถานที่ประกอบการเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้า ซึ่งในกรณีที่บริษัทฯ ใหญ่ที่มีสถานประกอบการผลิตหลายสาขา การบ่งชี้รายละเอียดที่จำเป็นจะช่วยอำนวยความสะดวกให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากอาจจะเป็นตัวบ่งบอกว่า สินค้าผลิตจากโรงงานที่อยู่ในเขตพื้นที่ใด หรือในบางกรณีก็มีการส่งเรื่องที่ไม่

เกี่ยวข้องโดยตรงกับความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้า ยกตัวอย่างเช่น ชื่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่บรรจุแผงบริสเตอร์มารับประทานแล้วถูกแผงบริสเตอร์บาดมือทำให้เกิดการบาดเจ็บ เป็นต้น มิได้เกิดการเจ็บป่วยจากการบริโภคอาหารดังกล่าว และไม่มีประเด็นความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และในประเด็นของการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ไม่มีหลักให้ผู้กล่าวอ้างข้อความเกี่ยวกับคุณประโยชน์คุณภาพอาหารพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการโฆษณาเท็จหรือเป็นการโอ้อวดให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควรอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ หากพิจารณาเทียบเคียงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มีบทบัญญัติตามมาตรา ๒๘ กรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีเหตุอันควรสงสัยว่าข้อความใดที่ใช้ในการโฆษณาเป็นเท็จหรือเกินความจริงสามารถออกคำสั่งให้ผู้กระทำการโฆษณาพิสูจน์เพื่อแสดงความจริงได้ หากไม่สามารถพิสูจน์ไม่ว่าจะอ้างรายงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย หรือสถิติรับรองของสถาบันหรือบุคคลอื่นใด สามารถสั่งให้แก้ไข ห้ามใช้ข้อความ ห้ามการโฆษณา หรือให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดแก่ผู้บริโภค หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษตามมาตรา ๔๙ (จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) โดยไม่จำเป็นต้องไปพิสูจน์ในชั้นศาล เช่นในกรณีที่ดำเนินตามพระราชบัญญัติอาหารฯ ทั้งนี้หากจะดำเนินการอย่างบูรณาการโดยใช้อำนาจของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายอื่นมาประกอบก็น่าจะสามารถดำเนินการได้ แต่ปัจจุบันยังไม่มี การดำเนินการดังกล่าว

๓.๓) มุลนิธิเพื่อผู้บริโภค

http://www.chaladsue.com/family/index.php?option=com_content&view=article&id=๓&Itemid=๑๙ หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายของภาคประชาชนที่มีบทบาทในการสร้างความตื่นตัวให้กับผู้บริโภคและสาธารณะ โดยได้ดำเนินการทดสอบสุ่มตรวจผลิตภัณฑ์อาหาร สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้บริโภคมีข้อมูลในการเลือกซื้อสินค้า (Comparative Test) ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร/สินค้าและบริการในประเทศ การติดตามมาตรฐานและคุณภาพอาหารที่จำหน่ายในท้องตลาดเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องความปลอดภัยด้านอาหารอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจคุณภาพสินค้า บทบาทในการนำเสนอปัญหาอาหารขยะสำหรับเด็ก การรณรงค์ให้มีการควบคุมการโฆษณาขนมเด็ก ฉลากอาหารไฟจราจรสำหรับเด็ก เป็นต้น ซึ่งก็มีข้อดีในส่วนการประชาสัมพันธ์ให้มีการตื่นตัวในเรื่องของการปกป้องสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายในเรื่องการให้เบาะแสแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกิจให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ในทางตรงกันข้ามการให้ข้อมูลกับประชาชนควรคำนึงถึงผลกระทบกับประชาชนด้วยในเรื่องของการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อมวลชน บางครั้งอาจทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตระหนก อาทิเช่น ในกรณีของการตรวจสอบการใช้วัตถุเจือปนอาหารในขนมอบเบเกอรี่ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดแล้วมีการแถลงข่าวผ่านสื่อมวลชนและมีการแสดงปริมาณที่พบซึ่งอาจเป็นการให้ข้อมูลด้านเดียวเพื่อสร้างกระแสสังคมสำหรับการปกป้องสิทธิของผู้บริโภคโดยที่ไม่ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าในผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถใช้ได้หากไม่เกินปริมาณตามที่กฎหมายกำหนด อาจก่อให้เกิดประเด็นคำถามถึงความเชื่อมั่นในกระบวนการกำกับดูแลตามกฎหมายของภาครัฐ และกรณีที่มีการดำเนินการโดยทำให้เกิดภาวะกับภาครัฐโดยไม่จำเป็นที่มีการสำรวจฉลากสินค้าที่มีจำหน่ายอยู่

ในท้องตลาดโดยการให้เจ้าหน้าที่มูลนิธิไปจดรายละเอียดของการแสดงฉลากสินค้าที่จำหน่ายในท้องตลาดของบางบริษัทฯ เป็นปริมาณกว่าร้อยรายการที่ผู้ผลิตอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดโดยไม่ผ่านการตรวจสอบกลับกรองในเบื้องต้น จัดพิมพ์รายละเอียดที่ไม่ครบถ้วนโดยมิได้มีการถ่ายภาพหรือเก็บตัวอย่างมาประกอบการพิจารณา แล้วส่งข้อมูลมาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาตรวจดูว่าถูกต้องหรือไม่ น่าจะเป็นการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น จึงควรมีการทบทวนบทบาทและหน้าที่ว่าจะมีการดำเนินการใดๆ ที่เป็นการช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระของหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายอย่างไรต่อไป

บทที่ ๕

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนา

จากที่ได้กล่าวมาถึงการกิจของงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด เกี่ยวกับภารกิจในลักษณะการสนับสนุนในบทที่ ๓ ภารกิจหลักฐานของการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายในบทที่ ๔ รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพปัญหาในประเด็นของข้อกำหนด กฎระเบียบ บุคลากรและพนักงาน และสารสนเทศการเชื่อมโยงข้อมูลในเบื้องต้นไปแล้วนั้น ในบทนี้จะได้นำเสนอแนวคิดซึ่งเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดให้เกิดความเข้มแข็งสำหรับภารกิจงานกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามกฎหมาย โดยสรุปในแต่ละส่วนดังนี้

๕.๑. การแก้ไขด้านบุคลากร

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาจากบทที่ ๔ ในเรื่องของความเพียงพอ ทักษะและความชำนาญ รวมทั้งทัศนคติในการปฏิบัติงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

๕.๑.๑ การปรับโครงสร้างและระบบการดำเนินงาน

๕.๑.๑.๑ การเปลี่ยนโครงสร้างและภารกิจหน้าที่ ทิศทางการดำเนินงาน

ในส่วนของการกิจการดำเนินงานในส่วนของการกำกับดูแลก่อนออกสู่ตลาด อาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน ลดภาระส่วนที่ไม่จำเป็นสำหรับการพิจารณาอนุญาตเพื่อเน้นภารกิจในการกำกับดูแลภายหลังการอนุญาตแทน หากมีการลดการดำเนินการลงได้ในส่วนที่ไม่ต้องใช้องค์ความรู้และเทคนิคด้านวิชาการที่ซับซ้อนมาพิจารณาเหลือไว้เฉพาะการพิจารณาอนุญาตเฉพาะอาหารที่เป็นกลุ่มเสี่ยงจริงๆ ทั้งการพิจารณาในส่วนของสถานที่และผลิตภัณฑ์ เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์นม อาหารกลุ่มที่จัดอยู่ในประเภทที่ต้องบังคับใช้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๓๔๙ กลุ่มวัตถุเจือปนอาหาร ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร หรือ อาหารที่ใช้กับคนบางกลุ่ม อาทิเช่น ผู้ป่วย เด็กเล็กหรือทารก เป็นต้น นอกเหนือจากนั้น อาจกำหนดให้เป็นภาระความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการผลิตให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไปเหลือเฉพาะแจ้งข้อมูลให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาทราบว่า จะประกอบกิจการผลิต หรือ นำเข้าอาหารประเภทใด เพื่อให้อยู่ในสารบบที่จะติดตามตรวจสอบได้ว่า ดำเนินการเป็นไปตามเงื่อนไขหรือไม่ หากไม่ดำเนินการต้องทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการเหล่านั้นอย่างทั่วถึงว่า สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมีมาตรการดำเนินการตามกฎหมายทันทีในกรณีที่มีการกระทำฝ่าฝืนและไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายโดยเคร่งครัด และอาจมีมาตรการลงโทษทางสังคมในการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนรับทราบ ทั้งนี้การลดภารกิจและขั้นตอนในการพิจารณาอนุญาตก่อนออกสู่ท้องตลาด อาจจะช่วยลดภาระในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ลงในส่วน อาจไม่จำเป็นต้องใช้สำหรับการพิจารณาก่อนออกสู่ตลาด และทำให้สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ไปดำเนินการติดตามตรวจสอบภายหลังที่มีการผลิตสินค้าออกสู่ตลาดแทนได้โดยเป็นการเพิ่มจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนของกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดในส่วน of ผลิตภัณฑ์สุขภาพแทน อย่างไรก็ตามหากจะดำเนินการในลักษณะดังกล่าวควรมีการศึกษาความพร้อมถึงปัจจัยต่างๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจ และความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบการที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย รวมทั้ง

ตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารนำมาใช้เพื่อประกอบการพิจารณาในเรื่องของการอนุญาตสถานประกอบการ หรือ ขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ เป็นต้น วิธีการนี้จะสามารถลดการแบกรับภาระต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการกำกับดูแลความปลอดภัยอาทิ เช่น ภาระด้านงบประมาณที่จะใช้ดำเนินงานตามแผนการตรวจสอบ หรือ การตรวจประเมินสถานที่ ภาระในการบริหารจัดการคน ยานพาหนะเชื้อเพลิง ค่าซ่อมบำรุงที่ใช้ในการตรวจสอบ ภาระในเรื่องของงบประมาณในการส่งตรวจ อย่างตรวจวิเคราะห์ เป็นต้น อีกทั้งยังอาจใช้กลไกการควบคุมจากหน่วยงานภาครัฐ (AB) ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลหน่วยงานให้บริการตรวจสอบ หรือรับรองระบบงาน (IB, CB) มาช่วยในการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าได้มีการดำเนินการในลักษณะที่โปร่งใส เป็นกลางและเป็นที่ยอมรับโดยไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง ทั้งนี้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสำหรับการถ่ายโอนภารกิจในช่วงแรกของการดำเนินการ ควรพิจารณาในเรื่อง ความพร้อมของผู้ประกอบการด้านอาหารที่ต้องใช้บริการการตรวจรับรองของหน่วยงานที่ให้การรับรอง ระบบในเรื่องภาระค่าใช้จ่ายที่อาจจะเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่ต้องจ่ายในการออก ใบอนุญาต รัฐอาจหากลวิธีในการแบ่งเบาภาระในช่วงแรก โดยอาจจะใช้การให้บริการแบบคู่ขนาน หรือ อาจจะช่วยสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายในบางส่วน แต่อาจจะต้องทำข้อตกลงในเรื่องเงื่อนไขการ อัตราค่าใช้จ่ายในการให้บริการของหน่วยงานตรวจรับรองระบบให้เหมาะสม โดยพิจารณาถึงความพร้อมของ ผู้ประกอบการที่จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วย อย่างไรก็ตามในระยะยาว รัฐต้องทำความเข้าใจกับ ผู้ประกอบการ ในเรื่องที่ต้องผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย เนื่องจากจากผู้ได้รับผลประโยชน์จากการตรวจประเมินโดยตรง

ข. การเฝ้าระวังความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ที่เป็นการสำรวจสถานการณ์ความปลอดภัยของอาหารที่จำหน่ายในท้องตลาดโดยมิได้นำผลการสำรวจมาพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย อาจแสวงหาหน่วยงานที่สามารถรองรับภารกิจได้ อาทิเช่น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ หรือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐ ดำเนินการแทนแต่มีเงื่อนไขข้อตกลงในการคัดเลือกอาจต้องประเมินความรู้ความเข้าใจในเรื่องประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่อาจต้องสามารถจำแนกประเภทผลิตภัณฑ์เพื่อเทียบเคียงกับมาตรฐานที่กำหนดของประกาศแต่ละฉบับได้ เพื่อมิให้มีข้อผิดพลาดในการพิจารณาผลการตรวจ พิสูจน์ โดยมีข้อตกลงเป็นสัญญาเพิ่มเติมในเรื่องของการส่งผลการตรวจสอบเพื่อให้สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาพิจารณา และต้องไม่มีการนำไปเผยแพร่ให้กับหน่วยงาน หรือ บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องโดยมิได้รับอนุญาต

๕.๑.๒. การพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด

พัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอยู่โดยจัดทำแผนการพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการตรวจประเมินของเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคให้มีความสามารถตรวจสอบ และตรวจประเมิน ที่ใกล้เคียงกันโดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีระบบที่เตรียมพร้อมสำหรับเจ้าหน้าที่ใหม่ที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลความปลอดภัยผลิตภัณฑ์อาหารแทนเจ้าหน้าที่เดิม ที่อาจจะถูกโยกย้ายไปปฏิบัติหน้าที่อื่นด้วย โดยอาจจะมีการพิจารณาตั้งแต่การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้รวมทั้งประสบการณ์ในการตรวจสอบและการประเมินเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ แม้แต่เจ้าหน้าที่ที่มีโชพนักงานเจ้าหน้าที่แต่มีการจัดจ้างมา

ช่วยเหลือในการปฏิบัติการกิจกรรมมีโอกาส ในลักษณะเดียวกันเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากหากมีข้อผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบในแต่ละครั้ง อาจไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ และจะมีผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเอง รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดด้วย โดยในส่วนของในส่วนของหน่วยตรวจสอบและกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ และสถานประกอบการตามกฎหมายนั้น ในการรับเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อาจต้องพิจารณาถึงความสมดุลระหว่างจำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่เทศหญิง และชายในการใช้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและกำกับดูแลด้วยใน ๑ กลุ่มที่ใช้สำหรับการตรวจสอบ ควรจะมีทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งเพศชาย เพศหญิงในสัดส่วนที่สมดุลกัน(ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นเทศหญิงในสัดส่วนที่มากกว่าค่อนข้างมากกว่าเพศชาย) หากพิจารณาดูแล้วหลายคนอาจคิดว่าไม่ใช่ประเด็นที่มีความสำคัญ แต่ก็ได้รับเสียงสะท้อนจากผู้ปฏิบัติ เนื่องจากบางกรณีที่ต้องเข้าตรวจสอบสถานประกอบการโดยเฉพาะในกรณีต้องพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย หากเข้าไปในสถานที่ที่มีความเสี่ยงในเรื่องความปลอดภัย อาทิเช่น พนักงานในสายการผลิต หรือ ณ สถานประกอบการใช้คนงานที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นพนักงานชาย หรือ บางกรณีหากปฏิบัติหน้าที่ล่วงเลยเวลาเป็นเวลากลางคืน หากกลุ่มผู้ตรวจสอบเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นหญิงล้วนอาจมีความเสี่ยงที่จะเกิดความไม่ปลอดภัย หรือ กรณีที่ต้องไปตรวจสอบ ณ สถานประกอบการของผู้ประกอบการที่ผู้ดำเนินการเป็นผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่การมีทีมงานที่เป็นผู้หญิงด้วยอาจทำให้เกิดความไว้วางใจและสะดวกที่จะเข้าไปตรวจสอบหาหลักฐานได้มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะกรณีที่ต้องเข้าไปตรวจสอบในที่อันเป็นที่รโหฐานจะมีข้อดีในการมีพยานช่วยยืนยันความโปร่งใสไม่เกิดข้อโต้แย้งสำหรับการทำหน้าที่ในภายหลัง ทั้งสองกรณีย่อมมีความสำคัญพอๆกัน

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบและกำกับดูแลตามกฎหมาย ทั้งองค์ความรู้เชิงวิชาการทางทฤษฎี(ทางด้านกฎหมายอาหารและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาทางคดี หลักในการตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาทางคดี ความรู้ในเรื่องของการตรวจสอบสถานประกอบการและผลิตภัณฑ์ตามเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง) ซึ่งจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และการปฏิบัติควรมีการดำเนินการอย่างทั่วถึงและหลากหลายช่องทางทั้งนี้ในส่วนของการดำเนินการ ในส่วนของการอบรมให้ความรู้ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในเรื่องของรูปแบบของการจัดการอบรมส่วนใหญ่จะมีการจัดอบรมในโรงแรมโดยอาจเชิญวิทยากรเพื่อบรรยายให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องสละเวลาในการทำงานเพื่อไปอบรมตามกำหนดการณ์ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอบรมคิดต่อรายหัวของผู้เข้าอบรมอาจเป็นจำนวน ไม่น้อย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มาจากต่างจังหวัดซึ่งอาจต้องเบิกจ่ายค่าที่พักและค่าเดินทางจากหน่วยงานภาครัฐอาจเป็นจากต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่จัดอบรม ทั้งนี้กรณีดังกล่าวอาจทำได้ไม่ทั่วถึงสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน หากเขาเหล่านั้นมีภารกิจจำเป็นไม่สามารถมาอบรมได้ หรือมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณต้องจำกัดจำนวนคนที่เข้าอบรม อย่างไรก็ตามในส่วนนี้อาจเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่โดยวิธีการอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น

- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ จัดทำระบบฐานข้อมูลการเรียนรู้สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดทำเป็นระบบเว็บไซต์สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองให้สามารถ Log in

โดยใช้ Password ส่วนตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละคนเข้ามาเรียนรู้ และจัดทำระบบการประเมินผลการเรียนรู้และ CERTIFIED จากระบบกรณีผ่านการประเมินแล้ว ซึ่งจะมีข้อดีคือ สามารถเก็บประวัติการประเมินตนเองสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือ

- อาศัยเครือข่ายสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยให้เป็นประโยชน์ อาจารย์ร่วมจัดทำหลักสูตรการเรียน หรือ การฝึกอบรมเชิงทฤษฎีทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้สามารถเข้ามาศึกษาได้ตามเวลาที่สะดวก โดยอาจเป็นระบบการเรียนปกติ หรือ การศึกษาทางไกลด้วยตนเองซึ่งมีการประเมินผลโดยสถาบันปกติ ซึ่งอาจทำเป็นหลักสูตรที่ใช้อบรมนักศึกษาปกตินอกเหนือจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือ เจ้าหน้าที่ก็ได้ โดยอาจกำหนดผู้ผ่านหลักสูตรจึงจะมีสิทธิสอบเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

ในส่วนของภาคปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ควรมีการฝึกจากสถานการณจริงโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะ ON THE JOB TRAINING ที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบในของส่วนกลาง อาจต้องร่วมกันกับส่วนของ กองค.ในการดูแลเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการเยี่ยมหน่วยงานที่ได้รับ การมอบอำนาจ โดยเฉพาะพื้นที่กรุงเทพมหานครที่มอบอำนาจให้หน่วยงานในสังกัดดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่แทน หรือ หน่วยงานส่วนภูมิภาคอาจขอความร่วมมือให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดช่วยดำเนินการ โดยอาจทำช่องทางสื่อสารข้อมูลให้คำปรึกษากรณีที่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในลักษณะของการให้คำปรึกษา หรือ นำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการสื่อสารข้อมูลทางไกลระหว่างกันอาจเป็นระบบเครือข่ายการหารือด้วยระบบ VDO CONFERENCE เชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในแต่ละหน่วย หรือ การใช้เครือข่ายในโทรศัพท์มือถือส่งผ่านข้อมูล online ให้คำปรึกษาระหว่างกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกันโดยลดช่องว่างในการสื่อสารสำหรับการดำเนินงาน และ อาจเป็นการช่วยปรับทัศนคติเชิงลบให้ลดน้อยลงโดยเฉพาะในเรื่องการถ่ายโอนภารกิจระหว่างหน่วยงาน ว่าถ่ายโอนไปแล้วกรณีที่เกิดปัญหาแล้วผู้ถ่ายโอนไม่มีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหานั้น เพียงการผลักรถให้หน่วยงานที่ถูกลมอบหมายให้แบกรับภาระเพิ่มเติมเท่านั้น

๕.๒. การแก้ไขด้านข้อกฎหมายระเบียบวิธีปฏิบัติในการดำเนินงาน

ตามที่ได้มีการวิเคราะห์ประเด็นของข้อกฎหมายในบทที่ ๔ ในเรื่องของความครอบคลุมของบทบัญญัติที่จะบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันสำหรับสถานประกอบการทุกประเภททั้งเข้าข่ายโรงงาน และไม่เข้าข่ายโรงงานควรมีการพิจารณาแก้ไขให้เกิดสภาพที่สามารถบังคับใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะจะมีผลในเรื่องการออกคำสั่งทางปกครองเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในพื้นที่กรณีที่เกิดการกระทำฝ่าฝืนตามมาตรา ๓๐

การเพิ่มบทบัญญัติในเรื่องของการบังคับสำหรับใช้ในสถานการณฉุกเฉินเร่งด่วนเป็นกรณีพิเศษกรณีที่เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ผู้บริโภค อาจปรับแก้บทบัญญัติเพิ่มภาระหน้าที่ของผู้ประกอบการในกรณีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าว ในส่วนของการสอบกลับข้อมูล (Traceability) ในส่วนของสินค้าที่มีปัญหา เช่น รุนการผลิตและการกระจายสินค้าไปสู่แหล่งใดบ้าง รวมทั้งหากมีปัญหาเกิดจากเรื่องวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาจต้องทำการทวนสอบย้อนกลับได้ถึงต้นตอของผู้ผลิตสินค้าได้ และ รายงานผลให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาทราบภายในระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งอาจ

เพิ่มเติมในเรื่องของมาตรการเรียกคืนสินค้าที่มีปัญหาคืนจากท้องตลาดและมาตรการดำเนินการกับสินค้าที่เรียกกลับคืนมาโดยอาจกำหนดความเข้มข้นของมาตรการตามระดับความรุนแรงและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน เช่น หากมีความเสี่ยงมากอาจกำหนดให้สามารถเรียกคืนมาภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยเร่งด่วน รวมถึงให้มีมาตรการที่จะดำเนินการกับสินค้าเพื่อป้องกันการแพร่กระจายไปสู่ผู้บริโภค โดยอาจกำหนดวิธีการทำลายโดยผ่านความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร่วมในกระบวนการตรวจสอบในการทำลายสินค้า

ในส่วนของกระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนเกิดความหลงเชื่อ โดยอ้างอิงข้อมูลทางวิชาการ ทางสถิติ หรือไม่ ก็ตามให้กำหนดให้เป็นภาระของผู้กล่าวอ้างจะต้องแสวงหาหลักฐานมายืนยันข้อเท็จจริงว่า เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ สำหรับการดำเนินการพิจารณาว่า น่าเชื่อถือหรือไม่นั้น อาจกำหนดให้ต้องพิจารณาในคณะกรรมการที่มีผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการที่มีความรู้ในเรื่องที่กล่าวอ้างนั้นเป็นองค์ประกอบด้วย หากผลสรุปไม่เป็นที่น่าเชื่อถือให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาพิจารณาสั่งการให้ดำเนินคดีในภายหลังได้ โดยอาจอ้างอิงเหตุผลจากคณะกรรมการประกอบในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำ ความผิด

ในเรื่องข้อจำกัดในด้านการใช้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดี อาทิเช่น การเชิญพบผู้เกี่ยวข้อง หรือ เรียกให้มอบเอกสารที่จำเป็นสำหรับการพิจารณาต่างๆ เป็นต้น นั้น นอกเหนือจากการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องตามกฎหมายแล้ว ต้องกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงกรณีที่มีการกระทำฝ่าฝืนโดยอาจให้มีโทษจำคุก หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม โดยลักษณะของการเชิญมาพบ หรือ กระบวนการเรียกเอกสารนั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอาจกำหนดเป็นระเบียบวิธีการปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินการ และการพิจารณารวมทั้งลดข้อโต้แย้งจากคู่กรณี

ในส่วนของบทลงโทษอาจมีการพิจารณาใหม่ในเรื่องของบทลงโทษบางกรณีเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบไม่กล้าดำเนินการอีก ในเรื่องของการแสดงฉลากอาหารปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นแสดงฉลากไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ในรายละเอียดเล็กน้อย หรือ การแสดงข้อความกล่าวอ้างสรรพคุณ ในลักษณะการเชิญชวนให้บริโภคสินค้าโดยเฉพาะกลุ่มที่อ้างว่าลดน้ำหนัก อ้างว่าเสริมสร้างสมรรถภาพทางเพศนั้นจะมีแค่โทษปรับสถานเดียว อาจต้องพิจารณาระดับความเข้มข้นของบทลงโทษ หากผิดในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกล่าวอ้างสรรพคุณอาจให้มีโทษปรับและหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนดอาจมีการเพิ่มเป็นเท่าตัว และกรณีที่มีการกล่าวอ้างสรรพคุณในลักษณะที่กล่าวมาแล้วและอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าของประชาชนก็อาจต้องเพิ่มโทษจำคุกเข้าไปด้วย

๕.๓. ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลสนับสนุน

อาจต้องพิจารณาเพิ่มเติมในทั้งในเรื่องของระบบสารสนเทศฐานข้อมูลการอนุญาตผลิตภัณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบและกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะนำช่วยสนับสนุนมาใช้กับงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด Post-marketing

สำหรับในระบบการจัดเก็บข้อมูลในส่วนของ Pre-marketing อาจต้องพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องของการเก็บข้อมูลที่จำเป็น อาทิเช่น กรณีของการเกิดสถานการณ์ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ที่ยกตัวอย่างประกอบไว้ในบทที่ ๔ นั้นควรมีการพิจารณาข้อมูลของแหล่งที่มาข้อวัตุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์สำหรับใช้ในการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบ ณ สถานประกอบการผลิตหรือจัดเก็บสินค้า และควรพิจารณาการเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบการนำเข้าของด่านอาหารและยาหากเป็นสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งมีความเห็นว่าหากจำเป็นต้องจัดลำดับความเสี่ยงของสถานประกอบการเพื่อใช้ในการวางแผนตรวจสอบสำหรับข้อมูลในส่วนของอนุญาตอาจจำเป็นขอข้อมูลในเรื่องของการรับรองระบบคุณภาพของสถานประกอบการผลิตที่ผ่านการรับรองจากหน่วยงานภายนอกที่เป็นผู้ให้การรับรองมาจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลด้วย และอาจเป็นประโยชน์ในกรณีของการต่ออายุใบอนุญาตหากขอข่ายการรับรองครอบครัวอาหารทุกประเภทที่มีอยู่ในใบอนุญาต และใบรับรองยังคงสภาพการอนุญาตก็จะใช้เป็นหลักฐานประกอบการต่ออายุใบอนุญาตได้เลยโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องไปตรวจสอบสถานประกอบการอีกเป็นการลดภาระได้อีกช่องทางหนึ่ง

ประเด็นเรื่องของการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงาน Post-marketing อาจต้องพิจารณาถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการดำเนินการกำกับดูแลอาหารตามกฎหมายรวมทั้งในส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะนำมาช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ในส่วนของระบบฐานข้อมูล ณ ปัจจุบันอาจมีการพิจารณาในเรื่องของประวัติของสถานประกอบการที่ตรวจสอบ ข้อมูลที่จะมาจัดเก็บซึ่งมีความแตกต่างจากระบบงาน Pre-marketing คือการจัดเก็บข้อมูลจะมีทั้งส่วนของตรวจสอบสถานประกอบการที่มีอยู่ในสารบบการอนุญาต และส่วนที่ไม่อยู่ในสารบบการอนุญาต(กรณีตรวจสอบประเด็นร้องเรียน หรือประเด็นอื่นๆ) ดังนั้น ระบบการจัดเก็บข้อมูลที่จะสนับสนุนการดำเนินงานน่าจะมีการเก็บเป็น Filing ประวัติของการตรวจสอบสถานประกอบการ ประวัติการพิจารณาทางคดีทั้งกระบวนการ(ประมวลหลักฐาน ระบบของกลาง การพิจารณาทางคดี) ซึ่งอาจต้องไปเชื่อมโยงกับข้อมูลของกลุ่มกฎหมายอาหารและยา การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีการกระทำความผิด รวมทั้งข้อมูลประวัติการตรวจสอบการโฆษณา (ปัจจุบันยังไม่ทำระบบฐานข้อมูลรองรับ) อาจมีการปรับแก้จากระบบที่เคยมีการพัฒนาเดิมให้ผู้ใช้สามารถใช้งานได้สะดวกและง่ายยิ่งขึ้น และในส่วนของการพัฒนาระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด นั้นมีความเห็นเพิ่มเติมว่า อาจมีการพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบ และประเมินผลได้ทั่วประเทศ เช่น ข้อมูลด้านการเฝ้าระวังความปลอดภัยผลิตภัณฑ์ การตรวจประเมินสถานประกอบการ(วัตุดิบ กระบวนการควบคุมคุณภาพการผลิต ภาชนะบรรจุ และฉลาก) ประวัติของสถานประกอบการทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ข้อมูลพิกัดตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ประกอบการที่เชื่อมโยงกับข้อมูลอื่นๆ ประวัติการพิจารณาทางคดี(ประมวลหลักฐาน การเก็บรักษาและทำลายของกลาง) โดยจัดทำระบบการ Import ข้อมูลและการบันทึก

ข้อมูลภาคสนามจากการปฏิบัติงานให้สามารถเชื่อมโยงมาเก็บไว้ในระบบฐานข้อมูลใหญ่กำหนดเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วกรณีที่ต้องดึงข้อมูลเพื่อรายงานสถานการณ์กรณีเกิดเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยด้านอาหาร

และอาจมีการพัฒนาระบบให้มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เช่น การเชื่อมโยงระบบข้อมูลภายในระหว่างหน่วยงาน(สำนักด่านฯ สำนักอาหาร กองคุ้มครองผู้บริโภคส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินการตรวจสอบและเฝ้าระวังด้านอาหาร การพัฒนาให้เชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ในเรื่องของผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ ข้อมูลการตรวจสอบและเฝ้าระวังของหน่วยงานท้องถิ่น(กรุงเทพมหานคร อปท.)ที่ได้รับมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติอาหาร หน่วยงานภายนอกกระทรวงได้แก่ ระบบข้อมูลทะเบียนราษฎร(กระทรวงมหาดไทย) ระบบข้อมูลทะเบียนพาณิชย์(กระทรวงพาณิชย์) เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินสถานการณ์เพื่อกำหนดนโยบาย ทิศทางการดำเนินงาน การจัดลำดับความสำคัญของการกำกับดูแลตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่พบความเสี่ยง ตลอดจนการนำไปวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงในการกำหนดมาตรฐาน กฎหมายเพื่อบังคับใช้อย่างเหมาะสมต่อไป

๕.๔. เครือข่ายการดำเนินงาน

๕.๔.๑ เครือข่ายภายใน

การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด ในประเด็นของการดำเนินงานส่วนหนึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เครือข่ายการดำเนินการก็มีส่วนช่วยสนับสนุนกระบวนการดำเนินการให้เกิดความราบรื่น และบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าดำเนินการ ในลักษณะโดดเดี่ยวโดยหน่วยงานเดียวอย่างไรก็ตาม อาจจำเป็นต้องทบทวนบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการร่วมกันในเชิงของบูรณาการมากกว่าที่จะมอบให้เป็นภาระของหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ตามที่วิเคราะห์ไว้ท้ายบทที่ ๔ ส่วนของเครือข่ายภายในที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ตามกฎหมาย อาทิเช่น สำนักอาหาร สำนักด่านฯ หรือ กองคป. หรือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กรณีที่เกิดปัญหาที่มีผลกระทบเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้านำเข้า หรือ จำหน่ายในท้องตลาด ที่อาจกระจายไปอยู่ในส่วนกลาง หรือ ภูมิภาค อาจกำหนดแผนร่วมดำเนินการในการติดตามกำกับดูแลรวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละระดับทั้งในส่วนของการบริหาร และระดับการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ตามขอบข่ายที่รับผิดชอบอย่างรวดเร็ว

ในส่วนของงานกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดที่ต้องมีการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย ควรต้องทบทวนบทบาทหน้าที่เพิ่มเติม เช่น กลุ่มกฎหมายอาหารและยา อาจต้องเข้ามามีบทบาทมากกว่าในปัจจุบันในขั้นตอนการพิจารณาทางคดี รวมทั้งการกล่าวโทษร้องทุกข์ในชั้นสอบสวนซึ่งบางกรณีก็จำเป็นต้องใช้นักกฎหมายร่วมเป็นพยานในส่วนที่อยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติอาหารฯ หรือ การจัดการและจัดเก็บสำนวนคดี และระบบบัญชีของกลาง รวมทั้งการติดตามผลทางคดีที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ให้ดำเนินการกล่าวโทษร้องทุกข์ตั้งแต่ชั้นสอบสวนเป็นต้นไป รวมทั้งให้ความเห็นในทางคดี การออกประกาศฯ เพื่อการบังคับใช้กฎหมาย ควรเป็นไปอย่างรวดเร็ว

หน่วยงานตรวจวิเคราะห์ในปัจจุบันซึ่งกรณีที่เกิดสถานการณ์ความไม่ปลอดภัย และ ต้องมีการพิสูจน์ด้วยผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ที่ไม่อาจรองรับ สถานการณ์ได้ทุกกรณี ในเรื่องของการตรวจวิเคราะห์เนื่องจากข้อจำกัดของห้องปฏิบัติการ หาก จำเป็นในกรณีเร่งด่วนไม่อาจเสี่ยงได้อาจต้องพิจารณาหาเครือข่ายห้องปฏิบัติการอื่นเพิ่มเติมจากเดิม ทั้งภายใน หรือ นอกประเทศ ซึ่งได้รับการรับรองความเป็นกลาง ความมีมาตรฐานจากหน่วยงานที่ น่าเชื่อถือที่สามารถดำเนินการตรวจวิเคราะห์ได้แทน หรือ หากใช้ห้องปฏิบัติการของเอกชนแทน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาร่วมกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อาจประกาศหรือจัดทำเป็น หลักเกณฑ์เงื่อนไขให้สามารถใช้ผลการตรวจพิสูจน์ประกอบการพิจารณาตามกฎหมายได้ โดยมี ข้อตกลงว่าผู้ทำการตรวจวิเคราะห์ต้องมีประสบการณ์และความสามารถในการตรวจวิเคราะห์ตาม เงื่อนไขกำหนด รวมทั้งสามารถให้ข้อมูลในชั้นพิจารณาทางคดีได้

สำหรับส่วนของหน่วยปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ(ศปป.) เนื่องจากยังตั้งขึ้นโดยไม่มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนเหมือนการทำงานในลักษณะของกอง หรือ สำนักแต่ละสำนักอยู่ในรูปแบบของคณะทำงานเมื่อเวลาปฏิบัติงานจึงจะมีการระดมคนจากกองหรือ สำนักที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมดำเนินการซึ่งหากเจ้าหน้าที่กองหรือสำนักเหล่านั้นติดภารกิจอื่นก็ไม่อาจ ร่วมดำเนินการได้ อย่างไรก็ตามพิจารณาว่า หากผู้บริหารยังคงเล็งเห็นความสำคัญของการ ปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่างๆ รวมทั้งพระราชบัญญัติอาหารด้วยนั้น อาจ ต้องมีการพิจารณาว่า ควรปรับเปลี่ยนสถานะให้เป็นกอง หรือ สำนักที่มีรูปแบบ โครงสร้างการบริหาร ที่ชัดเจน โดยกำหนดภารกิจในการตรวจสอบเบ็ดเสร็จครบวงจรในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพทุก ประเภท(แต่อาจมีการแบ่งแยกภายในตามสายงานในแต่ละผลิตภัณฑ์) ตั้งแต่รับเรื่องเข้ามาทั้งเรื่อง ของการร้องเรียน กรณีพิเศษ แยกออกมาจากกองผลิตภัณฑ์ทำหน้าที่ทั้งการประสานงานกับ หน่วยงานอื่นสำหรับการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมาย หรือ งานเฉพาะกิจเร่งด่วนที่เกี่ยวกับความ ไม่ปลอดภัยของสินค้าที่มีจำหน่ายในท้องตลาด โดยอาจมีนิติกรอยู่ภายใต้สังกัดสำหรับช่วยพิจารณา ทางคดี หรือ ร่วมดำเนินการตรวจสอบด้วยในบางกรณี และช่วยดำเนินการในทางคดีกรณีที่จะเข้าสู่ กระบวนการในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาล

งานสนับสนุนในเรื่องของยานพาหนะในอนาคตอาจต้องมีการ OUTSOURCE ทั้งหมด เพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการในเรื่องของกิจกรรมการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมาย หรือ กิจกรรมอื่นๆ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารไม่ต้องแบกรับภาระในการซ่อมบำรุง หรือ พนักงานขับ รถซึ่งส่วนใหญ่ค่อนข้างมีอายุอาจอยู่ปฏิบัติการกิจเหลืออีกไม่กี่ปี รวมทั้งไม่ต้องรับผิดชอบในการ บริหารจัดการในส่วนของบริษัทเหล่านี้ แต่ให้ผู้รับการ OUTSOURCE ดำเนินการเองทั้งหมด โดย สำนักงานมีหน้าที่รับผิดชอบเพียงค่าใช้จ่ายในการจัดจ้างยานพาหนะในการออกพื้นที่เท่านั้น โดย อาจจะกำหนดเงื่อนไขในการคัดเลือกในเรื่องของสภาพของรถที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ความ ชำนาญเส้นทางของพนักงานขับ การให้บริการ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเป็นหลัก

๕.๔.๒ เครือข่ายภายนอก

๕.๔.๒.๑ เครือข่ายในชั้นพิจารณาทางคดี

ควรมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ในส่วนที่ร่วมดำเนินการในส่วนของหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการตรวจสอบ(สืบสวน และจับกุมผู้กระทำความผิด) ในส่วนของ บก.ปคบ. อาจกำหนดแผนบูรณาการเพื่อดำเนินการร่วมกันมากกว่าที่จะให้อีกหน่วยงานกำหนดและประสานเข้ามาโดยไม่แจ้งรายละเอียดล่วงหน้าแล้วค่อยไปดำเนินการตามที่หน่วยงานหนึ่งกำหนด ในกรณีเร่งด่วนหากไม่ได้เตรียมความพร้อมในเรื่องของการสืบค้นข้อมูลหรือเตรียมอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อร่วมดำเนินการ อาจเกิดความไม่สมบูรณ์ในการปฏิบัติการกิจและอาจทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาทางคดีได้ หรือ กรณีที่มีการเข้าไปดำเนินการใดๆ กับสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็ควรมีข้อตกลงว่า ควรจะมีการแจ้งให้สำนักงานฯ ทราบเพื่อเป็นประวัติหรือข้อมูลในการติดตามดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในภายหลัง และในกรณีที่มีการดำเนินการได้เองเช่น กรณีที่มีการตรวจสอบการกระทำฝ่าฝืนในเรื่องของการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารอาจมีข้อตกลงมอบให้ดำเนินการแทนในกรณีที่พิจารณาจากข้อมูลหรือหลักฐานแล้วเป็นความผิดชัดเจนซึ่งหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการไปทางคดีเองได้ เพื่อเป็นการลดภาระของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แต่ควรจะทำช่องทางในการเชื่อมโยงข้อมูลให้สำนักงานฯ ทราบว่า มีประวัติในการดำเนินการกับผู้ประกอบการรายใดไปแล้วบ้างในแต่ละกรณี เพื่อจะได้ทำการตรวจสอบได้หากมีข้อร้องเรียนในกรณีเดิมมายังสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการไปแล้ว จะได้ส่งข้อมูลให้เพื่อพิจารณาในคราวเดียวกันเพื่อมิให้มีการดำเนินการซ้ำซ้อนกันหลายหน่วยงานสำหรับการกระทำความผิดในครั้งเดียวกัน และควรมีการดำเนินการที่ครอบคลุมถึงส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ขอความร่วมมือให้ตรวจสอบและดำเนินการตามกฎหมายในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา พิจารณาแล้วอาจเกินความสามารถของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการได้ อาทิเช่น การสืบสวนสะกดรอย หาเบาะแสของการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติอาหารฯ ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบผลิต หรือ จำหน่ายสินค้า ซึ่งอาจจะต้องใช้ทักษะความสามารถพิเศษในการแฝงตัวหาข้อมูลข่าวสาร การล่อซื้อ ลวงถาม หรือ สืบหาข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจมีการพิจารณาเพิ่มเติมในส่วน of หน่วยงานอื่นๆ ที่มีบทบาทในการตรวจสอบเพื่อบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ ด้วย เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะในการสืบสวน สอบสวนและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติหลายฉบับนับวันจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในส่วน of กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หน่วยงานนี้ก็มีความสามารถที่จะดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษว่าจะอาศัยเป็นเครือข่ายในการดำเนินการตามหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างไรเนื่องจากจะมีอำนาจในการดำเนินการในการตรวจสอบรายละเอียดในเชิงลึกได้ค่อนข้างมากพอสมควรสำหรับการแสวงหาหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดี ซึ่งหากจะอาศัยเป็นเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา อาจจะต้องพิจารณาให้ชัดเจนถึงบทบาทที่จะเข้าร่วมดำเนินการในแต่ละกรณีว่า จะมีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างไร และควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในแต่ละระดับได้มากน้อยเพียงใด

ทั้งนี้ในส่วนของการดำเนินการในชั้นสอบสวนของอัยการ หรือ การไต่สวนคดีชั้นศาล เนื่องจากในส่วนของการพิจารณาทางคดีต้องทำอย่างเป็นกลางไม่เอนเอียง เข้าข้างคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่าย

ใด และไม่สามารถก้าวล่วงในเรื่องของการพิจารณาทางคดีในชั้นนี้ และอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาไปแล้ว การแจ้งผลการพิจารณาทางคดีให้สำนักงานทราบ อาจไม่ใช่หน้าที่หลักของอัยการ หรือ ศาล ซึ่งควรจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้ฟ้องคดี ซึ่งควรจะเป็นหน้าที่ของกลุ่มกฎหมายอาหารและยา เจ้าของสำนวนคดี ที่นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเพื่อพิจารณาทางคดีกับผู้เกี่ยวข้อง ณ ปัจจุบันไม่มีบทบาทในส่วนนี้ที่ชัดเจนมากนัก อย่างไรก็ตาม การสร้างเครือข่ายในชั้นอัยการ ชั้นศาล ที่นี้จึงไม่อาจอยู่ในฐานะที่เป็นเครือข่ายร่วมดำเนินการได้ เช่นเดียวกับการดำเนินการในชั้นสืบสวน แต่อาจอาศัยในลักษณะของการเป็นเครือข่ายที่ให้ข้อคิดเห็น หรือความรู้ ประสบการณ์ในการพิจารณาทางคดีก่อนนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล อาจพิจารณาหาเครือข่ายผู้มีประสบการณ์และความรู้คอยชี้แนะ และให้คำปรึกษาในขั้นตอนการพิจารณาทางคดี โดยอาจมีการแต่งตั้งในฐานะผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในคณะกรรมการพิจารณาทางคดี หรือ ให้ความเห็นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หรือ กรณีที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาดำเนินการไปแล้วอาจเกิดเป็นข้อพิพาท ข้อโต้แย้งระหว่างคู่กรณีในส่วนนี้อาจอาศัยความเห็นหรือข้อชี้แนะว่า จะมีวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการแก้ไขในแต่ละประเด็นเช่นไรได้บ้าง ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ที่จะใช้เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้

๕.๔.๒.๒ เครือข่ายอื่นๆ

เครือข่ายท้องถิ่น

เครือข่ายที่มอบอำนาจในส่วนปัจจุบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาด โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการมอบอำนาจบางส่วนให้ดำเนินการทำหน้าที่ในการกำกับดูแลแทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อาจต้องพิจารณาในส่วนของการมอบอำนาจอย่างไรก็ตามในเรื่องของการมอบอำนาจให้อำนาจเพื่อดำเนินการตามกฎหมายของหน่วยงาน เหล่านั้นก็ยังมีข้อจำกัดไม่มีอำนาจใช้คำสั่งทางปกครองเพื่อคุ้มครองประชาชนในกรณีที่มีการผลิตอาหารที่มีคุณภาพไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภคของประชาชน อาทิเช่น การใช้อำนาจสั่งให้ระงับเกี่ยวกับการผลิตอาหารตามมาตรา ๓๐ เป็นต้น เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยายังไม่มอบอำนาจในส่วนของการอนุญาตไปด้วยทำให้ไม่อาจใช้อำนาจทางกฎหมายได้อย่างครอบคลุมในส่วนของการผลิตที่มอบอำนาจ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ได้รับการมอบอำนาจให้อำนาจกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ในส่วนของการอนุญาตเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองด้วย จึงน่าจะเป็นการลักลั่นในแง่ของการจะปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอาจต้องส่งย้อนกลับมาให้ผู้มอบอำนาจดำเนินการแทน(ในทางปฏิบัติยังไม่เคยมีการดำเนินการดังกล่าว) และไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นซึ่งอำนาจยังคงอยู่ที่ผู้มอบอำนาจยังไม่ปล่อยให้ เป็นภาระในการดูแลของหน่วยงานที่ถูกมอบอำนาจทั้งหมด มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า อาจมอบอำนาจเพิ่มเติมในเรื่องของการกำกับดูแลในส่วนของการอนุญาตโดยมีเงื่อนไขที่ต้องเตรียมความพร้อมที่จะรองรับภารกิจทั้งในส่วนของปัจจัยต่างๆ ของหน่วยงานที่จะรองรับ ทั้งอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องจัดหาโดยอาจจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะรองรับการถ่ายโอนเพิ่มเติม หรือ ร่วมกันระหว่างผู้ถ่ายโอนและผู้รับการถ่ายโอนซึ่งต้องหาข้อตกลงร่วมกัน รวมทั้งความพร้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

รวมทั้งระบบเครือข่ายฐานข้อมูลที่จะเชื่อมโยงเข้าหากัน หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นมาตรฐานและการดำเนินการในทิศทางเดียวกัน และในส่วนการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันมีการมอบอำนาจการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ถึงระดับเทศบาล ยังไม่ลงถึงระดับ อบต. นั้น อาจต้องพิจารณาเพื่อเติมถึงการมอบอำนาจในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมพร้อมทั้งมีการพัฒนา โดยการให้ความรู้ความเข้าใจถึงการปฏิบัติงานในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจในเขตพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้การกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดเป็นไปอย่างทั่วถึงและครอบคลุม โดยการทำความเข้าใจหรือถ่ายทอดองค์ความรู้อาจร่วมดำเนินการหลายหน่วยงาน อาจให้กอง คบ.รับผิดชอบ เป็นแกนกลางในการดำเนินการ ร่วมกับหน่วยงานส่วนกลาง กำหนดแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวในการกระจายอำนาจและการพัฒนาเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดบทบาทภารกิจของส่วนกลางเหลือเฉพาะเท่าที่จำเป็นที่ต้องใช้ทักษะองค์ความรู้สำหรับการประเมินทางวิชาการเฉพาะด้านในกรณีที่เป็นผลิตภัณฑ์กลุ่มเสี่ยงเท่านั้น

เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค

สำหรับในส่วนของการกำกับดูแลหลังออกสู่ตลาดที่อำนาจตามกฎหมายของ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่สามารถครอบคลุมถึงในปัจจุบันตามที่ได้วิเคราะห์ในท้ายบทที่ ๔ นั้น โดยเฉพาะในเรื่องของการโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารที่ต้องอาศัยการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้เป็นหน้าที่ผู้ประกอบการซึ่งยังไม่มีกำหนดในพระราชบัญญัติอาหารฉบับปัจจุบันนั้น หากจะมีข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในส่วนที่อำนาจดำเนินการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่อาจครอบคลุมได้ถึง ให้สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคใช้กฎหมายในส่วนที่รับผิดชอบ ซึ่งมีบทบัญญัติบังคับใช้ที่ครอบคลุมมากกว่ามาใช้บังคับในส่วนที่เป็นช่องว่างของข้อกำหนด ในการตรวจสอบและดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการบูรณาการในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายระหว่างหน่วยงาน จะเกิดประสิทธิผลในการบังคับใช้ได้มากกว่าดำเนินการโดยหน่วยงานเดียว และในประเด็นในเรื่องของการรับข้อร้องเรียน หรือ ปัญหาในเรื่องของการส่งผ่านข้อมูลเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในลักษณะที่ไม่ครบถ้วนเพียงพอสำหรับการตรวจสอบ และเสียเวลาสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบหาข้อมูลเพื่อดำเนินการต่อไปนั้น อาจมีข้อตกลงร่วมและทำความเข้าใจร่วมกันในกรณีที่รับเรื่องร้องเรียนเข้ามาควรมีการพิจารณากลับกรอง ถึงความครบถ้วนที่เพียงพอที่จะใช้ดำเนินการได้ และให้หน่วยงานต้นเรื่องทำความเข้าใจและชี้แจงให้ผู้บริโภคทราบถึงรายละเอียดวิธีการปฏิบัติ การให้ข้อมูลและหลักฐานที่เพียงพอเพื่อใช้ในการตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์สำหรับดำเนินการโดยไม่ล่าช้า

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

ซึ่งถือเป็นเครือข่ายภาคประชาชนในการเป็นหูเป็นตาแทนภาครัฐ ในกรณีที่สร้างความตื่นตัวให้กับผู้บริโภคและสาธารณะสำหรับการปกป้องสิทธิของตนเอง ทั้งนี้อาจต้องมีการทบทวนบทบาทร่วมกันเพื่อให้เกิดการบูรณาการในส่วนของการสนับสนุนการดำเนินการซึ่งกันและกันมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งต่างคนต่างทำหน้าที่บทบาทของตนเอง แต่อาจส่งผลกระทบต่ออีก

หน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ผู้บังคับใช้กฎหมาย ในเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านเดียวทำให้เกิดความตื่นตระหนกเป็นภาระของภาครัฐต้องมาชี้แจงและทำความเข้าใจเพื่อแก้ไข ในส่วนของการให้ข้อมูลข่าวสารอาจมีข้อตกลงทบทวนบทบาทหน้าที่ร่วมกันก่อนเผยแพร่ข้อมูล ควรมีการทำความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยอาจมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน (SHARING INFORMATION) ก่อนนำไปเผยแพร่กับประชาชน โดยอาจดำเนินการแถลงข่าวร่วมกัน หรือ หากจะแถลงข่าวเพียงหน่วยงานเดียวก็ขอให้เผยแพร่ข้อมูลให้ครบถ้วนทุกแง่มุมทั้งในเรื่องของผลดำเนินการ และข้อมูลเชิงวิชาการและการป้องกัน เพื่อมิให้ประชาชนสับสนและเกิดความตื่นตระหนก นอกจากนี้อาจขอความร่วมมือให้เป็นกระบอกเสียงแทนที่เผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ หรือ ที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย และรวมทั้งข้อควรระวังในการดูแลตนเองในการเลือกซื้อสินค้าที่ตรวจพบหรือมีข้อเท็จจริงที่ผ่านขั้นตอนการพิสูจน์แล้วจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้วว่า ไม่ควรแก่การบริโภคในเรื่องของคุณภาพ มาตรฐาน หรือ ความปลอดภัยสินค้า เพื่อให้ประชาชนทราบและไม่ซื้อหามาบริโภค ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่จะใช้มาตรการทางสังคมมาบีบบังคับทางอ้อมกับผู้ประกอบการที่จะผลิต หรือ นำเข้าและจำหน่ายสินค้าที่พบปัญหา หากประชาชนมีความเข้าใจและความตระหนักถึงโทษภัยของสินค้าเหล่านั้นไม่อดทนหรือซื้อหามาบริโภคเนื่องจากความเข้าใจผิด ผู้ประกอบการค้าก็จะไม่สามารถขายสินค้าได้ ซึ่งน่าจะเป็นช่องทางที่จะลดการแพร่กระจายของสินค้าที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งลดภาระในการกำกับดูแลของภาครัฐได้ในระดับหนึ่ง

ตามที่ได้นำเสนอจากการศึกษาและวิเคราะห์มาทั้งหมดนั้น อาจเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขและการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหารหลังออกสู่ตลาด ในส่วนของการพิจารณาดำเนินการเพื่อบังคับใช้กฎหมายได้อีกช่องทางหนึ่ง และอาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะนำไปศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดหามาตรการสำหรับการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์ในส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณานุกรม

- ชาติชาย ตั้งทรงสุวรรณ์. ๒๕๕๕. เอกสารวิชาการเรื่อง การพัฒนาระบบกำกับและตรวจสอบกвр
โฆษณา
- ประภาพร ขอไพบูลย์ และคณะ. ๒๕๕๐. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ “ศึกษาและยกร่าง
กฎหมายอาหาร ตามมาตรฐานสากล”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว)
- ประภาพร ขอไพบูลย์ และคณะ. ๒๕๕๑. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ “สถานการณ์ ปัญหา
และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย คุณภาพความมั่นคงและการศึกษาทางด้านอาหาร
พร้อมแนวทางแก้ไข”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว)
- ประภาพร ขอไพบูลย์ และคณะ. ๒๕๕๕. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย “การพัฒนาระบบและ
กลไกเพื่อรองรับการตรวจสอบและรับรองคุณภาพมาตรฐานอาหารของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร
และยา”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองควบคุมอาหาร. ๒๕๕๓. เอกสารสรุป “สถานการณ์ความ
ปลอดภัยของผลิตภัณฑ์น้ำแข็งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประจำปี ๒๕๕๓”(เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองควบคุมอาหาร. ๒๕๕๓. เอกสารสรุป “สถานการณ์ความ
ปลอดภัยของผลิตภัณฑ์น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประจำปี
๒๕๕๓”(เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
และท้องถิ่น. ๒๕๕๓. เอกสารสรุป “การดำเนินงานการกระจายอำนาจงานคุ้มครองผู้บริโภค
ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพส่วนท้องถิ่น”(เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
และท้องถิ่น. ๒๕๕๓. เอกสารสรุป “ประเมินผลการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น”(เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพและ
ท้องถิ่น. ๒๕๕๓. สรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาค
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพและ
ท้องถิ่น. ๒๕๕๔. สรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาค
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. ๒๕๕๕. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑(พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักอาหาร. ๒๕๕๔. เอกสารสรุป “สถานการณ์ความ
ปลอดภัยของน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทและน้ำแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร.
ตามแผนเฝ้าระวังความปลอดภัยของอาหาร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔”(เอกสารอัดสำเนา)

บรรณานุกรม(ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานอาหาร. ๒๕๕๕. เอกสารสรุป “สถานการณ์ความปลอดภัยของน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทและน้ำแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร.

ตามแผนเฝ้าระวังความปลอดภัยของอาหาร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖”(เอกสารอัดสำเนา) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานอาหาร. ๒๕๕๔. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ พร้อมกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงสาธารณสุข(ฉบับปรับปรุงปี ๒๕๕๔)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. ๒๕๕๔. รายงานสรุปผลการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๔

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. ๒๕๕๕. รายงานสรุปผลการตรวจวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๕

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักกฎหมาย. บทความกฎหมายน่ารู้ การมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการ (online) Available : <http://www.fpo.go.th/FPO/index๒.php?mod>

=Content&file=contentview&contentID=CNT๐๐๐๔๓๕๖&categoryID=CAT๐๐๐๐๒๕๑

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค(online) Available : (<http://www.thaigiving.org/node/๘๗>)

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (online) Available : http://www.chaladsue.com/family/index.php?option=com_content&view=article&id=๓&Itemid=๑๙

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (online) Available : <http://www.fti.or.th/๒๐๑๑/thai/index.aspx>

สมาคมผู้ค้าปลีก (online) Available : <http://thairetailers.com>

ภาคผนวก

(สำเนา)

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(ฉบับที่ 300) พ.ศ.2549

เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 258) พ.ศ.2545 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ลงวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2545 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 270) พ.ศ.2546 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ลงวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2546 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 278) พ.ศ.2546 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ลงวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2546

ข้อ 2 ให้ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม“อาหาร” ของมาตรา 4

- (1) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- (2) รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- (3) ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข
- (4) สาธารณสุขนิเทศก์

ข้อ 3 ให้ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม “อาหาร” ของมาตรา 4

- (1) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
- (2) รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
- (3) นักวิชาการอาหารและยา 10 ชข. ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ด้านสาธารณสุข
- (4) นักวิชาการอาหารและยา 10 ชข. ด้านความปลอดภัยและประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์และการใช้ผลิตภัณฑ์ด้านสาธารณสุข
- (5) นักวิชาการอาหารและยา 9 ชข. ด้านมาตรฐานอาหาร
- (6) นักวิชาการอาหารและยา 9 ชข. ด้านความปลอดภัยของอาหารและการบริโภคอาหาร
- (7) นักวิชาการอาหารและยา 9 ชข. ด้านพัฒนาระบบการคุ้มครองผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ด้านสาธารณสุข
- (8) ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหาร

- (9) ผู้อำนวยการกองงานด้านอาหารและยา
- (10) ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิชาการ
- (11) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาค

และท้องถิ่น

- (12) นักวิชาการอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- (13) เภสัชกร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อ 4 ให้ข้าราชการกรมควบคุมโรค ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

- (1) อธิบดีกรมควบคุมโรค
- (2) รองอธิบดีกรมควบคุมโรค
- (3) ผู้อำนวยการสำนักโรคติดต่อทั่วไป
- (4) หัวหน้ากลุ่มโรคติดต่อระหว่างประเทศ สำนักโรคติดต่อทั่วไป
- (5) นายแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สังกัดด้านควบคุมโรคติดต่อ

สำนักโรคติดต่อทั่วไป

- (6) ผู้อำนวยการสำนักโรคไม่ติดต่อ
- (7) หัวหน้ากลุ่มควบคุมการบริโภคยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำนักโรคไม่ติดต่อ
- (8) นายแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สำนักโรคไม่ติดต่อ
- (9) ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12
- (10) นายแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12

ข้อ 5 ให้ข้าราชการกรมอนามัย ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

- (1) อธิบดีกรมอนามัย
- (2) รองอธิบดีกรมอนามัย
- (3) นักวิชาการสุขาภิบาล 10 ชข. (ด้านสุขาภิบาล)
- (4) นักวิชาการสาธารณสุข 10 ชข. (ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม)
- (5) ผู้อำนวยการสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
- (6) ผู้อำนวยการกองโภชนาการ
- (7) ผู้อำนวยการกองสุขาภิบาลอาหารและน้ำ
- (8) นักวิชาการสาธารณสุขตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป กองสุขาภิบาลอาหารและน้ำ
- (9) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ
- (10) นักวิชาการสาธารณสุขตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป ประจำกลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ
- (11) ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 1-12 เฉพาะในเขตจังหวัดที่ตนมีอำนาจดูแลและรับผิดชอบ

ในการปฏิบัติราชการ

(12) นักวิชาการสาธารณสุขตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนานามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์อนามัยที่ 1-12 ที่ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 1-12 มอบหมาย เฉพาะในเขตจังหวัดที่ตนมีอำนาจดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ข้อ 6 ให้ข้าราชการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

- (1) อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- (2) รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- (3) ผู้อำนวยการสำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร
- (4) ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์
- (5) นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป สำนักคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร
- (6) นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์
- (7) เกสัชกร ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์

ข้อ 7 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข ที่ปฏิบัติราชการใน 75 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 เฉพาะในเขตจังหวัดที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

- (1) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด
- (2) นายแพทย์ 9 ด้านเวชกรรมป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- (3) นักวิชาการสาธารณสุข 9 ด้านส่งเสริมพัฒนา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- (4) เกสัชกร กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- (5) เกสัชกร โรงพยาบาลของรัฐ
- (6) นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

(7) พยาบาลเทคนิค เจ้าพนักงานเภสัชกรรม เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

- (8) สาธารณสุขอำเภอและกิ่งอำเภอ

(9) นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ กิ่งอำเภอและสถานีอนามัย

(10) เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข พยาบาลเทคนิค เจ้าพนักงานเภสัชกรรม เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ กิ่งอำเภอ และสถานีอนามัย

ข้อ 8 ให้ข้าราชการกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

- (1) อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
- (2) รองอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ
- (3) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม
- (4) เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ สำนักคดีคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

ข้อ 9 ให้ข้าราชการสังกัดกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 เฉพาะในกรณีการนำหรือส่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักร

- (1) ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ
- (2) หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างาน ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสั่งการตรวจอาหารที่นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร สำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ
- (3) ผู้อำนวยการส่วนบริการกลาง
- (4) ผู้อำนวยการส่วนสืบสวนและปราบปราม 1 สำนักสืบสวนและปราบปราม
- (5) ผู้อำนวยการส่วนบริการศุลกากร 1 สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ
- (6) นักวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ระดับ 7 ว. ขึ้นไป สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ
- (7) หัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้างาน สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับปฏิบัติพิธีการศุลกากร หรือการตรวจปล่อยสินค้าประเภทอาหารที่นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร
- (8) ผู้อำนวยการส่วนควบคุมทางศุลกากร สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ
- (9) นายด่านศุลกากรทุกด่าน

ข้อ 10 ให้ข้าราชการสังกัดกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสัตว์สัตว์แปรรูป และผลิตภัณฑ์จากสัตว์

- (1) อธิบดีกรมปศุสัตว์
- (2) รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
- (3) ผู้อำนวยการสำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์

- (4) ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย
- (5) ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
- (6) นักวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
- (7) นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
- (8) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์
- (9) นักวิชาการสัตวบาล ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐาน

สินค้าปศุสัตว์

- (10) ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
- (11) นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
- (12) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์
- (13) นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์
- (14) ปศุสัตว์จังหวัด
- (15) เจ้าหน้าที่บริหารงานปศุสัตว์ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป
- (16) นายสัตวแพทย์
- (17) สัตวแพทย์ ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

ข้อ 11 ให้ข้าราชการสังกัดกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 เฉพาะสัตว์น้ำ สัตว์น้ำแปรรูป และผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ

- (1) อธิบดีกรมประมง
- (2) รองอธิบดีกรมประมง
- (3) ผู้อำนวยการสำนัก
- (4) ผู้อำนวยการกอง
- (5) ผู้อำนวยการสถาบัน
- (6) ผู้อำนวยการศูนย์
- (7) ประมงจังหวัด
- (8) นักวิชาการประมง
- (9) นักวิชาการผลิตภัณฑ์อาหาร
- (10) นิติกร ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป

(11) เจ้าหน้าที่บริหารงานประมง ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป

(12) เจ้าพนักงานประมง ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

(13) เจ้าหน้าที่ประมง ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

ข้อ 12 ให้ข้าราชการสังกัดกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพืช และผลิตภัณฑ์จากพืช

(1) อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

(2) รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร

(3) ผู้อำนวยการสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร

(4) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

(5) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร

(6) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

(7) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ

(8) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยข้าว

(9) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชไร่

(10) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชสวน

(11) เลขานุการกรม

(12) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต

(13) ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

(14) ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย

(15) นักวิชาการเกษตร นักวิทยาศาสตร์ และนิติกร

(16) เจ้าพนักงานการเกษตร เจ้าหน้าที่การเกษตร ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

ข้อ 13 ให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสัตว์ สัตว์น้ำ พืช สัตว์แปรรูป สัตว์น้ำแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์จากพืช

(1) ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

(2) รองผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

(3) ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ

- (4) ผู้อำนวยการสำนักรับรองมาตรฐานสินค้าและระบบคุณภาพ
- (5) นายสัตวแพทย์
- (6) นักวิชาการมาตรฐาน ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

ข้อ 14 ให้ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในอาหารทุกชนิดตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

ข้อ 15 ให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในเขตกรุงเทพมหานครในอาหารทุกชนิด ตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

- (1) ปลัดกรุงเทพมหานคร
- (2) ผู้อำนวยการสำนักอนามัย
- (3) รองผู้อำนวยการสำนักอนามัย
- (4) ผู้อำนวยการกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย
- (5) ผู้อำนวยการกองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย
- (6) ผู้อำนวยการกองสัตวแพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัย
- (7) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย
- (8) ผู้อำนวยการกองชั้นสูตรสาธารณสุข สำนักอนามัย
- (9) ผู้อำนวยการกองเภสัชกรรม สำนักอนามัย
- (10) นักวิชาการสุขาภิบาล กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย
- (11) นักวิชาการสุขาภิบาล กองสุขาภิบาลอาหาร สำนักอนามัย
- (12) นายสัตวแพทย์ กองสัตวแพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัย
- (13) นักโภชนาการ กองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย
- (14) นักเทคนิคการแพทย์ กองชั้นสูตรสาธารณสุข สำนักอนามัย
- (15) เภสัชกร สำนักอนามัย
- (16) ผู้อำนวยการเขต
- (17) ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ที่ผู้อำนวยการเขตมอบหมายให้ช่วยสั่งราชการฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
- (18) หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขต

(19) นักวิชาการสุขาภิบาล สำนักงานเขต

(20) เจ้าหน้าที่อนามัย ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป สำนักงานเขต

ข้อ 16 ให้พนักงานเมืองพัทยา ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในเขตเมืองพัทยา ในอาหารทุกชนิดตามนิยาม "อาหาร" ของมาตรา 4

(1) ปลัดเมืองพัทยา

(2) รองปลัดเมืองพัทยา

(3) ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

(4) ผู้อำนวยการส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

(5) หัวหน้าฝ่ายสุขาภิบาล

(6) เกษัชกร นักวิชาการสุขาภิบาล นักวิทยาศาสตร์

(7) เจ้าพนักงานสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป

(8) ผู้อำนวยการสำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน

(9) หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน

(10) เกษัชกร นักวิชาการสุขาภิบาล สำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน

(11) เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป สำนักงานเมืองพัทยา สาขาเกาะล้าน

(12) พนักงานเมืองพัทยาอื่น ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดเมืองพัทยาให้รับผิดชอบด้าน

อาหาร สุขอนามัย หรือสาธารณสุข ในสำนักงานเมืองพัทยา

ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2549

นายอนุทิน ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 123 ตอนพิเศษ 98 ง. ลงวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2549)

(สำเนา)

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522

อนุสนธิ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 300) พ.ศ.2549 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ประกาศเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2549 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 302) พ.ศ.2550 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ประกาศเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2550 ไปแล้วนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรแต่งตั้งพนักงานสังกัดราชการส่วนท้องถิ่นใน เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เพิ่มเติม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 302) พ.ศ.2550 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ประกาศเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2550

ข้อ 2 ให้พนักงานเทศบาลนคร พนักงานเทศบาลเมือง พนักงานเทศบาลตำบล ใน 75 จังหวัดยกเว้นกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง หรือเทศบาลตำบล เฉพาะสถานที่จำหน่ายอาหาร สถานที่สะสมอาหาร ตลาดที่หรือทางสาธารณะ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง หรือเทศบาลตำบลนั้นๆ แต่ไม่รวมถึงสถานที่ผลิต นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร หรือใบสำคัญการใช้ฉลากอาหาร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ดูแลรับผิดชอบ

- (1) ปลัดเทศบาล
- (2) รองปลัดเทศบาล
- (3) ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

(4) ผู้อำนวยการ...

- (4) ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- (5) หัวหน้ากองสาธารณสุข
- (6) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข
- (7) หัวหน้าฝ่ายงานสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม
- (8) หัวหน้าฝ่ายบริการและส่งเสริมอนามัย
- (9) นักบริหารงานสาธารณสุข
- (10) เกสัชกร
- (11) นักวิชาการสาธารณสุข
- (12) นักวิชาการสุขาภิบาล
- (13) พยาบาลวิชาชีพ
- (14) พยาบาลเทคนิค
- (15) เจ้าพนักงานสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป
- (16) เจ้าพนักงานเภสัชกรรม ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป
- (17) เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

ข้อ 3 ประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2551

ไชยา สะสมทรัพย์

(นายไชยา สะสมทรัพย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 125 ตอนพิเศษ 136 ง
ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2551)

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวิษณุ เชื้อพันธุ์)

นิติกร 8 ว.

อ้างมา

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ที่ ๔๕๕/๒๕๕๕

เรื่อง มอบอำนาจเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

โดยที่ไม่มีการปรับเปลี่ยนข้อกำหนดของกฎหมายและหลักเกณฑ์การอนุญาตบางประการ สำนักงาน
คณะกรรมการอาหารและยาจึงเห็นสมควรปรับปรุง แก้ไขคำสั่งการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายแพทย์
สาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้อนุญาต ให้มีความเหมาะสม และรวดเร็ว เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ
วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๕๖ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการคณะกรรมการอาหาร
และยา หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยามอบหมาย เป็นผู้อนุญาต หรือผู้มีอำนาจ สำหรับการให้
อำนาจในเขตจังหวัดอื่นใด นอกจากกรุงเทพมหานคร

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ แห่ง
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ.๒๕๕๐ และ
พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา จึงออกคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ ๑๔๘/๒๕๕๒ เรื่อง มอบอำนาจ
เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายแพทย์สาธารณสุข
จังหวัด ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๒

ข้อ ๒ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายแพทย์
สาธารณสุขจังหวัด เป็นผู้มอบอำนาจตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ภายในเขตจังหวัดที่อยู่ในหน้าที่รับผิดชอบ
ตามที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้

๒.๑ การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต

๒.๑.๑ การอนุญาตผลิตอาหารเพื่อจำหน่าย ตามมาตรา ๑๔ ดังต่อไปนี้

- (๑) อาหารควบคุมเฉพาะ ได้แก่
 - (ก) วัตถุเจือปนอาหาร เฉพาะสผสมอาหารที่ผลิตโดยวิธีแบ่งบรรจุ
 - (ข) ไอศกรีมทุกชนิด ยกเว้นไอศกรีมชนิดผง
 - (ค) เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทและเครื่องดื่มชนิดแห้ง

เฉพาะ กระเจี๊ยบ เก็กฮวย หล่อฮังก้วย มะตูม ชিং ข่า บัวบก ตะไคร้ ใบเตย โห้หม่อน มะนาว ลำไย ลิ้นจี่ มะขาม
มะขามป้อม และเครื่องดื่มที่ทำจากรั้วพืช ได้แก่ ข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ลูกเดือย เม็ดบัว ถั่วแดง ถั่วเหลือง
ถั่วลิสง ยกเว้น เครื่องดื่มที่มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์หรือ๖๖.๖๖:๖๖:๖๖ และเครื่องดื่มชนิดแห้งอื่นที่มีได้มอบ
อำนาจ

(ง) อาหาร...

(๑) อาหารในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท เฉพาะหนอไม้บรรจุบีบที่เติมกรด เพื่อปรับสภาพความเป็นกรด-ด่างของอาหารให้มีค่าไม่เกิน ๔.๖ เท่านั้น

(๒) อาหารที่กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุข ยกเว้น รอยัลเฮลตี้และผลิตภัณฑ์รอยัลเฮลตี้ และผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่องรอยัลเฮลตี้และผลิตภัณฑ์รอยัลเฮลตี้ และประกาศกระทรวง สาธารณสุข ว่าด้วยเรื่องผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร

(๓) อาหารที่ต้องมีฉลาก ตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุข ยกเว้นประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง อาหารมีวัตถุประสงค์พิเศษ

(๔) อาหารอื่นที่มีใช้อาหารควบคุมเฉพาะ อาหารที่กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน หรืออาหารที่ต้องมีฉลาก

๒.๑.๒ การอนุญาตนำเข้าหรือส่งอาหารเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย ตามมาตรา ๑๕

๒.๑.๓ การอนุญาตให้ย้ายสถานที่ผลิตอาหาร สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑ และสถานที่

นำเข้าหรือสถานที่เก็บอาหาร สำหรับอาหารทุกประเภท ตามมาตรา ๒๑

สำหรับการย้ายสถานที่รับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดอื่น หรือระหว่างจังหวัดด้วยกัน ให้จังหวัดผู้อนุญาตเดิมเป็นผู้รับคำขอย้ายสถานที่และหลักฐานประกอบการพิจารณา เพื่อส่งมอบให้จังหวัดใหม่เป็นผู้อนุญาต

๒.๑.๔ การอนุญาตให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตที่ได้อนุญาตไว้ เช่น

(ก) ขยาย ต่อเติม แก้ไขสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บอาหาร

(ข) ขยาย เปลี่ยนแปลง เคลื่อนย้าย ติดตั้งเครื่องจักร ของสถานที่ผลิตอาหาร

ที่รับอนุญาตไว้

(ค) เปลี่ยนชื่อสถานที่ ชื่อตัว ชื่อสกุล ของผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินกิจการ ที่มีใช้เป็นการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือนิติบุคคลผู้รับอนุญาต

(ง) เปลี่ยน เพิ่มหรือลด ผู้ดำเนินกิจการของนิติบุคคลผู้รับอนุญาต

(จ) เปลี่ยนนิติบุคคลผู้รับอนุญาตที่แปรสภาพมาเป็นบริษัทมหาชน ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน หรือแปรสภาพนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการแปรสภาพนิติบุคคล ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ฉ) เปลี่ยนนิติบุคคลผู้รับอนุญาตที่เกิดจากการควบรวมกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการควบรวมกิจการของนิติบุคคล ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ช) เปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม เลขที่ตั้งขอสถานที่ที่ได้รับอนุญาต

(ซ) อนุญาตให้ผลิต เพิ่ม หรือยกเลิกประเภทอาหาร สำหรับอาหารในข้อ

๒.๑.๑ และการเพิ่มหรือเอาออก ของอาหารนั้นว่าทุก ประเภท ในกรณีสถานที่ผลิตหรือสถานที่นำเข้าที่รับอนุญาต ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด

๒.๑.๕ การอนุญาตเลขสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่ใช่ขายโรงงาน สำหรับอาหารใน
ข้อ ๒.๑.๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ที่เป็นอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย ตามประกาศกระทรวง
สาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง ฉลาก และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เกี่ยวกับเลขสารบบอาหาร

๒.๑.๖ การอนุญาตใส่แก้ไขรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตอาหาร ใน
ข้อ ๒.๑.๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ที่เป็นอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย ที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน เช่น
(ก) ขยาย ต่อเติม แก้ไข สถานที่ผลิตและสถานที่เก็บอาหาร
(ข) ย้ายสถานที่ผลิตอาหาร
(ค) ขยาย เปลี่ยนแปลง เคลื่อนย้าย วัดตั้ง หรือวิธีการของสถานที่ผลิต

อาหารที่รับอนุญาตไว้

(ง) เปลี่ยนชื่อสถานที่ ชื่อตัว ชื่อสกุล ของผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการที่
มิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือนิติบุคคลผู้รับอนุญาต

(จ) เปลี่ยน เพิ่มหรือลด ผู้ดำเนินการของนิติบุคคลผู้รับอนุญาต

(ฉ) เปลี่ยนนิติบุคคลผู้รับอนุญาตที่แปรสภาพมาเป็นบริษัทมหาชน

ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน หรือแปรสภาพนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการแปรสภาพนิติบุคคลใน
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ช) เปลี่ยนนิติบุคคลผู้รับอนุญาตที่เกิดจากการควบรวมกิจการตาม
กฎหมายว่าด้วยการควบรวมกิจการของนิติบุคคลในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ซ) เปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม เลขที่ตั้งของสถานที่ที่ได้รับอนุญาต

(ฅ) อนุญาตให้ผลิต เพิ่มหรือยกเลิกประเภทอาหาร สำหรับอาหารใน

ข้อ ๒.๑.๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ที่เป็นอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย

๒.๑.๗ การต่ออายุใบอนุญาตผลิตและนำเข้าอาหาร เพื่อจำหน่ายตามมาตรา ๑๘

๒.๑.๘ การออกใบแทนใบอนุญาต ตามมาตรา ๒๒

๒.๑.๙ การสั่งผ่อนผันให้ผู้ผลิตอาหารก่อนประกาศให้อาหารที่ผลิต เป็นอาหารควบคุม
เฉพาะ ทำการผลิตเป็นการชั่วคราวภายในกำหนดเวลา ตามมาตรา ๓๒

๒.๑.๑๐ การสั่งผ่อนผันขยายระยะเวลานำเข้าอาหาร ก่อนที่ประกาศเป็นอาหาร
ควบคุมเฉพาะ ต้องมาขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารภายใน ๖๐ วัน ตามมาตรา ๓๓

๒.๑.๑๑ การอนุญาตให้ส่งอาหารออกไปจำหน่ายนอกราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะ
คราว ตามมาตรา ๒๔

๒.๒ ทะเบียนตำรับอาหารและฉลากอาหาร

๒.๒.๑ การอนุญาตขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร ตามมาตรา ๓๓ สำหรับอาหารในข้อ

๒.๑.๑ (๑)

๒.๒.๒ การอนุญาตให้ใช้ฉลากตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ฉลาก
สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑(๑) เฉพาะกรณีสถานที่ผลิตที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน

๒.๒.๓ การออกเลขในการรับจดทะเบียนอาหารหรือแจ้งรายละเอียดอาหารในข้อ
๒.๑.๑ (๒) (๓) และ (๔) ที่เป็นอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อมจำหน่าย

๒.๒.๔ การอนุญาตให้แก้ไขรายการทะเบียนตำรับอาหาร ตามมาตรา ๓๖ สำหรับ
อาหารในข้อ ๒.๑.๑ (๓) รวมถึงการแก้ไขรายการทะเบียนตำรับอาหาร เนื่องจากการย้ายสถานที่รับอนุญาตใน
เขตกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดอื่น หรือระหว่างจังหวัดด้วยกัน ให้จังหวัดใหม่เป็นผู้อนุญาตให้แก้ไข

๒.๒.๕ การอนุญาตให้แก้ไขรายละเอียดของอาหารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ฉลากอาหาร
ของสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑ (๒) รวมถึงการแก้ไขรายละเอียดของ
อาหารที่ได้รับอนุญาตใช้ฉลากอาหาร สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑(๑) เนื่องจากการย้ายสถานที่ผลิตอาหารใน
เขตกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดอื่น หรือระหว่างจังหวัดด้วยกัน ให้จังหวัดใหม่เป็นผู้อนุญาตให้แก้ไข

๒.๒.๖ การรับแจ้งการแก้ไขรายละเอียดของอาหารที่จดทะเบียนอาหารหรือแจ้ง
รายละเอียดอาหาร สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑ (๒) (๓) และ (๔) ที่เป็นอาหารแปรรูปที่บรรจุในภาชนะพร้อม
จำหน่าย

๒.๒.๗ การออกใบแทนใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร ตามมาตรา ๖๒ สำหรับ
อาหารในข้อ ๒.๑.๑ (๑)

๒.๒.๘ การอนุญาตให้เพิ่มฉลากเพื่อการส่งออก สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑ (๑)
และอาหารในข้อ ๒.๑.๑ (๒) ที่ให้ส่งฉลากอาหารด้วย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า
ด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับเลขสารบบอาหาร (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๓

๒.๒.๙ การสั่งให้แก้ไขตำรับอาหาร ตามมาตรา ๓๘ สำหรับอาหารในข้อ ๒.๑.๑
(๑) รวมถึงการแก้ไขตำรับอาหาร เนื่องจากการย้ายสถานที่รับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดอื่น
หรือระหว่างจังหวัดด้วยกัน ให้จังหวัดใหม่เป็นผู้สั่งให้แก้ไข

๒.๓ การโฆษณา เฉพาะในเขตพื้นที่ที่สื่อนั้นตั้งอยู่ในเขตรับผิดชอบ ยกเว้นการโฆษณาทาง
สื่อโทรทัศน์

๒.๓.๑ การอนุญาตให้โฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณอาหาร ตาม
มาตรา ๔๑

เมื่อมีการอนุญาตให้โฆษณาในข้อ ๒.๓.๑ ถ้าการอนุญาตนั้น เป็นการอนุญาตให้
โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง เครื่องขยายเสียง หรือทางสื่ออื่น อันเป็นที่เห็นได้ว่าสื่อดังกล่าวมีการกระจาย
เผยแพร่ข้ามเขตรับผิดชอบได้โดยสภาพ ให้ถือว่าการอนุญาตดังกล่าว เป็นการอนุญาตครอบคลุมในเขตพื้นที่ที่
สื่อการโฆษณานั้นเผยแพร่ไปถึงด้วย

๒.๓.๒ การสั่งให้ระงับการโฆษณาอาหารที่เห็นว่าเป็นการโฆษณาโดยฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ (๑) หรือการโฆษณาอาหารที่คณะกรรมการอาหารเห็นว่า อาหารดังกล่าวไม่มีคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณ ตามที่โฆษณา มาตรา ๔๒ (๒)

๒.๔ การควบคุมอาหาร การพักใช้ใบอนุญาต หรือการเพิกถอนใบอนุญาต

๒.๔.๑ การสั่งทำลายหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับอาหารหรือภาวะบรรจุ การพักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตอาหาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาหาร ตามมาตรา ๔๔ และ มาตรา ๔๖

๒.๔.๒ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งอาหารดัดแปลง แก้ไขสถานที่ผลิต สถานที่เก็บอาหาร หรือสิ่งหนึ่งผลิตหรือขนานำเข้าซึ่งอาหารที่ผลิต โดยไม่ได้รับอนุญาต หรืออาหารที่ปรากฏจากการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นอาหารที่ไม่ควรบริโภค ตามมาตรา ๓๐ (๑) และมาตรา ๓๐ (๒)

๒.๔.๓ ประกาศผลการตรวจพิสูจน์อาหารให้ประชาชนทราบ ตามมาตรา ๓๐ (๓) ในกรณีที่ปรากฏผลจากการตรวจพิสูจน์อาหารรายใดเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ ตามมาตรา ๒๖ หรือเป็นอาหารปลอมตามมาตรา ๒๗ หรือเป็นอาหารผิดมาตรฐานตามมาตรา ๒๘ หรือเป็นอาหารที่น่าจะเป็นอันตรายต่อ สุขภาพหรืออนามัยของประชาชน หรือภาวะบรรจุรายใดประกอบด้วยวัตถุที่อาจเป็นอันตรายเมื่อใช้บรรจุอาหาร โดยให้ระบุข้อความดังกล่าวต่อไปนี้ด้วย

(ก) ในกรณีที่ปรากฏกับผู้ผลิตโดยแน่ชัด ให้ระบุชื่อผู้ผลิต พร้อมทั้งชนิดและ ลักษณะของอาหารหรือภาวะบรรจุนั้น และถ้าอาหารหรือภาวะบรรจุดังกล่าวมีชื่อทางการค้าหรือลำดับครั้งที่ ผลิตหรือนำเข้า ก็ให้ระบุชื่อทางการค้าและลำดับครั้งที่ผลิตหรือนำเข้านั้นด้วย แล้วแต่กรณี

(ข) ในกรณีที่ปรากฏกับผู้ผลิตโดยแน่ชัด แต่ปรากฏตัวผู้จำหน่าย ให้ระบุ ชื่อผู้จำหน่ายและสถานที่จำหน่าย พร้อมทั้งชนิดและลักษณะของอาหารหรือภาวะบรรจุนั้น

๒.๕ กิจการใดๆที่ได้รับมอบอำนาจเป็นผู้อนุญาตตามคำสั่งนี้ และต่อมาเมื่อมีการขอแก้ไข บรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือดำเนินการอื่นใดในกิจการนั้นๆ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ได้รับมอบอำนาจ ที่จะเป็นผู้ดำเนินการ

๒.๖ ให้มีอำนาจถอนการอายัด ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ด่านอาหารและยา ได้ส่งอายัดรายการ อาหารนำเข้าตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ แต่วัตถุที่อายัดมีการเก็บรักษาในจังหวัดอื่นที่มีใช้ด่าน อาหารและยาที่นำเข้ามา เมื่อจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานที่เก็บรักษาวัตถุที่ต้องอายัดไว้ ได้ตรวจสอบแล้ว พบว่าผู้นำเข้าได้มีการแก้ไขข้อบกพร่อง เหตุแห่งการสั่งอายัดเรียบร้อยแล้ว

เมื่อมีการสั่งถอนการอายัดแล้ว ให้จังหวัดที่สั่งถอนอายัดแจ้งผลการดำเนินการไปยังด่าน อาหารและยาของจังหวัดที่มีการนำเข้าวัตถุดังกล่าวนั้น

๒.๗ ให้มีอำนาจถอนการยึด หรือถอนการอายัด ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตจังหวัด สั่งยึด หรืออายัดโดยจะอนุมัติให้ถอน ยึดหรืออายัดได้ต่อเมื่อสาเหตุแห่งการยึดหรืออายัดนั้น เป็นเรื่องไม่ร้ายแรงและไม่น่าจะกระทบกระเทือนส่งผลร้ายต่อประชาชน ทั้งสาเหตุแห่งการนั้นได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง ตามกฎหมายแล้ว

ข้อ ๓. อำนาจการเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๖๒ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ

ข้อ ๔. การพิจารณาดำเนินการอนุญาตและดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งนี้ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนด หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายในเวียนอื่นๆ ด้วย

ข้อ ๕. ในกรณีที่เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาออกระเบียบ ข้อกำหนด หรือแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นการเฉพาะกรณี การพิจารณาดำเนินการอนุญาตและดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งนี้ต้องปฏิบัติตาม ระเบียบ ข้อกำหนด หรือแนวทางการปฏิบัติงานนั้นด้วย

ข้อ ๖. กรณีผู้รับมอบอำนาจได้พิจารณาดำเนินการอนุญาตและดำเนินการตามที่ได้รับมอบอำนาจใดๆไปแล้ว รวบรวมเลขที่การคณะกรรมการอาหารและยา ที่พิจารณาเห็นว่าไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสมสามารถสั่งให้ผู้รับมอบอำนาจแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมได้

ข้อ ๗. เลขานุการคณะกรรมการอาหารและยา หรือเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาผู้รับมอบอำนาจ มีอำนาจ แนะนำ ติดตาม ประเมินผลการใช้อำนาจของผู้รับมอบอำนาจ

ข้อ ๘. ให้ผู้รับมอบอำนาจจัดเก็บข้อมูลรายการการดำเนินงานตามคำสั่งฉบับนี้ทุกสิ้นเดือนเก็บไว้ที่สำนักงาน โดยขอให้รวบรวมรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ทุก ๖ เดือน ดังนี้

(๑) การดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม - ๓๑ มีนาคม ของปีถัดไป ให้รายงานภายในวันที่ ๓๐ เมษายน

(๒) การดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๓๑ กันยายน ให้รายงานภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ทำเนียบวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

นายอนุช้อย สมบูรณ์สุข

เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
ว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ พ.ศ. ๒๕๓๖

โดยที่ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว พ.ศ. ๒๕๒๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป ไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการประกาศใช้บังคับใหม่ยกเลิกกฎหมายเดิมทั้งหมด เป็นเหตุให้เกิดความขัดข้องในการที่จะใช้ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวที่ใช้บังคับอยู่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังกล่าว ให้อำนาจเปรียบเทียบปรับได้สำหรับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีได้อีกด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับขึ้นใหม่

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๗ แห่งพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๓๑ มาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาหรือคณะกรรมการที่กฎหมายกำหนด จึงกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ พ.ศ. ๒๕๓๖”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘

(๓) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๑

รวมประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ความผิด” หมายความว่า ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง และความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือมีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

“ผู้กระทำความผิด” หมายความว่า ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามระเบียบนี้

“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี” หมายถึง

(๑) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมายดังต่อไปนี้

ก. พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ข. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

ค. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒

ง. พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. ๒๕๓๑

(๒) คณะกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเครื่องสำอาง หรือคณะกรรมการวัตถุอันตราย ให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ก. พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๓๕

ข. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๔ คณะกรรมการเครื่องสำอาง หรือ คณะกรรมการวัตถุอันตราย หรือเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา แล้วแต่กรณี มอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี คือ

(๑) รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา มีอำนาจ เปรียบเทียบปรับความผิดที่เกิดขึ้น อ่าง หรือ เชื่อว่าได้เกิดขึ้นในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร

(๒) นิติกร กลุ่มนิติการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไป มีอำนาจ เปรียบเทียบปรับความผิดที่เกิดขึ้น อ่างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร

(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดมีอำนาจเปรียบเทียบปรับเฉพาะความผิดที่เกิดขึ้น อ่าง หรือ เชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตท้องที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

คณะกรรมการเครื่องสำอาง หรือ คณะกรรมการวัตถุอันตราย แล้วแต่กรณีมอบหมายให้เลขาธิการ คณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ สำหรับความผิดที่เกิดขึ้น อ่างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในทุกท้องที่ ทั่วราชอาณาจักร

ข้อ ๕ เมื่อปรากฏหลักฐานจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้นให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบ คดีเรียกผู้กระทำความผิดมาทำการเปรียบเทียบปรับตามแบบ ป.ป.๑ ท้ายระเบียบนี้ หากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ไม่สอดคล้องกับแบบ ป.ป.๑ ให้หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเปรียบเทียบปรับเปลี่ยนแปลงข้อความในแบบ ป.ป.๑ เพื่อให้สอดคล้องกับกรณีข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ให้อยู่ในหลักการตามที่กำหนดในแบบ ป.ป.๑ และให้แจ้งข้อหาในการกระทำความผิด วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ และชี้แจงให้ผู้กระทำความผิดเข้าใจถึงความผิดที่เกิดขึ้นว่าเป็นคดีที่ทำการเปรียบเทียบปรับได้ ถ้ายอมรับสารภาพผิดและยินยอมให้เปรียบเทียบปรับและเมื่อทำการเปรียบเทียบปรับแล้วคดีถึงที่สุด

ผู้กระทำความผิดที่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้บันทึกคำให้การของผู้กระทำความผิดไว้ตามแบบ ป.ป.๒ ท้ายระเบียบนี้

ผู้กระทำความผิดที่ไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้บันทึกคำให้การไว้ตามแบบ ป.ป.๓ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๖ ในการเปรียบเทียบปรับให้กำหนดค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดพึงชำระตามอัตราในบัญชีท้ายระเบียบนี้แล้วแต่กรณี

กรณีความผิดที่ไม่ได้ระบุ และกำหนดอัตราค่าปรับไว้ในบัญชีท้ายระเบียบนี้ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีปรับผู้กระทำความผิดตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหนักเบาและพฤติกรรมการกระทำความผิดด้วย

ข้อ ๗ ในคดีเปรียบเทียบปรับที่มีของกลางซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึด หรือเก็บมา และผู้กระทำความผิดยินยอมยกให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ของกลางตกเป็นของกลางกระทรวงสาธารณสุข และให้ดำเนินการกับของกลางนั้นให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาของกลางของกระทรวงสาธารณสุข

ของกลางที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้อายัดไว้ และผู้กระทำความผิดไม่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ และผู้กระทำความผิดยินยอมยกให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แล้วแต่กรณีให้ของกลางตกเป็นของกลางกระทรวงสาธารณสุขและให้ดำเนินการกับของกลางนั้นให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเก็บรักษาของกลางของกระทรวงสาธารณสุข

ของกลางที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้อายัดไว้ และผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ ให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขให้ถูกต้องก่อนถอนอายัด

ในกรณีของกลางที่ยึด อายัด หรือเก็บมา เป็นของกลางในคดีที่มีข้อหาความผิดเกินอำนาจเปรียบเทียบปรับรวมอยู่ด้วย ให้ดำเนินการดังนี้

ก. ของกลางในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกรวมอยู่ด้วยสำหรับความผิดตามกฎหมายที่ให้อำนาจเปรียบเทียบเปรียบเทียบเฉพาะกรณีความผิดที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียว ให้เปรียบเทียบปรับความผิดที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียวได้แต่ของกลางให้เป็นของกลางประกอบการดำเนินคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก

รวมประกาศกระทรวงสาธารณสุข

เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับ

ข. ของกลางในคดีที่มีอัตราโทษเกินอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย รวมอยู่ด้วย ให้เปรียบเทียบปรับความผิดข้อหาความผิดที่อยู่ในอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ แต่ของกลางให้เป็นของ กลางเพื่อประกอบการดำเนินคดีสำหรับความผิดที่เกินอำนาจเปรียบเทียบปรับ

ข้อ ๘ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับคดีบันทึกการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาที่ชำระค่าปรับแล้วลงใน แบบ ป.ป.4 ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๙ คดีที่ไม่อาจเปรียบเทียบปรับได้ หรือไม่สมควรเปรียบเทียบปรับได้แก่ คดีที่ผู้กระทำความผิด ไม่มาให้เปรียบเทียบปรับภายในเวลาที่กำหนด หรือมาทำการเปรียบเทียบปรับแต่ไม่ยินยอมตามค่าเปรียบเทียบปรับ หรือยินยอมตามค่าเปรียบเทียบปรับ แต่ไม่ยอมยกของกลางตามข้อ ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองให้เป็นของ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๐ การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินค่าปรับในการเปรียบเทียบปรับส่งคลัง

(๑) กรุงเทพมหานคร ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีออกใบนำส่งชำระเงินให้ผู้กระทำความผิด และให้เจ้าหน้าที่นำผู้กระทำความผิดไปชำระเงินที่เจ้าหน้าที่คลัง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และให้ เจ้าหน้าที่คลังออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้กระทำความผิดใบเสร็จรับเงินให้มีข้อความแสดงว่าเป็นใบเสร็จรับเงิน ค่าเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติอะไร และคดีที่ทำใด และบันทึกการเก็บเงินในท้ายแบบ ป.ป.๔ ท้าย ระเบียบนี้ เงินค่าปรับให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน รหัส ๘๐๔

(๒) จังหวัดอื่น ๆ ให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดดำเนินการตาม (๑) โดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีดำเนินการเปรียบเทียบภายในกำหนดอายุความ โดยมีชกข่า และให้ รับผิดชอบในการเก็บสำนวนคดีที่ได้ทำการเปรียบเทียบเสร็จแล้วโดยใช้แบบ ป.ป.๕ ท้ายระเบียบนี้ปะหน้าสำนวนคดี ทุกสำนวน

ข้อ ๑๒ เมื่อทำการเปรียบเทียบปรับคดีเสร็จแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีรายงานผลการเปรียบเทียบ ปรับ ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป ตามแบบ ป.ป.๖ ท้ายระเบียบนี้ ดังต่อไปนี้

(ก) รองเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือนิติกร ที่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับตามข้อ ๔(๒) เป็นผู้เปรียบเทียบคดี ให้นิติกร กลุ่มนิติกร จัดทำรายงาน เสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

(ข) ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เปรียบเทียบคดี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดทำรายงานเสนอต่อ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

(ค) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้เปรียบเทียบปรับคดี ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดจัด ทำรายงานเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ข้อ ๑๓ การเปรียบเทียบคดีใดมีปัญหา ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีหรือเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา หรือคณะกรรมการตามที่กฎหมายกำหนด แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๗ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

มรกต กรเกษม

(นายมรกต กรเกษม)

เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

หน้า ๕๔

เล่ม ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๘๑ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖

ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับสำหรับกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๕๖

เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคด้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากการแต่งตั้งข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเห็นชอบที่จะมอบอำนาจการเปรียบเทียบปรับให้กับกรุงเทพมหานครด้วย

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เลขานุการคณะกรรมการอาหารและยา จึงมอบอำนาจการเปรียบเทียบปรับ กับผู้กระทำความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตกรุงเทพมหานครให้กับกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดเป็นระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยการเปรียบเทียบปรับสำหรับกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ความผิด” หมายความว่า ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร ในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มอบอำนาจให้กรุงเทพมหานคร

“ผู้กระทำความผิด” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามระเบียบนี้
“ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี” ตามระเบียบนี้หมายถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร
ผู้อำนวยการสำนักอนามัย ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตมีอำนาจ
เปรียบเทียบปรับเฉพาะความผิดที่เกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตท้องถิ่นนั้น

ข้อ ๔ เมื่อปรากฏหลักฐานจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ามีการกระทำความผิด
เกิดขึ้นให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีเรียกผู้กระทำความผิด มาทำการเปรียบเทียบปรับ
ตามแบบ ปป. ๑ ท้ายระเบียบนี้ หากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกับ แบบ ปป. ๑
ให้หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเปรียบเทียบปรับเปลี่ยนแปลงข้อความใน แบบ ปป. ๑ ได้
เพื่อให้สอดคล้องกับกรณีข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ให้อยู่ในหลักการตามที่กำหนด
ใน แบบ ปป. ๑ และให้แจ้งข้อหาในการทำความผิดวัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ
และชี้แจงให้ผู้กระทำความผิดเข้าใจถึงความผิดที่เกิดขึ้นว่าเป็นคดีที่เปรียบเทียบปรับได้
ถ้ายอมรับสารภาพผิดและยินยอมให้เปรียบเทียบปรับและเมื่อเปรียบเทียบปรับแล้ว
คดีถึงที่สุด

ผู้กระทำความผิดยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้บันทึกคำให้การของ
ผู้กระทำความผิดไว้ตาม แบบ ปป. ๒ ท้ายระเบียบนี้

ผู้กระทำความผิดที่ไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้บันทึกคำให้การ
ไว้ตาม แบบ ปป. ๓ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๕ ในการเปรียบเทียบปรับให้กำหนดค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดพึงชำระ
ตามอัตราในบัญชี ท้ายระเบียบนี้

กรณีความผิดที่ไม่ได้ระบุ และกำหนดอัตราค่าปรับไว้ในบัญชีท้าย
ระเบียบนี้ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีปรับผู้กระทำความผิดตามที่เห็นสมควร แต่

ไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความหนักเบาและพฤติการณ์แห่งการทำความผิดด้วย

ข้อ ๖ ในคดีเปรียบเทียบปรับที่มีของกลางที่เจ้าหน้าที่ได้ยึด หรือเก็บมา และผู้กระทำความผิดยินยอมยกให้เป็นของหน่วยงาน “กรุงเทพมหานคร” ให้ของกลางตกเป็นกลางของหน่วยงาน “กรุงเทพมหานคร”

ของกลางที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้อายัดไว้ และผู้กระทำความผิดไม่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ และผู้กระทำความผิดยินยอมยกให้เป็นของหน่วยงาน “กรุงเทพมหานคร” ให้ของกลางตกเป็นของหน่วยงาน “กรุงเทพมหานคร” และให้ดำเนินการกับของกลางนั้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาของกลางของหน่วยงาน “กรุงเทพมหานคร”

ของกลางที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้อายัดไว้ และผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ ให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขให้ถูกต้องก่อนถอนอายัด

ในกรณีของกลางที่ยึด อายัด หรือเก็บมา เป็นของกลางในคดีที่มีข้อหาความผิดเกินอำนาจเปรียบเทียบปรับรวมอยู่ด้วย ให้ของกลางนั้นเป็นของกลางในคดีที่มีโทษจำคุกเท่านั้น

ข้อ ๗ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี บันทึกการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดที่มาชำระค่าปรับแล้วลงในแบบ ปป. ๕ ทำระเบียบนี้

ข้อ ๘ คดีที่ไม่อาจเปรียบเทียบปรับได้ หรือไม่สมควรเปรียบเทียบปรับ ได้แก่ คดีที่ผู้กระทำความผิดไม่มาให้เปรียบเทียบปรับภายในเวลาที่กำหนด หรือมาทำการเปรียบเทียบปรับแต่ไม่ยินยอมตามคำเปรียบเทียบปรับ หรือยินยอมตามคำเปรียบเทียบปรับ แต่ไม่ยินยอมยกของกลางตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ให้เป็นของกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๘ การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำส่งเงินค่าปรับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด

ข้อ ๑๐ ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี ดำเนินการเปรียบเทียบปรับภายในกำหนดอายุความโดยไม่ชักช้า และให้รับผิดชอบในการเก็บสำนวนคดีที่ได้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับเสร็จแล้วโดยใช้ แบบ ปป. ๕ ท้ายระเบียบนี้ปะหน้าสำนวนคดีทุกสำนวน

ข้อ ๑๑ เมื่อทำการเปรียบเทียบปรับคดีเสร็จแล้ว ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดี รายงานผลการเปรียบเทียบปรับต่อเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไปตามแบบ ปป. ๖ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ การเปรียบเทียบคดีใดมีปัญหา ให้ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีหารือเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา

ข้อ ๑๓ ให้เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ศุภชัย คุณารัตนพฤกษ์

เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา